

*TEVRAT ve ZEBUR diye bilinen  
“Eski Antlaşma'nın bu hem az hem de ayrıntılı  
rehber çalışmasını okuyucuya önermekten zevk  
duyuyorum. Kapsaması gerekenleri böylesine iyi bir  
seçimle böylesine kısa bir içeriğe sığdırabilmiş çok  
az eser bulunmaktadır.”*

*Walter C. Kaiser, Jr.*

# VAAT

*Eski Antlaşma'da  
Tanrı'nın Değişmez Amacı*

**GEORGE BRISTOW**



**İKİNCİ BASKI**

# Vaat

[George Bristow](#)

Telif Hakkı/Copyright George Bristow, 2014

E-Kitap [Hristiyan Kitaplar](#) tarafından yapıldı. Daha fazla ücretsiz kitap indirmek için [sitemize ziyaret edin](#).

[Türkiye'de Kilise Adresleri](#)

## İçindekiler

ÖNSÖZ

SUNUŞ

OKUNMASI ÖNERİLEN BÖLÜMLER:

1. TANRI'NIN VAADI

2. VAADİN KÖKLERİ

3. VAADE İMAN

4. VAADİN HALKI: "KURTARILMIŞ BİR HALK"

5. VAADİN HALKI: "KUTSAL BİR HALK"

6. YASA VE VAAT

7. VAADİN YERİ

8. VAAT EDİLEN KRAL

9. VAADE YAŞAM

10. VAADİN PEYGAMBERLERİ

11. VAAT EDİLEN "RAB'BİN HİZMETKÂRI"

12. VAADİN YENİLENMESİ

13. VAAT EDİLEN KRALLIK

14. VAADİN ZAFERİ

15. VAADİN YERİNE GELMESİ

Ek 1. İbrani Eski Antlaşma Bölümler Düzeni

Ek 2. Yeni Antlaşma'da Alıntı Yapılan, Mesih'le İlgili Mezmur Ayetleri

Ek 3. Yahuda ile İsrail'in Kralları ve Peygamberleri

Ek 4. Ezra, Nehemya ve Ester'in Zaman Dizini

Ek 5. Kutsal Kitap'ta Mesih'le ilgili önbildirimler listesi

Ek 6. Tanrı'nın Vaadine Değişik Bakışlar

Ek 7. Eski ve Yeni Antlaşma Arasındaki Farklar

Ek 8. Tanrı'nın Eski Antlaşma'daki Görünmeleri: Teofaniler

# ÖNSÖZ

Eski Antlaşma'nın hem az ve öz hem de ayrıntılı rehber çalışmasını okuyucuya önermekten zevk duyuyorum Tanrı'nın Vaadi" İnsanlık Tarihi Boyunca Tanrı'nın değişmez Amacı", Yeni Antlaşma ile de kusursuz bir uyum içindeki tüm antlaşmanın aynı plan olduğuna ikna eden sunuşuyla gerçek bir ihtiyacı karşılıyor. Kapsaması gerekenleri böylesine iyi bir seçimle, böylesine kısa bir içeriğe sığdırabilmiş çok az eser bulunmaktadır.

George Bristow, Tanrı'nın Eski Antlaşma'da yer alan "vaat-plan" konusunu seçmekle, benim üniversite ve mezuniyet teolojik semineri derecesindeki öğretilerimle vurgulamakta olduğum konuya benzeyen bir konuyu izlemiş bulunuyor. "Vaat", yalnızca tüm Kutsal Kitap'ın en çok umut veren tamamlayıcı kavramlarından biri olmakla kalmayıp, aynı zamanda Kutsal Kitap'ın yazarlarının hem kendilerinin benimsemek için işledikleri, hemde Kutsal Kitap'ın anlamı ve şimdiki zamana uygunluğunu ortaya koymakta sağladığı üstün yararı kabul ettirmiş bir konudur.

Her bölümün sonunda, önerilen okuma parçaları ve çalışmaya ilişkin sorularla yapılacak bölüm çalışmalarının her biri, kutsal Kitap'ın gerçeğine adanmış olan herkese, hayal bile edemeyeceği nitelikte heyecanlı bir macera yaşatacaktır. İmanlıların çoğu bugün, imanlıların kökünün Kutsal Kitap'ın bölümlerinde ve tarihinde bulunduğunu unutmuş bulunmaktadırlar. İmanlı Eski Antlaşma'yı anlamadıkça, imanı anlamlı bir zeminde kök salamaz ve havada kalır. Bu kitabı çalışmaya başlayan imanlı için sözü edilen olumsuz koşullar sona erecektir.

Önerebileceğim en harika zaman yatırımlarından biri olan bu kitabı okumak için, kapağını açan herkes yaşamındaki en büyük sevinci duysun Tanrı Sözü'nün gücü, Yüce Tanrı'mız ve Kurtarıcımız İsa Mesih'in onurlandırılması ve yüceltilmesi için tazelik ve dirilikle herkesi kavrasın.

WALTER C. KAISER, JR.

Colman M. Mockler Eski Antlaşma Prof.

GordonCornwell Teoloji Semineri

SS, Hamilton, MA 01982

# SUNUŞ

1987’de İstanbul’a geldim. O zamandan bu yana birçok Müslüman arkadaşla inanç üzerine sohbet etme fırsatı buldum. İncancımıza ve Kutsal Kitap’ımızı oluşturan Tevrat, Zebur ve İncil’e karşı saygılı olmalarını takdir ediyorum. Kendilerine göre bu kitaplara inanıyorlar. Bu nedenle de Tanrı’nın birliği ve sonsuzluğu, O’na borçlu olduğumuz saygı ve sevgi gibi birçok ortak noktamız var.

Bununla birlikte bu değerli arkadaşlarla çelişkiye düştüğümüz noktalar da oluyor. Örneğin onlara göre Allah, Hz. Musa’ya, Hz. Davut’a ve Hz. İsa’ya (ve son olarak Hz. Muhammet’e) sırayla birer kutsal kitap vermiş, aynı sırayla da bu kitapların hükmünü kaldırmıştır. İddia şudur ki, her kitap kendisinden önce gelen kitapları geçersiz kılmıştır. Tabii ki bunun kaçınılmaz sonucu olarak en son gelen “Kuranı Kerim” diğer bütün kitapları geçersiz kılmıştır. Yani İslam inancı bir anlamda bu kitaplara dayandırılır, fakat uygulamada onları bozuldu ya da hükmü geçti diye yadsır ve onlara boş verilir.

Ben ise gerçeğin bu iddialardan çok farklı olduğunu hep anlatmaya çalıştım. Ama, “Bakın, bu konuda kulaktan dolma bildikleriniz doğru değil. Zebur hiç bir şekilde Tevrat’ı geçersiz kılmamıştır ki! Tersine Tevrat’ın yanında yer alan Zebur Tanrısal vahyin devamıdır. İncil de Tevrat’la Zebur’u geçersiz kılmaz, onları tamamlar. Bunlar üç ayrı millete verilen üç farklı kitap değildir! Tanrı’nın değişmez amacını açıklayan tek vahiy dizisinin bölümleridir. Benim inandığım Tanrı kendi vahyini koruma gücüne sahip, güvenilir bir Tanrı’dır” gibi itirazlarım her ne kadar doğru olsa da, onlara ikna edici gelmiyor, çünkü bu kitapları hiç okumamışlar ve Tanrı’nın “değişmez amacı”ndan haberleri de yok. Dolayısıyla bu kavramlar onlara hiçbir şey ifade etmiyor.

Bu insanların, “Kuranı Kerim hakkında ne düşünüyorsun?” şeklindeki sorularına, “Kuran’ı okudum ve inceledim. Onu bahsedilen Tanrı’nın vahyi olarak kabul edemiyorum, çünkü Tevrat, Zebur ve İncil’in uyum içinde açıkladığı bir takım temel gerçeklere ters düşüyor” diye yanıtlıyorum. Buna birçok kişi hemen, “O kitaplar zaten değiştirildi” diye karşılık vererek bir türlü anlamadıkları bu duruma bir gerekçe bulmaya çalışıyorlar. Bu da yukarıda söylediğim gibi, Kutsal Kitap’ı ve O’nda açıklanan sonsuz, değişmeyen Tanrısal planı ve özellikle Mesih’i gerçek kimliğiyle bilmemelerinden kaynaklanıyor.

İsa Mesih, Tevrat ve Zebur’la ilişkisini şöyle tanımladı:

*“Kutsal Yasa’yı ya da peygamberlerin sözlerini geçersiz kılmak için geldiğimi sanmayın. Ben geçersiz kılmaya değil, tamamlamaya geldim. Size doğrusunu söyleyeyim, gök ve yer ortadan kalkmadan, her şey gerçekleşmeden, Kutsal Yasa’dan ufacık bir harf ya da bir nokta bile*

eksilmeyecek.” (Matta 5:17-18)

“Musa’nın Yasasında (Tevrat), peygamberlerin yazılarında ve Mezmurlarda (Zebur) **benimle ilgili yazılmış olanların tümünün gerçekleşmesi gerektir**” (Luka 24:44)

Demek ki, önce bu kutsal yazıları araştırarak, Mesih’le ilgili yazılanların ne olduğunu ve gerçekten önceki peygamberlerin İsa’yla ilgili tanıklık edip etmediklerini öğrenmeliyiz. İşte, bu çalışmayı hazırlamaktaki amaçlarımdan birisi, Eski Antlaşma’da Mesih Vaadini merkez alan bu değişmez amacı açıklamak, Mesih’le ilgili “yazılmış olanların tümünü” ve O’nun eşsiz kimliğini ortaya koymaktır. Eğer okuyucu okunması önerilen bütün bölümleri (bkz. sayfa 14-15) okursa, bu konuyu açıklayan ayetleri gayet geniş bir şekilde görmüş olacaktır.

Türkiye’de değerli Musevî arkadaşlarım da var. Bence bu konu onları da son derece ilgilendirmeli, çünkü Tanrı’nın Sözlere emanet edildi. Tanrısal vaatler özellikle onlarıdır. Mesih de bedence onlardandır. Yüreğimin arzusu, kendi kutsal yazılarını açık bir yürekle okuyarak Mesih’i tanımalarıdır.

Gerçi yazdıklarım, İsa’ya Mesih olarak iman etmemiş olan kimseler için kavraması güç ve sarsıcı olabilir. Bir kere oluşmuş kalıpları kırmak zor ve acı vericidir. Ayrıca ben bu çalışmayı, daha önce İsa’yı gerçek anlamda izleyenlerin Mesih’te anlayışlarını geliştirmek ve O’na olan imanlarını pekiştirmek amacıyla hazırladım. Bu nedenle değerli Müslüman, Yahudi ve diğer arkadaşlarım da bu yazdıklarımı sabredip sonuna kadar okurlarsa çok memnun olacağım.

Diğer bir amacım ise, bütün Eski Antlaşma yazılarına genel anlamda bir giriş yapmaktır. Çünkü kendini “İsa İnanlısı” veya “Hıristiyan” sayıp da Kutsal Kitap’ın tümünü bir kere bile okumamış olanların sayısı az değildir. Böylelerinin bu çalışmalar aracılığıyla imanlarını kökleştirmelerini teşvik etmek isterim. Çünkü Elçi Pavlus’un, İncil’de öğrencisi Timoteyus’a yazdığı gibi, “Kutsal Yazıların tümü Tanrı esinidir ve öğretmek, azarlamak, yola getirmek ve doğruluk konusunda eğitmek için yararlıdır. Bunlar sayesinde Tanrı adamı her iyi iş için donatılmış olarak yetkin olur” (2.Timoteyus 3:16-17)

Bu doğrultuda önce Eski Antlaşma’ya genel bir girişle başladım. Ondan sonra dünyanın yaratılışından Mesih’in dünyaya gelişine kadar süren Eski Antlaşma tarihini 13 döneme ayırarak yazıların nasıl çağlar boyunca geliştiğini ve ne kadar güzel bir uyum içinde olduğunu on üç bölümde açıklamaya çalıştım. En son olarak da yüzyıllar boyunca biriken bütün bu vaatlerin İncil’de (Yeni Antlaşma) nasıl gerçekleştiğini özetleyen bir bölüm işlenecektir.

Ayrıca bu kitap imanlının evde çalışabileceği bir Eski Antlaşma kursu niteliğinde hazırlanmıştır. Her bölümün sonunda öğrenciyi düşündürecek, kapsamlı uygulama soruları bulunuyor. Onları yanıtlayan okuyucunun, yalnızca

kitabı okuyan okuyucudan çok daha fazla faydalanacağı kesindir. Çünkü kişi kendi başına öğrendiklerini daha derin bir biçimde anlar ve korur. Rabbimiz, Ezra gibi ciddi öğrenciler arıyor: “Ezra kendini RAB’bin Yasası’nı inceleyip uygulamaya ve İsrail’de kuralları, ilkeleri öğretmeye adamıştı” (Ezra 7:10).

Tanrı’nın Vaadini merkez alan bu çalışmada, konuyu tüm ayrıntılarıyla ele aldığım iddiasında değilim. *Towards an Old Testament Theology* adlı harikulade kitabını ilk olarak 1982’de okuduğum Walter C. Kaiser’e bu konuda çok şey borçluyum. O zaman birçok yeni şey öğrenmiştim. Yıllar sonra Eski Antlaşma’ya bir giriş çalışmasını hazırlarken kendimi sık sık Dr. Kaiser’in yapıtını kullanır buldum. Ancak yapıtın biçimi oldukça bilimsel olduğundan çoğu imanlı onunla uğraşmaz diye düşündüm. Bu nedenle onu sadeleştirerek, herkesin faydalanacağı bir biçime sokabilmek için bu dersleri yazmaya başladım. O zamandan beri bunları yeniden gözden geçirmeme, iki yeni bölüm ve birçok yeni materyal eklememe karşın bu kursun ana hatları (ve içeriğinin büyük bir bölümü) Dr. Kaiser’in izniyle, yapıtından esinlenerek yazılmıştır. Tanrı Sözü’nü, Tanrı’nın onu Eski Antlaşma ayetlerinde açıkladığı gibi, *Towards an Old Testament Theology*’nin yardımıyla ikinci kez incelemek benim için büyük bir bereket oldu ve “Tanrı’nın amacının değişmezliği” konusunu daha derin bir şekilde kavramama yardım etti (İbraniler 6:17).

Ölümden yeni dirilmiş olan İsa, öğrencilerinden ikisine görüldü, Musa’nın ve tüm peygamberlerin yazılarından başlayarak Kutsal Yazıların hepsinde kendisiyle ilgili bölümleri onlara açıkladı. Sevinçten hâlâ duyduklarına inanamayan öğrencileri daha sonra birbirlerine “Yolda kendisi bizimle konuşurken ve Kutsal Yazıları bize açıklarken yüreklerimiz nasıl da sevinçle çarpıyordu, değil mi?” dediler (Luka 24:13-32). Yaklaşık 20 yıldır bu Yazılar artan ölçüde yüreğimin sevinç ve zevki olmuştur. Sanırım ki okuyucu bu kitabı sonuna kadar ve özellikle okunması önerilen ayetleri duayla okumaya gayret ederse, o da aynı şekilde sevinip ruhen tazelenecek ve “vaat eden Tanrı” ile vaat edilen Mesih’e çok daha içten bir güvenle bağlanacaktır. Rab’bin Kendisi öğretmenimiz olsun.

GEORGE BRISTOW

Ağustos 1997

İstanbul, Türkiye

# OKUNMASI ÖNERİLEN BÖLÜMLER:

1 **Mezmun** 1; 19; **Luka** 24:44-49; **İbraniler** 6:11-20

2 **Yaratılış** 1-6; 9; 11:1-9; 12:1-3

3 **Yaratılış** 12:1-9; 13:14-18; 15; 17; 22:1-19; 26:2-5, 24; 28:10-17; 35:9-15; 48:3-4; 49:10

4 **Çıkış** 1-18 tamamen

5 **Çıkış** 19; 25-31; 40; **Levililer** 1; 8-10; 16

6 **Çıkış** 19-20; 24; 32-34; **Sayılar** 11-14; 16-17; 22-24; 33; **Tesniye** 4-11; 27-34

7 **Tesniye** 1:8; 6:1-18; 8:7-10; 30:15-20; **Yeşu** 1:1-9; 6-8; 23-24; **Hakimler** 2:1-19

8 **1.Samuel** 16:1-13; **2.Samuel** 7; **Mezmun** 2; 45; 89:1-4,19-37; 110; 132

9 **Eyüp** 19:23-26; 28:28; **Mezmun** 1; 25; **Süleyman'ın Özdeyişleri** 1:7; 9:10; 15:33; **Vaiz** 5:1-7; 12:13-14

10 **Hoşeya** 4:1-6; 6:1-7; 14; **Yoel** 2:1-2, 28-32; 3:18;

**Amos** 9:11-15; **Obadya** 15-18; **Yunus** 4

11 **Mika** 4:1 - 5:5; **Yeşaya** 4:2-6; 6; 7:14; 9:1-7; 11:1-10; 28:16; 35; 37:30-35; 42:1-7; 49:1-6; 50:4-9; 52:12 - 53:12

12 **Nahum** 1:2 - 2:3 **Habakuk** 2:3-4; 3:16-19; **Sefanya** 3:8-20; **Yeremya** 3:16-17; 23:5-7; 31:31-37; 32:16 - 33:26

13 **Yeremya'nın Mersiyeleri** 3:19-38; **Hezekiel** 1; 11:16-20; 17; 21:25-27; 34; 36:22-36; 37; **Daniel** 2; 7; 9; 12:1-3

14 **1.Tarihler** 29:11-12; **Hagay** 2:1-9, 20-23; **Zekeriya** 3:8;

6:9-13; 12:10 - 13:7; 14; **Malaki** 3:1 - 4:6

1. **Luka** 1:69-73; 24:44-49; **Elçilerin İşleri** 2:22-39; 3:18-25; 13:16-41; 26:6-8; **Romalılar** 15:8; **Galatyalılar** 3:6-29; **Efesliler** 3:6-7; **İbraniler** 6:9-20; 13:20; **1.Petrus** 1:10-12; **2.Petrus** 1:3-4, 16-21; **Esinleme** 1:6-7; 21:1-8; 22





# 1. TANRI'NIN VAADI

## Eski Antlaşma'ya Giriş

**Okunması Önerilen Bölümler:** Mezmurlar 1; 19;  
Luka 24:44-49; İbraniler 6:11-20.

ünyamız akılları ürküten bir hızla değişmektedir. “Benzeri görülmemiş bir zamanda benzeri görülmemiş sorunlarla yaşıyoruz.”<sup>1</sup> Elektronik posta, uydu iletişimi ve uluslararası yayın istasyonları ağı, uluslar arasındaki uzaklığı *küresel bir köyden* söz edilecek düzeye indiriyorlar. Her tür kolaylık emrimiz altında. Ama aynı zamanda ırksal gerilim, ekonomik çöküntü ve akıl almaz terörizm bizi sık sık etkisi altına almaktadır. Dünya, yaşadığımız her an düzinelerce savaşa sahne olmaktadır. İşte durumumuzun şok edici, ama aynı zamanda gerçekçi bir özeti:

Gelişimin katkısıyla tehlikeler tarafından kuşatılmış bulunmaktayız. Hangi yöne dönsek başka bir krizle yüz yüze geliyoruz. İlerleme, bu krizleri çözmek şöyle dursun, yavaşlatamamıştır bile. İçine battığımız krizler saymakla bitmeyecek gibidir: suç ve cezaevi, ilaçların kötüye kullanımı, ulusal borçlar ve uluslararası ticarete hesap açıkları, durmayan enflasyon, AIDS'i de kapsayan cinsel hastalıklar salgını, gençler arasında yayılan intiharlar, kişisel ve toplumsal yaşamın her düzeyindeki ahlak ve karşı konulmaz bir biçimde derinleşen çevre krizi. Aileler ise boşanma, kötüye kullanım, akrabayla cinsel ilişki, çocuk denecek yaşta hamile kalma gibi nedenlerle parçalanmaktadır. Kent merkezlerinde yoksulların oturduğu mahalleler savaş bölgeleri haline gelmiş durumda, geniş çaptaki bir sinir çöküntüsü elle tutulacak kadar yakınımızda. Her gün, bir gece öncesine göre, bıraktığımızdan daha şaşkın ve düzensiz görünen bir dünyada uyanıyoruz.<sup>2</sup>

Bugün hızla değişen dünyamızda insanlar büyük çelişkiler yaşıyor ve bazı sorular soruyorlar: Niçin varız? Nereye gidiyoruz? Dünyamızın sonu ne olacak? İnsanlığın hüznü tarihini anlamı ve hedefi yok mu? Çağlar boyunca sağlanamayan dünya barışı, kardeşlik ve refah yalnızca bir hayal mi? Yaşamın gerçek amacı ne? Yoksa insanoğlu dünya sahnesi üzerinde kısa bir an görünüp sonunda oynadığı tiyatronun alevlenip yanmasıyla kül ve dumana dönüşen tahtadan kuklalar gibi yaşamaya mı mahkûm?

Eski zamanlardan bu yana filozoflar, din adamları ve hümanistler bu sorulara yanıt aradılar, bulduklarını sandılar. Çeşitli düşünürler ideal toplumları hayal ettiler ve tüm insanların mutluluk, huzur ve eşitlik

içinde yaşayacağı düzenleri kurmaya çabaladılar. Fakat bugün gelinen nokta yine aynı, hiçbir şey değişmedi. Çelişkiler daha çözümsüz bir hale geldi.

Ne iyi ki, bu soruların gerçek yanıtlarını bilen tek varlık olan Tanrı bize, doğruluğun, esenliğin ve sevincin hüküm süreceği yeni bir çağ, hatta yeni bir gökle yeni bir yeryüzü için kesin bir ümit veriyor:

“Her Şeye Egemen RAB bu dağda bütün uluslara yağlı yemeklerin ve dinlendirilmiş seçkin şarapların sunulduğu zengin bir şölen verecek. Bütün halkların üzerindeki örtüyü, bütün ulusların üzerine örülmüş olan örtüyü bu dağda kaldıracak. Ölümü sonsuza dek yutacak. Rab Yahve bütün yüzlerden gözyaşlarını silecek. Halkının utancını bütün yeryüzünden kaldıracak. Çünkü RAB böyle diyor” (Yeşaya 25:6-8).

Vaat eden Tanrı, yalan söylemesi olanaksız, güvenilir bir Tanrı’dır. Yolunu şaşırılmış insanlık için değişmez bir amacı var. Tarih boyunca etkin bir Tanrı olduğunu göstererek bu amacı gerçekleştireceğine dair verdiği sözü tutmuştur. Ne zaman mı? Nasıl mı? İşte bu çalışma sırasında bunu inceleyeceğiz.

Tanrı bu mükemmel planını “Eski Antlaşma” denilen Tevrat, Zebur ve Peygamberler’in Yazıları aracılığıyla önceden bildirmiştir. Bizler de insanı bilge kılıp kurtuluşa kavuşturacak güçte olan bu kutsal sözleri okuyup benimseyerek, dünyanın nereye gittiğini ve kendi yaşamımızın asıl hedefinin ne olduğunu keşfedeceğiz.

## **KUTSAL YAZILARIN GELİŞMESİ (BİRBİRİNİ İZLEMESİ) VE BİRLİĞİ**

Bu çalışmanın temel gerçeği, yaşayan Tanrı’nın kendisini açıklamış olduğudur. Yaratılan evrenin, Yaratıcı’sının gücü ve bilgeliğine olan sözsüz tanıklığının ötesinde, Tanrı ayrıca yazılı biçimde de konuşmuştur. Bir araya toplanan bu yazılar Kutsal Kitap’ta bulunur ve bunlar Tanrı’nın gerçek “sözü” ya da “vahiyleri”dir.

Kutsal Kitap baştan sona kadar vahiysel **gelişme** göstermiş bir kitaptır. Tanrı insanlara göstermek istediği her şeyi birden göstermemiştir. Bu işi çağlar boyunca yavaş yavaş yapmıştır. Bir konudaki eğitimin basit derslerden daha karmaşıklarına doğru gelişmesi gibi, Tanrı’nın vahyi de temel gerçeklerle başlar ve zamanla bu temel gerçeklerin üzerine daha derinleri eklenir. İleri düzeydeki derslere gelmeden önce başlangıç derslerini anlamamız gerekmektedir. Böyle yapmazsak daha sonraki vahiyleri yanlış anlamamız mümkündür. Matematikte işlem yapmadan önce kişinin sayıları bilmesi gerekmektedir. Çarpma yapmaya çalışmadan önce toplamanın kurallarını anlamalıdır v.s. Aynı şekilde Tanrı’nın harika planını açık bir şekilde anlamak için önce Kutsal Kitap’ın ilk bölümlerini iyi anlamalıyız.<sup>3</sup>

Kutsal Kitap gelişme göstermiş olan bir kitap olduğu gibi aynı zamanda da **birleşmiş** bir kitap, bir bütündür. Kutsal Kitap'ın sonraki bölümleri daha karmaşık ve derin bir hal alabilir, ama bu bölümler önceki bölümleri geçersiz kılmaz. Tam tersine, olması gerektiği gibi aynı esinin özünü açıp derinleştirirler. Tanrı'nın esininin her evresi, kendisinden önce gelenlerin üzerine bina eder ve onları sağlamlaştırır. Bunu kanıtlamak için şöyle bir test uygulayabiliriz: eğer bir mesaj gerçekten Tanrı'dansa, Tanrı'nın bize şimdiye kadar öğrettikleriyle uyum içinde olması gerekir. Bu yüzden herhangi bir fikrin Tanrı'dan olduğu iddia edildiğinde, eğer bu fikir, Tanrı'nın daha önceden verdiği gerçeğe çelişiyorsa doğru değildir.

Öyleyse, bu kursun temel amaçlarından biri, Tanrı'nın Sözü olan Kutsal Kitap'ın hem gelişmesini hem de birliğini keşfetmek olacaktır. Bunu izleyen bölümlerde tekrar tekrar bu iki temel unsura döneceğiz.

## ESKİ ANTLAŞMA'NIN DEĞERİ

Kutsal Kitap **eşsiz** bir kitaptır. Bunun anlamı da, “bütün diğerlerinden farklı; hiçbir eşi, benzeri bulunmayan” bir kitap olduğudur. Sürekliliği, yaygınlığı, çevirisi, şimdiye kadar varlığını sürdürebilmesi, öğretileri ve etkisi <sup>4</sup> bakımından eşsiz ve benzersizdir. Kutsal Kitap aynı zamanda **güvenilir** bir kitaptır. Tarihsel metinlerin ve arkeolojinin onu tamamıyla onaylamasının yanında, yüzyıllarca önce yapılan yüzlerce peygamberlik sözünün (ön bildiri) yerine gelişi de, Kutsal Kitap'ın Tanrı'nın Sözü olduğunun en büyük kanıtıdır. Bu, Kutsal Kitap ayetlerinin gelişen doğasının bir özelliğidir: Ön bildirimler yerine geldikçe Tanrı'nın bizlere konuştuğunu açık bir şekilde görebiliyoruz. Antik yazıların hiç birinde, uzak bir gelecekte doğacak olan belirli uluslar, şehirler ve hatta en zoru da bireylerle ilgili tarihsel olaylar hakkında böylesine gerçek ön bildirimler bulamayız. Uzak geleceği kusursuz doğrulukla ancak Tanrı bildirebilir. Tanrı'nın peygamberleri, diğer 'tanrılar'a aynı şeyi yapmaları için açıkça meydan okurlar. “*Putlarınızı getirin de olacakları bildirsinler bize. Olup bitenleri bildirsinler ki düşünelim, sonuçlarını bilelim. Ya da gelecekte olacakları duyursunlar bize. Ey putlar, bundan sonra olacakları bize bildirin de, ilah olduğunuzu bilelim! Haydi bir iyilik ya da kötülük edin de, hepimiz korkup dehşete düşelim*” (Yşa.41:22-23).

Ayrıca, hiçbir edebi yapıtta Kutsal Kitap'ın stiline benzer bir stil görülmemiştir. Ünlü bir Yahudi Hıristiyan olan yazar Adolph Saphir şöyle demiştir:

İnansın inanmasın herkes, Kutsal Kitap'ın sadeliğini, öykü anlatımındaki yetkin ve yansız dinginliğini, gücünü, berraklık ve çekiciliğini hissetmektedir. İshak'ı Moriya Dağına götüren İbrahim'in, dirilen Lazar'ın ya da kendisini kardeşlerine tanıtan Yusuf'un gibi bir öyküye hangi edebi yapıtta rastlanmıştır? Diğer tüm kitaplar yalnızca insan ustalığını gösterirken, Kutsal Kitap Tanrı Sözü'dür. Doğa nasıl sanatın üstüneyse, esinleme de doğanın üzerindedir.<sup>5</sup>

**Eski Antlaşma**, İsa Mesih'in doğumundan önce insanlara bildirilen Tanrı'nın yazılı sözünün bölümlerini içerir. Yeni Antlaşma'yla beraber bu Kutsal Yazıların değeri ölçülemeyecek kadar fazladır ve sonsuza dek geçerli kalacaklardır. Bu yazıların kendinden önceki bölümleri üzerinde düşünen Mezmur yazarı Davut, Mezmur 19:7-11'de bunların insanı değiştiren gücüne duyduğu hayranlığı şöyle dile getirir:

*RAB'bin yarası yetkindir, cana can katar,  
RAB'bin buyrukları güvenilirdir,  
Saf adama bilgelik verir,  
RAB'bin kuralları doğrudur, yüreği sevindirir,*

*RAB'bin buyrukları arıdır, gözleri aydınlatır.  
RAB korkusu paktır, sonsuza dek kalır,  
RAB'bin ilkeleri gerçek, tamamen adildir.  
Onlara altından, bol miktarda saf altından çok istek duyulur,  
Onlar baldan, süzme petek balından tatlıdır.  
Uyarırlar kulunu,  
Onlara uyanların ödülü büyüktür.*

Ne yazık ki, Eski Antlaşma'nın, "Hıristiyanlar"ın İncil'i tarafından iptal edilen "Yahudilerin" Kitabı olduğu düşünülür ve ihmal edilir. Ama bu, bir bina tamamlandıktan sonra temellerinin ve ilk katlarının artık gerekli olmadığını söylemek gibi bir şeydir! Tam tersine, bu eski İbranice sözler kişiyi "*bilge kılıp kurtuluşa kavuşturacak olan Kutsal Yazılardır*" (2Ti.3:15). Çünkü, "*Önceden ne yazıldıysa, bize öğretmek için, sabırla ve Kutsal Yazıların verdiği cesaretle ümidimiz olsun diye yazıldı*" (Rom.15:4).

Burada, bir ve tek gerçek olan Tanrı'nın ne olduğunun gösterilmesiyle gerçek inancın temelleri atılmıştır. Burada, insanı Tanrı'dan ayıran lanet açıklanmıştır. Burada, Tanrı'nın kurtarıcı amacı ve planı belirtilmiştir. Burada, Kurtarıcı'nın Kendisi vaat edilmiştir. Burada, günah ve acı çekmek gibi büyük ahlâkî sorunlarla uğraşan insanları buluruz. Burada, insan kalbinin bütün telleri, ölümsüz şarkılarla titreşir.<sup>6</sup>

Kutsal Kitap'ın bütünü gibi, Eski Antlaşma da kendi kurtuluşumuz, iyiliğimiz için bize verilmiş olan Tanrı'nın yetkili sözüdür. Bütün çabalarımızı zengin bir biçimde ödüllendirecek olan bir hazine gibidir. Büyük Gregory'nin söylediği gibi, "Kutsal Kitap, hem filin yüzebileceği hem de kuzunun yürüyebileceği bir akarsu gibidir."<sup>7</sup> Ama duayla ve saygıyla incelenmelidir, çünkü kendisini hafife alanları yargılar.

## **ESKİ ANTLAŞMA'NIN TANRISAL VE İNSANSAL NİTELİKLERİ**

Peygamberler ve onların yazıları hakkında yanlış kavramalar çok yaygınlaşmıştır. Bunlardan biri, vahiy sürecinin doğrudan doğruya Tanrı tarafından dikte ettirildiği düşüncesidir. Bu düşünceye göre peygamberler sadece Tanrı'nın kendilerine söylediği sözleri kelimesi kelimesine yazmışlar ve bunları halka iletmişlerdir. Ancak Kutsal Kitap'ta bulunan yazılar böyle değildir. Bu yüzden örneğin Müslümanlar Kutsal Kitap'taki peygamberleri okuduklarında, Rabden doğrudan gelen sözlerin yanı sıra tarih, şiir ve diğer edebi türlerle birlikte peygamberlerin kişisel düşüncelerini, dualarını ve sorunlarını bulduklarında şoke olurlar. Bu nedenle Kutsal Kitap'ın "vahiy" ve "esin" kavramlarını anlamamız çok önemlidir:

**Vahiy, Tanrı'nın Kendisini insana kişisel olarak bildirmesidir.** Tanrı insandan o denli yüksektir ki, Kendisini insana göstermezse insan O'nun göremez, bulamaz ve O'nun düşüncelerini bilemez (Çık.33:20; Eyü.11:7; Yşa.55:8-9). Tanrı Kendini, yazılmış olan Kutsal Kitap ayetleri aracılığıyla olduğu kadar (Mez.119) fiziksel olarak yarattıkları (Mez.19:1-6) ve tarihte yaptıkları aracılığıyla (Mez.145) da tanıtır. Tanrı'nın en üstün açıklanışı da "Söz insan olup aramızda" İsa Mesih olarak yaşadığı şeklindedir (Yuh.1:14).

**Esin, Tanrı'nın insana Kendi bildirisini sözlerle dışa vurabilmesi için yardım etmesidir.** Tanrı'nın Kutsal Ruh'u, peygamberler, Mezmur yazarları, bilge kişiler ve elçilerin Kendi bildirisini ayetler halinde yazmalarını sağlamıştır: "*Kutsal Yazıların tümü Tanrı esinidir*" (2Ti.3:16). Ama bunlar Tanrı'nın Kendi sözleri olmakla birlikte Kutsal Yazılardaki her kitap aynı zamanda onu yazan insanın edebi eseridir. "Esin, kendisini yazan insanın etkinliğini görmezden gelen mekanik bir yazdırma olayı değildi. Tanrı, Kendi sözlerini kaleme alanın kişiliğini, stilini, yaşama bakış açısını ve yaşadığı kültürden gelen özelliklerini yok saymadı, ama O'nun her şeye kusursuz bir şekilde hakim olması, yanılmaz Tanrı Sözü'nü ortaya çıkardı."<sup>8</sup> "*Çünkü hiçbir peygamberlik sözü insanın isteğinden kaynaklanmadı. İnsanlar Kutsal Ruh'ça yönlendirilerek Tanrı'nın sözlerini ilettiler*" (2Pe.1:21).

Bu nedenle Kutsal Kitap, Tanrı esini olmakla birlikte insansal özelliğe de sahiptir. Tanrı Kutsal Kitap'ı yazmak için ölü araçlar değil yaşayan insanları kullanmıştır. Tanrı, insanların kişiliklerini bir yana atmamış, bunun yerine Kendi esinini kaleme almakta insanları yazar olarak kullanmıştır. Kutsal Kitap içindeki bölümlerde bulunan üslup ve içerik zenginliklerinden ötürü, bu gerçeğin anlaşılması özellikle Eski Antlaşma'yı incelerken çok önemlidir.

Kutsal Kitap'ta, politik önderler, komutanlar, çobanlar, krallar ve esirler tarafından yazılan tarih, soylar ve yasalara ait metinler, şiirler ve ezgiler buluyoruz. Bu iman kahramanlarının hem büyük başarılarına hem de günahkârlıklarına tanık oluyoruz. Tanrı'nın Sözü'nü kavranabilir kılan, onun insanın her türlü ruh durumuna ait örnekler içermesidir. "Onun üstün değeri, baştan başa ve bütünüyle tanrısal olmasının yanında, insan aracılığıyla yazıldığı için kusursuz ve tanrısal bir şekilde insana uygun olmasında gizlidir."<sup>9</sup>

## **ESKİ ANTLAŞMA'NIN İÇERİĞİ**

Kutsal Kitap'ınızın içindekiler sayfasında Eski Antlaşma'da Yaratılış'tan (Tekvin) Malaki'ye kadar 39 kitap olduğunu göreceksiniz. Birinci yüzyılda Rab İsa, İbranilerin Eski Antlaşma metinlerinden, "*Musa'nın Yasası, Peygamberler ve Mezmurlar*" olarak söz etmiştir (Luk.24:44). O dönemde bu yazılar sadece 24

kitabı ayrılıyordu, ama içerikleri günümüzdeki Eski Antlaşma'nın 39 kitabıyla aynıydı. Sadece kitapların sıralanması ve birbirlerinden ayrılması farklıydı (bakınız Ek 1 - sayfa 331).

Günümüzdeki Eski Antlaşma, iki ana kısma ayrılır ve genellikle kronolojik bir sıra izler. **Yaratılış'tan (Tekvin) Ester'e kadar olan kısım** dünyanın yaratılışından, Mesih İsa'nın gelişine hazır olana dek geçen süre içinde **Tanrı'nın insanlarla olan tarihsel ilişkilerini kaydeder**. Belirli bazı önemli noktalarda Tanrı bu tarihin arkasındaki ve ilerisindeki amaçlarını daha da ayrıntılı bir biçimde bildirir. Nitekim **Eyüp'ten Malaki'ye kadar olan kısım, Tanrının bu özel yorumlarını kaydeder**. Bunu iki raf dolusu kitap gibi düşünün, alt rafta "tarih" kitapları, üst rafta da "yorum" ya da "peygamberlik" kitapları yer almaktadır. Aşağıdaki şekil, "yorum" kitaplarının tarihte aşağı yukarı nasıl yer aldıklarını göstermektedir:

Bu ayrım önemli bir gerçeği açıklığa kavuşturur: Tanrı'nın esini, sadece söz olmakla kalmaz, aynı zamanda tarihsel süreci de içerir. Tanrı, Kendini insanlara göstermek için insanlık tarihine müdahale etmiştir. Gerçekten de O, çağların mimarıdır. Yazılı olan Kutsal Kitap ayetleri önce O'nun neler yaptığını kaydeder, sonra da bunu neden yaptığını açıklar. Tarihte yaptıklarından ötürü Tanrı'ya güvenmeye çağırırız. İnsanın Tanrı'yla olan ilişkisi, bizim değil Tanrı'nın girişimiyle başlar. Tanrı çok büyük bir şeyi gerçekleştirmektedir. Bizlerden de bu "şeyin" ne olduğunu bulmamız ve O'nun istediği yola girmemiz beklenmektedir.

Kutsal Kitap'ın zarif yapısını daha iyi anlamak için, bu yapının dört genel açıklama aşamasında hareket ettiğinin farkına varmalıyız:

(1) Önce temel atılır ve Tanrı halkı yaratılarak kurtarılır. (2) Bu halkın gelişen tarihi ve Tanrı'nın onlarla ilgilenmesi kaydedilir. (3) Tanrı halkı dua ve övgüyle Tanrı'ya hitap ederken, iç yaşamları ve mücadelelerini anlatarak yüreklerini yazıya dökerler. (4) Tanrı genellikle birinci şahıs olarak, verdiği sözlerin gelecekte yerine getirileceklerine ilişkin ışık tutarak halkını rahatlatır, onlara yalvarır ve uyarıp yüreğindeki halkına söyler. Bu dört aşamayı aşağıda gösterildiği gibi, kitap rafları diyagramının üstüne yerleştirebiliriz:

Aynı temel yapı Yeni Antlaşma'da da görülür. İncil'in ilk dört bölümünde (Müjdelerde) temel açıklama verilir. Elçilerin İşleri



bölümünde de Kutsal Ruh'un aracılığıyla Tanrı halkının ilk dönemleri açıklanmıştır. Elçilerin mektupları ise, inanlıların iç yaşamlarını açıklar. Son olarak, Esinleme bölümünde, Rab topluluklarına doğrudan doğruya hitap ederek onları uyarır ve gelecekte olacakları bildirir. Yapıdaki bu süreklilik, her iki Antlaşma'nın tek tanrısal Yazarı'nın bilgeliğini kesin olarak kanıtlar.

### **ESKİ ANTLAŞMA'NIN ANA FİKRİ**

Biçim ve içeriği ile bir sürü yazara sahip olmasına karşın Eski Antlaşma bölümlerinde merkezi bir tema vardır. Yaratılış'tan Malaki'ye kadar tam bir birlik görülür ve Tanrı'nın tek ve gelişmekte olan amacını insanlara gösterir. Bu merkezi tema **Tanrı'nın vaadidir**. “Bir adamı [İbrahim] ve onun [ve onun soyu] aracılığıyla da bütün dünyayı kutsamak Tanrı'nın kesin ve tek planıydı.”<sup>10</sup>

*Soyunun aracılığıyla yeryüzündeki bütün uluslar kutsanacak* (Yar.22:18).

Bu vaat, Eski Antlaşma esininin etrafında geliştiği bir çekirdek ya da bir odak noktası durumundadır. Walter Kaiser bu düşünceye şöyle bir örnek veriyor: “Bu bir meşe palamudunun tamamıyla büyümüş bir meşe ağacıyla olan ilişkisi gibidir. Aynı şekilde, esin Yeni Antlaşma dönemine ilerledikçe ana fikir de olgunlaşır. Asıl vurgulanan nokta, gelişmeye açık olan birliktir.”<sup>11</sup> Kutsal Kitap sadece aynı şeyleri tekrar eden değil, bir planı geliştirip ileri götüren bir kitaptır.

Bu ana fikir Eski Antlaşma'da, “*kutsanma*” sözcüğüyle başlar ve “*vaat*”, “*yemin*”, “*ant*” ve “*antlaşma*” sözcüklerini içerir. Tanrının vaadinin özü, amacının bütün yönlerinin kendisinde gerçekleşeceği tanrısal bir “soy”dur.

Yeni Antlaşma elçileri, “Tanrı'nın atalarımızla yaptığı antlaşmayı” vaaz ettiler (Elç.3:25-26; 13:32). Mektupları da “müjde” ya da “İbrahim'in kutsaması” olarak belirtilen bu tek amacı onaylar:

*Kutsal Yazı, Tanrı'nın diğer ulusları imanlarına göre aklayacağını önceden görerek İbrahim'e, 'Bütün uluslar senin aracılığınla kutsanacaktır' müjdesini önceden verdi... İbrahim'e sağlanan kutsama Mesih İsa aracılığıyla sağlansın ve bizler vaat edilen Ruh'u imanla alalım diye, Mesih uğrumuza lanetlenerek bizi Yasa'nın lanetinden kurtardı* (Gal.3:8,14).

Bu “soy” tek bir kişi (İsa Mesih) ve aynı zamanda da O'nun temsil edip kurtaracağı ortak bir soy olacaktı. “Soy” bir yandan Mesih'i belirtirken, (“*Vaatler İbrahim'e ve Onun soyundan olana verildi. Tanrı birçok kişiyi kastediyormuş gibi, “senin soyundan olanlara” demiyor, “soyundan olana” demekle tek bir kişiyi, yani Mesih'i kastediyor*” Gal.3:16), diğer yandan Mesih'in temsil edip kurtaracağı tüm ruhsal soya işaret etmekteydi: “Eğer Mesih'e aitseniz, o zaman İbrahim'in soyundansınız, vaade göre de mirasçılarsınız” (Gal.3:29). Bu “tek ve birçokları” konusunu Eski Antlaşma boyunca ayrıntılarıyla tanımlayarak inceleyeceğiz.

Bu vaadin verilmesinde “en önemli iki kişi şüphesiz, İbrahim ve Davut’tur. Tanrı’nın onlarla yaptığı antlaşmalar, Yaratılış (Tekvin) 12:1-3 ve 2.Samuel 7:11-16’da (aynı zamanda da 1Ta.17:10-14’de) kayıtlıdır.”<sup>12</sup> Eski Antlaşma tarihi boyunca Tanrı, “*kutsal soy*” adı verilen bu soyu birçok günahları, başarısızlıkları ve zayıflıklarına rağmen seçip korumaktadır (Yşa.6:8-13).

## **ESKİ ANTLAŞMA’NIN TARİHSEL DÖNEMLERİ**

Bu kitapta Eski Antlaşma’nın bütününe inceleyeceğiz. Ama sadece Eski Antlaşma bölümlerinin içeriklerini incelemek yerine, esas olarak Eski Antlaşma tarihinde var olan Tanrı’nın vaadini ele alacağız. Burada, Tanrı’nın sözünde bildirdiği temel amacının hem birliğini hem de gelişmesini incelemeyi arzuladığımızı tekrarlamak istiyoruz. Her yeni çağ ya da devir, “Tanrı’nın planının ortaya çıkan ayrıntılarının zincirini devam ettiren, yeni öğreti dallarını getirdi. Her yazar konuya bir şeyler ekledi.”<sup>13</sup>

Kutsal Kitap’taki bu bölümler değişik zamanlarda, değişik kişiler tarafından, bin altı yüz yılı kapsayan bir zaman dilimi içinde yazıldı. Bütün bu çağlar boyunca “gelişmekte olan tek bir amaç, yani Kurtarıcı’nın gelişi için hazırlanan yol görülmektedir.”<sup>14</sup>

Burada, Eski Antlaşma’yı on üç temel tarihsel döneme ayırıp Tanrı’nın bunların her birindeki vaadini incelemek için bir bölüm ayıracağız. Son bölümde de, bildirilen vaadin Yeni Antlaşma’da yerine gelmesini kısaca ele alacağız. Bölümlerin ana hatlarına bakıp her tarihsel dönemin en önemli olaylarının neler olduğuna dikkat edelim:<sup>15</sup>

### **BÖLÜM 2 - Vaadin Kökleri: Atalardan Önceki Dönem**

(*Yaratılış 1-11*)

Adem’den Nuh’a, Nuh’tan İbrahim’e, Tanrı bütün insanlığı “kutsama” amacını dile getirmiştir. İnsanlığın üzerine gelen üç kötü yargının her birini, Tanrı’nın kendilerine kurtarıcı bir “soy” vaadinin getirdiği yeni bir umut izlemiştir.

### **BÖLÜM 3 - Vaade İman: Ataların Dönemi**

(*Yaratılış 12-50*)

Yaratılış 12’de Tanrı, aracılığıyla “*yeryüzündeki halkların hepsini kutsayacağı*” bir aile seçer. İbrahim, İshak ve Yakup’un yaşadıkları yıllarda Tanrı’nın bir miras ve bir de mirasçı vaadi açıklanmıştır.

### **BÖLÜM 4 - Vaadin Halkı: Kurtarılmış Bir Halk:**

**Musa’nın I. Dönemi** (*Çıkış 1-18*)

Musa geldiği zaman bu “soy,” bir aileden bir ulusa ulaşmıştı. Tanrı, altı sahnelik bir “Kurtarma Temsilinde” vaadine olan sadakatini insanlara gösterir. Firavun’un gururunu şiddetle cezalandırır ve Musa’nın önderliği altında İsrail’i

Mısırlılara köle olmaktan kurtarır.

## **BÖLÜM 5 - Vaadin Halkı: Kutsal Bir Halk:**

### **Musa'nın II. Dönemi (Çıkış 19 - Levililer)**

Yüce sorumluluğu ve kişisel olarak tapınakta bulunma ayrıcalığıyla Tanrı, Sina Dağı'nda İsrail ile eşsiz bir ilişkiye girer. Bununla Tanrı'yla halkı arasındaki ilişkinin ilkeleri tayin edilmiştir.

## **BÖLÜM 6 - Yasa ve Vaat: Musa'nın III. Dönemi**

### **(Sayılar - Tesniye)**

Tanrı, İsrail'e Kutsal Yasa'yı verdiğinde onlarla bir Antlaşma yaptı. Tanrı'nın kutsal karakteri bu standart ya da "tanıklığın" temeliydi. Buna karşın İsrail yasayı alır almaz ona karşı gelmiştir. Kırk yıl çölde dolaşmaları da Yasa'yı yerine getirememelerinin sonucuydu. Musa onları vaat edilmiş toprağın sınırına getirip antlaşmayı yenilediğinde Musa'nın dönemi sona erer.

## **BÖLÜM 7 - Vaadin Yeri: Krallardan Önceki Dönem**

### **(Yeşu - Rut)**

Musa'dan Yeşu'ya geçiş, yeni bir bakış açısı ve amaç getirmiştir: Bu da vaat edilen diyarı miras almaktır. Bu dönem, İsrail'in itaat ve imanla Tanrı'nın kendilerine verdiği "huzur"a kavuştuktan sonra, günah ve inançsızlık yüzünden bu huzuru tekrar kaybetmelerinin ve durumun yeniden düzeltilmesinin karışık tarihini içerir.

## **BÖLÜM 8 - Vaat Edilen Kral: Davut'un Dönemi**

### **(1. ve 2. Samuel; Mezmurlar)**

Bir "soy", dünya çapında bir "kutsanma" ("bereketleme") ve bir "huzur" hakkında verilen eski plan şimdi bir "kral" üzerinde odaklanacaktı. Tanrı, "Kendi gönlüne göre bir adam" olan Davut'u buldu ve 2. Samuel 7'de ona bütün insanlığın geleceğini içeren sonsuza dek sürecek olan bir hanedanlık, egemenlik ve krallık vaat etti.

## **BÖLÜM 9 - Vaatte Yaşam: Süleyman'ın Dönemi**

### **(1. Krallar 1-11; Eyüp - Neşideler Neşidesi)**

Süleyman'ın döneminde üzerinde durulan konu, "Tanrı korkusu" idi. Bu, Tanrı'nın Kendi halkı için istediği bilgelik ve doğru yaşamın temeliydi. Yaşamın tümüne anlam ve doluluk veriyordu. Doğru insanların acı çekmesi ve yaşamın gerçek amacı gibi derin sorular yanıtlarını, Tanrı'nın halkına olan yakın sevgisi ve disiplinde bulurlar.

## **BÖLÜM 10 - Vaadin Peygamberleri: Birinci Sürgün Öncesi Dönem**

### **(1. Krallar 12 – 2. Krallar 14; Hoşeya - Yunus)**

Krallığın Süleyman'dan sonra bölünüp günaha düşmesi Tanrı'yı, insanları "Tanrı'nın Gününün" geleceği hakkında uyarıcı peygamberler göndermeye yöneltti. Tanrı'nın sonsuz krallığının nihai olarak yerleşmesinden önce,

Tanrı'nın hem İsrail'de hem de insanların kurduğu bütün kötü krallıklardaki günahı cezalandırması gerekiyordu.

## **BÖLÜM 11 - Rab'bin Vaat Edilen Hizmetkârı: İkinci Sürgün Öncesi Dönem** (2. Krallar 15-20; Mika; Yeşaya)

Muhteşem kitabında Yeşaya, bizleri Tanrı'nın Kendisine, Kutsal Olan'a bakmaya çağırır. Rab'bin İbrahim ve Davut'a verdiği vaatler açılmış ve açıklanmıştır. Tanrı'nın Mesih'i, "İmanuel", "Filiz", "Köşe Taşı" ve "Rab'bin Hizmetkârı" olarak olağanüstü ayrıntılarla bildirilmiştir.

## **BÖLÜM 12 - Vaadin Yenilenmesi: Üçüncü Sürgün Öncesi Dönem** (Yunus, Nahum - Sefanya, Yeremya)

Kudüs'ün düşüşünden önceki karanlık dönemlere ve peygamberler tarafından Rab'bin gazabının geleceği hakkında tekrar tekrar yapılan uyarılara karşın, Tanrı'nın vaadine imanla yaklaşip güvenen geride kalmış bir grup doğru insan için "Yeni bir Antlaşma"nın sevinçli ümidi vardı.

## **BÖLÜM 13 - Vaat Edilen Krallık: Sürgün Dönemi** (Yeremya'nın Mersiyeleri, Hezekiel, Daniel)

Hezekiel ve Daniel, Babil'deki sürgünde gelecek olan "İnsanoğlu" hakkındaki öngörüğü daha da belirginleştirmeye devam ettiler. İnsanlara, "Yeni bir yürek ve yeni bir ruh" verecek, "sonsuz antlaşma"yı yerine getirecek ve "sonu olmayan bir krallığı" alacak olan, "Çoban", "Kâhin" ve Davut'un soyundan gelen "Kral," vaadin odağıydı.

## **BÖLÜM 14 - Vaadin Zaferi: Sürgünden Sonraki Dönem** (1. Tarihler - Ester; Hagay - Malaki)

Özellikle Tanrı'nın tapınağını konu alan bu 8 kitap, "Eski Antlaşma vahyinin son sesleridir. Bu kitaplar, İsrail'in 70 yıl sürgün olduğu Babil'den döndükten sonra içinde bulunduğu ümitsiz durumdan Tanrı'nın, sözünün ve işinin kusursuz zaferine kadar olan zamanı kapsarlar."<sup>16</sup>

## **BÖLÜM 15 - Vaadin Yerine Gelmesi: Şimdiki ve Gelecekteki Dönemler** (Yeni Antlaşma)

Mesih İsa'da Tanrı'nın vaadi yerine gelmiştir. Ama gerçekleşmesinin bir kısmı İsa'nın bu dünyaya *birinci* gelişiyle (özellikle de ölümü, dirilişi ve göğe alınışıyla) bağlantılı olduğu halde, büyük bir kısmı da Görkem Kralı olarak büyük bir güçle geleceği *ikinci* gelişini beklemektedir.

## **ESKİ ANTLAŞMA'NIN AMACI**

İslam dini, varlıklarının ve esinlerinin sorgulanmaması gereken kitaplar olarak belirttiği *Tevrat* ve *Zebur*'a (Eski Antlaşma yazılarının geneline verilen Arapça adlar) tüm Müslümanların inanmalarını gerektirir. Buna karşın değişik nedenlerden ötürü bu kitaplar günümüzde okunmamaktadır. Bu yüzden

Müslümanların bu kitaplara olan inancının hiçbir geçerliliği yoktur ve maalesef bu kitaplar sadece bilinmeyen “kutsal kitaplar” olarak kalmaya devam ederler.

Ama daha da kötüsü, birçok Hıristiyan, Kutsal Yazıların Eski Antlaşma bölümünü bir kez bile okumamıştır, bazılarıysa Yeni Antlaşma’yı bile okumamıştır. Bunun kaçınılmaz sonucu, sığ, belirsiz bir iman ve tutarsız, cesaret kırıklığı içinde sürdürülen bir yaşamdır. Buna karşıt olarak, “*Ne mutlu o insana ki... zevkini RAB’bin yasasından alır ve gece gündüz onun üzerinde derin derin düşünür. Böylesi akar sular kenarına dikilmiş ağaca benzer, meyvesini mevsiminde verir, yaprağı hiç solmaz. Yaptığı her işi başarır*” (Mez. 1:1-3). Siz bu kişilerden hangisisiniz?

Tanrı’nın bize sözlerini vermekteki amacı, sadece bizlere bilgi sağlamak değil, O’nu tanımamıza ve O’na tamamıyla güvenmemize neden olmaktır. Özellikle, bizim için olan amacının değişmezliğini bilmemizi ve imanla kişisel olarak O’nun “*çok büyük ve değerli vaatlerine*” (2. Petrus 1:4) sarılmamızı ister. Bu amaç İbraniler 6:11-12’de belirtilmiştir.

*“Ümidinizden doğan tam güvenceye kavuşmanız için her birinizin sona dek aynı gayreti göstermesini arzu ediyoruz. Tembel olmamanızı, vaat edilenleri iman ve sabır aracılığıyla miras alanların örneğine uymanızı istiyoruz.”*

Hepimiz bu çağrıya kulak asarak Tanrı’nın bu amacının hayatımızda gerçekleşmesine izin verelim.

## UYGULAMA SORULARI

1. Aşağıdaki seçeneklerden Eski Antlaşma'nın ne olduğu hakkındaki doğru görüş açısını seçiniz:
  - a) Yahudilerin Kutsal Kitabı.
  - b) Tanrı'nın, bugün artık bizler için geçerli olmayan, adı geçen nesil için olan sözü.
  - c) Bizleri kurtuluş için bilge kılmaya gücü olan Tanrı'nın Sözü'nün temeli.
  - d) Tanrı'nın çeşitli peygamberler aracılığıyla yolladığı dört kutsal kitaptan ilki.

2. Bu bölüme göre Eski Antlaşma'nın iki önemli niteliği nedir?

- a)
- b)

3. Mezmur 19:7-11'de (22'inci sayfaya bakınız) Mezmur yazarı Davut, Kutsal Kitap ayetlerinin değerini tanımlamaktadır. Her satırda Tanrı'nın sözünün bir özelliğini ve bunun inanlı üzerinde gerçekleştirdiği sonucu vermektedir. Bu özellikleri ve onların inanlının yaşamında gerçekleştirdiklerinin neler olduğunu aşağıda sıralayınız:

- (7a)
- (7b)
- (8a)
- (8b)
- (9a)
- (9b)

4. Eski Antlaşma'da bulunan bazı yazı türleri hangileridir?

Kutsal Kitap ayetlerinde bu kadar çok çeşitli yazın türleri olmasını nasıl açıklarsınız? Bütün bu "edebi" türlerin hepsine aynı şekilde "Tanrı'nın Sözü" adı verilmesi sizin için mantıklı bir şey midir? Açıklayın.

5. Günümüzdeki Eski Antlaşma'da kaç (kitap) bölüm vardır?

a) 24 b) 39 c) 66 d) 45

6. 26'ıncı sayfadaki Eski Antlaşma kitapları çizelgesini çalışın. Kitap türleri açısından yapılan iki ana ayrım hangileridir?

a) b)

Eski Antlaşma yazılarında tarihin hangi dönemi kapsamıştır?

Eski Antlaşma'daki ilk ve son "tarihsel" kitaplar hangileridir?

Eski Antlaşma'daki ilk ve son "yorumsal" kitaplar hangileridir?

7. Eski Antlaşma'daki temel düşünce nedir?

8. Eski Antlaşma'da Tanrı'nın vaadini ilettiği en önemli iki kişi kimdi?

a) Musa ve İbrahim

b) Adem ve Musa

c) Davut ve Süleyman

d) İbrahim ve Davut

9. Mezmur 1'in tamamını okuyun. Kutsal Kitap ayetleri onları okuyup üzerinde derin düşünen kişinin yaşamını nasıl etkiler? Mezmur'da sözü edilen iki tür insan arasındaki farklılıklar nelerdir?

10. Aşağıdaki boşluğa İbraniler 6:11-12'yi kendi sözlerinizle yazın:

11. Bu ayetlerin pratik olarak ne anlama geldiklerini düşünüyorsunuz? Burada yazılanları nasıl yerine getirebiliriz?

1. Eski Antlaşma'yı hiç baştan sona kadar okudunuz mu?

Eğer okumadıysanız bunu yapmak için bugün bir karar verebilir misiniz?

Neden?



## 2. VAADİN KÖKLERİ

‘Atalar’dan Önceki Dönem

Ele Alınan Bölümler: Yaratılış (Tekvin) 1-11

Okunması Önerilen Bölümler: Yaratılış 1-6; 9; 11:1-9; 12:1-3

utsal Kitap’ın Yaratılış (Tekvin) bölümü bizlere “köklerimizi” bildirir. Bu bir başlangıçlar ve ilkler kitabıdır ve Tanrı’nın bunu izleyen bütün bildirilerine temel oluşturur. Tanrı ve insan, iyi ve kötü, sorumluluk ve ceza, tanrısal yargı ve kurtuluş ilk olarak burada açıklanır. Yaratılış’ı okumadan Kutsal Kitap’ı anlamak çok zordur. Bu nedenden ötürü bizler de iki dersin tamamını bu çok önemli kitaba ayıracağız.

Yaratılış, **iki ana kısma** ayrılır. 1’den 11’e kadar olan bölümler **bütün insanlığın** yaratılıştan Babil’de birçok uluslara ayrılışlarına kadar olan tarihini içerir. Bu, hepimizin ister istemez iştirak ettiği Ademoğullarının üzücü öyküsüdür. 12’den 50’ye kadar olan bölümler, Tanrı’nın ilk “ata” olarak seçtiği İbrahim’den torunu Yakup’un (İsrail’in) ailesinin Mısır’a göçüne dek **bir tek ailenin** (ilk ataları İbrahim, İshak ve Yakup olan aile) tarihini anlatır. Bu da iman eden herkesin paydaş olduğu İbrahim oğullarının umut dolu öyküsüdür. İlk döneme, “Atalardan Önceki Dönem” adı verilir. Dünyamızın tarihinin en az 2000 yıllık bir dönemini kapsar ve Tanrı’nın “Vaadi” aracılığıyla bildirdiği planın gerekli temelini atar.

Dünyanın yaratılışı ve Tanrı tarafından kutsanışından sonra, insanlığı üç büyük felaket ya da yargı etkilemiştir. Her biri insanlığın Tanrı’ya itaatsizliğinin sonucuydu. Ancak her felâketin hemen ardından, insanoğlunun bütün bu asiliğine rağmen onları kutsamaya kararlı olan Tanrı yeni bir vaat vermiştir. İnsanın asiliğine karşılık Tanrı’nın sağladığı lütfu gösteren şu şemaya dikkat edin:

### **İnsan Asiliğinin Sonucu Tanrı’nın Lütfu**

ÖLÜM (Yar.3) Bir Soyun VAADİ

(Yar.3:15)

TUFAN (Yar.6-8) Sam’la Birlikte Olma VAADİ

(Yar.9:25-27)

DAĞILMA (Yar.11) Bütün Ulusları Kutsama VAADİ

(Yar.12:1-3)

Bu bölümlerden çıkan bazı temel gerçekleri dikkatinize sunmak istiyoruz.

Özellikle, insanlığın Yaratıcı'yla olan ilişkisindeki çaresiz durumunu anlamalı ve Tanrı'nın eski atalara göstermeye başladığı tek ve değişmeyen çözümü iyi kavramalıyız. İşe Kutsal Kitapın başladığı yerden, yani Tanrı'nın Kendisiyle başlayacağız. Tanrı hakkında düşündüğünüzde aklınıza gelen şeyin sizin hakkınızdaki en derin şey olduğu kuşkusuz çok doğrudur.

## TANRI GERÇEĞİ

“*Başlangıçta TANRI yeri ve göğü yarattı*’. Kutsal Kitap’ın bu ilk sözleri, imanın temelini oluşturur. Bu ilk sözlere inanan kişi Kutsal Kitap’ta bunu izleyen bütün sözlere inanabilir.”<sup>17</sup> **Her şeyin Yaratıcısı olan yaşayan bir Tanrı vardır.** Tanrı, “*başlangıç*”tan önce de oradaydı ve zaman sona erdiğinde de orada olmaya devam edecektir. O, öncesiz ve sonsuz, ölümsüz, her şeye gücü yeten, her şeyi bilen, değişmeyen, kendi kendine var olan ve kendi kendine yetendir. Ancak Tanrı yalnız gücü sınırsız olan bir varlık değil, aynı zamanda yüce bir kişiliği olan bir varlıktır.

Kişiliği vardır derken şunu demek istiyorum: Tanrı, ezeli ebedi, görünmez Ruh olmakla birlikte mükemmel sevgi, iyilik, şefkat, sabır, bilgelik, kutsallık, adalet ve gerçek gibi öz niteliklere de sahiptir. Kutsal Kitap’ta Tanrı yalnız istediklerini bildirmez, kendini açıklar ve şaşılacak bir şekilde ‘yüreğini’ açar, konuşur, sevinir, üzülür, kıskançlık duyar, kötülükten nefret eder, iyilikten hoşlanır ve insanları sever. Hatta Kutsal Kitap’a göre “*Tanrı sevgidir*” (1Yu. 4:8, 16). Hayatımızın büyük amaçlarından biri yaşayan, güvenilir Tanrı’yı kendi düşüncemize göre değil, gerçekten olduğu gibi tanımakta ilerlemek olmalı.

Bir kere tek yaratıcı olan Tanrı’ya en yüksek onuru, bağlılığı ve tapınmayı vermeliyiz:

“*Rabbimiz ve Tanrımız!*

*Yüceliği, saygıyı ve gücü almaya layıksın.*

*Çünkü her şeyi sen yarattın.*

*Hepsi senin isteğinle yaratılıp var oldu*” (Esi.4:11).

Tanrı’yı Tanrı olarak bütün kalbimizle onurlandırmaktan daha azını yapmak günahdır. İnsanlığın aşağıya doğru giden tarihi, Romalılar kitabında özetlendiğinde suçlama şuydu: “*Tanrı’yı bildikleri halde, O’nu Tanrı olarak yüceltmediler, O’na şükretmediler... Tanrı’yla ilgili gerçeğin yerine yalanı koydular*” (1:21, 25). İnsanlar Tanrı bilgisini bilip isteyerek reddetmişlerdir.

“*Ve Tanrı dedi...*” Bu sözler, Yaratılış 1-2’de on kez tekrarlanmıştır. Dünya, “*kişiliği olan ve iletişim kuran bir Tanrı’nın ilahi sözüyle*”<sup>18</sup> başlamıştır. Altı muhteşem “günde”, gökyüzü ve yeryüzü için ışığın (Yar.1:3-4a), düzenin (4b-19), ve yaşamın (20-31) gerçekleşmesini emretmiştir. Yaratılış bölümündeki yaratılış anlatımını bilim dışı bulup onunla alay edenler çoktur, ama hiçbir bilimsel kanıt bunu asla reddedememiştir. “*İman sayesinde anlıyoruz ki, evren*

**Tanrı'nın buyruğuyla yaratıldı” (İbr.11:3).**

“Gökler RAB’bin sözüyle yaratıldı,  
Bütün göksel varlıklar ağzından çıkan solukla.  
Çünkü o söyleyince, her şey oldu;  
O buyurunca, her şey göründü (Mez.33:6, 9).

## **İNSAN - TANRI’NIN BENZERLİĞİNDE**

Tanrı, eşsiz benzersizdir. O’na benzeyen kimse yoktur. “Öyle ise, Tanrı’yı kime benzetiyorsunuz? Ya da hangi benzeri O’na denk tutuyorsunuz?” (Yşa.40:18). Buna karşın Tanrı hayret verici bir biçimde, “İnsanı kendi suretimizde, kendimize benzer yaratalım” dedi (Yar.1:26). İnsan, hayvanlardan daha üstün bir şekilde, **ruhsal bir varlık** olarak ve Tanrı’yla zengin, derin bir ilişki içinde olmak üzere yaratılmıştı. Kendisine konuşma gücü, yaratıcılık, sevgi, mantık ve Tanrı’nın Kendi sureti ve benzerliğinde doğruluk gibi özellikler verilmişti. Bu yüzden insanın çok büyük bir değeri vardır ve öldürülemez (Yar.9:6) ya da sövülemez (Yak.3:9).

Francis Schaeffer’in açıkladığı gibi Tanrı’nın sonsuz olması açısından Yaratan Tanrı ile bütün yaratılış (insan dahil olmak üzere) arasında büyük bir uçurum var. Fakat Tanrı’nın kişisel nitelikleri olması açısından insan ile yaratılışın diğer bütün öğeleri arasında bir uçurum var; çünkü insan Tanrı’nın benzerliğinde yaratılmıştır.

Sadece O sonsuzdur ve sadece O Yaratıcı’dır; başka her şey yaratıktır ve ölümlüdür. Sadece O bağımsızdır; başka her şey bağımlıdır. Bu yüzden, hepsini Tanrı yaratmış olduğundan insan, hayvan ve bitki, her şey Tanrı’dan ayrıdır. Ama öte yandan bir kişilik yönü söz konusudur. Aşağıdaki şekilde de görüldüğü gibi hayvan ve bitki uçurumun altındadırlar. Sonsuz Tanrı’nın yanında her şey ölümlüdür ve Tanrı’dan ayrıdır; ama Tanrı’nın kişiliğinin tarafında Tanrı insanı Kendi benzerliğinde yaratmıştır. Bu yüzden, insanın ilişkisi aşağıya doğru olmak yerine yukarıya, yani Tanrı’ya doğrudur... İnsan Tanrı’nın benzerliğinde yaratılmış olduğundan doğadan ayrıdır. Yani, insanın bir kişiliği vardır ve kişiliği olduğundan yaratılışta eşsiz ve benzersizdir, ama *yaratılmış* olması nedeniyle diğer yaratılanlarla birdir ve ölümlüdür.<sup>19</sup>

Schaeffer, insanın Tanrı’yla ilişkisini aşağıdaki şekilde “yukarıya” doğru, yaratılışla olan ilişkisini ise “aşağıya” doğru gösteriyor:<sup>20</sup>

<b>KİŞİLİĞİ OLAN TANRI</b>	<b>SONSUZ TANRI</b>
İnsan	

İnsan	Uçurum
Uçurum	İnsan
Hayvan	Hayvan
Bitki	Bitki

İnsan yaratılıştaki eşsiz benzersiz yerinden ötürü, **sorumlu bir varlık** olarak yaratılmış ve kutsanmıştır. Tanrı'nın yarattığı her şeyin üzerinde egemen ve önder olma emri kendisine verilmiştir (Yar. 1:28; Mez.8:3-8). Kendisine seçme hakkı ve yeteneği verilmiş, verdiği kararlardan ötürü de sorumlu tutulmuştur (2:15-17). Tanrı adama, “adamın kendisinden” yaratılan 1Ko.11:8-9 ve “*ona uygun bir yardımcı*” vermiştir (Yar.2:18-23). Erkek ve kadın olarak birlikte, Tanrı'nın benzerliğini yansıtacaklardı (Yar.1:27; 5:2). Evlilik birlikleri de– *ikisi tek beden olacak*” (Yar.2:24) -Tanrı'nın halkıyla sahip olmayı arzuladığı yakın ilişkinin bir resmidir (Yşa.54:5-8; Hoş.2:19-20; Ef.5:22-33; Esi.19:7).

### “GÖKLERİN VE YERİN NESİLLERİ”

Huşu veren yaratma işi bitmiştir. “*Tanrı yarattıklarına baktı ve her şeyin çok iyi olduğunu gördü*” (Yar.1:31). Yaratıcı bundan sonra yedinci günde “*dinlendi*” (Yar.2:1-3). Tabii ki bu, yorgunluktan ötürü bir dinleniş değildi; “*Ebedi Tanrı, Rab, bütün dünyayı yaratan, ne yorulur ne de zayıflar*” (Yşa.40:28). Bu bir şeyi bitirdikten sonra, tatmin olduktan sonra yapılan ve yarattıklarının tadını çıkararak bir dinlenişti. Tanrı'nın insana ilişkin arzusu, onun da Kendisiyle birlikte bu “dinlenme”nin tadını çıkartmasıydı.

Yedi günlük yaratılış anlatımı (Yar.1:1–2:3), Musa'nın beş kitabına bir önsöz oluşturur. Hatta bu kısım Kutsal Kitap'ın tümünün giriş bölümüdür. Bundan sonraki tarih, Yaratılış 2:4'de (İbranice özgün metin) şu önemli cümleyle açılır: “*Göklerin ve yerin nesilleri bunlardır.*” Bu söz, Yaratılış/Tekvin boyunca, yeni bölümlerin başlangıcını belirleyen bir başlık olarak on kere geçer, bu onların ilkidir. Basit bir soyağacı vermek yerine, anlam, “*Şu kişiye şöyle oldu*” şeklindedir. Başlıkta kendilerinden söz edilen insanlara ve özellikle bundan sonraki nesillerdekilere neler olduğunu öğreniriz. Bu yüzden, örneğin, 6:9'daki anlatımın başlangıcında, “*Nuh'un zürriyetleri bunlardır*” başlığı vardır ve büyük tufanın anlatımını kaydeder. 11:27'de, “*Terah'ın zürriyetleri şunlardır*” diye başlayan bölüm, öncelikle oğlu İbrahim'in hayatını ele alır (11:27-25:11).

Aynı şekilde Yaratılış 2:4'le başlayan kısım göğün ve yerin yaratılış öyküsünü kaydeder. Bu başlığı izleyen bölümler, gökle yer arasına nasıl düşmanlık sokulduğunu ve aralarındaki yakın ilişkinin nasıl bozulduğunu anlatır.

madde ya da kısım halinde göstermektedir. Bu on kısım, birbiriyle bağlantılı beş çift konu ya da kişi olarak gruplanmıştır. (Bu ifadenin son görüldüğü yer Yeni Antlaşma'nın açılışını yapar.<sup>21</sup>)

## YARATILIŞ'IN YAPISI

Giriş: “Başlangıçta Tanrı göğü ve yeri yarattı.” 1:1-2:3

1. “**Göklerin ve yerin nesilleri şunlardır**” 2:4-4:26

(Öncelikle Düşüş'ün ve Adem'in ilk çocuklarını kaydeder)

1. “**Adem zürriyetlerinin kitabı şudur**” .....5:1-6:8

(Öncelikle Şit'in soyundan gelenleri kaydeder)

1. “**Nuh'un zürriyetleri şunlardır**” 6:9-9:29

(Öncelikle Tufan'ı kaydeder)

1. “**Sam, Ham ve Yafet'in zürriyetleri şunlardır**” 10:1-11:9

(Öncelikle özgün ulusları kaydeder)

1. “**Sam'ın zürriyetleri şunlardır**” 11:10-26

1. “**Terah'nın zürriyetleri şunlardır**” 11:27-25:11

(Öncelikle İbrahim'in yaşamını kaydeder – 15 bölüm)

1. “**İsmail'in zürriyetleri şunlardır**” 25:12-18

1. “**İshak'ın zürriyetleri şunlardır**” 25:19-35:29

(Öncelikle Yakup'un yaşamını kaydeder – 11 bölüm)

1. “**Esav'ın zürriyetleri şunlardır**” 36:1-8; 36:8-37:1

## 1. “*Yakup’un zürriyetleri şunlardır*” 37:2-50:26

(Öncelikle Yakup’un 12 oğlunun yaşamlarını kaydeder – 14 bölüm)

Tanrı kim olduğumuz ve ne yaptığımıza ilişkin dikkatli bir biçimde kayıt tutar. Davranışlarımız arkamızdan gelecek nesillerin hayatları üzerinde büyük sonuçlar doğurur. Tanrı ulusları birer bütün olarak bu temele göre ele alır. Tanrı’ya itaat bizim hayal ettiğimizden çok daha önemlidir.

## İNSANIN İLK İSYANI VE BUNUN SONUÇLARI: Düşüş (Yaratılış 3)

Tanrı’nın insanla olan ilişkisi bir antlaşma biçimindeydi. Bu antlaşmanın merkezi öğeleri bahçenin ortasındaki iki ağacı: “*yaşam ağacı ile iyilekötüyü bilme ağacı vardı*”(Yar.2:9). İnsana, yeryüzündeki cennetteki bütün ağaçlardan, özellikle de bütün yaşamın Kaynağı olan Tanrı’yla olan birlikteliği temsil eden yaşam ağacından yemesi kuvvetle vurgulanmıştı<sup>22</sup> (2:16). Aynı kesinlikle altını çizerek Tanrı özgür olan yaratıkları için sorumluluk ve ceza ilkesini şöyle bildirdi: “*Ama iyile kötüyü bilme ağacından yeme. Çünkü ondan yediğin gün kesinlikle ölürsün*” (2:17). İyi ve kötü hakkındaki bu bilgi neyin doğru neyin yanlış olduğuna kendilerinin karar verme hakları ve yetenekleriydi.<sup>23</sup> Tanrı bu ayrıcalığı Kendine ayırmıştı ve bu sınırlamaya karşı isyanın kaçınılmaz sonucunun ne olacağı açıkça bildirilmişti: *ölüm*.

Tanrı, “*Kesinlikle ölürsün*” demişti. Oysa yılan (Şeytan: bkz. Esi.12:9; 20:2) kurnazca, “*Tanrı gerçekten ...dedi mi?*” diyerek kadının aklına şüphe düşürdü ve sonra da, “*Kesinlikle ölmezsin*” (3:1, 4) dedi. Aldatıcı olan, yani Şeytan, Tanrı’nın sözüne olan imanı yok etmeye çalıştı. O bir “*yalancıdır ve yalanın babasıdır*” (Yu.8:44). Şeytan’ın yalanı başarılı oldu. Tanrı’nın emrine karşı yapılan bu asilik ve sonuçları, “*Düşüş*” olarak bilinir. Bunun tüm insanlık üzerinde kalıcı ve yıkıcı etkileri olmuştur:

**1. Ölüm** - Tanrı’nın uyardığı gibi, insan günah işlediği gün “öldü.” “*Günah bir insan yoluyla, ölüm de günah yoluyla dünyaya girdi. Böylece ölüm bütün insanlara yayıldı*” (Rom.5:12). Ölüm derken ne demek istediğimizi anlamak çok önemlidir:

İlk olarak **fiziksel ölüm**’ü ele alalım. İnsanın vücudunun yavaş yavaş sağlıktan düşüp bozulup harap olması, onun ruhu ve canından ayrılmasıyla sona erer (Yar.5:5). Büyük düşman, Ölüm, Ademin bütün oğulları üzerinde egemendir. “*Herkes Adem’de ölür*” (1Ko.15:22).

erer (Yar.5:5). Büyük düşman, Ölüm, Ademin bütün oğulları üzerinde egemendir. “Herkes Adem’de ölür” (1Ko.15:22).

İkinci olarak **ruhsal ölüm**, ya da Tanrı’dan ayrılık İncil’de şöyle açıklanır: “İçinde yaşadığınız suç ve günahlarınızdan ötürü ölüydünüz... doğal olarak gazap çocuklarıydık” (Ef.2:1-3). Fiziksel ölüm gerçekleşmeden önce ruhsal olarak diri kılınmazsak, bu ayrılık sonsuza dek sürer: “İşte bu ateş gölü, ikinci ölümdür” (Esi. 20:14).

**2. İnsanın Günahlı Yapısı** - İnsan sadece, kesilmeye mahkum bir ağacın dalları gibi ölüm cezasına çarptırılmış olmakla kalmaz, aynı zamanda günaha da derin bir biçimde esirdir. Günah işlemeye yatkın bir doğaya sahibiz: “Yürek her şeyden çok aldatıcıdır ve çok çürüktür” (Yer.17:9). Kaynağı kirli olan bir ırmak nasıl temiz olamazsa, insan da doğuştan günahlı olduğu için günah işlemeyi sürdürür (Mez.58:3; Yar.8:21). Bozulmuş bir hamurdan aynı biçimde bozulmuş kekler çıktığı gibi, insan da “düşüş”ten ötürü ölümcül bir biçimde bozulmuştur. Tanrı’nın Sözü, bütün insanları şöyle tanımlar: “haksızlığı su gibi içer”ler (Eyü.15:16).

**3. Suçlu Bir Vicdan** - Düşüşte insana vicdan da verilmişti, bu hem iyinin hem de kötünün bilgisiydi. “İkisinin de gözleri açıldı. Çıplak olduklarını anladılar” (Yar.3:7). Adem’le Havva utanç ve Yaratıcı’larına karşı duydukları korkuyla doldular (3:10). Kendilerini yapraklarla örtme ve saklanma çabaları, günahlarımızı örtmek ve onları gizlemek için yapılan bütün insansal çabalar gibi boşunaydı. İyinin ne olduğunu biliyoruz, ama onu yapacak güce sahip değiliz, kötünün de ne olduğunu biliyoruz, ama ondan uzak durma gücüne sahip değiliz! Tanrı bizim için bir örtü sağlayana dek suçlu vicdanımız gerçek bir şekilde huzura kavuşamaz (3:21; İbr.9:14).

**4. Şeytan’a Esaret** - İnsan, Tanrı yerine yılana inanmayı seçerek Şeytan’a köle oldu. Şeytan’a, “Bu dünyanın egemeni” (Yu. 12:31; 16:11) adı verilir ve Kutsal Kitap, “bütün dünya kötü olanın denetimindedir” (1Yu.5:19) der. Kişi sadece Tanrı tarafından kurtarıldığında, “karanlıktan ışığa ve Şeytan’ın hükümranlığından Tanrı’ya döner” (Elç.26:18).

### **TANRI’NIN İLK VAADI: “Kadının Soyu” (Yaratılış 3:15)**

Her şey bozulmuştu, ama bu suçundan ötürü onu yargılamadan önce bile, Tanrı düşmüş insana bir umut verdi. Yaratılış 3:15’de, insanı Şeytan’ın elinden kurtaracak olan gelecekteki bir “soy”u vaat ederek araya girdi.

Bu ayet (Yar.3:15), ilk müjde anlamına gelen “protoevangelion” (kurtuluş müjdesinin ilk bildirisi) olarak bilinir. Bu ayet, Şeytan ile bütüninsanlığı temsil eden kadın ve aynı zamanda Şeytan’ın soyuyla (ajanları) kadının soyu (Mesih) arasında kalıcı bir düşmanlık olacağına kehanet etmektedir.

kesin bir zafer kazandığında Şeytan'a verilmişti. Buna karşılık Şeytan, Mesih'in topuğunu incitecekti. Buradaki yara, acı çekme hatta fiziksel ölüm anlamına gelir, ama nihai yenilgi anlamına gelmez. Böylece Mesih çarmıhtaacı çekti ve hatta öldü, ama sonra günah, cehennem ve Şeytan'a karşı zafer kazanarak ölümden dirildi.<sup>24</sup>

Bu kitapta göreceğimiz gibi, “*zaman dolunca Tanrı, Yasa altında olanları özgürlüğe kavuşturmak için kadından doğan, Yasa altında doğan öz Oğlunu gönderene*” (Gal.4:4) kadar bu “soy” vaadi çağlar boyunca tekrarlanmıştır.

## **İNSANIN İKİNCİ İSYANI VE BUNUN SONUÇLARI: Tufan** (Yaratılış 4-8)

Yaratılış 4'den iki yol ayrılır. Bu iki yol, Adem'le Havva'nın iki oğluya başlar ve insanlığın iki farklı soyu halinde iki farklı gidiş izler. Kutsal Kitap bunları iki şekilde tanımlar:

**Doğruların yolu** şafak ışığı gibidir, giderek öğle güneşinin parlaklığına erişir. **Kötülerin yoluysa** zifiri karanlık gibidir. Neden tökezlediklerini bilmezler... Öyle yol var ki, insana düz gibi görünür, ama sonu ölümdür” (Sül.4:18; 14:12).

Bu iki yol, Habil'le Kabil'in sundukları sunularla resmedilir (4:3-5). Kabil'in sunusu, kendisinin tarlalardaki çalışmalarını temsil ediyordu ve Tanrı tarafından reddedilmişti. Habil ise imanla bir kuzu getirdi ve sunusu kabul olundu. Burada Tanrı'nın bağışlama ilkesi resmedilmiştir: “*Kan dökülmeksizin bağışlama olmaz*” (İbr. 9:22).

Habil'in öldürülmesinden sonra, Yaratılış 4, Kabil'in gururlu, benmerkezci, Tanrı'dan uzakta yürüyen huzursuz soyunun gelişmesini tanımlar. Buna karşıt olarak, Yaratılış 5. bölümde Rab'be yakaran ve “*Tanrı'yla yürüyen*” (4:26; 5:21-24; 6:9) sadık adamlar soyu (Şit'in soyu) başlar. Bu iki yolda yürüyenlerin birer örneği olarak ikisi Adem'den sonra yedinci kuşak olmak üzere, bir tarafta ilk çok eşli olan küstah, övüngen Lamek (4:19-24) ve diğer tarafta üç yüzyıl Tanrı'yla yürüyüp ölmeden göğe alınan Hanok (5:21-24) gösterilir.

Nuh'un döneminde insanlar cinsel özgürlük adı altında günah tarafından o denli yozlaştırılmıştı ki, “*insanın yaptığı kötülük çok, akli fikri hep kötülükte... Tanrı'nın gözünde yeryüzü bozulmuş, zorbalıkla dolmuştu*” (6:5, 11). Tanrı, günahın korkunç etkilerinden ötürü çok üzülmüştü. Sabırlı olduğu için yargısını geciktiriyordu (6:3), ama kutsal olduğu için de bir yargının olması gerekiyordu. Yıllarca süren uyarılardan sonra tufan korkunç ve kendisinden kaçılmaz bir şiddetle geldi. “*Soluk alan bütün canlılar öldü*” (7:22). Şunu bir kenara kaydedelim: Eğer Tanrı bir kere dünyayı yargılayacağını söylemişse ve sonra da bunu yapmışsa, bunu ikinci kez yapacağını söylediğinde kulak vermemiz gerekir (2Pe.3:3-13)!



## TANRI'NİN İKİNCİ VAADI: “*Sam’ın Tanrı’sı*” (Yaratılış 9)

Tufandan hemen sonra Tanrı insanlığı yeniden kutsadı (8:17;9:1, 7). Bukutsamanın temeli; Nuh’un yakmalık kurbanlar sunduğu bir sunak aracılığıyla Tanrı’nın insanlarla yaptığı antlaşmaydı. İnsanın günahlı durumuna rağmen insan hâlâ Tanrı’nın benzerliğini yansıtmaktadır. Bu nedenle de yaşam değerlidir. Tanrı, adam öldürmenin cezasının ölüm olduğunu bildirmişti (9:6). Günümüzde bile Tanrı’nın dünya için olan düzeninde devlet bu cezayı vermekle görevlendirilmiştir (Rom.13:4).

Nuh’un ailesine gösterilen lütfâ (6:8-18) ve yeryüzünü bir daha asla tufanla yok etmeyeceğine dair onlarla bir anlaşma yapmış olmasına ek olarak (9:8-17) Tanrı, bu ikinci krizin ardından kurtuluş planının ikinci aşamasına geçti. Nuh’un, oğlu Ham’ın kendisine yaptığı şeyi öğrendikten sonra söylediği önbildirisel sözler (9:18-24) aracılığıyla Tanrı, özel bir şekilde “*Sam’ın Tanrı’sı*” olma niyetini (9:26) açığa vurmuştur. Buna ek olarak, “(Büyük bir olasılıkla Tanrı’yı kastederek) *Sam’ın çadırlarında yaşasın*” (9:27) dediğinde, Tanrı’nın, İbrahim’in soyundan gelen Sami ulusuyla (11:10-26) başkalarıyla yapmadığı bir şekilde birlikte olmak üzere önemli bir vaatte bulunduğu görülmektedir.

## İNSANIN ÜÇÜNCÜ ASİLİĞİ VE BUNUN SONUÇLARI: Kargaşa (Yaratılış 10:1 - 11:9)

10’uncu bölüm, “uluslar cetveli” olarak bilinir. Nuh’un üç oğluya başlanarak yeryüzündeki ulusların başlangıçları hayret verici bir tarihsel ayrıntıyla verilmiştir. Toplam olarak yetmiş ailenin kökleri listelenmiştir: “*Tufandan sonra kayda geçen, ulus ulus, boy boy yeryüzüne yayılan bütün bu insanlar Nuh’un soyundan gelmedir*” (10:32).

Ama sayıca çoğalmalarına rağmen insanlık değişmiş değildi. “Bu, hem kutsama hem lanet içeren dönemde yeryüzünü sarsan üçüncü ve son kriz, insan ırkının birliğini korumak amacıyla mimari bir sembolün etrafında toplanmak için gösterdiği yoğun çabaydı.”<sup>25</sup> Tanrı, Nuh ve oğullarına yeryüzünü doldurmalarını buyurdu: “*Verimli olun, çoğalıp yeryüzünü doldurun*” (9:1). Ama Nuh’un göç eden soyu, Mezopotamya’nın Şinar bölgesine geldiklerinde, bu buyruğa aykırı planlar yaptılar:

“*Kendimize bir kent kuralım*” dediler, “*göklere erişecek bir kule dikip ün salalım. Böylece yeryüzüne dağılmayız*” (Yar. 11:4).

Burada insanlık, dünyada Tanrı’dan ayrı olarak kendilerine bir “isim” sağlamayı planladı. Astroloji, büyücülük ve sahte dinin kökleri bu antik kuleye kadar uzanır. Hatta, Kutsal Yazılar boyunca Babil, aldatıcı ve şeytansal dini simgeler. Bölüm 10’daki isimler listesinde, Babil’in kurucusu olan Nemrut

kadar uzanır. Hatta, Kutsal Yazılar boyunca Babil, aldatıcı ve şeytansal dini simgeler. Bölüm 10'daki isimler listesinde, Babil'in kurucusu olan Nemrut hakkında özel bir not düşülmüştür (10:8-12). Nemrut ismi "isyan" anlamına gelir ve antik Sümer dininde kendisi ve annesi tanrılaştırılmıştı.<sup>26</sup> Bu yalandan kaynaklanan sahte dindar "Babil" in son yargısı henüz gerçekleşmemiştir (Esi.17-18).

Ama Tanrı, sonsuza dek günah içinde yaşamasınlar diye Ademle Havva'yı bahçeden kovduğu gibi (3:22-24), şimdi de gelip onların konuştukları dilleri karıştırarak "onları yeryüzünün dört bucağına dağıttı" (11:5-9). Bunu, uluslar birlik halinde asilik etmesinler, "Kendisini arasınlar ve el yordamıyla da olsa bulabilsinler" diye yaptı (Elç.17:26-27). Aşağıdaki harita Kutsal Kitap'ta yer alan önemli ulusların tarihsel yerleşim merkezlerini göstermektedir:

### TANRI'NİN ÜÇÜNCÜ VAADI:

#### "Bütün uluslar kutsanacak" (Yaratılış 12:1-3)

Bu üçüncü yargının hemen ardından Tanrı, yeryüzünün her bir yanına dağılmış olan ailelere yine lütuf sözünü ve kutsama vaadini verdi. Sam'ın soyundan (11:10-27) olan İbrahim'e verilen vaatte, Tanrı bütün yeryüzünü kutsayacağına söz veriyor: "Seni kutsayacak, sana ün kazandıracağım... **yeryüzündeki bütün halkların hepsi senin aracılığınla kutsanacak**" (12:2-3). Ulusların Tanrı'dan bağımsız olarak kendilerine edinmek istedikleri büyük isim (11:4) İbrahim ve soyuna karşılıksız olarak verilecekti. Tanrı'nın amacındaki bu aşama, bir sonraki çalışmamızın odağı olacaktır.

## SONUÇ

Yaratılış'ın ilk bölümlerinde üç önemli gerçek göze çarpmaktadır. Birincisi, Tanrı'nın büyük arzusu *bereketleyip kutsamaktır*. Yaratılış 1-11 bu gerçeği çok açık bir biçimde ortaya koyar. Tanrı, başlangıçta (Yar.1:22, 28), öykünün önemli noktalarında (Yar.5:2; 9:1) ve sonuçta (Yar.12:3) kutsamayı vaat eder. Tanrı, Kendi benzerliğinde yaratmış olduğu insanlığı, derin ve sonsuz bir sevgiyle sever.

İkinci olarak, insanlık düşmüş ve Tanrı'ya yabancılaşmıştır. İlk insanın günahı aracılığıyla bizler ve dünyamız Tanrı'nın bereketleri yerine *lanetinin* altındayız. İnsanlığın bu ilk dönemlerinde tekrar eden başarısızlıklar ve asiliklerden başka çok az şey bulunur. Günah ve ölüm üzerimizde hüküm sürer ve bu dünyanın tanrısı olan Şeytan, üzerimizde egemendir. Tüm insanlık tarihi de tekrarlanan sıkıntılar ve başkaldırılarla doludur. Tanrı Yaratılış 8:21'de, "*insanın yüreğindeki eğilimler çocukluğundan itibaren kötüdür*" diyerek bu gerçeği açıkça belirtmiştir. Kurtuluşumuz için geçerli olan ilk önemli adım, günahkâr ve Tanrı'nın yaşamından ayrılmış olduğumuz gerçeğini kabul etmektir. Bundan ister hoşlanalım ister hoşlanmayalım, kendi kendimize bırakıldığımızda

Üçüncü olarak, Tanrı'nın zengin merhametinden ötürü, insanlık için *umut* vardır. Her kriz ve yargıdan sonra Tanrı, lütufkâr bir kurtarış vaadiyle olaya el atmıştır. Nihai olarak Şeytan'ın başını ezecek ve yeryüzünün bütün dağılmış uluslarını bereketleyecek olan kurtarıcı bir “soy” gelecekti. İsa Mesih, ölümü ve dirilişi aracılığıyla bunu gerçekleştirmiştir. Tanrı'nın, Adem ve karısını, hayatını veren bir hayvanın derileriyle giydirdiği gibi, Tanrı Kuzusu İsa aracılığıyla Kendisine gelen herkese de doğruluk giysileri sağlar. Bizler inanmaya ve bu tek güvenli çareye sarılmaya çağrıldık.

Bizler bu tek, güvenli çareye inanmaya ve onu kavramaya çağrıldık. Eğer bizler de Nuh gibi, O'na imanla itaat eder ve Tanrı'yla yürürsek, “*RAB'bin gözünde lütuf buluruz*” (Yar.6:8-9). Bizleri Şeytan'ın egemenliğinden Kendi krallığına geçirip yeniden Kendi benzerliğine dönüştürecektir. Kutsal Kitap'ın son bölümünde yer alan yüce görüm, Tanrı'nın insan için olan amacının kesin sonuçlarını özetler.

*Melek bana, Tanrı'nın ve Kuzu'nun tahtından çıkan, billur gibi berrak olan yaşam suyu ırmağını gösterdi. Kentin ana yolunun ortasında akan ırmağın iki tarafında, on iki çeşit meyve üreten ve her ay meyvesini veren yaşam ağacı bulunuyordu. Ağacın yaprakları ise ulusların şifası içindir. Artık hiçbir lanet kalmayacak. Tanrı'nın ve Kuzu'nun tahtı kentin içinde olacak ve O'nun kulları kendisine tapınacak. O'nun yüzünü görecek, alınlarında O'nun adını taşıyacaklar (Esi. 22:1-4).*

## UYGULAMA SORULARI

1. Yaratılış kitabını hangi iki ana bölüme ayırabiliriz? Her bölümde kimlerin tarihçesi verilmiştir?
  - a)
  - b)
2. Yaratılış 1-11'de insanlığın başına hangi üç felaket gelmiştir? Her birinin nedenlerini yazınız.
  - a) (Yar.3)
  - b) (Yar.6-8)
  - c) (Yar.11)
3. Yaratılış 1'inci bölümde, Tanrı ve insan arasındaki ilişki hakkında neler öğrenebiliriz?
4. Tanrı, "*kendi suretimizde, kendimize benzer yaratalım*" (1:26) dediğinde, bunun anlamını aşağıdaki cümlelerden hangisi en iyi şekilde açıklar?
  - a) İnsan fiziksel olarak Tanrı'ya benzemek üzere yaratılmıştı.
  - b) İnsanlara bakarak Tanrı'nın nasıl olduğu anlaşılabilir.
  - c) İnsan, yaratmak, sevmek ve mantığını kullanmak vb. yeteneklere sahip ruhsal bir varlık olduğundan Tanrı'ya benzer.Açıklamaya ne ekleyebilirsiniz?
5. (Yaratılış 1:26-39) İnsan ne için yaratılmıştır? Yani, Tanrı'nın insanı yaratma amacı neydi?

Bu size insanın değeri açısından ne ifade ediyor?

6. Yaratılış 2’de Tanrı Adem’i, eğer yasak meyveyi yerse kesinlikle “öleceğini” söyleyerek uyardı. Buna karşın o meyveyi yediğinde Adem hemen ömedi. Bunu nasıl açıklayabilirsiniz? Rab’bin sözünü ettiği ölüm ne tür bir ölümdü? Bu “düşüş”ün sizin üzerinizde ne gibi etkileri olmuştur?

7. Yaratılış 3:15’i dikkatle okuyun. Burada sözü edilen iki “soy” hangileridir? Bu vaat Adem’le Havva’ya nasıl bir umut verdi?

8. Yaratılış kitabında Tanrı’nın insanı nasıl değerlendirdiğini okuyoruz. Orada belirtilen durum günümüzdeki durumun aynısıdır. Aşağıdaki ayetleri bulup okuyun ve Tanrı’nın bizim doğamızı değerlendiril biçimini özetleyin:

(6:5)

(6:11-12)

(8:21)

Bu sizin kişisel durumunuzu doğru bir şekilde dile getiriyor mu?

9. Yaratılış 9:25-27’de Nuh esinsel bir önbildiride bulunur. Tanrı’nın ismi gelecekte onun oğullarından hangisiyle bağlantılı olacaktı?

a) Ham b) Sam c) Yafet

Bu oğulun soyağacını bölüm 11:10-27’den bulun. Nuh’un 9:25-27’deki önbildirisiyle Tanrı’nın bölüm 12:1-3’de İbrahim’i çağırılışı arasında nasıl bir bağlantı kurabilirsiniz?

**10.** Yaratılış 10 ve 11’de insanlığın nasıl olup da birçok ulus ve ailelere ayrıldığını öğreniyoruz. Tanrı’nın 12:3’de İbrahim’e verdiği vaat O’nun bu uluslara olan ilgisinin sona ermediğini nasıl gösteriyor?

**11.** Tanrı’nın insanın başarısızlıklarının hemen ardından tekrar tekrar verdiği vaatten insan ve Tanrı hakkında ne öğrendiniz?

Bu öğrendiğinizi Rab’le olan kişisel ilişkinize nasıl uygulayabilirsiniz?

### 3. VAADE İMAN

#### 'Atalar'ın Dönemi

**Ele Alınan Bölümler:** Yaratılış (Tekvin) 12-50

**Okunması Önerilen Bölümler:** Yaratılış 12:1-9; 13:14-18; 15; 17; 22:1-19; 26:2-5, 24; 28:10-17; 35:9-15; 48:3-4; 49:10

aratılış'ın (Tekvin'in) ilk 11 bölümünde, Tanrı'nın insanlığı bir bütün olarak ele aldığı görüldü. İnsanlığın Babil'de dünyanın birçok değişik yerine dağıtılması bu dönemin sonuna işaret eder ve bu noktadan sonra Eski Antlaşma tarihi bir tek ulusla, İsrail'le ilgilenir ve diğer uluslar da İsrail'le ilişkiye girdikleri müddetçe önem kazanırlar. Tanrı'nın tüm insanları bereketleme yolu olarak da kullanacağı bir aile seçmesiyle Yaratılış 12'de yeni bir dönem başlamış oldu. Böylece, Yaratılış kitabını şöyle bir çizelgeyle gösterebiliriz:

Bölüm 1 Bölüm 11	Bölüm 12 Bölüm 50
<b>Bütün İnsanlık</b>	<b>Seçilmiş Bir Aile</b>
Yaratılış > Babil	İbrahim'in Çağrısı > Mısır

İbrahim kadar insanlar tarafından saygı duyulan çok az insan vardır. Yahudiler, Müslümanlar ve Hıristiyanlar, hepsi ona "baba"ları gözüyle bakarlar – bu "babalık" ya İbrahim'in oğulları İshak (Yahudiler) ve İsmail (Müslümanlar) aracılığıyla fiziksel, ya da "iman edenlerin hepsinin manevi babası" (Hıristiyanlar – Rom.4:11) olarak ruhsal biçimdedir. Bu "Ataların Döneminde", Tanrı Kendini ve amaçlarını İbrahim'e, sonra oğlu İshak'a, sonra da torunu Yakup'a bildirmiştir. Bu dönem, Tanrı yüreğini ölümlü insana açtığı ve onlarla sonsuz bir antlaşmaya girdiğinden, Tanrı'nın esinleri bakımından zengin bir dönemdi. Ayrıca bu dönemde Tanrı'nın vadinin lütufkâr yönlerini ve Tanrı'nın amaçlarının çok uzaklara erişen kapsamını görmeye başlıyoruz.

Bu dönem o denli önemliydi ki, bu dönemden sonra Tanrı Kendini, "İbrahim'in Tanrısı, İshak'ın Tanrısı ve Yakup'un Tanrısı" (Çık.3:6, 15) diye tanıtmıştır. Gelecek çağlar boyunca Tanrı'nın halkı, Tanrı'nın bu üç ataya olan değişmez bağlılığını öne sürerek, O'nun kendilerini bırakmaması gerektiğini yakarıyla dile getirmişlerdi. İsrail günah işlediğinde Musa da öyle yapmıştı:

**"Ya Rab... Kulların İbrahim'i, İshak'ı, İsrail'i anımsa. Onlara kendi üzerine ant içtin: 'Soyunuzu gökteki yıldızlarkadar çoğaltacağım' dedin, 'Söz verdiğim bu ülkenin tümünü soyunuza vereceğim. Sonsuza dek onlara**

*miras olacak’’(Çık.32:13).*

Yaratılış 12–50 bölümleri, İsrailoğullarının ilk atalarının yaşamları etrafında aşağıda gösterilen şekilde düzenlenmiştir:

Bu bölümlerde anlatılan öykü, dünya tarihini değiştirecek kadar önemli ve derin olduğu kadar da basittir. Tanrı, Mezopotamya’da İbrahim’e görünür ve onu yabancı bir diyar olan Filistin’e çağırır. İmanla Tanrı’ya itaat eden İbrahim, hayatını o diyarda, çadırda yaşayan göçebe bir yabancı olarak geçirir. Oğlu İshak ve torunu Yakup da onu izler, hiçbir zaman bir karış toprak sahibi olmazlar. Sadece Yakup’un oğlu Yusuf politik bir güç kazanır. Kardeşleri tarafından köle olarak satıldıktan sonra, mucizevi bir şekilde Mısır krallığının en nüfuzlu ikinci adamı olma konumuna yükselir. Öykü, ailenin, Yakup ve on bir oğlunun büyük bir kıtlık sırasında gitmek zorunda kaldıkları Mısır’da yeniden birleşmesiyle son bulur.

## ATALAR VE KOMŞULARI

Bu atalar putperest ulusların arasında yaşıyorlardı. Bu uluslarla olan ilişkileri anlatımın arasına serpiştirilmiştir ve olayın önemli bir parçasını oluşturur:

### İbrahim

- Bir kıtlık sırasında geçici olarak Mısır’a göçer ve karısı Sara’nın kimliği hakkında Firavun’u yanıltır (12:10-20).
- Kuzeni Lut’u kurtarmak için yerel krallıkların arasında çıkan bir savaşa karışmak zorunda kalır; (Salem kralı ve Yüce Tanrı’nın rahibi) Melkisedek tarafından bereketlenir ve Sodom kralı tarafından sunulan ödülü kabul etmez (bölüm 14).
- Lut’un yaşadığı yargıya mahkum edilmiş Sodom şehri için Tanrı’ya dua eder; şehrin Tanrı tarafından yok edilmesine tanık olur (18:16–19:29).
- Filistinliler’in arasında yaşar ve yine karısı Sara’nın kimliği hakkında onların kralı Avimelek’i yanıltır (bölüm 20).
- Tanrı’nın bereketlerinin İbrahim’le birlikte olduğunu gören Avimelek’le bir antlaşma yapar (21:22-34).
- Hititliler’den Sara’yı gömmek için bir toprak satın alır (bölüm 23).

### İshak



- Babası gibi, Avimelek'i karısı Rebeka'nın kimliği hakkında yanıltır ve onunla bir antlaşma yapar (26:1-17, 26–33).

## **Yakup**

- Yusuf'la buluşmak ve kıtlıktan kaçmak için oğullarıyla birlikte Mısır'a taşınır (bölüm 46).
- Firavunla tanışır ve onu kutsar (47:1-11).

Mısır'da ölür, Mısırlılar onun için ağlarlar ve İbrahim tarafından vaat edilen diyarda satın alınan yere gömülür (50:1-14).

## **Yusuf**

- Mısır'a köle olarak satılır (bölüm 37).
- Bir köle ve Mısır'da hapisanede bulunan biri olarak Tanrı tarafından bereketlenir; Firavun'dan sonraki en yüksek konuma yükselir; Mısırlı bir kadınla evlenir ve iki oğlu olur (39–41'inci bölümler).
- Mısır'da ölür; Mısırlılar tarafından mumyalanır (50:22-26).

Bu uluslar, Yaratılış bölümünde, dağılmış bütün tanrısız ulusların temsilcileri olarak görülürler. Özellikle Sodom, Tanrı'ya yüz çevirip yozlaşan bir halkın örneğini bize göstermektedir (bkz. Yah.7). İbrahim, Tanrı'nın o kötü şehirde en az on doğru kişi bulacağını umut eder, ama on kişi bulunamaz (18:16-33)! Lut, İbrahim'e verilen vaade iman ederek Tanrı tarafından "doğru" sayılmasına rağmen tereddüt ettiği için şehirden zorla kolundan tutularak çıkarılır (19:1-22). İbrahim durup Tanrı'nın ateşli yargısı kötü Sodomlular'ın üzerine indikten sonra yükselen dumanlara bakar (19:27-29).

Bu anlatımlardan ayrıca Tanrı halkının gelecekteki beş düşmanının köklerini öğreniyoruz: *İsmailoğulları, Moavlılar, Amonlular, Edomlular ve Amalekler*. Bu uluslar, ataların ve onların akrabalarının günahlarının sonucunda doğmuşlardı<sup>27</sup>.

## ATALARIN VE AİLELERİNİN GÜNAHLARI

İbrahim ve İshak'ın Yahudi olmayan kralları tekrar tekrar yanılması ne öğrenebiliriz (12:10-20; 20:1-18; 26:1-11)? Yaratılış bölümü, Tufan'dan önce (4:16-24; 6:1-13), Babil kulesinde (11:1-9) ve Sodom'da (13:10, 13; 14:21-23; 18:20-21; 19:1-26) iman etmeyen insanlığın günahlarının yanı sıra, atalar ve ailelerinin içinde bulunduğu utanç verici durumları da kaydeder. Aşağıda ek bir liste daha göreceksiniz:

- Adem, Havva'yı dinler ve bütün insanlığı günaha sürükler (3:1-5).
- Kayın, kardeşi Habil'i öldürür ve durumu Tanrı'nın yüzüne karşı inkâr eder (4:1-15).
- Nuh, sarhoşken çadırında çıplak yatarak kendini alçaltır (9:20-23).
- İbrahim, Sara'yı dinler ve onun cariyesi Hacer'le yatar (16:1-6).
- Lut, Sodom'dan isteksizce kurtarıldıktan sonra iki kızı tarafından alçaltılır (19:30-38).
- Yakup, kardeşi Esav'ı iki kez kandırarak önce ilk oğulluk hakkını satın alır sonra da kılık değiştirerek onun kutsanma hakkını elinden alır (25; 27 bölümler).
- Rahel, babası Laban'ın evinde tuttuğu putları çalar, sonra da onları saklamak için ona yalan söyler (31:19; 33-35).
- Yakup'un oğulları, Simeon ve Levi, kızkardeşlerini kirlettiklerinden ötürü oç almak için koca bir kabileyi öldürürler (bölüm 34).
- Yusuf'un kardeşleri, öz kardeşlerini köle olarak satar ve yaşlı babalarına bu konuda yalan söylerler (37:18-36).
- Yahuda, onu fahişe sanarak kendi geliniyle yatar (bölüm 38).

Bütün bunlar insanda, “doğru” insanda bile gururlanacak hiçbir şey olmadığını gösterir. İman edenlerin babası olan İbrahim'in başarısızlığında bile bu çok açık bir şekilde görülmektedir. Günahları utanılacak iğrenç şeylerdi. Tevrat'ı okuyan İsrail halkı sürekli olarak atalarının günahlarını görür ve kurtuluşlarının sadece Tanrı'nın egemen lütfundan ötürü olduğu kendilerine hatırlatılırdı. Atalar, diğer insanlardan daha kutsal oldukları için seçilmemişlerdi. Sadece “imanla” aklanmışlardı. Buna karşın ataların hikâyesinin özü, sık sık gerçekleşen oymaklar arası kötü ilişkiler ya da ataların günahları değildir. Öykünün özü, Rab'bin amaçlarını yerine getirmeleri için seçilen bu zayıf, günahlı insanlar ile yüce Tanrı arasındaki eşsiz ve kutsal antlaşma ilişkisindedir.



## TANRI NASIL VAAT ETMİŞTİR - Esin Sözü

Yaratılış 12'den 50'ye kadar, atalar tanrısal esin almışlardır. Bu nedenle de onlara “peygamberler” adı verilir (20:7; Mez.105:15). Bunun anlamı “Diri Tanrı'nın sözlerinin kulaklarına hemen eriştiği insanlar”dır<sup>28</sup>. Tanrı'nın Kendisini onlara bildirip tanıtmak için en az dört yol kullandığını görüyoruz.

1) Belirli önemli noktalarda, Tanrı atalara sözlerle doğrudan doğruya hitap etmiştir: “*Rab ona dedi*” ya da “*Rab'bin sözü ona geldi*” (Yar.12:1, 4; 13:14; 21:12; 22:1).

2) Daha hayret verici olanı, Rab'bin bu insanlara doğrudan doğruya “*görünmesiydi.*” Kendisinin bu insanlar tarafından bir şekilde görülmesine izin vermesiydi. Tanrı, onları kutsayıp yeni adlar verdiği ya da onları bir yere yolladığında, Tanrı'nın huşu veren varlığı yaşamlarındaki önemli dönüm noktalarını belirledi (12:7; 17:1; 18:1; 26:2-5, 24; 35:1, 7, 9).

3) Rab'bin onlara bu görünüşleriyle bağlantılı olarak bir de “*Rabbin Meleği*” şeklinde de görünüyordu (16:7-11; 21:17; 22:11-18; 24:7, 40; 31:11, 13; 32:24-30; 48:15-16; tam bir özet için bkz. Ek 8). “Rab'bin Meleği sık sık, sadece Tanrı'ya verilmesi gereken saygı, tapınma ve onuru kabul eder. Yine de sürekli olarak Tanrı'dan ayırt edilir... Tanrı'yla özdeş bir kişilik taşırdı, ama aynı zamanda da O'nun tarafından gönderilmişti!”<sup>29</sup> İncil'in ışığında Rab'bin Meleğini Tanrı'nın “*Sözü*” ve “*Oğlu*”, “*Görünmez Tanrı'nın görüntüsü*” olan Mesih olarak görüyoruz (Yu.1:1, 14; İbr. 1:2-3; Kol.1:15).

4) Tanrı onlarla ve diğerleriyle **rüyalar** (20:3; 28:11-17; 31:10-11, 24; 37:5-10; 40:5-16; 41:1-32) ve **görümler** (15:1; 46:2) aracılığıyla da konuştu.

Önemli olan nokta, Tanrı'nın lütfedip Kendisini insanlara, onların anlayabileceği şekilde göstermek üzere yaklaşmasıydı. Tanrı, sadece bütün yaratılmış olanların ve bütün ulusların Tanrısı olmakla kalmaz, özellikle **onların** Tanrısı olur. Bütün başarısızlıkları ve günahlarına karşın, “*Tanrı, onların Tanrısı olarak anılmaktan utanmıyor*” (İbr.11:16). Atalara, kendileri için olduğu kadar diğer uluslar için de olan amaç ve niyetlerini bildirir. Onları tanrı ve onlara “dost” gibi davranır. Bu yakınlık özellikle İbrahim'in “Tanrı'nın dostu” olarak anılmasında gösterilmiştir (18:17-19; 2Ta.20:7; Yşa. 41:8; Yak.2:23). Tanrı, bilinemez bir güç değil, Kendisini kişisel olarak tanımamızı ve Kendisiyle diri bir ilişki içinde olmamızı isteyen sonsuz ve gerçek bir ‘Kişi’dir.

## VAADİN KENDİSİ - Ve Bu Vaadin Sağladıkları

İbrahim daha Mezopotamya'dayken, yüce Tanrı ona (o zaman adı Abram'dı) görünüp şöyle dedi: “*Ülkeni, halkını, babanın evini bırak, sana göstereceğim topraklara git*” (12:1). İbrahim de Rabbin buyurduğu gibi imanla yola çıkarak önce Türkiye'nin güneydoğusundaki Harran'a daha sonra bugünkü İsrail

toprakları olan Kenan ülkesine gitti.

Tanrı'nın İbrahim'e verdiği bu vaat çok önemli ve kapsamlıdır. Tüm ulusları etkileyecek olan bu tasarı önce, Tanrı'nın İbrahim'le, bunu izleyen her şeyin temelini oluşturan kişisel bir antlaşmaya girmesiyle başlar. Tanrı İbrahim'e yapacaklarını şöyle bildirir:

*“Seni büyük bir ulus yapacağım  
Seni kutsayacağım  
Senin adını büyük kılacağım (sana ün kazandıracam)  
(Öyle ki) bereket (kaynağı) olacaksın;  
Seni kutsayanları kutsayacağım  
Seni lanetleyeni lanetleyeceğim  
(Öyle ki) yeryüzündeki bütün halkların hepsi  
senin aracılığınla kutsansınlar” (12:2-3).*

Burada basitçe vurgulanan, Tanrı'nın kutsaması ve bunu da bir tek adam aracılığıyla gerçekleştirme niyeti idi. Ama zaman geçtikçe diğer ayrıntılar da açıklığa kavuştu. Bu vaadin içeriği temel olarak dört yönlü olacaktır:

- 1) BİR **MİRAS**: TOPRAK – *“Bu toprakları senin soyuna vereceğim.”*
- 2) BİR **MİRASÇI**: SOY – *“Soyunu göklerin yıldızları, kıyıların kumu kadar çoğaltacağım.”*
- 3) BİR **BEREKET**: BAŞARI – *“Seni kutsayacağım... Seni büyük bir ulus yapacağım”*
- 4) BİR **MÜJDE**: TÜM ULUSLARA KURTULUŞ – *“Yeryüzündeki halkların hepsi senin aracılığınla kutsanacak.”*

Kardeşler arasındaki çekişmeler ve sıkıntılara rağmen vaadin bu maddeleri gerçekleşmeye başlar. Yaratılış 12-50 arasındaki bölümlerde, vaadin dört yönü sırayla ağırlık kazanır, ataların yaşamları etrafında şöyle düzenlenir:

## 1) BİR MİRAS – TOPRAK (Yaratılış 12-15)

Vaadin ikinci ögesi, topraktı (12:7; 13:15, 17; 15:7-8, 18; 17:8; 24:7; 26:3-5; 28:13-14; 35:12; 48:4; 50:24). Yukarıdaki çizelgede belirtildiği gibi Yaratılış 12-15'te toprakla ilgili çekişmeler ağırlıklıdır. İbrahim, Harran bölgesinden ayrıldıktan sonra Kenan diyarına (Filistin'e) varmıştır. “*Rab ona görünüp dedi: ‘Bu toprakları senin soyuna vereceğim’*” (12:7). Yeğeni Lut, zengin Eriha vadisini kendine seçtikten sonra, “*Rab Abram’a, ‘Bulduğun yerden kuzeye, güneye, doğuya, batıya dikkatle bak’ dedi, ‘Gördüğün bütün bu toprakları sonsuza dek sana ve soyuna vereceğim’*” (13:15).

Bölüm 14'te İbrahim, toprak için savaştan krallar tarafından esir alınan yeğeni Lut'u kurtarmak için savaşa karışmak zorunda kalır. Zaferli bir şekilde geri dönen İbrahim'i karşılamaya çıkan kralkâhin Melkisedek, onu “*Göklerin ve yerin sahibi Yüce Allah*” adına kutsar. Tanrı tüm evrenin sahibi olarak yeryüzünün de “mal sahibi”dir. Uluslar yalnız geçici bir süre “kiracı” veya “misafir” olarak o toprakları kullanırlar (bkz. Çık.19:5; Lev.25:23; Mez.50:10-12). İyi kullanmazlarsa Tanrı onları oradan atar. Bu nedenle İbrahim, Rabbin kâhini olan Melkisedek'e her şeyin ondalığını verir (14:20). Ondalık verme yükümlülüğü Tanrı'nın her şeyimizin sahibi olduğu gerçeğine dayanır.

Aynı sebepten İbrahim kendisini ödüllendirmek isteyen kötü Sodom kralından hiçbir şey almamak üzere “*Göklerin ve yerin sahibi Yüce Allah*” adına yemin eder (14:22). Bunun hemen ardından bir ödül olarak Rab sadık kulu İbrahim'e her şeyden önce Kendini vereceğine (“*senin çok büyük ödülünüm*”), sonra da oradaki toprakları vereceğine tekrar söz verir. Ona kurban kestirerek vaadini bir antlaşmayla pekiştirir (15:1-21). 15:18'de Rab bu mirasın sınırlarını belirlemiştir: “*Mısır Irmağı'ndan büyük Fırat Irmağı'na kadar uzanan topraklar.*”

Buna karşın atalar, İbrahim tarafından imanla satın alınan bir mezar alanından başka bu diyarın hiçbir yerine sahip olamamışlardır (bölüm 23).

“İman sayesinde (İbrahim) bir yabancı olarak vaat edilen ülkeye yerleşti. Aynı vaadin ortak mirasçıları olan İshak ve Yakup'la beraber çadırlarda yaşadı” (İbr.11:9).

Rab, bölüm 15'de İbrahim'le diyarın kendisine ait olacağına ilişkin resmi bir antlaşma yaptı. Ancak ona, “*Amorlular'ın yaptığı kötülüklerin henüz doruğa varmadı*”ğını (15:13-16), kendi soyundan gelenlerin bu diyarı miras alabilmelerinden önce 400 yıl geçmesi gerektiğini de bildirmiştir. Tanrı diyarı onlardan temizlemeden önce, Kenan diyarında yaşayan insanların iğrenç

putperestliklerine, çocuklarını putlara kurban etmelerine, ahlaksızlıklarına ve zalimliklerine birkaç kuşak boyu daha dayanacaktı (bkz. Lev.18:24-28).<sup>30</sup> Tanrı'nın hemen cezalandırmaması O'nun hiçbir zaman cezalandırmayacağı anlamına gelmez.

İbrahim doksan dokuz yaşındayken toprak vaadi, “sonsuz birantlaşma”ya dönüştürülmüştü (17:7, 13, 19). Vaat edilen diyar, İbrahim'in soyundan gelenler için, “sonsuz dek onların olacak bir mal” olacaktı (17:8; ve 48:4).

## 2) BİR MİRASÇI - SOY (Yaratılış 16-24)

Yaratılış 12:7'den başlayarak, armağan olarak verilen bir çocuğun vaatleri miras alışı ana konuyu oluşturur (12:2; 13:16; 15:3, 5; 17:7, 9-21; 21:12; 22:17-18; 26:3-4, 24; 28:13-14; 32:12; 35:12; 48:3-4). Tanrı, İbrahim'e bir soy verecekti. Bu “soy”dan söz edildiğinde genellikle kalabalık bir soy ima edilse de, aynı zamanda ataların oğulları da ima edilmektedir. Örneğin, Yaratılış 15:3'de İbrahim Rab'be şöyle der: “*Bana çocuk (soy) vermedin.*” Tanrı da şöyle yanıt verir: “*Öz çocuğun (senin bedeninden çıkan) senin mirasçın olacak.*” İbrahim'i dışarı çıkarıp ona yıldızlarla dolu gökyüzünü göstermiş ve, “*soyun onlar kadar çok olacak!*” diye ona vaat etmiştir. O da Tanrı'ya iman ederek aklanmış sayıldı (15:6; bkz. Gal.3:6).

Özellikle 16'ncı bölümden itibaren soy vaadiyle ilgili problemler ön plana çıkar. Vaadin gerçekleşmesine karşı, aşılması imkânsız bazı engeller görülür. İbrahim'in karısı Sara kısır ve ikisi artık yaşlı; yıllar geçtikçe durum insan ölçülerine göre tamamen imkânsız görünür. Sara da imansızlık edip kocasına insansal bir çözüm önerir. İbrahim karısının sözünü dinler, cariyesi Hacer'le yatar (16:1-4). Ama imana dayalı olmayan yoldan vaat yerine gelmez. Bu girişimlerin sonucu evde çekişmeler başlar (16:5-6) ve doğacak olan çocuğun (İsmail'in) Tanrı halkına düşman olacağı bildirilir (16:12).

Ama bu yanıtlara rağmen Rab, kendi saptamış olduğu amaçlardan vaz geçmez! On üç yıl sonra Tanrı, Sara'nın bir oğul doğuracağını müjdelemeye başlar, vaadini pekiştirmek için de hem İbrahim'in hem Sara'nın isimlerini değiştirir (17:1-7, 15-21; 18:10-15). Bu habere ilkin gülen karı koca (17:17; 18:12-13), sonra “*ölüden farksız*” diye tanımlanan bedensel durumlarına değil, vaat edene bakıp O'nu güvenilir saydıklarından imanda güçlenirler (bkz. Rom. 4:18-22; İbr. 11:11-12) ve vaat edilen oğul *İshak* doğar (21:1-6). Bizler de, Tanrı'nın karakteri üzerinde derin düşünüp O'nu güvenilir sayarsak kendi gücümüzle imkânsız olanı yapmaya güç buluruz.

Bazen bütün soy, temsil ettiği grup için zafer kazanacak olan bir tek kişide görülmüştü. Tanrı'nın bu kavramı ya da planı bazen, “bir tek ve birçok” diye adlandırılır. Tanrı, “Soy”un bütünüyle onları temsil eden “soy” yoluyla ilgilenirdi. Bu ilke son olarak İsa Mesih'te gerçekleşmiştir: “*Biradamın*

(Adem'in) söz dinlemezliği yüzünden **birçokları** günahkâr kılındığı gibi, yine **Bir adamın (Mesih) söz dinlemesiyle birçokğu** doğru kılınacaktır” (Rom.5:19).

Yaratılış'taki dramaların çoğu, bu niyeti tehdit eden engeller ve zorluklarda yaşanmıştır. İbrahim fazlasıyla yaşlıydı (17:17); Sara, Rebeka ve Rahel kısır (16:1; 17:15-21; 25:21; 30:1). Mısırlı ve Filistinli krallar İbrahim ve İshak'ın karılarını neredeyse alıyorlardı (12:10-20; 20:1-18; 26:1-11). Yaşamlarını birkaç kez kıtlık tehdit etti (12:10; 26:1; 41:53-57). Tanrı, İbrahim'den vaat edilen oğlu İshak'ı kurban etmesini isteyerek onun imanını sınamıştı (22:1-10). Tanrı tarafından İshak yerine sağlanan koç, bu “soy”un (Mesih'in) insanların gerçekleştirdiği bir iş değil, Tanrı'nın doğaüstü armağanı olacağını açık bir biçimde gösterdi (22:11-18). İshak'a iman ailesinden olan bir gelinin bulunması için de Tanrı her aşamada rehber olur (24).

### **“Büyüğü küçüğüne hizmet edecek”**

Tanrı kendi çocuklarının normal kurallara göre seçilmediklerini çok açık bir şekilde göstermişti. “Büyüğü küçüğüne hizmet edecek” demişti (25:23). Tanrı'nın amaçlarını yerine getirmek için, ilk doğan yerine, tekrar tekrar en küçük, en az önemli olan kardeş ya da kız kardeş seçilmişti.<sup>31</sup> Yaratılış/Tekvin boyunca önce ilk doğanın öyküsü ya da soyağacı kısaca kaydedilir, sonra sıra seçilmiş olana gelir. Bu ilke ya da düzen İncil'de de devam eder: “Önce ruhsal olan değil, doğal olan geldi. Ruhsal olan sonra geldi” (1Ko.15:46).

Buna karşın Tanrı'nın egemen seçimi hiçbir zaman insanın seçim hakkını geçersiz kılmadı. Kayın, ilk doğanın Tanrı'nın kendisi için olan amacını reddetmesinin ilk örneğidir. Ama Tanrı ona çok açık bir şekilde, “Doğru olanı yapsan, seni kabul etmez miyim? Ancak doğru olanı yapmazsan, günah kapıda pusuya yatmış, seni bekliyor. Ona egemen olmalısın” dedi (Yar.4:7). İshak'ın ilk doğan oğlu Esav da aynı şekilde ayrıcalığını küçümsedi ve “kendisinin olan ilkoğulluk hakkını bir öğün yemeğe karşılık sattı” (Yar.25:34; İbr.12:16).

### **“Siz bana kötülük düşündünüz, ama Tanrı o kötülüğü iyiliğe çevirdi.”**

Bu soyun tarihindeki özelliklerden bir başkası da, kardeşler arasındaki kavgadır; aslında bu, Aden Bahçesi'nde önceden bildirilen çatışmanın bir devamından başka bir şey değildir: “Seninle kadını, onun soyuyla senin soyunu birbirinize düşman edeceğim” (Yar.3:15). Yaratılış bölümünde tekrar tekrar, kardeşler birbirlerini kandırır, kavga edip dövüşür ve hatta öldürürler.<sup>32</sup> Yine de, düşmanın geliştirmekte olan planı bozma çabalarına karşın Tanrı'nın isteği nihai olarak gerçekleşir. Yusuf bunu biliyordu ve kendisini köle olarak satan kardeşlerini teselli edebilmişti: “Siz bana kötülük düşündünüz, ama Tanrı bugün olduğu gibi birçok halkın yaşamını korumak için o kötülüğü iyiliğe çevirdi” (Yar.50:20).



## “Sahibi gelene kadar”

Yaratılış’ın sonunda, bu soy vaadi Yakup’un oğlu **Yahuda**’yı merkez almıştır ve bunun Tanrı’nın seçtiği kralın soyundan geleceği, “kraliyet” soyu olacağı kesinleşmiştir. Kralın otoritesini temsil eden “asa”, “Sahibi (Şilo) gelene kadar” Yahuda’nın soyunda egemenlik sürmeye devam edecekti – Bu vaadedilen kişiye bütün uluslar itaat edecekler (49:10; bkz. Hez.21:27). Tanrı bu şekilde amacını biraz daha açıklığa kavuşturur: Bu plan, Tanrı’nın kusursuz krallığını yeryüzünün her yerinde kuracak olan bir dünya egemenini içermektedir.

### 3) BİR BEREKET: BAŞARI (Yaratılış 25-36)

Bu bölümlerde vaadin üçüncü yönü ön plana çıkar ve bereketle ilgili çekişmeler ağırlık kazanır (12:2; 17:20; 18:18; 21:18; 22:17; 25:23; 26:3, 24; 27:29; 28:3; 46:3; 49:10). Vaat bayrağı İshak’a emanet edilir ve babası İbrahim gibi onun da Tanrı tarafından kutsandığı herkesçe görülür (26:2-4, 24, 28-29). Onun ikiz oğulları Esav’la Yakup arasındaki çekişmeler ta doğmalarından önce başlar, fakat Tanrı kendi tasarısında önemli yer alması için Yakup’u seçmiştir (25:22-23). Yakup’un hayatı dört evrede açıklanır:

- 1) Babasının evindeyken önce ilk doğmuş olmanın hakkı, sonra kutsanma hakkını hileyle kardeşi Esav’dan kapar (25-27).
- 2) Dayısı Laban’ın evindeyken çekişmelere rağmen bereketlenip on bir oğul sahibi olur (28-30).
- 3) Ondan sonra babasının memleketine dönerken melekler ve kardeşi ile karşılaşır (31-33). Tanrı’nın meleği onunla güreşir ve ismini *İsrail* diye değiştirir (32:24-30). Yakup’un en derin arzusu Tanrı’nın bereketini almaktır: “Beni kutsamadıkça seni bırakmam.”
- 4) Birçok sıkıntıdan sonra Tanrı’nın kendisine ilk görüldüğü Beytel’de Rab’be etmiş olduğu yemini yerine getirir (34-35).

Bütün bu olaylar esnasında Tanrı çok ilginç şekillerde Yakup’a görünür, defalarca **onunla beraber** olduğunu bildirir (28:10-16; 31:3, 11-13; 32:22-30; 35:1, 9-13). Bundan dolayı babası İshak (24:21, 40, 42) ve oğlu Yusuf da “başarılı” olur (39:2-3, 23). Ama aynı zamanda Rab Yakup’u terbiye eder, başına gelen olaylarla ona “insan ne ekerse onu biçer” ilkesini öğretir. Tanrı Yakup’un ismini *İsrail* olarak değiştirerek böylesine günahlı bir hilekârı bile kurtarıp ondan bir iman adamı yaratacak güçte olduğunu gösterir. O’nun her durumda egemen, her zaman etkin olan gücü ve yakınlığına iman etmeliyiz.

### 4) BİR MÜJDE –ULUSLARA KURTULUŞ (Yar. 37-50)

Vaadin en büyük ögesi, İbrahim ve İbrahim’den sonra vaadi miras alacak

olanların yeryüzündeki bütün diğer uluslara bir bereket kaynağı olacaklarıydı. Atalar beş değişik vesileyle, bütün uluslara bir kutsanma olarak atanmışlardı: İbrahim Yaratılış 12:3; 18:18; 22:17-18'de; İshak 26:3-4'de; ve Yakup 28:13-14'de.

Elçi Pavlus, bu sözlere daha sonra işaret edip bunun bildirilen "müjde" ile aynı olduğunu ilan edecekti. Kısacası müjde, "*bütün uluslar sende (vaat edilen soyda) kutsanacak*" müjdesiydi (Gal.3:8). Böylece, Tanrı'nın müjdesinin özü "kutsanma" sözcüğüne indirgenebilir.<sup>33</sup>

Bu kutsanma örneğini, İbrahim Sodom için aracılık ettiğinde (18:16-33) ve putperest kral Avimelek için dua ettiğinde (20:7, 17), Tanrı'nın Yakup'tan ötürü Laban'ın sürülerini kutsamasında ve Yusuf'tan ötürü Mısırlının evini kutsamasında (30:30; 43:5) görüyoruz. Hatta Yusuf'un yaşamının bütünü, Tanrı'nın İbrahim'in daha büyük soyu olan Mesih aracılığıyla ulusları kutsama planını çok güzel bir biçimde gözler önüne serer. Yusuf, İsa Mesih'in çok yönlü örneğidir.

- Babasının sevgili oğlu olması

(Yar.37:3; Yşa.42:1; Mat.3:17; 17:5)

- Kardeşleri tarafından reddedilmesi  
(Yar.37:12-36; Yşa.53:3; Yu.1:11)
- Ele verilmesi ve çektiği acılar

(Yar.37; 39; Yşa.53:3-10; Mat.26-27)

- Ulusların Kurtarıcısı olması

(Yar.41; Yşa.49:5-13; Luk.24:46-47)

- Kardeşlerine kim olduğunun bildirilmesi

(Yar.45; Zek.12:10; Rom.11:11-29)

Böylece Yaratılış kitabının son bölümlerinde Tanrı'nın, İbrahim'in soyu aracılığıyla tüm uluslara kurtuluş sağlama amacını belirgin bir şekilde görebiliriz. İsrail oğullarının sıkıntıları (özellikle Yusuf'un başına gelenler) diğer uluslara kurtuluş fırsatına dönüşür.

**VAADE VERİLEN KARŞILIK - İman**

Bu bölümlerde, “Tanrı’nın bir seçim yapmaktaki amacı... kendi çağrısına dayanarak sürsün” (Rom.9:11) diye İbrahim’i uluslardan çağırmasında, İsmail yerine İshak’ı, Esav yerine Yakup’u seçmesinde Tanrı’nın mutlak egemen olduğunu ve lütfunu çok kesin bir şekilde görüyoruz. Aynı zamanda Tanrı’nın, Kendisine inananları insanın kavrayamayacağı bir şekilde kutsamaya istekli olduğunu da görüyoruz. Tanrı onlara sadece Kenan diyarını değil, aynı zamanda göksel bir miras vermiştir, “mimarı ve yapıcısı Tanrı olan sağlam temelli kent” (İbr.11:10). Kişinin yeryüzünde az veya çok miktarda mal varlığı olabilir. Ama eğer Tanrı’nın vaaadinin mirasçısıysa her şeye sahiptir! Tanrı’nın kutsal çağrısının paydaşları olmak sonsuz bir zenginliktir - şükranla dolu olmalıyız!

Ama Tanrı, vaatlerine karşılık olarak insanlardan ne gibi bir istekte bulunmuştur? **Sadece söylediklerine inanmak ve itaatle, sabırla O’na güvenmek.** Bunu anlamak çok önemlidir – bizler tıpkı Yaratılış 15:6’daki ayette İbrahim’in yaptığı gibi, sadece Tanrı’nın vaaidine inanarak kurtulur ve aklanırız: “**Abram Rab’be iman etti. Rab bunu ona doğruluk saydı.**” Bu ayet, aklanmanın dinsel işlerden ayrı olarak sadece imanla gerçekleştiği öğretinin ilk temelini oluşturur. Elçi Pavlus, Yaratılış 15:6’daki bu gerçeği Romalılar 4’de dikkatle açmaktadır.

Bizler de Tanrı’ya inanmaya çağırıldık. İman, kutsanmanın kanalıdır. Tanrı yüce planlarına, insanların Kendisine verdikleri karşılıklar aracılığıyla işlerlik kazandırır ve “**iman olmadan Tanrı’yi hoşnut etmek imkânsızdır**” (İbr.11:6).

Ancak bu iman gerçek ya da diri bir iman olmalıdır. Çünkü, “Ölü” iman da vardır: “**Ruhsuz beden nasıl ölüyse, eylemsiz iman da ölüdür**” (Yak.2:26). Tanrı’nın vaadi sadece, “**İbrahim’in imanına sahip olanlar**” içindir (Rom.4:16). İbrahim’in imanına bir bakalım; bizim imanımız onunkine benziyor mu?

1) Gerçek iman İTAAT EDER. Tanrı, İbrahim’i çağırduğunda İbrahim sorular sormadı, gitti (İbr.11:8). Kendi oğlunu kurban etmesi kendisine söylendiğinde, bunu yaptı. Eğer, “Rab, inanıyorum. Bana vermek istediğin bu görkemli miras için sana teşekkür ediyorum!” deyip sonra da Mezopotamya’da kalsaydı, bu iman olur muydu? Hayır. Aynı şekilde bizler de, “Rab, olağanüstü kurtuluşun ve sonsuz yaşam için sana teşekkür ediyorum” deyip istediğimiz gibi yaşarsak, bu da gerçek iman değildir. Gerçek iman itaat eder.

2) Gerçek iman köklerini TERK EDEBİLMEKTİR. İbrahim, ülkesini, köklerini, babasının evini – yaşamda kendisine güvenlik ve mevki veren her şeyi çadırlarda yaşamak için – terk etti. Gerçekten inanan iman, Rab’bi izlemeyi her şeyden daha önemli sayar. İman açıkça, bu dünyadaki miras haklarımızdan sonsuz bir miras uğruna vazgeçmemiz anlamına gelir. Birinci yüzyılda Hıristiyan inanlılara yazan elçi şöyle demişti: “**Hem hapistekilerin dertlerine ortak oldunuz, hem de daha iyi ve kalıcı bir malınız olduğunu bilerek mallarınızın yağma edilmesini sevinçle karşıladınız**” (İbr. 10:34). İsa’nın gerçek

öğrencileri, Mesih'in uğruna herhangi bir şeyi bırakanların, “*bunların yüz katını elde edecek ve sonsuz yaşamı miras alacak*”larını (Mat.19:29) bilerek İsa'yı izlemek için bütün diğer bağlarından vazgeçerler.

3) Gerçek iman YAŞAM BOYU DEVAM EDER. Bir süre oyalandığın bir şey değildir. İbrahim, yaşamının geri kalan kısmını Kenan diyarında bir yabancı olarak geçirdi. Geri dönebilirdi, ama Tanrı'nın vaadini bekliyordu. Gerçek iman sonucunda cennete doğru giden, yaşam boyu süren bir yolculuktur ve bu yolculuk boyunca artık biz bu dünyada kendimizi evimizde hissetmeyiz. Gerçek iman dayanır.

4) Son olarak, İbrahim'in imanı *tapınma*yla nitelendirilmişti. Kendisi ve ailesi *çadırlarda* yaşadılar ve İbrahim'in inşa ettiği tek kalıcı yapılar *sunaklar*dı. Mısır'a yaptığı yanlış yolculuklar dışında gittiği her yerde, Rab'be tapınmak için sunaklar inşa etti (Yar.12:7-8; 13:4, 18; 22:9) ve oğulları da bu uygulamayı devam ettirdiler (26:25; 33:20; 35:7). İbrahim'in olaya bakış açısı doğrudu. Bir mezardan başka bir emlak bırakmadı, ama tapınan iman örneği ruhsal mirasçılara bugüne dek esin kaynağı oldu.

Bizim imanımız İbrahim'inkine benziyor mu? İsa şöyle demiştir: “*İbrahim'in çocukları olsaydınız, İbrahim'in yaptıklarını yapardınız*” (Yu.8:39).

### **SONUÇ - “*Seninle birlikte olacağım*”**

Tanrı atalara, bir mirasçı, bir miras ve bir bereketin büyük vaadini vermiş, sonra da onlara şu yalın ama çok büyük güvence veren vaatte bulunmuştu: “*Seninle birlikte olacağım.*” İbrahim'e, “*Korkma, senin kalkanın benim. Ödülün çok büyük olacak (Senin çok büyük mükafatınım)*” demiştir (Yar.15:1). Kişi bundan daha fazla ne isteyebilir?

*“Senden başka kimim var göklerde?*

*İstemem senden başkasını yeryüzünde.*

*Bedenim ve yüreğim tükenebilir,*

*Ama Tanrı yüreğimde güç,*

*Bana düşen paydır sonsuza dek”* (Mez.73:25-26).

## UYGULAMA SORULARI

1. Yaratılış 12'nci bölümde ortaya çıkan değişiklik nedir? Bu noktaya kadar bütün insanlık tarihinin anlatıldığını hatırlayın.

2. Yaratılış 12–50'nin odağını hangi üç adamın yaşamı oluşturur? Kutsal Kitap bu kişilere hangi ortak ismi verir?

a) c)

b)

3. Çıkış 3:6 ve 3:15'te Tanrı Kendisini Musa'ya nasıl tanıtmıştır?

1. Aşağıdaki ayetlerde Tanrı Kendisini atalara nasıl göstermiştir?

a) Yar.12:1, 4

b) Yar.12:7; 17:1

c) Yar.16:7-13; 18:1-2, 9, 13

d) Yar.20:3

5. Tanrı'nın İbrahim'e verdiği vaatte geçen dört temel madde nedir?

6. Bir "soy" vaadini kendi sözlerinizle açıklayın. Bu soy kimin aracılığıyla

gelecekti? Soy, bir grup kişiden mi yoksa aralarından çıkacak bir tek kişiden mi söz ediyordu? Bunun Yaratılış 3:15’le olan bağlantısını açıklayın.

7. Yaratılış 15’i dikkatle okuyun. Aşağıdaki boşluğa 6’ncı ayeti yazın.

“*Rab bunu ona doğruluk saydı*” sözü sizin için ne anlama geliyor? “*Bunu*” sözcüğüyle kastedilen nedir?

İncil’deki Romalıları 4:3, 9; Galatyalıları 3:6 ayetleri bu ayeti nasıl açıklıyor?

Tanrı, İbrahim’le olan antlaşmasını bu bölümde ne şekilde sağlamlaştırmıştır?

Rab, İbrahim’e Yaratılış 15:12-16’ncı ayetlerde hangi belirli olayları önceden bildirdi ve 18-21’inci ayetlerde ona ne vermeyi vaat etti?

8. Atalara verilen vaadin en önemli ögesi beş kez tekrar edilmiştir (Yar.12:3; 18:18; 22:17-18; 26:3-4; 28:13-14). Bu vaadi aşağıya yazın ve Tanrı’nın planını kendi sözcüklerinizi kullanarak açıklayın. Yardım gerekiyorsa Galatyalıları 3:8’e bakın.

9. Yusuf’un yaşamı hangi bakımdan Mesih’in hizmetinin bir resmi ya da benzeriydi?

10. “İMAN” sözünün ne anlama geldiğini etraflıca açıklayın. Derste öğrendiklerimize göre, gerçek imanda hangi dört öge bulunur?

Bu tanımlamaya göre Rab’be olan kendi imanınızı nasıl değerlendirirsiniz?



# 4. VAADİN HALKI: “KURTARILMIŞ BİR HALK”

*Musa'nın I. Dönemi*

**Ele Alınan Bölümler:** Çıkış 1-18

**Okunması Önerilen Bölümler:** Çıkış 1-18, tamamen

## USA'NIN DÖNEMİNE GİRİŞ

Musa, Eski Antlaşma'nın belki de en unutulmaz kişiliğidir. Kutsal Yazıların Mesih'in gelişine kadarki bölümlerinin en büyük kısmı Musa'nın dönemindeki olaylara ayrılmıştır. Musa'nın doğumundan ölümüne kadar geçen dönem, Kutsal Kitap'ın toplamı 114 bölüm tutan dört büyük kitabını oluşturur: Çıkış, Levililer, Sayılar ve Tesniye.

Tanrı'nın adım adım açıklanan planını anlamamız için, bu dönemde gerçekleşen olayların büyük bir önemi vardır. Bu yüzden Tanrı, peygamberi Musa aracılığıyla yaptığı şeyleri bize çok ayrıntılı bir şekilde belgelemiştir. Tesniye 34:10-12, Musa'nın işini şöyle özetler:

O günden bu yana İsrail'de Musa gibi RAB'bin yüz yüze görüştüğü bir peygamber çıkmadı. RAB onu Mısır'da Firavun'a, görevlilerine ve bütün ülkesine bir sürü belirtiler, şaşılabilir işler yapması için göndermişti. Musa İsraililer'in gözleri önünde güçlü, büyük ve ürkütücü işler yapmıştı.”

Musa'nın yaşadığı dönemde Tanrı, İsrail'i Mısırlılara köle olmaktan olağanüstü bir şekilde kurtarır ve onları Kendi halkı ya da “*cemaati*” olarak benimser (Çık.12:3). Sonra İsrail'e, bunlara uyararak yaşamaları için Kendi Kutsal Yasa'sını ya da buyruklarını verir. Kişisel olarak onların arasında yaşamak için gelir ve onları atalarına vaat ettiği diyara götürür. Aşağıda görüldüğü gibi, bazı önemli olaylar, “Musa'nın Dönemi”nin kronolojik belkemiğini oluşturur:

**ÇIKIŞ** || İsrail'in Mısır'daki köleliği (BÖLÜM4)

(bölüm 2-3) **Musa'nın doğumu ve İsrail'i**

|| **Mısır'dan çıkartma çağrısı**

|| *Firavunun karşı koyuşu ve felaketler*

(bölüm 12-15) **Fıh ve Kızıl Deniz'deki Kurtuluş**

|| *Tanrı'nın çölde kendilerine sağladıkları*

(bölüm 19-20) **Antlaşma Yapılıyor (10 Emir) (BÖLÜM5)**

|| *Rab'bin Tapınma Çadırı kuruluyor*

**LEVİLİLER** || *Kurban sistemi, Kâhinlik ve Yasa*

|| *ayrıntılı bir biçimde yerleşiyor*



**SAYILAR** " Birinci nüfus sayımı (BÖLÜM6)

(bölüm 9-10) **Sina Dağı'ndan hareket etme**

" Yolculuklar ve şikayetler

(bölüm 13-14) **İsrail'in diyara girememesi**

" 40 yıl çölde dolaşmaları

(bölüm 22-24) **Moab'a Varış ve Balam'ın kehanetleri**

" İkinci nüfus sayımı,

" Kenan'ı miras alma hazırlığı

**TESNİYE** " Musa, İsrail'in tarihini gözden geçirir

(bölüm 5) **Antlaşma Yenileniyor (10 Emir)**

" Yasa ayrıntılarıyla açıklanıp uygulanıyor

(bölüm 34) **Musa'nın Ölümü**

Sonraki üç çalışmamızı Musa'nın dönemine ayıracağız. Bu bölümde, İsrail'in Mısır'dan kurtuluşundan çölde Sina Dağı'na varışlarına kadar geçen süreyi, ve bölüm 5 ve 6'da yukarıdaki çizelgede gösterildiği gibi Musa'nın kitaplarının geri kalan kısmını ele alacağız.

## ÇIKIŞ 1-18: “TANRI’NIN KURTARIŞI”

*Çıkış, Eski Antlaşma’daki bütün kitapların içinde teolojik açıdan en zengin ve en temel olanıdır. Özellikle, Tanrı’nın Kendi kişiliği, kurtarışı, yasası ve tapınılmasına ilişkin gösterdiklerinin temelini atar. Aynı zamanda, büyük kâhinlik kurumunu ve peygamberin görevini başlatır ve Tanrı’yla halkı arasındaki antlaşma ilişkisini resmileştirir.*<sup>34</sup>

Çıkış’ın ilk 18 bölümü, Tanrı’nın insanlık tarihine müdahale edip İbrahim’in soyunu benimsemesini ve Eski Antlaşma’nın bütününde yer alan Tanrı’nın gücünün en somut kanıtlarını kaydeder. Biz kurtarmaya yönelik bu olayları altı aşamada ele alacağız.

### 1. Aşama: Tanrı halkının durumunu görür, Antlaşmasını hatırlar (Çıkış 1 - 2)

Tanrı, İbrahim’in torunu Yakup’un ismini “**İsrail**” olarak değiştirdiğinde ona, “*Ben her şeye gücü yeten Tanrı’yım, verimli ol, çoğal. Senden bir ulus ve uluslar topluluğu doğacak*” dedi (Yar. 35:11). Şimdi bundan 400 yıldan daha uzun bir süre sonra, Çıkış kitabını açtığımızda Tanrı’nın sözünü tuttuğunu görüyoruz: “*Soyları arttı, türeyip çoğaldılar, büyük güç kazandılar, ülke onlarla dolup taşı*” (Çık.1:7). Vaat edilen soy şimdi bir aileden çok daha büyük; bir “ulus” olmuştur (Çık.1:9).<sup>35</sup>

Ama sahne karanlıktır. İsraililer esaret altındadırlar. Her gün biraz daha zorlamayla yaptırılan işlerin ağırlığı altında inlemektedirler. Son Mısır kralı ya da “Firavun”, İsraililerin büyük atası Yusuf’un zamanında Mısır’a verilen bereketler hakkında hiçbir şey bilmemektedir (Yar.41; 47:13-26). Büyük İsrail topluluğunun Mısır’ın güvenliği için bir tehlike oluşturduğunu düşünen ve bu tehlikeyi en aza indirmeye çabalayan Firavun, yeni doğan bütün İsraili erkek çocukların öldürülmesini emreder.

Bu kötü dönemde Musa doğar. Musa’nın doğuşu ve Firavun’un kendi kızı tarafından mucizevi bir şekilde korunmasıyla Tanrı, acı çekmekte olan halkını kurtarmak için duruma müdahale etmeye başlar. Musa’nın kırk yaşındayken kendi halkına yardım etmeye çalışıp başarısız olması, kırk yıl daha yaşayıp olgunlaşacağı çöle sürgüne gitmesiyle sonuçlanır. Bu uzun süre içinde İsrail, Tanrı’nın kendilerine yardım etmesi için yakarmaya başlar ve Rab, “*iniltelerini duydu. İbrahim, İshak ve Yakup’la yaptığı antlaşmayı anımsadı*” (Çık.2:24).

Tanrı’ya ilişkin bu gerçekten çok zor ve ümitsiz görünen durumlarda bile cesaret bulabiliriz: Tanrı, vaatlerini yerine getirir.

## 2. Aşama: RAB, Mesajcısı Musa'yı hazırlar (3:1 - 7:5)

Buradaki asıl olay, Tanrı'nın Kendini göstermesi ve isteksiz olan Musa'yı Firavuna karşı mesajcısı yapmasıdır. Kutsal parlaklığında, ünlü "yanan çalı"da Musa'ya görünen Rab, ona çarıklarını çıkartmasını söyler: "*Çünkü bastığın yer kutsal topraktır... Ben babanın, İbrahim'in, İshak'ın, Yakup'un Tanrısı'yım*" (Çık.3:6). Sonra Musa'yla şöyleşir:

*"Halkımın Mısır'da çektiği sıkıntıyı çok iyi biliyorum, angaryacılar yüzünden ettikleri feryadı duydum. Acılarını biliyorum. Bu yüzden aşağıya indim. Onları Mısırlılar'ın elinden kurtaracağım, o ülkeden çıkarıp geniş ve verimli topraklara, süt ve bal ülkesine... götüreceğim"* (Çık.3:7-8).

Musa Tanrı'ya ismini sorar ve Tanrı ilk kez olarak kendi eşsiz ismini bildirir: "**Yahve**" veya "**Yehova**" (genellikle "RAB" olarak yazılır). Bu ismin anlamı "*Ben var Olanım*"dır<sup>36</sup> (3:14). O, tamamıyla Kendi kendine var olan Tanrı'dır. Uzun süre karşı koyduktan sonra Musa en sonunda Tanrı'nın halkını özgür bırakmasını bildirmek için Firavuna gitmeye razı olur (4:1-17).

Rab, Musa'ya Firavun'a ne söyleyeceğini bildirirken bir ara ona, "*İsrail benim ilk oğlumdur*" der (4:22). Bu sözle Tanrı, kendi benzerliğinde yarattığı insanlık için var olan amacının büyük bir kısmını seçtiği halkta somut biçimde açıklar. "İlk doğan" sözcüğü, kurtarılışın nihai amacını ima eder: "*Tanrı, önceden bildiği kişileri, Oğlu'nun benzerliğine dönüştürmek üzere önceden belirledi. Öyle ki, Oğul birçok kardeşler arasında ilk doğan olsun*" (Rom.8:29). Tanrı, "*birçok oğulu yüceliğe erıştırme*" işindedir (İbr.2:10).

Musa'nın Firavunla ilk görüşmesi kötü gider. Firavun, Tanrı'nın emrine uymayı reddeder ve kibirli bir şekilde, "*RABkim oluyor ki, O'nun sözünü dinleyip de İsrail halkını salıvereyim? Rab'bi tanımıyorum*" der (5:2). Verdiği tek karşılık, İsraililerin zaten ağır olan yüklerini daha da ağırlaştırmaktır. Bunun üzerine İsraililer, durumlarını kötüleştirdiği için Musa'yla kardeşi Harun'u suçlarlar (5:21). Musa Rab'be şikayette bulunur, "*Sen ise Kendi halkını kurtarmadın!*" (5:23). Ama Tanrı kendi programına göre hareket eder.

RAB, eskiden atalara vaat edilen çağ, yaklaşan kurtuluşla birleştiren çok önemli bir bölümde, aynı işi Musa'ya yeniden verir. Yanan çalıda olduğu gibi yine ismini bildirir: "*Ben Rab'im*" dedi, "*İbrahim'e, İshak'a, Yakup'a Her Şeye Gücü Yeten Tanrı (El Şadday) olarak göründüm. Ama onlara kendimi Yahve adıyla açıklamadım. Yabancı olarak yaşadıkları Kenan ülkesini kendilerine vermek üzere onlarla antlaşma yaptım. Mısırlılar'ın elinde tutsak yaşayan İsraililer'in iniltilerini duydum ve antlaşmamı anımsadım*" (6:2-5).

Daha sonra yaptığı yedi maddeli bir vaat ile Tanrı, Musa'ya değişmez amacını İsraililere yeniden bildirmesini emreder (6:6-8):

*“Sizi Mısırlılar’ın boyunduruğu altından çıkaracağım.*

*“Sizi onlara köle olmaktan kurtaracağım.*

*“Her yere uzanan güçlü elimle onları ağır biçimde yargılayacak, sizi özgür kılacağım.*

*“Sizi Kendi halkım yapacağım.*

*“Size Tanrı olacağım.*

*“Sizi İbrahim’e, İshak’a ve Yakup’a vermek için ant içtiğim topraklara götüreceğim.*

*“Orayı size mülk olarak vereceğim. Ben RAB’im!”*

O’nu hiçbir şey durduramaz. RAB, Musa’yla Harun’u yeniden Firavuna yollar (7:1-5).

### 3. Aşama: R<sub>AB</sub>Firavun'u uyarır (7:6–11:10)

Tanrı'nın halkının özgür kılınabilmesi için, kendilerini esir tutan gücün kırılması gerekmektedir. Bu aşamada Rab, düşmanlarının icabına bakar. Tanrı'nın bildirdiği amaç – “Mısır'a karşı elimi kaldırdığım zaman ve İsraililer'i aralarından çıkardığım zaman Mısırlılar Benim R<sub>AB</sub>olduğumu anlayacak” (7:5) – gerçekleşmeye başlar.

Bir ön uyarı ve işaretten (Harun'un değneğinin yılan oluşu) sonra Firavun'un kalbi katılaşıyor ve onları dinlemek istemiyor. Bunun üzerine R<sub>AB</sub>, Tanrı'ya karşı durmamaları için uyarı olarak Mısır'ın üzerine felaket yargıları göndermeye başlıyor.

Üçer felaketten oluşan üç dönem 7:14'de başlar. Dönemler şiddetleri bakımından yoğunlaşırlar ve her birinden önce sabahın erken saatlerinde Musa, Firavun'la Nil Nehrinin kenarında İsrail'i özgür kılması için konuşur.<sup>37</sup> Firavun'a, R<sub>AB</sub>'den kaçılmayacağı, O'nun eşsiz, benzersiz olduğu ve O'nun huşu veren evrensel gücü hakkında üç sert bildiride bulunulur.

#### **DÖNEM 1 - Nehri ve toprağı etkileyen RAHATSIZLIK**

1. Sular kana dönüşür (7:14-25) “R<sub>AB</sub> olduğumu bileceksin”
2. Ülkeyi kurbağalar kaplar (8:1-15) (7:17; 8:10'da
3. Tozlar bit olur (8:16-19) tekrarlanır)

#### **DÖNEM 2 - İnsanlar ve hayvanlar için YIKIM**

4. Böcekler (8:20-32) “Böylece bileceksin ki,
5. Salgın hastalık (veba) (9:1-7) bu ülkede R<sub>AB</sub> benim” (8:22)
6. Çıbanlar (9:8-12)

#### **DÖNEM 3 - Yukarıdan gelen ÖLÜM**

7. Dolu (9:13-35) “Bu dünyada benim gibisi
8. Çekirgeler (10:1-20) olmadığını öğrenesin” (9:14)
9. Karanlık (10:21-29)

Firavun, tekrar tekrar kalbini katılaştırır ve R<sub>AB</sub>'bin otoritesini ve üstünlüğünü kabul etmeyi reddeder. Firavun'un yüreğinin katılaşması hakkındaki ayetler dikkatle incelenirse, Rab'bin Firavun'un yüreğini sadece kralın kendisini dinlemeyi reddetmesinden sonra katılaştırdığı görülür. Hatta Çıkış'taki anlatımda, 10 kez Firavun kendi yüreğini katılaştırır ve 10 kez de Rab onun yüreğini katılaştırır.<sup>38</sup> İlk önce Mısır'ın büyücüleri felaketlerin aynısını oluşturmayı başarırlar (7:11, 22; 8:7), çünkü İblis'in hizmetkârları da mucizeler yaratırlar (bkz. Mat.24:24). Ama üçüncü felaket gerçekleştiğinde bunun “Tanrı'nın parmağı” olduğunu itiraf etmek zorunda kalırlar (8:19) ve çok geçmeden büyücüler üzerlerindeki çıbanlardan ötürü Musa'nın önünde duramaz olurlar (9:11). Bütün bunlara karşın Firavun Musa'yı dinlemeyi reddeder.

Sonunda RAB, Firavunu onuncu ve son yargı hakkında uyarır. Mısır'daki insanlar ve hayvanlar arasında ilk doğan erkeklerin hepsi ölecektir (11:5). Tanrı'nın ona uzun bir süre önce, “*İsrail benim ilk oğlum (oğlumdur, ilkimdir). Sana bırak oğlum gitsin, bana tapsın, dedim. Ama sen reddettin. Bu yüzden senin ilk oğlunu öldüreceğim*” (4:22-23) diye sözünü ettiği zaman gelmişti. Aynı zamanda eğer Tanrı'nın halkı kendilerine sağlanan kurtuluş yolunu kabul ederse bir tek İsraili bile ölmeyecekti.

Tanrı'nın bütün bu korkunç etkinliklerinde, O'nun insanları yıkıma götüren putlara tapınma ve sahte dinlere karşı olan gazabını görüyoruz. Felaketlerin büyük bir kısmı Mısır'ın sözde tanrılarına yöneltilmiş “yargılardı.”<sup>39</sup> Özellikle ilk doğanların öldürülmesi, Mısır'ın hayvan şeklinde yapılan ve sık sık hayvan şekline giren tanrılarının ve güneş tanrısı *Ra*'nın oğlu olarak tanrılaştırılan Firavun'un güçsüzlüğünü ortaya koymuştu: “*O gece Mısır ülkesinden geçeceğim. Hem insanların hem de hayvanların bütün ilk doğanlarını öldüreceğim. Mısır'ın bütün ilahlarını yargılayacağım. Ben RAB'bin*” (12:12; bkz. aynı zamanda Say.33:4).

RAB'le Firavun arasındaki çatışmanın tek taraflı olduğu açıktır. Firavun'un RAB'bin emrine uymayı reddetmesi, Tanrı tarafından, kişinin kalbini Yaratıcı'sına karşı katılaştırma aymazlığına bir uyarı olarak planlanmıştı. Tanrı'nın üstünlüğünü size zorla kabul ettirmesine neden olmak ölümcül bir hatadır. O'nun önünde isteyerek eğilmek çok daha iyidir. Ama sonunda şöyle ya da böyle, Firavun'a dediği gibi, “*RAB olduğumu bileceksiniz.*”

#### 4. Aşama: RAB ilk doğanları, kurbanın kanı sayesinde ölümden kurtarır (12:1 - 13:16)

“Çıkış 12, İsrail’in bir ulus olarak doğuşunu anlatan bölümdür. Doğum sancuları bitmiş, kurtuluş yaklaşmıştır.”<sup>40</sup> Rab, bu yeni başlangıcı işaretlemek için yılı bile değiştirmiştir (12:1-2). RAB, her İsraili ailenin kusursuz bir kuzu seçip kesmesini ve kanını da evlerinin kapılarının çerçevesine sürmelerini emretmişti. Vaat şöyleydi: “*Kanı görünce üzerinizden geçeceğim. Mısırlılar’ı cezalandırırken ölümcül veba size zarar vermeyecek*” (12:13).

Kuzu, ilk doğan oğulun yerine ölmüştü. Bu da, suçluların yerine geçen bir masumun kanının dökülerek ölmesi yoluyla Tanrı’nın gazabından kurtulabileceği ilkesini kökleştiriyordu. Bu kurtuluştan yararlanmak için her ailenin, Tanrı’nın vaadini tutacağına güvenerek kuzunun kanını kendi evlerinin kapısına sürmesi gerekiyordu.

Yıllık Fısıh ve Hamursuz ekmek bayramı, her ilk doğanı kurtarma adetiyle birlikte İsrail’e bu korkunç bedeli hatırlatmak içindi (12:14-20, 24-27, 42-49; 13:1-16). Burada sembolik olarak Tanrı, kusursuz “Fısıh Kuzusu” olan İsa Mesih aracılığıyla insanlık için sağlayacağı kurtuluşun gizemli planının bir parçasını daha göstermişti. Mesih’in Fısıh kutlamaları sırasında ölümü ve dirilişi, bütün inananlar için bu planın gerçekleşmesiydi. “*Fısıh kuzumuz olan Mesih kurban edilmiştir*” (1Ko.5:7).

Bu büyük olaydan sonra bütün Mısır, her evdeki ilk doğanın ölümünden ötürü ağladığında Firavun Musa’yı çağırdı, “*Kalkın! Siz ve İsraililer halkımın arasından çıkın. Gidin, istediğiniz gibi Rab’be tapın*” dedi (12:31). Mısırlılar da onları çabuk gitmeleri için sıkıştırdılar, “*Yoksa hepimiz öleceğiz!*” dediler. Bu “Çıkış”ın başladığı gece, Tanrı’nın çok uzun bir zaman önce İbrahim’e vaat ettiği gibi, büyük bir yağmayla ve Mısırlıların kendilerine verdiği büyük zenginliklerle Mısır’dan çıktılar (Yar.15:14; Çık.2:35-36).

## 5. Aşama: RAB büyük gücüyle halkını düşmandan kurtarır (13:17 - 15:21)

Buna karşın kurtuluş henüz tamamlanmamıştı. Tanrı'nın İsrail'i kurtuluşu iki aşamada olmuştu. İlk olarak onları, Kendi yargısından Fıfış Kuzusunun **kanı** aracılığıyla kurtarmıştı. Şimdi de onları, düşmanın saldırısından Kızıl Deniz'i açarak **gücüyle** kurtarmaktadır.

İsraililerin Mısır'dan çıkmalarının üzerinden fazla bir süre geçmeden Firavun güçlü ordusu, atlıları ve savaş arabalarıyla onların peşinden gelmeye başlar. Ama her şey RAB'bin planına dahildir. Bu bölümde RAB Musa'ya üç kez seslenir:

1) “İsraililer'e söyle dönsünler...” (14:2)

Bu sözlerle Tanrı, Kendi adil gazabı ve huşu veren gücünü göstermek için mağrur Firavun'la son bir çatışma olmasını istemekte ve durumu hazırlamaktadır. Tekrar tekrar, “*Firavun ve ordusu aracılığıyla yücelik kazanacağım (Kendimi yücelteceğim)*” der (14:4, 17-18). Tanrı, tam bir otorite ve adaletle yargıladığında gerçekten yüceltilir. Bu etkinlikle halkını, Firavun'un ordusuyla Kızıl Deniz arasında sıkıştırarak aniden ümitsiz görünen bir duruma sokar ki, sadece O'na güvenmeyi öğrensinler. Musa onlara, “*Korkmayın. Sakin olun. Bakın, RAB bugün sizi nasıl kurtaracak*” der (14:13-14).<sup>41</sup>

2) “İsraililer'e söyle, ilerlesinler!” (14:15)

RAB, “RAB'bin meleği” olarak işe başlar (14:19-20). Onları Mısır'dan çıkartan “bulut direği” (13:21-22) şimdi onlarla Firavunun ordusunun arasına girer, kendileri için bir ışık kaynağı, ama Mısırlılar için karanlık olur (14:20). RAB, denizin ortasında bir yol açar. İsraililer imanla sudan yapılmış büyük duvarların arasından geçip özgürlüklerine kavuşurlar.

3) “*Elini denizin üzerine uzat, sular Mısırlılar'ın... üzerine dönsün!*” (14:26).

Firavun'un ordusu ölümcül bir hata yapar ve İsrailileri izlemeye kalkar. Tanrı'nın gazabı üzerlerine düşer ve sonunda Firavunun Yaraticısına karşı olan asiliğini ezer. Ölü bedenleri, Tanrı'nın kötülerini yargılayacağını korkunç bir tanıklığı olarak Kızıl Denizin kenarlarında karaya vurmuştur. Böylece İsrail, “RAB'den korkmayı” öğrenmeye başlar (14:31).

15'inci bölümde, RAB'bin büyük zaferi harikulade bir ilahi ile kutlanır. Eğer O'na aitseniz görkemli bir şekilde sizden yana, ama eğer O'na karşıysanız korkunç bir şekilde size karşı savaşan bir “Savaşçı”dır. Bu ilahinin tam ortasında vaat edilen diyarın alınmasıyla ilgili önemli bir ayet vardır: “*Onları içeri alacak, kendi dağına, bulunacağın yere ya Rab, ellerinle kurduğun tapınağa diyeceksin*” (15:17). Hiçbir düşman O'nu durduramaz. Bütün sevdikleri Kendisiyle birlikte oluncaya dek O, rahat etmez.



## **6. Aşama: RAB nankör halkının ihtiyaçlarını sabırla karşılar (15:22 - 18:27)**

Kurtarma işinin son aşamasında İsrailoğulları Kenan (Filistin) yolculuklarına başlarlar. RAB aynı zamanda, kurtardığı şikayetçi ve asi halkı eğitmenin uzun sürecine başlar. Eğer sadece O'nu dinlerlerse, onları diğer ulusların hastalıklarından koruyacağını ve onların "İyileştiricisi" olacağını vaat eder (15:26). Açlıkları için "cennet ekmeği" olan man sağlar (bölüm 16) ve susuzlukları için onlara kayadan su çıkarıp verir (17:1-7). Ameleklerle yaptıkları savaşta zafer kazanmalarını sağlayarak onlara ilk savaşlarını yaptırır ve Kendini, "YAHVE Nissi" ("*RAB bayrağıdır*") diye bildirir (17:8-16). Son olarak da Rab onlara, Musa'nın kayınpederi Yetro aracılığıyla aralarında hükmetmek için gerekli bilgeliği verir (bölüm 18). Her durumda Rab onlarla beraber olduğunu gösterir ve Kutsal Yasa henüz verilmediğinden onların asiliğini cezalandırmaz.

Böylece bir yandan şikayet eden bir yandan da Rab'bin lütfu aracılığıyla kuvvetlenen İsrail, Sina Dağı'na varırken perde kapanır (19:1-2). Artık Tanrıları RAB tarafından kurtarılmış, özgür fakat Tanrı bilgisinden yoksun bir ulustur.

## SONUÇ

Musa'dan yüzlerce yıl önce Tanrı, İbrahim'le gizemli bir antlaşma yapmış ve ona, “Şunu iyi bil ki, soyun yabancı bir ülkede garipler gibi yaşayacak... kölelikedip baskı göreceksin. Ama soyuna kölelik yaptıran ulusu ben cezalandıracağım. Sonra soyun oradan büyük mal varlığıyla ayrılacak” demişti (Yar.15:13-14).

Tanrı şimdi, bütün şüpheleri silip atacak bir biçimde vaat ettiklerini yerine getirme gücüne sahip olduğunu göstermiştir. Asla unutulmayacak bir biçimde halkını kurtarmış ve onların düşmanlarını yargılamıştır.

Hiçbir şey O'nun vaatlerini yerine getirmesini engelleyemez. Eski İsraililerle birlikte sevinç içinde şöyle bir ilahi söyleyebiliriz:

*“Rab bana güç ve ezgi oldu,  
Kurtuluş verdi, O'dur benim Tanrım,  
Övgüler sunacağım O'na,  
Babamın Tanrısı,  
O'nu yücelteceğim”* (Çık.15:2).

## UYGULAMA SORULARI

1. Çıkış 1-2’de İsraililer nasıl bir durum içindeler? Rab’bin 2:24’deki duruma karşı takındığı tavır nedir?
  
2. Çıkış 3’e göre Tanrı’nın ismi nedir? Bu isim ne anlama gelir?
  
3. Çıkış 6:8’de Tanrı Musa’ya amacını İsraililere bildirmesini buyuruyor. Aşağıdaki yedi satıra, Tanrı’nın “*yapacağım*” diyerek söz verdiği yedi şeyi yazın.
  - 1)
  - 2)
  - 3)
  - 4)
  - 5)
  - 6)
  - 7)
4. Çıkış 7:5, 17; 8:10, 22 ve 9:14’e göre, Tanrı’nın Mısır diyarına yolladığı belalarla gerçekleştirmek istediği neydi?
  
5. Tanrı’nın İsrail’in gitmesine izin vermesi için Firavun’a ilk olarak gösterdiği neden neydi (Çık.4:22-23)? İsrail’le Mısır’ın ilk doğan oğulları arasındaki bağlantı neydi?
  
6. Fısıh olayında (Çık.12), Tanrı’nın kurtarma planının hangi ilkeleri yerleştirilmişti?

12:13'te Tanrı'nın itaatkâr İsraililere vaadi neydi?

Bu vaat, Tanrı Kuzusu olarak Mesih'e inananlara nasıl uygulanabilir (1Ko.5:7)?

7. Bu bölümde Tanrı'nın kurtuluşunun iki aşamasından söz edilmektedir. Bunlar nelerdir?

1)

2)

8. İsrail Mısır'dan kaçtıktan sonra onların Firavun'un ordusu tarafından kapana kısırılmalarına Rab neden kasten izin vermiştir? Bununla yeni İnanlıların mücadeleleri arasındaki paralellikten ne öğrenebiliriz?

Çıkış 14:4 ve 14:17-18'e göre, bu olaylarda Tanrı'nın amacı neydi?

9. Çıkış 15'deki Musa'nın ezgisini okuyun. 15:3'de Rab'be verilen unvan hakkında ne düşünüyorsunuz? Siz bunu nasıl yorumluyorsunuz?

10. 16–18'inci bölümlerde İsrail halkı Rab'le yeni bir yaşama başlar. Rab onların ihtiyaçlarını ne şekilde karşıladı? Rab ve Musa'ya karşı nasıl bir tutum içindeydiler?

Bu bölüm sizin Rab'le olan ilişkinize ne şekilde uygulanabilir?



# 5. VAADİN HALKI: “KUTSAL BİR HALK”

*Musa'nın II. Dönemi*

---

**Ele Alman Bölümler:** Çıkış 19 - Levililer

---

**Okunması Önerilen Bölümler:** Çıkış 19; 25-31; 40  
Levililer 1; 8-10; 16

---

aratılış kitabında Tanrı İbrahim'e, onun soyu aracılığıyla “yeryüzündeki halkların hepsinin kutsanacağını” vaat etmiştir. Dört yüz yıl sonra İbrahim'in soyundan gelen İsraililer en sonunda, Tanrı'nın şaşırtıcı gücü ve sadakati aracılığıyla Mısır'daki esaretten kurtarılmışlardır. Son çalışmamız, İsrail'in kurtarılmış bir halk olarak bir yıldan fazla kamp kuracakları Sina Dağı'na varışlarıyla sona ermişti. Orada, kutsal dağda Tanrı Kendisini hizmetkârı Musa'ya daha önce hiçbir insana bildirmediği bir biçimde tanıtmıştır. Rab'bin Musa'ya söylediği kutsal sözler, Çıkış 19'dan Sayılar 10'a kadar olan bölümlerin çoğunu oluşturur.

Rab halkını Kendisiyle eşsiz bir ilişkide olmaları için kurtarmıştır. Sina Dağı'na vardıklarında onlara büyük planının ne olduğunu bildirdi:

*“Mısırlılar'a ne yaptığımı, sizi nasıl kartal kanatları üzerinde taşıyarak yanıma getirdiğimi gördünüz. Şimdi sözümü dikkatle dinler, antlaşmama uyarsanız, bütün uluslar içinde öz halkım olursunuz. Çünkü yeryüzünün tümü benimdir. Siz benim için bir rahipler krallığı, kutsal bir ulus olacaksınız” (Çık.19:4-6).*

Tanrı neden İsrail'i seçmiştir? Nasıl olur da adil bir Tanrı bir halkı diğerlerinden daha çok kayırır? Bu yanıtın bir kısmı şu ayetlerde: İsrail, kâhinsel bir ulus olarak bütün uluslara bir kutsanma kanalı olacaktı. Kâhinlerin insanı Tanrı'ya ve Tanrı'yı insana temsil edişi gibi, İsraililer de etraflarındaki putperest uluslar için Tanrı'nın temsilcileri olacaklardı. Daha önce İbrahim, İshak, Yakup ve Yusuf aracılığıyla olduğu gibi, dünyadaki bütün uluslar onlar aracılığıyla Tanrı tarafından kutsanacaklardı. Ama İsrail'i böyle bir görevi yerine getirebilecek konuma sokabilmek için büyük bir değişim gerekiyordu.

İsrail'in diğer uluslara bir kutsanma olabilmesi için bütün diğer uluslardan ayrılması gerekiyordu. Bu ayrım, İsrail'in kendisine Tanrı'nın kutsallığının bildirilmesiyle yapılmış olacaktı.<sup>42</sup>

Her şeyin üzerinde İsrail **kutsallığıyla** tanınacaktı: “Benim için kutsal

olacaksınız. Çünkü ben RAB kutsalım. Bana ait olmanız için sizi öbür halklardan ayrı tuttum” (Lev.20:26; ayrıca bkz. Lev. 11:44-45; 19:2; 20:7).

Tanrı İsrail’den, “Oğlum, ilk doğanımdır” diye söz etmişti (Çık. 4:22-23). Onlardan bir ulus oluşturarak mecazi anlamda onlara “Babalık ediyordu.” Musa daha sonra onlara şöyle hatırlatmıştır: “Sizi yaratan, size biçim veren, Babanız, yaratıcınız O değil mi?” (Yas.32:6). Böylece aralarında bir aile ilişkisi olacaktı (bu sadece etnik, politik ya da sosyal bir birlik olmayacaktı), ve bir aile benzerliği olacaktı – İnsanın günaha düşüşünde kaybolan Tanrı’nınkine benzer kutsallığı yeniden kazanılacaktı.

Ne yazık ki İsrail, tarihi boyunca, bu çağrıya gereken karşılığı veremedi ve diğer uluslar kadar kötü oldu. Ama bu üzücü gerçek, Çıkış 19-40 ve Levililer’de açıklanan ilkeleri geçersiz kılmaz. Aksine bu değişmeyen ilkeler bize önce Tanrı’nın aramızda yaşaması için neyin gerekli olduğunu, ondan sonra da bizim Tanrı’ya yaklaşmamız için neler yapmamız gerektiğini öğretir.

## **BÖLÜM I - Tanrı Halkına Yaklaşıyor (Çıkış 19-40)**

*“Benim için bir tapınak kursunlar da onlarla birlikte oturayım”*

Eski Antlaşma’nın en huşu verici olayı, Rab’bin alevler saçan bir ateşin içinde Sina Dağı’na inmesiydi. Musa’ya tekrar tekrar insanları dağdan uzak durmaları için uyarması emredilmişti; “yoksa birçoğu ölür” (Çık.19:10-13, 21-22, 24). Sina Dağı dumanlar içindeydi ve bütün dağ şiddetle sarsılıyordu. Gök gürlüyor, şimşekler çakıyor ve uzun bir boru sesi iştiliyordu. Titreyen halk bütün bunları görüp duyunca Musa’ya kendilerine aracılık etmesi için yalvardılar, “bizimle... Tanrı konuşmasın, yoksa ölürüz” (20:19). Musa onlara, “Korkmayın, Tanrı sizi sınamak için geldi. Öyle ki günah işlememeniz için Tanrı korkusu üzerinizde olsun” dedi (20:20).

İsrail’i Kendisiyle bu özel ilişkiyi kurma yolunda eğitmek üzere Rab, onlara On Emir’le başlayan yasasını verdi (Çık.20-23). Yasa onlara Tanrı’nın halkı olsunlar diye verilmemişti – onlar zaten Tanrı’nın lütufla ve “Mısır’dan onları gayretle sevgi dolu bir biçimde kurtarışı”<sup>43</sup> aracılığıyla satın alınmış mahiydiler.Ama onlar Tanrı’ya ait olduklarından O’nun kutsal karakteri İsrail’in tek örneği haline geldi: “Kutsal olun, çünkü ben kutsalım” (Lev.11:45).

İsrail’in bu şekilde yeni bir ulus olmasının en önemli yönü, Tanrı’nın onların arasında yaşamak için yanlarına gelmiş olmasıydı.<sup>44</sup> Âlemlerin Rab’bi hayretler veren bir alçakgönüllülükle Musa’yla şöyle konuştu, “Aralarında yaşamam için bana kutsal bir yer (mesken) yapsınlar” (Çık.25:8). Bu, Tanrı’nın, “Sam’ın çadırlarında oturmak” için verdiği eski vaadi yerine getiriyordu (Yar.9:27; bkz. sayfa 50).

## Tapınma Çadırı

Tanrı'nın bu tapınma çadırı hakkındaki niyeti Çıkış 29:43-46'da açıkça bildirilmiştir:

*“İsraillilerle buluşurken çadır görkemimle kutsal kılınacak. Buluşma Çadırı'nı ve sunağı kutsal kılacak, Harun'la oğullarını bana kâhinlik etmeleri için görevlendireceğim. İsrailliler arasında yaşayacak, onların Tanrısı olacağım. Anlayacaklar ki, aralarında yaşamak için onları Mısır'dan çıkaran Tanrıları RAB benim. Tanrıları RAB benim.”*

Tamamıyla kutsal bir Tanrı'nın, insanlar arasında oturabilmesi için Kendisinin, bunun yolunu hazırlaması gerekir. Çıkış 25-28'de Rab, Musa'ya bu özel tapınma çadırını nasıl yapacağı hakkında ayrıntılı bilgiler verir ve onu şöyle uyarır, *“Her şeyi dağda sana gösterilen örneğe göre yapmaya özen göster”* (Çık.25:40). Bu tapınak çadırı ve içindeki eşyalar aracılığıyla Tanrı, halkına Kendisinin insanlar arasında yaşama planının temel derslerini öğretiyordu. Burada üç önemli nokta göze çarpar:

**A) Tanrı insanlarla paydaşlık içinde olmayı arzular.** Bu tapınak çadırının var oluşu bile, yeryüzüne inip yarattıklarıyla birlikte olmaya istekli olan, lütfkâr Tanrı'nın yüreği hakkında çokşey söyler. Onların inatçıgünahkârlıklarınakarşın yarattığı insanları sever ve onlarıKendisiyle paydaşlığa çağırır. O'nun, *“sonsuz dek yaşayan yüksek ve yükseltilmiş ve adı kutsal Olan olduğu”* doğrudur. Tanrı, *“Ben yüksek ve kutsal yerde otururum”* der ama, *“ezilmiş ve yüreği kırılmışadamlarla beraberim”* diye de ekler (Yşa. 57:15; ayrıca bkz. Yşa.66:1-2).

Bu bizim için çok hayret verici bir şey olsa da, Tanrı bizlere, sonsuz amacının insanlar arasında yaşamak olduğunu öğretir. Hatta Kutsal Kitap bu büyük planın gerçekleşmesiyle sona erer:

*“İşte, Tanrı'nın konutu insanların arasındadır. Tanrı da onların arasında yaşayacak. Onlar kendisinin halkı olacaklar, Tanrı'nın kendisi de onların arasında bulunacak. Onların gözlerinden bütün yaşları silecek”* (Esi.21:3-4).

**B) Tanrı yaklaşılmaz kutsallıkta yaşar.** Tapınak çadırından aynı zamanda Tanrı'nın, yaklaşılmaz bir kutsallıkta yaşadığını öğreniyoruz. Tanrı o denli kutsal ve görkemlidir ki, insanlar O'na yaklaştıktan sonra yaşayamazlar. İncil O'nun yüceliğini şöyle ifade eder: *“Mübarek ve tek Hükümdar, kralların Kralı, rablerin Rabbi, ölümsüzlüğün tek sahibi, yaklaşılmaz ışıktaki yaşayan, hiçbir insanın görmediği ve göremeyeceği Tanrı...”* (1Ti.6:15-16).

Bu yüzden, aşağıdaki şekilde görülebileceği gibi avlunun etrafında tek bir girişi olan yüksek bir keten perde vardı (Çık.27:9-19). Kalın bir perde tapınağı avludan ayırıyordu (26:36-37). Bir başka perde de “kutsal yer”i, Tanrı'nın görkemini antlaşma sandığının üzerinde durduğu “en kutsal yer”den ayırıyordu (26:31-33). Bu sandık, Tanrı'nın tahtını temsil ediyordu (Yşa.6:1). Kutsal yere yanlış bir şekilde giren kişi o anda ölüyordu. Kutsal eşyalara yanlış bir biçimde



elini süren kişi de o anda ölüyordu. Tapınak çadırındaki işleri doğru bir biçimde yerine getirmeyen herkes de aynı şekilde anında ölüyordu. Tapınak çadırının bütün ayrıntıları, “*Yüzümü gören yaşayamaz*” sözündeki ciddi dersi öğretiyordu (Çık.33:20). İnsan günahlı olduğundan ötürü, “*yakıp yok eden bir ateş*” olan Tanrı’nın kutsallığına yaklaşamaz (Yas.4:24).

**C) Tanrı insanı Kendisiyle barıştırmak ve onun Kendisine yaklaşması için gereken yolları hazırlamıştır.** Günahlı insanla Kendisi arasındaki korkunç uçurumun üzerine bir köprü kurmak için Rab tek ve değiştirilemez bir yol koymuştur. Tanrı Kendisine bu türlü yaklaşımı avlunun kapısından en kutsal yere kadar olan beş eşyayla göstermiştir (aşağıdaki şekile bakınız).

Bu eşyalar aracılığıyla Tanrı, insanın günahından temizlenip Kendi huzurunda durabilmesi için gerekli ilkeleri veriyordu. Günahlı insanın Tanrı’ya yaklaşabilmesi için aşağıdaki üç şey gerekiyordu:

**1) Günahlarının Bağışlanması.** Bir evin önündeki paspas gibi, Tanrı’nın evinin önündeki sunak da günahların kirinin ve getirdiği suçluluk duygusunun kişiden alındığı yerdirdi. Sadece masum, lekesiz bir kurbanın kanı aracılığıyla günahlar bağışlanabilirdi. Bunun nedeni günahın cezası olmasıdır. Günahın Tanrı’nın yasasına göre bağışlanabilmesi için ölüm gerekiyordu ve bu yüzden kurban edilen hayvan, günah işleyen insanın yerine ölüyor, ölüm cezasını ödüyor ve günaha kefareti ediyordu.

Bu sunak, Mesih’in yüzyıllar sonra üzerinde öldüğü çarmıhı temsil ediyordu. Kurban edilen hayvanlarsa tabii ki, Tanrı Kuzusu olan İsa Mesih’in Kendisini temsil ediyorlardı. Mesih tamamıyla günahsızdı ama bizim günahlarımızı Kendi üzerine aldı. Ölümüyle dünyanın günahlarının cezasını ödedi.

**2) Yıkanmalıdır.** İnsanları temsil eden kâhin kutsal yere girmeden önce, “kazan”da ya da özel bir leğende yıkanmalıydı. Bu, günahın kir ve pisliğini çıkarmayı temsil ediyordu. Kutsal Yerde durabilmek için kişinin, “*Elleri pak, yüreği temiz*” olması gerekiyordu (Mez.24:4). İçsel kutsallığa sahip olmadan hiç “*kimse Rab’bi göremeyecek*”tir (İbr.12:14). Ne yazık ki, günahkâr insan sadece **suçlu** olmakla kalmaz aynı zamanda günahın sonucu olarak **kirlenmiştir** de. Çıplak gözle görülemeyen mikroplar ve virüsler içimize girip bizi öldürebilirler. Aynı şekilde, içsel nefret, acılık, ahlaksızlık, yalan vb. de ruhumuzu kirletir ve öldürür. Tamamıyla bağışlanan bir suçlunun nezih bir toplumda yaşayabilmesi için yeni giysiler ve davranış biçimlerine gereksinimi olduğu gibi, kişinin suçunun bir kurbanın kanı aracılığıyla kendisinden uzaklaştırılmakla kalınmayıp aynı zamanda günahlarının kirliliğinden de arıtılması gerekmektedir. Tanrı, Mesih aracılığıyla hem bağışlanma hem de temizlenme sağlamıştır.

İsa, çarmıhta öldükten üç gün sonra ölümden dirildi. Kırk gün sonra göğe alındı ve vaat edilen Kutsal Ruh’u öğrencileriyle birlikte olmaya

gönderdi. Dirilişinin gücü aracılığıyla Kendisine inanan herkese yeni yaşam verir. Kalplerinde yaşamaya başlayan Kutsal Ruh, onları tamamen yıkar ve yeniler (bkz. Tit.3:5). Birçok din, Yaratıcı tarafından bağışlanma umudu verdiği halde sadece Mesih'in müjdesi yenilenmeyi vaat etmektedir.

**3) Kendisi için Tanrı'ya yakarılması gerektir.** Günahkâr insanın Kutsal Tanrı'ya yaklaşabilmesi için gereken üçüncü şey, onun adına sürekli aracılık edilmesidir. Tanrı'nın buyruğu üzerine Harun'un oğulları kutsal yerde yapılan bu hizmete atanmışlardı. Tapınak çadırının ilk bölümüne düzenli olarak girer ve insanlar için aracılık etmeyi temsil eden üç eşyanın bakımını yaparlardı. Bu üç eşya, Yedili Şamdan, Adak Ekmekleri Sofrası ve Buhur Sunağıydı. Burada kâhinler aşağıdaki hizmetleri yerine getirirlerdi:

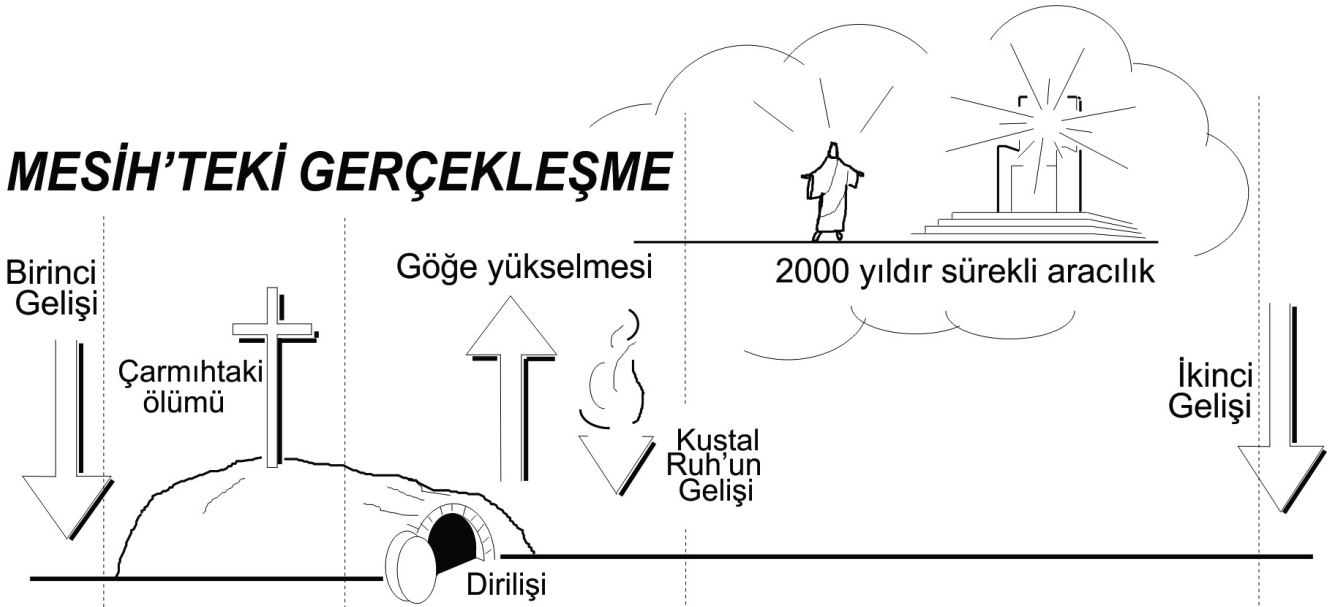
Şamdanın yedi kandilini saf zeytinyağıyla doldururlar ve onların sürekli yanmasını sağlarlardı. “*Dünyanın Işığı*” olarak bizler için yakaran Mesih de, halkının ışıktaki yürümesini sağlar.

Her Sept günü masanın üzerinde insanların Tanrı'yla olan paydaşlığını temsil eden on iki ekmek somununun yerine yenilerini koyarlardı. İsa Mesih şöyle bildirmiştir, “*Yaşam ekmeği ben'im. Bana gelen asla acıkmaz, bana iman eden asla susamaz*” (Yu. 6:35). İsa'nın aracılığı sayesinde Yaratıcımızın bizi yaratma amacını yerine getirebilir, yani yaşayan Tanrı'yla harikulade bir paydaşlık içinde yaşayabiliriz.

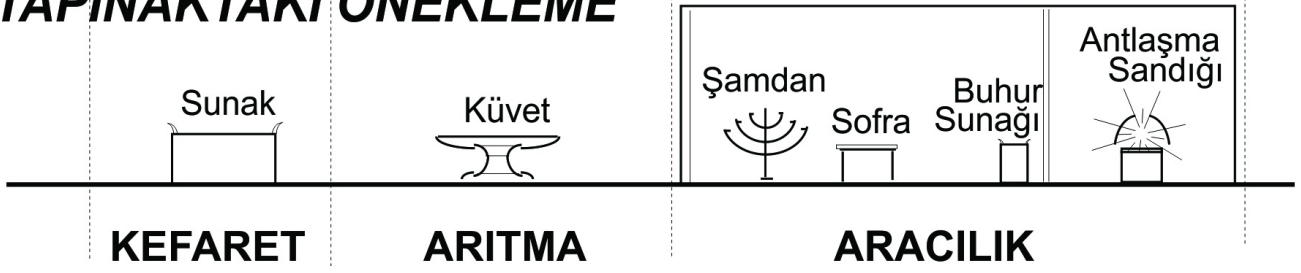
İç perdenin hemen önünde bir sunak vardı. Kâhin bronzdan yapılmış olan yakılmalık sunağından aldığı ateşle bu altın sunağın üzerinde buhur yakardı. Bu ilahi tapınma, yakarma ve duayı temsil ederdi. Kutsal yeri güzel koku doldururdu. Dirilmiş olan Mesih her zaman, Kendisinin Golgota'da kesin olarak sunduğu kurbanı temel alarak halkı için yakarmak üzere yaşar. “*Adil olan İsa Mesih bizi Baba'nın önünde savunur. Kendisi günahlarımızı bağışlatan kurbandır*” (1Yu.2:1-2; Bkz. İbr.7:25-27).

Tapınak çadırı ve eşyalarının neleri simgelediğini aşağıdaki şekilde özetleyebiliriz:

## MESİH'TEKİ GERÇEKLEŞME



## TAPINAKTAKİ ÖNEKLEME



### Kâhinler (Rahipler)

Daha önceden de bildirildiği gibi, Tanrı Musa'nın kardeşi Harun'un oğullarını, tapınak çadırında kâhinlik görevi yapmaları için atamıştı. Tapınak çadırında kurbanları sunmak ve tapınmayı yürütmekle görevliydi. Tanrı kendileri için temsili giysilerin yapılmasını (Çık.28) ve bu kutsal hizmet için adanmış olduklarını temsiletmek üzere, yağla meshedilmelerini emretmişti. İnsanlar için yakaran ve kurbanlar sunan kâhinler olmadan Tanrı insanların arasında olamazdı.

Tapınak çadırı ve kurban sunan kâhinlerin önemine dikkat çekmek istiyorum. Bu, Tanrı'yla günahkâr insan arasında bir aracının gerekli olduğunu çok açık bir biçimde ortaya koymuştur. Tanrı'nın kutsallığı, Kendisine yaklaşarlarda da aynı türde bir kutsallığın olmasını gerektirir. Bu yüzden günahkâr, yasaya karşı gelen ve düşmüş durumda olan biz insanlar için de kurban kanı sunacak olan bir aracıya gerek vardır. Değiştirilemez ilahi ilke, **“Kan dökülmeksizin bağışlama olmaz”** ilkesidir (İbr.9:22). Bunsuz Tanrı'yla hiçbir ilişki olamaz ve bu bağlamda kan dökülmeksizin, Tanrı için hiçbir tapınma kabul görmeyecektir. (Herkesi, her şeyi ve her dönemi kapsayan Mesih'in kanıyla bu ilke yerine gelmiştir. Artık hayvanlar kurban edilmez, çünkü esas ve son **“kuzumuz olan Mesih kurban edilmiştir”** – 1Ko.5:7).



## TAPINAKTAKİ SÜREKLİ HİZMET

Rab'bin İsrail'e Kendisi önünde "sürekli olarak" yerine getirmesini buyurduğu hizmetler olduğuna dikkat etmeliyiz. Bu sözle, kahinlerin her iki sunakta, Yedili Şamdan ve Adak Ekmekleri Sofrasındaki hizmetleri belirtilmektedir. Ayrıca başkâhinler tarafından takılan göğüslüklerden de söz edilerek onların başlıca görevleri vurgulanır.<sup>45</sup>

*Ekmekleri sürekli olarak huzuruma, masanın üzerine koyacaksın (Çık.25:30). "... kandilin sürekli yanması için saf sıkma zeytinyağı getirsinler... akşamdan sabaha kadar yağ benim huzurumda yakacaklar (Çık.27:20-21). Harun Kutsal Yer'e girerken, İsrailoğulları'nın adlarının yazılı olduğu karar göğüslüğünü yüreğinin üzerinde taşıyacak. Öyle ki, ben, RAB halkımı sürekli anımsayayım (Çık.28:29). Düzenli olarak her günsunağın üzerinde birer yıllık iki kuzu sunacaksın... Kuzunun birini sabah, öbürünü akşamüstü sun... Buyakmalık sunu Buluşma Çadırı'nın giriş bölümünde, RABbin huzurunda, kuşaklar boyu sürekli sunulacaktır (bkz. Çık.29:38-42). Akşamüstü kandilleri yakarken yine buhur yakacak. Böylece huzurumdaki kuşaklar boyunca sürekli buhur yanacak (Çık.30:8).*

Bu kâhinsel hizmetlerin günümüzde Mesih'e iman edenler için kişisel uyarlamaları vardır. İnanlının bedeni, Kutsal Ruh aracılığıyla Tanrı'nın bir tapınağı ya da tapınma çadırı haline getirilmiştir (1Ko.6:19-20). Tapınaktaki "kutsal yer" Tanrı'nın sürekli olarak Kendi yaşadığı yer olmasını istediği "iç varlığı" resmeder. Mesih bizler için, Yaşam Ekmeği, Yaşam Işığı, Büyük Başkâhin ve Kurban Kuzusu'dur. Kâhinler olarak (bkz. 1Pe.2:5) bizler sürekli olarak, her gün ruhtarımızı O'na açmalı, kutsal sözleriyle bizleri temizlemesine ve şamdanımızı ve masamızın üzerini yeniden doldurması için bizleri Tanrı'nın huzuruna taşınmasına izin vermeliyiz.

Bu sürekli hazırlıklara karşılık olarak, Rab lütüfkâr bir biçimde gelip halkının arasında sürekli olarak yaşadı. *Böylece bütün yolculuklarında konutun üzerinde gündüzün RAB'bin bulutu, gece de ateş İsrailoğullarına yol gösterdi (Çık.40:38).*

### "Tanrı'nın Görkemi"

Bütün iş bitip tapınak çadırı Tanrı'nın buyruklarına göre kurulduğunda, *"Toplanma Çadırı'nı bulut kapladı, meskeni Rab'bin görkemi doldurdu"* (Çık.40:34). Böylece Tanrı'nın halkına inip yaklaşması, Çıkış kitabının temel düşüncesidir. İlk bölümlerde, onların çektikleri acıların bilincinde olarak onları Mısırlıların gücünden kurtarmak için "inmiştir" (3:8). 19'uncu bölümde halkıyla bir antlaşma yapmak için Sina Dağı'na "inmiştir." Ve 40'ıncı bölümde de halkıyla birlikte oturmak için inip onların arasına gelir. Bu olaylar, Tanrı'nın halkı için kişisel sorumluluk almak üzere onlara yaklaşmasını anlatan bir tek

öyküyü oluşturur.

## II. BÖLÜM - Tanrı, Halkını Kendisine Yaklaşmaya Çağırıyor (Levililer)

*“Kendinizi takdis edin ve kutsal olun, çünkü ben Allahınız Rab’bim.”*

Levililer kitabının başlangıcında Rab yine Musa’ya hitap etmektedir, ama bu kez bunu Sina Dağı’ndan değil de “toplanma çadırından” yapmaktadır (1:1). Tanrı, varlığının onların arasında olması için gereken her şeyi yapmış ve onlara yaklaşmıştı. Şimdi de İsrailileri Kendisine **yaklaşmaları** için çağırmaktadır. Her şey hazırdır, ama Tanrı’nın bize vaat ettiği bu paydaşlığın zevkine varabilmemiz için O’nun sağladığı yolları kullanmamız gerekiyor.

Halkının, kendilerini Tanrı’ya adamaları ve kendilerini kirleten şeylerden temizlenmeleri, Tanrı’nın asıl isteğidir: *“Kendinizi kutsayın, kutsal olun. Tanrınız RAB benim.”* (Lev.20:7). Bunu yapmak için, kendilerini komşu ulusların putperestçe uygulamalarından ayırmaları, Tanrı’nın bildirdiği şenliklerde (bayramlar) Tanrı’nın buyurduğu kurbanları getirmeleri ve Tanrı’nın yasasında tanımlandığı gibi kutsal olmaları gerekiyordu.

Yaşamın her önemli alanı yasayla yönetiliyordu: yemek, aile yaşamı, cinsel ilişkiler, sağlık ve hastalık, evler, toprağın kullanımı vb. Levililer kitabı özde bir yasalar kitabıdır. Sunular hakkında (1-7’nci bölümler), kâhinlik hakkında (8-10’uncu bölümler), törensel saflık ve temizlik hakkında (11-15’inci bölümler) ve pratik kutsallık konusunda (17-27) çeşitli yasaları içerir. Bu yasalar, Tanrı’nın halkının Tanrı’yla birlikte olabilmesini sağlıyordu.

Kişinin Tanrı’yla olan ilişkisini korumasının yolu kurban sistemiydi. Kendini Tanrı’nın önünde alçaltan günahkâr bir insan, günahını itiraf edip 1-5’inci bölümlerde istenilen sunulardan birini getirirdi. Elini hayvanın başının üzerine koyar ve kesilen hayvan kişinin, *“Rab’bin önündekabul olunması için”* (Lev.1:3-4) onun uğruna “kefare” olmak üzere ateşte yakılarak Rab’be sunulurdu ve kişi böylece, *“bağışlanacaktı”* (Lev.4:26).

Temizlik, diyet, şölenler vb. hakkındaki bütün yasalar halka, *“temiz olanla temiz olmayan arasında bir ayırım yapmayı”* (Lev. 11:47) ve kendilerini kurtaran kutsal Tanrı’yla paydaşlık içinde yaşamayı öğretiyordu. Buna karşın insanın günahkâr bir doğaya sahip olması günahı kaçınılmaz kılıyordu. Bu nedenle kâhinler halk için yakarmak ve onlara Tanrı’nın yasasını öğretmekle kalmayıp onların yaşamlarının iç ve dış kirlilikleri için de çeşitli kurbanlar sunarlardı. Kendilerini seven Tanrı onların günahlarına kefare” sağlamıştı. Eğer Kendisine güvenir ve kendilerini günahattan temizlerlerse Kendi huzurunda yaşayacaklarını onlara vaat etmişti. *“Bu vaatlere sahip olduğumuza göre, bedeni ve ruhu lekeleyen her şeyden kendimizi arındıralım; Tanrı korkusunda yaşayarak kutsallıkta mükemmel olalım”* (2Ko.7:1).

## Kefaret Günü

Tanrı'nın büyük planının kapsamında özellikle bir olay derin bir önem taşıyordu (Lev.16). Başkâhinin iç perdenin arkasındaki En Kutsal Yer'e yılda bir kereden fazla girmemesi gerekiyordu, "Ağabeyin Harun'a de ki: Perdenin arkasındaki En Kutsal Bölüm'e ikide bir girmesin, Antlaşma Sandığı'nın üzerindeki bağışlanma örtüsüne yaklaşmasın. Yoksa ölür. Çünkü ben bağışlanma örtüsünün üstünde, bulut içinde görüyorum" (Lev.16:2). Sadece o kutsal günde ("Kefaret Günü'nde") oraya yalnızca kendi günahları ve halkın günahları için kurban edilen boğalar ve keçilerin kanıyla girebilirdi. Kanı, "En Kutsal Yer"e götürüp "bağışlanma örtüsü"ne (üzerlerinde On Emir yazılı olan taş levhaları saklayan "kefaret örtüsü" ya da Antlaşma Sandığının kapağı) serpmesi gerekiyordu. Rab bu törenin amacını şöyle açıklamıştır:

*"Böylece En Kutsal Bölüm'ü İsrail halkının kirliliklerinden, başkaldırılarından, bütün günahlarından arındıracak. Buluşma Çadırı için de aynı şeyi yapacak. Çünkü kirli insanların arasında bulunuyor... Bu, sizin için sürekli bir yasadır: İsrail halkının bütün günahlarını yılda bir kez bağışlatmak için verildi."*

(Lev.16:16, 34)

İncil, Mesih'in Tanrı'nın gerçek "Başkâhini" olarak günahlar için Kendisini Tanrı'ya son ve kusursuz kurban olarak sunduğunu söyler. Mesih, çarmıhta ölürken "Tamamlandı" diye bağırdı ve aynı anda "tapınaktaki perde yukarıdan aşağıya dek yırtılarak ikiye bölündü" (Yu.19:30; Mat.27:51). Tanrı'nın huzuruna giden yol Mesih'in ölümüyle kesin olarak açılmıştı. Mesih ölümden dirilip göğe yükseldiğinde aslında Başkâhinsel hizmetini yerine getiriyor, bizim günahlarımız için sonsuza dek kefarete etmek üzere Kendi kanını Tanrı'nın tahtına taşıyordu:

*"Mesih, asıl kutsal yerin örneği olup elle yapılmış kutsal yere değil, ama şimdi bizim için Tanrı'nın önünde görünmek üzere asıl göğe girdi... Erkeçlerin ve buzağuların kanıyla değil, sonsuz kurtuluşu sağlayarak kendi kanıyla kutsal yere ilk ve son kez girdi... Mesih kendisini bir kere kurban edip günahı ortadan kaldırmak için çağların sonunda ortaya çıkmıştır."*

(İbr.9:24, 12, 26).

Antlaşma Sandığı'nın üzerinde kefarete edici kanın serpiildiği bir bağışlama örtüsü olduğunu öğrenmek ne kadar harika bir durumdur! Tanrı'nın tahtı, bizlerin "cesaretle yaklaşmaya" davet edildiğimiz "lütuf tahtı"dır (İbr.4:16).

## SONUÇ

Tanrı gelmiş, vaatte bulunduğu halkını kurtarmış, onlara Kendini tanıtmış ve sahip çıkmıştır. Kendisinin onlarla ve onların da Kendisiyle birlikte

olabilmelerinin yolunu da Kendisi sağlamıştır. Bizleri Kendisine yaklaşmaya çağırırken Rab İsa'ya iman edenlere söylediği söz sıcaklık ve güven doludur.

*“Bu nedenle ey kardeşler, İsa'nın, kendi kanı sayesinde perdede, yani kendi bedeninde bize açtığı yeni ve diri yoldan kutsal yere girmeye cesaretimiz vardır. Tanrı'nın evinden sorumlu büyük bir kâhinimiz bulunmaktadır. Buna göre yüreklerimiz kötü vicdandan arınmış ve bedenimiz temiz su ile yıkanmış olarak, imanın verdiği tam güvenceyle, yürekten bir içtenlikle Tanrı'ya yaklaşalım” (İbr.10:19-22).*



## UYGULAMA SORULARI

1. Aşağıdaki boşluğa Çıkış 19:5-6'yı yazın. Sonra kendi sözcüklerinizle Tanrı'nın İsrail'i seçmekteki amacını açıklayın.
2. Tanrı'nın halkını diğerlerinden ayıran özellikler neler olmalıydı (Lev.11:44-45; 20:26)? Bu, Yaratılış 1:26-27'de dışavurulan Tanrı'nın insanı yaratmaktaki özgün amacıyla ne şekilde bağlantılıydı?
3. Tanrı, neden İsrail halkının bir tapınak yapmasını buyurmuştu (Çık.25:8)?
4. Aşağıdaki şekli kullanarak, tapıntaki değişik eşyaları tapınak ve avlusundaki yerlerine koyun. Sonra da, insanın Tanrı'ya yaklaşabilmesi için gerekli olan üç şeyi aşağıdaki boşluklara yazın.
5. Tapınakta sembolize edilen bu gerçeklerin Mesih'te nasıl yerine geldiğini özetle anlatın. Mesih'in bize verdiği kurtuluşun üç yönünü bildirin.
6. Neden kâhinlik düzeni diye bir şeyin olması gerekiyordu? Çıkış 19:6'da Tanrı'nın özgün niyeti neydi? İbraniler 9:22'de dışavurulan ilke bu soruya nasıl uygulanabilir?

7. Çıkış 29:42-46'yı okuyun. Tapınak ve kâhinler nasıl kutsal kılınacaklardı (temizlenecek)?
8. Tapınak çadırı tamamlandığında Rab, halkıyla birlikte oturmaya geldiğini nasıl gösterdi (Çık.40:34)? Başka hangi zamanlarda "aşağıya inmiştir"?
9. Yıllık Kefaret Günü'nü özel kılan neydi (Lev.16)? O gün yılın bütün diğer günlerinde yasak olan ne yapılıyordu?
10. Mesih çarmıhta öldüğünde tapınağın perdesi yukarıdan aşağıya doğru yırtılıp ikiye ayrılmıştı (Mat.27:51). Bunun anlamı neydi? Yanıt verirken İbraniler 10:19-22'yi göz önüne alın.

Bu bölümü Rab'le olan kendi ilişkinize nasıl uyarlayabilirsiniz?

# 6. YASA VE VAAT

## Musa'nın III. Dönemi

**Ele Alınan Bölümler:** Çıkış 19-24; 32-34; Sayılar; Tesniye

**Okunması Önerilen Bölümler:** Çıkış 19-20; 24; 32-34; Sayılar 11-14; 16-17; 22-24; 33; Tesniye 4-11; 27-34

eşinci bölümde, Rab'bin Sina Dağı'na inişini Eski Antlaşma'nın en huşu veren olayı olarak tanımlamıştık. Şimdi biraz daha ileri gidebiliriz. Dağın eteğinde geçirilen o yıl da İsrail tarihinin en **önemli** olayıydı. "Eski Antlaşma" ismi bile o zamandan gelir. Orada Tanrı, halkı İsrail'le bir antlaşma yaptı. Orada onlara Kutsal Yasasını verdi. Kimlikleri orada oluştu. Mesih'in gelişine kadar, Sina'dan sonra olanların hepsi bu kritik esinin üzerine kurulmuştur. Bunlar İsrail'i dünyadaki bütün diğer uluslardan ayıran en önemli olaylardır. Musa İsrail'in ayrıcalığını şu iki ayette özetler:

*"Tanrımız RAB her çağırdığımızda bize yakın olur. Tanrısı kendisine böylesine yakın olan başka bir büyük ulus var mı?"*  
(Yas.4:7)

*"Bugün size verdiğim bu yasa gibi adil kuralları, ilkeleri olan başka bir büyük ulus var mı?"* (Yas.4:8)

Bu iki soruyla Musa, Sina Dağı'nın iki büyük gerçeğini gösterdi: (1) Tanrı'nın, halkının arasında olmak üzere Kendi tapınağında onlara yaklaşması. Bu gerçeğe ve getirdiği sonuçlara 5'inci bölümde bakmıştık. (2) On Emir'de odaklanan Tanrı'nın Yasasının bildirilmesi. Tanrı'nın kutsal, doğru ve iyi standardını verişinin amacını ve bunun sonuçlarını da bu bölümde inceleyeceğiz.

İsrail sadece düşmandan kurtarılmakla kalmamış aynı zamanda Tanrı'nın sevgisi aracılığıyla, Tanrı'nın Kendisiyle de bir ilişki kurması sağlanmıştı. Bu bizim için de aynıdır. Bizler sadece günahtan kurtarılmadık, Tanrı için kurtarıldık, O'na aitiz, sevgi ve itaatle O'na hizmet ederiz. İsrail'in Tanrı'yla olan ilişkisini belirleyen, bağlayıcı bir "ANTLAŞMA"ydı ki, bu da Eski Antlaşma tarihinin ana fikridir.

Bir antlaşma, iki kişiyi ya da grupları birbirleriyle uzlaştıran ciddi bir sözleşmedir. Sık sık da bir yeminle sağlamlaştırılır. Özellikle de sorumluluğun taşınacağına dair söz verilir. Musa'nın kitaplarında "antlaşma" sözcüğünü kısaca araştırdığımızda ortaya üç kaynak çıkar. Nitekim bu dönemde Tanrı üç farklı

antlaşma yapmıştır:

- 1 ) **Nuh’la** (Yar.6:18; 9:9, 17). Bu, Tanrı’yla yeryüzünde yaşayan her canlı arasındaki “*Sonsuz Antlaşma*”ydı (9:16). Tanrı, yeryüzünü bir daha asla tufanla yok etmeyeceğine ve insandan ötürü onu lanetlemeyeceğine söz vermişti (8:21). Bu antlaşmanın işareti **gökkuşağı**ydı (9:12-17).
- 2 ) **İbrahim’le** (Yar.15:17, 22). 3’üncü bölümde gördüğümüz gibi bu, bütün insanlığı İbrahim’in soyu ve son olarak da Mesih aracılığıyla kutsama antlaşması, yani vaadiydi. Bu antlaşmanın işareti **sünnet** töreniydi (Yar.17:11).
- 3) Şimdi Tanrı, Musa aracılığıyla **İsrail’le** On Emiri merkez alan bir antlaşma yapmıştır. Tanrı eğer Kendisine itaat ederlerse onları, Kendi özel halkı yapacağına dair söz verir (Çık.19:5-6). Bu antlaşmanın işareti **Sept Günü**’ydü (Çık.31:13-17; Hez.20:12) ve onun sürekli hatırlatıcısı, Tanrı’nın parmağı tarafından yazılan On Emrin üzerinde bulunduğu taş levhaların içinde olduğu, “*Antlaşma Sandığı*”ydı.

Bu bölümde İsrail halkının, Antlaşma’nın koşulları olan Kutsal Yasa’yı yerine getirmekte tamamen başarısızlığa uğradığını göreceğiz. Ama Tanrı, daha önceden ilk “atalar” olan İbrahim’e, İshak’a ve Yakup’a verdiği sözünden ötürü onları terk etmez. Böylece Sina Dağı’ndaki **şartlı** antlaşma insanın başarısızlığından ötürü bozulmaya mahkumdu, ama Tanrı’nın İbrahim’le yaptığı **kayıtsız şartsız** antlaşma mutlaka gerçekleşecektir. Çünkü o, Tanrı’nın Kendi sadakati ve gücüne bağlıdır. Şimdi buna daha ayrıntılı bir biçimde bakalım.

## I. SİNA DAĞI’NDAKİ ANTLAŞMA (Çıkış 19-24, 32-34)

Çıkış 19-24 ve 32-34’de bu antlaşmanın Tanrı tarafından verildiği, İsrail tarafından bozulduğu ve Tanrı’nın merhameti sayesinde tekrar yenilenmiş olduğu kaydedilir.

### Antlaşma Verilir (Çıkış 19-24)

Rab, Sina Dağı’nda ateşin ortasından İsrail’le konuştuğunda, onlara antlaşmanın şartlarını anlatıyordu: “*RAB size ateşin içinden seslendi. Siz konuşulani duydunuz, ama konuşanı görmediniz. Yalnız bir ses duydunuz. RAB uymanızı buyurduğu antlaşmayı, yani On Buyruğu size açıkladı. Onları iki taş levha üstüne yazdı*” (Yas.4:12-13). Sonra Musa’yı yeniden dağa çağırdı ve ona, “*kuralları ve ilkelerini*” İsrail’e ayrıntılı bir biçimde öğretmesini buyurdu (Yas.4:14).

Musa’yla konuşmayı bitirdiğinde, Tanrı’nın Kendisi “*On Sözü*” (On Emri) iki taş levhaya yazdı ve onlara “*Tanıklık Levhaları*” adını verdi (Çık.31:18; 32:15; 34:29; bkz. İbranice özgün metin). “**Tanıklık**,” gerçek olan bir şeyin resmi ve ciddi bir şekilde bildirilmesidir. On Emir’de Tanrı, “Ey halkım, ben böyleyim;

benim sizin için olan standartlarım da benim değişmeyen özelliklerimi temel alırlar” dercesine Kendi karakteri hakkında tanıklık ediyordu. Bunun Kendi kutsallığına uygun gerçek ölçüt (standart veya tek örnek) olduğunu söyleyerek onları uyarır. İki taş levha, kendilerini Yazan’a ve Yüce Olan’ın konuşmuş olduğuna sonsuza dek tanıklık eder. Bu antlaşma İsrail’i itaate mecbur ediyordu ve itaat etmemenin sonuçlarını da çok kesin bir biçimde açıklıyordu. On Emir’den yedi tanesinde **ölüm cezası** olduğunu görüyoruz.<sup>46</sup>

Antlaşma, kurbanın kanıyla onaylanmıştı (Çık.24:1-8). Musa onlara “Antlaşma Kitabını” okumuş ve halk da, “Rab’bin her söylediğini yapacağız, O’nu dinleyeceğiz” diye söz vermişti (24:7). Bunun üzerine Musa kanı alıp halkın üzerine serpti ve, “Rab’bin sizinle yaptığı bütün sözleri içeren antlaşmayı bu kan onaylıyor” dedi (24:8).

### **Antlaşma Bozular Sonra Yeniden Verilir (Çıkış 32-34)**

Şaşırtıcı bir biçimde, antlaşmayı onayladıktan hemen sonra Musa henüz dağda Rab’dan tapınak çadırı hakkında ayrıntılı planları alırken, İsrail halkı antlaşmanın ilk iki maddesini bozdu. Musa’nın kardeşi Harun’a altından bir buzağı yaptırıp, “Ey İsraililer, bizi Mısır’dan çıkaran ilahımız budur” diyerek ona tapınmaya başladılar (Çık.32:4). Bunu putperestçe, çılgınca bir eğlence zamanı izledi.

Bunun üzerine Rab onları tamamen yok edip, Musa’yla yeni bir ulus başlatma niyetini bildirdi. Ama Musa, Tanrı’nın İbrahim’e, İshak’a ve İsrail’e verdiği vaadin değerini, Kendisine hatırlatarak onlar için yakardı (32:7-13) ve Tanrı Kendi sadakatine uygun olarak onlara acıyıp merhamet gösterdi. Musa dağdan indi, iki taş levhayı kırdı ve halkını şöyle azarladı: “Korkunç bir günah işlediniz. Şimdi RAB’bin huzuruna çıkacağım. Belki günahınızı bağışlayabilirim” (32:30).

Musa’nın Tanrı’nın görkemini görme arzusunu dile getirdiği ilginç bir konuşmada Rab, İsrail’i bağışlayıp onlar için büyük şeyler yapmak üzere onlarla yeniden bir antlaşma yaptı. Antlaşmanın önemli noktalarını tekrar etti (Çık.33-34) ve Musa’ya kestirttiği iki yeni taş levhaya On Emri yeniden yazdı (34:1). Kırk günün sonunda Musa dağdan inerken yüzü, Tanrı’nın görkeminden ötürü parlıyordu (Çık.34:27-29).

### **Yasa ve Vaat**

Yasanın verildiği andan itibaren İsrail’in Yasayı yerine getirmedeki başarısızlığını görüyoruz, ama aynı zamanda Tanrı’nın İbrahim’e kayıtsız şartsız verdiği vaadin değişmezliğine de tanık oluyoruz. “Tanrı’yla insan arasındaki başarılı bir antlaşma ilahi bir ‘bağış’ niteliğinde olmalıdır ve bu asla eşit haklara sahip iki taraf arasında yapılmış bir mukavele olmakla kalmamalıdır. Tanrı ile insan eşit değildir.”<sup>47</sup> Tanrı’nın sadakatine bağlı olmalıdır. Çünkü insan her

zaman başarısızlığa uğrar.

Bu kaçınılmaz gerçek Levililer 26'da açıkça gözler önüne serilmiştir (ve Tesniye 29'da tekrarlanmıştır). Burada Tanrı İsrail'e, itaatlerine karşılık verilecek bereketlerin ve itaatsizlik durumunda gönderilecek lanetlerin bir listesini sıralamıştır. Antlaşma ilişkisinin bereketlerinden zevk alabilmeleri itaat etmelerine bağlıydı: *"Kurallarımın göre yaşar, buyruklarımı dikkatle yerine getirirseniz..."* (26:3). Ama Yasa'ya karşı gelmek felaketle sonuçlanacaktı. Tanrı, *"Bozduğunuz antlaşmamın öcünü almak için başınıza savaş getireceğim"* demiştir (Lev.26:25). Ceza verilmesinin nedeni Tanrı'nın kutsal Yasasına itaatsizlik edilmesiydi. Ama insanlar başarısızlığa uğrayıp cezalandırılmalarının ardından tövbe ettiklerinde Rab, **atalarla** olan antlaşmasını hatırlayacağını söylemiştir (Lev.26:43 – üç kez). Tanrı, İsrail'i tamamen yok ederek onlarla olan antlaşmasını bozmayacaktır. Pavlus'un Romalılar 11:28-29'da söylediği gibi İsrail, *"atalarının uğruna sevgilidirler. Çünkü Tanrı'nın armağanları ve çağrısı geri alınamaz."* Bütün kutsamaların kaynağı Yasa değil, İbrahim'e verilen bu Antlaşma, yani "Vaat"tir.

Öyleyse Yasa'nın amacı neydi? Amaç günahı ortaya çıkartmak ve insanın Tanrı'nın standardına göre çok kötü olan ve ölümü hak eden günahkâr doğasını gözler önüne sermekti. Tanrı'nın adil Yasasının sertliği, insanın Tanrı'nın kayıtsız şartsız verdiği vaadinde kendine sığınak bulma gereksinimini ortaya koyar. Yüzyıllar sonra İncil bu gerçeği şu şekilde dile getirir:

*"Yasa suçları ortaya çıkartmak için eklendi"* (Gal.3:19).

*"Yasa sayesinde günahın bilincine varılır"* (Rom.3:20).

*"Yasa olmasaydı günahın ne olduğunu bilmeyecektim..."*

*buyruk aracılığıyla günahın son derece günahlı olduğu anlaşılсын diye..."*  
(Rom.7:7-13).

*"Kutsal Yasa bütün dünyayı günahın tutsağı ilan ediyor... Mesih'in gelişine dek eğiticimiz oldu"* (Gal.3:22, 24).

## II. "ESKİNİN ÖLÜMÜ ve YENİNİN DOĞUŞU" (Sayılar)

İnsanın isyankâr doğası Sayılar kitabında olduğu gibi belki de başka hiçbir yerde böyle açıkça ortaya konulmamıştır ve Tanrı'nın günaha karşı olan kutsal gazabı da başka hiçbir yerde bu kadar açıkça bildirilmemiştir.

Musa'nın dördüncü kitabı, insanın aklını başına getiren ve ürperten gerçeği sunar. İbrahim'le antlaşma yapan (Yar.12), halkını Çıkış'ta kölelikten kurtaran (Çık.14-15), Kendi

kutsallığını kutlayan ve kurban eden bir tapınma biçimiyle lütfuna yaklaşma yollarını bildiren Tanrı (Lev.1-7) – yani Yahve, aynı zamanda bir gazap Tanrı’sıdır ve yakıp kül eden bir ateştir. Gazabı, Mısır ve Kenan’daki düşman ulusların üzerine geldiği gibi, yanlış yola sapmış olan çocuklarına da uzanır... Tanrı’nın gazabı ve merhameti, öfkesi ve sevgisi arasındaki bu bağ – bize ne kadar garip görünse de – Tevrat ve Peygamberler kitaplarındaki öğretinin belirli bir özelliğidir.<sup>48</sup>

Sayılar kitabında **iki tane nüfus sayımı** görüyoruz, bunlar otuz yedi yıl arayla yapılmıştır (1 ve 26’ncı bölümler). İki kuşaktan söz edilmektedir ve kitap da onların öykülerini anlatır. 1-25’inci bölümler bizlere ilk kuşağın çöldeki acı deneyimini (“eskinin ölümü”); 26-36’nci bölümler ise ikinci kuşağın vaat edilen diyara girme beklentisini (“yeninin doğuşu”) anlatır.<sup>49</sup>

### “Eskinin Ölümü” (Sayılar 1-21, 25)

Kitap başlarken Rab Musa’ya, “*Bütün İsrail topluluğunun boylarının ve ailelerinin sayımını yap*” der (Say.1:2). Sina Dağı’ndan ayrılma zamanı sonunda gelmiştir. Kampı kurma ve toplama, tapınak çadırını ve ona ait eşyaları vb. taşıma hakkında ayrıntılı bilgiler kâhinler ve Levililere verilmiş ve vaat edilen toprağa doğru yürümek üzere hazırlıklar yapılmıştır (2:1 – 10:10). Rab’bin Kendisi onlarla birlikte gidecekti. Rab onlara gündüzleri tapınak çadırını örten bir bulutta ve geceleri de bir ateş sütununda görünüyordu. Bulut, tapınak çadırının üzerinden kalktığında İsrail yolculuk edecek, bulut aşağıya indiğinde çadırlarını kuracaklardı (9:15-23).

Sonunda yolculuk başladı. “*İlk kez RAB’bin Musa’ya verdiği buyruk uyarınca göç ettiler*” (10:11-13). Ancak Tanrı’nın halkı için sağladığı her şeye karşın yine de İsrail’in yolculuğunun kayıtları çok acıktır. Yola daha henüz çıkmışlardı ki, halk şikayet etmeye başladı ve Rab’bin yargısı üzerlerine geldi (11:1). Halk yemek ve su yüzünden şikayet ediyordu (bölüm 11). Kardeşleri Harun ve Miryam, Musa’nın önderliğinden ötürü şikayet ediyorlardı (bölüm 12). Vaat edilen diyara gönderilen casuslar onları korkutacak haberlerle geri gelmişlerdi ve halk Rab’bin vaatlerine karşı asilik ederek diyara girmeyi reddetti ve fazladan 38 yıl daha başıboş bir şekilde çölde dolaştı (13-14’üncü bölümler). Korah ve kabilesi Musa ve Harun’un önderliğine karşı başkaldırdılar (16-17). Halk yolda sabırsızlandı (21:4-9) ve sonunda Moab’ın putperest halkıyla birlikte büyük bir putperestlik ve ahlaksızlığa düştüler (25). Yalnız Finehas’ın gayretli davranışları o anda Tanrı’nın gazabını önledi ve ölenlerin sayısının yalnız yirmi dört binde kalmasını sağladı (25:6-18).

Bütün bu asiliğin sonu **ölüm**dü. İsrail'lilerden kalabalık gruplar günahlarından ötürü defalarca Tanrı'nın yargısına maruz kaldılar. Ölenlerin sayısı o kadar çoktu ki, 26'ncı bölümde ikinci nüfus sayımı yapıldığında diyara girmek için hazırlanan halkın arasından,

*Musa'nın ve kahin Harun'un Sina Çölü'nde sayımını yaptığı İsrail halkından bir kişi bile sayımı yeni yapılanların arasında yoktu. Çünkü RAB o dönemde sayımı yapılan İsraililer'in kesinlikle çölde öleceğini söylemişti. Onlardan...Kalev'den ve... Yeşu'dan başka sağ kalan kimse kalmamıştı” (Say.26:64-65).*

İsrail'in Mısır'dan çıkışı ile çölde dolaştığı yılların tarihi yan sayfada özetlenmiştir:



## Mısır'dan Çıkış

1. Mısır kralı Firavun, İsrailileri Mısır'dan kovuyor. Kölelik dönemi sona eriyor (Çık.12:29-36).
2. Halk Ramses'ten Sukot'a kadar yolculuk ediyor (Çık.12:37-39).
3. Firavun kararından vazgeçip İsrailileri kovalamaya başlıyor. Onlara, Kızıldeniz kıyısında konaklarken yetişiyor (Çık.14:5-12).
4. İsraililer kuru toprak üzerinde yürüyerek ikiye ayrılan denizi geçiyorlar. Yerine dönen sular Mısırlıları boğuyor (Çık.14:13-31).
5. Üç gün sonra vardıkları Mara'nın acı suyunu içemiyorlar (Çık. 15:22-26).
6. Tanrı yiyecek olarak gökten ekmek ve bildircin sağlıyor (Çık.16).
7. Tanrı kayadan içme suyu çıkarıyor. Amalekiler İsrail'e saldırıyor ama yeniliyor. Musa'nın kayın pederi ona öğüt veriyor (Çık.17-18).
8. Sina dağında İsrail Tanrı'nın yasasını alıyor (Çık.19-32).
9. Musa'yı kıskanıp ona baş kaldıran ablası Meryem cüzam hastalığına yakalanıyor (Say.12:1-16).

### 10. Sina'dan ayrıldıktan 11 gün sonra Musa 12 casusu Kenan diyarına gönderiyor (Say.13:1-24).

1. Geri gelen casuslardan 10'u kötü bir rapor getirerek halkın isyan etmesine neden oluyorlar. Halk kendilerini Mısır'a geri götürsün diye yeni bir lider istiyor (Say.13:25 – 14:10).
2. Ceza olarak İsraililer 40 yıl boyunca dolaşüyor (Say.14:11-38).

### “Yakup'tan bir yıldız çıkacak” (Sayılar 22-24)

İsraililerin umutları Yasayı yerine getirebilme yeteneklerine bağlı olsaydı, her şey çoktan bitmiş olacaktı. Ama Tanrı'nın amaçları İsrail'in sadakatine değil, İbrahim'e verdiği vaade bağlıydı.

Kutsal Kitap'ın en dikkate değer bölümlerinden birinde Rab, halkının sadakatsizliğine rağmen, onlara olan sonsuz sadakatini kendilerine bildirmek için lütufkâr ve doğrudan bir biçimde işledi. Sayılar 22-24. bölümler putperest falcı Balam'ın komik öyküsüdür. Burada aralarındaki yaşlı insanlar hâlâ ölürken, Sevinç Tanrısı, halkını sahip oldukları yeni umutların beklentisiyle yüreklendirmek için onlara sevinç verir. Tanrı'nın vaatleri hâlâ gerçekleşecektir... bizde gerçekleşecektir!<sup>50</sup>

Balam uluslararası çapta bir kâhin veya falcıydı.<sup>51</sup> Bu yüzden Moab kralı Balak, üzerine gelmekte olan İsrail ordusundan korkarak İsrail'i lanetlemesi için onu kiraladı. Ama Rab bunun yerine Balam'ın ağzından, İsrail için zengin bereket ve Tanrı'nın düşmanları için de lanet sözleri çıkarttı (23-24'üncü bölümler). Bu duruma çok kızan Moab kralına Balam şöyle yanıt verir, “Kutsamak için bana buyruk verildi; O kutsamıştır, ben değiştiremem!” (23:20).

Tanrı'nın İsrail üzerindeki kutsamaları Kendisinin her şeye egemen olan isteğine dayanır. Her hangi bir dönemde Tanrı'nın kutsamalarından faydalanabilmek Tanrı'nın halkının sadakatine bağlıdır. Ama Tanrı'nın kutsamaları mutlaka gerçekleşir. Bunun nedeni Tanrı'nın karakterinin değişmez oluşudur:

*“Tanrı insan değil ki, yalan söylesin,  
İnsanoğlu değil ki, düşüncesini değiştirsin.  
O söyler de yapmaz mı?  
Söz verir de yerine getirmez mi?” (Say.23:19)*

Öyle gözüküyor ki, İsrail’e karşı düşman olan ve Tanrı’nın dostlarından biri de olmayan Balam adındaki bu yabancı adama, gelecek olan MuzafferKral, Vaat Edilen Kurtarıcı olan Mesih İsa hakkında bir görüş verilmişti:

*“Onu görüyorum, ama şimdilik değil,  
Ona bakıyorum, ama yakından değil.  
Yakup’tan bir yıldız çıkacak,  
İsrail’de bir önder kalkacak” (Say.24:17).<sup>52</sup>*

### **“Yeninin Doğuşu” (Sayılar 26-36)**

Böylece günahın, Tanrı’nın lütfuyla dolu amaçlarını iptal etmediğini görüyoruz. Rab, İsrail’i günahlarından ötürü sert bir biçimde cezalandırdı, ama bütün bunları yaparken de onların arasında kalmaya devam etti. Rab atalara verdiği vaatlerinden ötürü onları tekrar tekrar terbiye eder ve yola getirir. 26’ncı bölümde yapılan nüfus sayımında sayılan yeni kuşak, bundan sonra vaat edilen diyara girebilmek üzere yeniden hazırlanmıştır (27-36’nci bölümler). Rabbin sadakatinden ötürü umut hâlâ devam etmektedir.

### **III. “YAŞAM MI ÖLÜM MÜ?” (Tesniye)**

Çölde kırk yıla yakın bir süre dolaşıp durduktan sonra İsrail kendilerine vaat edilen Filistin topraklarına bir kez daha girmeye hazırды. İlk defasında, girmeyi reddeden kuşağın tamamı ölmüştü. Şimdi Ürdün nehrinin hemen karşısındaki Moab diyarında Musa, İsrail halkına Tanrı’nın Yasasını yeniden tekrarlamaya ve açıklamaya azmetmişti. Tesniye kitabı, Musa’nın Yasayı ikinci kez, bu sefer bu yeni kuşağa vermesiyle ilgilidir. Hatta, “Tesniye,” ikinci yasa anlamına gelir. Diyara girmeden önce Tanrı’nın sözünü yeniden işitmeliydiler.

Tesniye kitabının ana bölümü Musa’nın dört konuşmasından oluşur:

1. (1-4) Mısır’dan çıkış ve geçen kırk yıl boyunca çölde dolaşırken yaşanan olayların anlatımı.
2. (5-26) On Emrin tekrarı, açıklanması ve uygulanması.
3. (27-28) İnsanların itaat edip etmemelerine göre üzerlerine gelecek olan Lanetler ve Bereketler listesinin verilmesi.
4. (29-30) Moab’da yapılan antlaşmanın özeti.

Geçen kırk yılın olaylarını özetledikten sonra (1-4), “Musa” Tanrı’nın buyruklarını duymaları için, “*bütün İsrailileri bir araya topladı*” (5:1). Onları yeniden Sina Dağı’na ve Tanrı’nın orada onlarla yaptığı antlaşmaya götürdü. Tanrı’nın bunu sadece babalarıyla değil **kendileriyle de** yaptığını vurguladı. Bundan sonra, Rab’bin “*ateşin içinden bildirdiği*” On Emri tekrarladı (5:4-21; bkz. Çıkış 20). Bu emirlerin önemi ortadadır. Onları doğru bir biçimde incelediğimizde Tanrı’nın insanlık için olan standartlarının çok yüksek olduğunu görürüz. Tanrı içsel ve dışsal kutsallık talep eder. Bütün varlığımızla önce Kendisini sonra da diğer insanları sevmemizi gerekli görür.

Tesniye 6-26’daki yasalar On Emrin daha geniş bir biçimi gibidirler.<sup>53</sup> Şimdi bu bölümleri temel alarak Tanrı tarafından verilen bu ahlâki buyrukların, temel ilkelerin yaşamlarımıza nasıl uygulanabileceğine bakalım.

On Emir ya da “Dekalog”, genellikle iki bölüme ya da “kitabeye” ayrılır.

### **1) TANRI’YLA İLGİLİ EMİRLER** (Tesniye 5:6-15; Ayrıntılar: 6:1 - 16:17)

İlk dört emir İsa tarafından şu şekilde özetlenmişti: “*Tanrın olan Rab’bi bütün yüreğinle, bütün canınla, bütün aklınla ve bütün gücünle sev*” (Mar.12:30, Yas.6:4’ü aktarmaktadır). Bu emirler Tanrıya karşı olan sorumluluklarımızı ele alırlar.

#### **Birinci ve İkinci Emir** (5:6-10; 6:1 - 12:32) “*Benden başka tanrın olmayacak.*”

Musa, halkı çağırıp Yasa’yı açıklamaya başlar ve onlardan bu buyruklara titizlikle uymalarını ister. Şu önemli ifade Yasa’nın temelidir: “*Kulak ver, ey İsrail! Yahve Tanrımız’dır, O tektir. Tanrı nız Yahve’yi bütün yüreğinizle, bütün canınızla, bütün gücünüzle seveceksiniz*” (6:4-5). Tanrı, kurtardığı kişilerin kendilerini, tamamen Kendisine adamalarını isteyen **kıskanç** bir Tanrı’dır. Hiçbir rakibe hoşgörü göstermez. Başka rakipler olamaz – olsalar da onlar sahtedir. Halk için bir ayartılma oluşturup onları Rab’den döndürmesinler diye bütün putlar kesinlikle yok edilmelidir (7:5, 25-26; 12:2-3).

Bu ayet sadece fiziksel putları değil, Tanrı’yla aramıza giren her şeyi kapsamaktadır. Bütün sevgi ve hizmetimizi Tanrı’ya sunmalıyız. Sahip olduğumuz hiçbir şey, hiçbir iş, hiçbir ilişki ya da başka bir şeyin bizi, kusursuz bir biçimde seven ve Kendi “oğulları” gibi terbiye eden (8:5), büyük huşu veren Tanrı’dan ayırmasına izin verilmemelidir. Bu, yaşamımızın tümü boyunca her gün ve her anımızda bütün varlığımızla O’nu sevip O’na hizmet etmeyi içeren çok yüce bir ölçüttür!

#### **Üçüncü Emir** (5:11; 13:1 - 14:27) “*Tanrın Yahve’nin adını boş yere ağzına almayacaksın.*”

Tanrı’nın ismini boş yere ağza almak yasaklanmıştır. Örneğin şaşkınlık ya da

öfke gibi duygularımızı dışavurmak için Tanrı'nın kutsal adını kullanmamız günahdır! İster dinsel amaçlar için ister düşüncesizce olsun, kendi sözlerimizi doğrulamak ya da O'nun ismini anlamsız bir şekilde tekrar etmek de bu yasaya karşı gelmektir. İsrail halkı, kendilerini adı Yahve, "RAB" olan Tanrı'larından döndürmeye çalışan her "peygamber" veya rüya gören kişi, herhangi bir aile bireyi ya da başka birini reddetmeleri için uyarılmıştır (13:1-18). Tanrı'nın isminin kutsallığı, her alanda halkının yaşamlarında görülmesi gerekmektedir (14:1-27).

**Dördüncü Emir**(5:12-15; 14:28 - 16:17) "*Sept Günü'nü tut ve kutsa.*"

Yedinci günü hatırlama emri, iş konusuna sağlıklı bir bakışla ilgilidir. İsrail halkından dinlenmek, tapınmak ve Tanrı'ya hizmet etmek için işten zaman ayırması istenmişti. Tanrı'nın yaşamımızın tümü üzerindeki hakkının önceliğini vurgulamak amacıyla haftanın bir günü törensel olarak Rab'be aitti. Her üç yılın sonunda yetiştirdikleri ürünlerin hepsinin ondalığı Rab'be verilmeliydi (14:28-29). Her yedinci yıl bütün borçlar iptal edilir ve İbrani köleler salıverilirdi (15). Halkın, "*RAB'bin önünde bulunmak üzere*" çağrıldığı yıllık festivaller (16:1-17), Tanrı'nın maddesel uğraşlarımızdan önce geldiği gerçeğini vurguluyordu!

**2) İNSANLARLA İLGİLİ EMİRLER** (Tesniye 5:16-21; Ayrıntılar: 16:18 - 26:15)

Rabbimiz İsa, altı emirden oluşan ikinci buyruk grubunu Levililer 19:18'de şu sözlerle özetledi: "*Komşunu kendin gibi sev*" (Mar.12:31). Böylece Pavlus'un Romalılara Mektup'ta söylediği gibi, "*Sevgi, komşuya kötülük etmez. Bu nedenle sevgi, Kutsal Yasa'nın yerine getirilmesidir*" (13:10).

**Beşinci Emir** (5:16; 16:18 - 18:22) "*Annene, babana saygı göster*"

Anababaya gösterilen saygı, Tanrı tarafından işbaşına getirilen hakimler (17:2-13); krallar (17:14-20); kâhinler (18:1-8) ve peygamberler (18:9-22) gibi yetkilileri de kapsar. Otorite ve o otoriteye boyun eğme Tanrı'nın düzeninin temel ilkesidir. İnsan, itaatsizliğin her alanda ciddi sonuçlar doğuracağını öğrenmelidir.

**Altıncı Emir** (5:17; 19:1 - 22:8) "*Öldürmeyeceksin*"

İnsanlar Tanrı'nın benzerliğinde yaratıldıkları için, insan öldürmenin cezası ölümdü (Yar.9:5-6). "Yaşam öylesine kutsal bir şeydi ki, onu yok etmek için başvurulmuş bütün şiddet yolları tüm diyarın suçlu sayılmasına yol açıp karşılığında birisinin canını vermesini gerektiriyordu. Öldüren, yaşamını topluma ya da ölenin ıstırap çeken yakınlarına değil, yalnız Tanrı'ya borçluydu. Bu caydırıcı bir önlem olarak da düşünülmemişti."<sup>54</sup> Doğmamış bir cenini bile öldürmek, "katile" ölüm cezası getiriyordu (Çık.21:22-25). Bu emir, kürtaj denen bebek düşürme olayını da kapsar.<sup>55</sup>

### **Yedinci Emir** (5:18; 22:9 - 23:19) “*Zina etmeyeceksin*”

Bir erkekle bir kadının evliliği, Kutsal Kitap’ın ilk bölümlerinde çok açık bir biçimde belirlendi: “*İkisi (üçü veya dördü değil) tek beden olacak*” (Yar.2:24). Çok eşlilik insanın günah ve dik başlılık edip düşüşünden sonra ortaya çıkan bir kurumdur (Yar.4:19). Çok eşlilik örneklerinin atalar gibi kişileri de içermesine karşın (Yar. 16:1-2; 29–30. bölümler), Tanrı’nın başlangıçtan beri insanlar için olan planı tek eşlilikti (Mat.19:3-9’da İsa’nın Kendi sözleri; Bkz. Ek 7, s.347-358). Tanrı’nın gözünde kutsal olmak için cinsel paklık gereklidir. Bu yüzden bu bölümlerde ayrıntılı buyruklar görüyoruz (22:13-23:1). Ne tür bir çevreden gelirsek gelelim diri Tanrı’ya göre cinsel ilişkiler kesinlikle tek eşli evlilikle sınırlandırılmıştır. Evlilik öncesi seks günahdır. Aynı şekilde fahişelere gitmek insanlar tarafından yasallaştırılmış olsa bile Tanrı’nın gözünde günahdır. Tek eşli evlilikten başka her şey Tanrı tarafından kınanır ve cezalandırılacaktır. Erkeklerin cinsel ilişkilere “ihtiyacı olduğu” ve kendilerini tutamadıkları yolundaki öneriler Tanrı’nın yasasına karşı gelmeyi mazur gösterme çabalarından başka bir şey değildir.

### **Sekizinci Emir** (5:19; 23:20 - 24:7) “*Çalmayacaksın*”

Bütün mal varlığımız Tanrı’dan gelir. Bizler sadece Tanrı’nın bize teslim ettiklerinin kâhyalarıyız. Bu yüzden, “her türlü hırsızlık ve sahibine malını vermemek suçtur. Tesniye 23:20-21 mülk hırsızlığını ve 24:1-7 ‘yaşam’ hırsızlığını ele alır.”<sup>56</sup> Vergi kaçakçılığı yapmak ve borçların zamanında ödenmemesi gibi çok görülen durumlar da aynı şekilde suçtur.

### **Dokuzuncu Emir** (5:20; 24:8 - 25:4) “*Yalan yere tanıklık etmeyeceksin*”

İnsanlar sahtekârlığa yatkın olsalar da, Rab’bin asla değişmez özelliklerinden biri de O’nun gerçek ve doğru olduğudur. “*Tanrı insan değil ki, yalan söylesin... söz verir de yerine getirmez mi?* (Say.23:19). Bu yüzden Tanrı’nın halkı için dürüstlük ve adalet isteğe bağlı bir durum değildir – bunlar gerekli niteliklerdir. Alay etme, iftira, küçümseme ve yalan yasaktır. Hayvanlara bile adil davranma gerekliliği vardır (25:4).

### **Onuncu Emir** (5:21; 25:5 - 26:15) “*Göz dikmeyeceksin*”

Sonuncu emrin odağı içseldir. Davranışlarımız, düşüncelerimiz ve sözlerimizin ardındaki niyetlerden söz eder. Tamah etmek, veya açgözlü olmak, haklı olarak bizim olmayanı arzulamaktır. Mal satarken tartıda hile yapmak, göz dikmenin bir kanıtıydı (25:13-16). Bunun tam tersi olarak, ilk ürünlerini istekli bir biçimde Tanrı’ya sunan bir İsraili (26:1-15) Tanrı’nın halkında olmasını istediği içsel memnuniyeti sergiliyordu.

Böylece Yasa, İsraililerin hem Tanrı’larına karşı (Emir 1-4) hem de diğer insanlara karşı (Emir 5-10) olan sorumluluklarını düzenliyordu. Günümüzdeki ahlak anlayışı genelde, “Kimseye bir zarar vermedikçe yapılmasında sakınca

yok” ilkesini temel alır. Ama bu, insanlara karşı olan buyrukların standardının çok altına düşmekle kalmaz, aynı zamanda insanın Yaratıcı’sına karşı olan sorumluluğunu da tamamen gözardı eder. Rab, İsraililere olduğu kadar bize de, *“Bugün size bildirdiğim bu uyarıcı sözlerintümünü benimseyin... Bunlar sizin için boş sözler değildir, sizin YAŞAMINIZDIR”* der (Yas.32:46-47).

Bu, yaşamlarının temeliydi. Yeni diyarlarında Tanrı’nın bereketlerini alabilmek için Tanrı’nın Yasasını bilmeli, ona itaat etmeli ve dahası Tanrı’nın atalara verdiği vaatlere sığınmalıydılar. Tanrı’nın günaha karşı olan kusursuz nefretini ve değişmez kutsallık ölçülerini önemsememek, bizleri o kadar da kötü olmadığımız düşüncesine götürür. Böylece de Tanrı’nın günahlarımıza karşılık bizleri cehenneme göndermesinin yanlış bir şey olduğunu düşünmeye başlarız. Ama Tanrı’nın yasasının ışığında hiç kimsenin özrü yoktur: *“Her ağız kapansın ve bütün dünya Tanrı’ya hesap versin... Çünkü herkes günah işledi ve Tanrı’nın yüceliğinden yoksun kaldı”* (Rom.3:19-23). Tanrı’nın kurtarıcısı sadece vaat edilen Mesih’te Kendi merhameti ve lütfunu temel alır. Hiçbir insanın gurur ve övünme payı yoktur ve olamaz.

## SONUÇ

Tesniye’nin son bölümleri (31-34) bizlere Musa’nın yaşamının son günlerinin dört önemli olayını anlatır:

1. (31) Yeşu’nun İsrail’in yeni önderi olarak atanması,
2. (32) Musa’nın, gelecekte onlar için bir “tanık” olması için söylediği Ezgi,
3. (33) Musa’nın 12 oymağı da kutsaması,
4. (34) Musa’nın ölümü ve Rab tarafından eşsiz bir şekilde gömülmesi.

Musa, Rab’bin kendisine emrettiği şekilde İsrail’in önderliğini Yeşu’ya devrediyordu. İsrail’in geçmişteki ve gelecekteki başarısızlıklarının neler olduğunun tamamen farkındaydı. Tanrı ona çok açık bir biçimde, *“Bu halk da gideceği ülkenin ilahlarına bağlanıp bana hainlik edecek. Beni bırakacak, kendileriyle yaptığım antlaşmayı bozacaklar”* demişti (31:16).

Ama bunu yaparken bile Musa, Yeşu’nun günlerinden öteye, Tanrı’nın onlara kendisi gibi başka bir “peygamber” göndereceği uzak gelecekteki zamana bakıyordu (Yas.18:15). Bu kişi Yasa’nın onları nihai olarak Kendisine yönelttiği kişi olan İsrail’in son önderi ve Kurtarıcısı İsa Mesih’ti (bkz. Elç.3:22-26). Bizim için böylesine lütufkâr ve adil bir kurtuluş planlayan ve bunu gerçekleştiren Tanrı’ya övgü dolu ilahiler söylemekte Musa’ya katılalım:

*RAB’bin adını açıklayacağım.  
Ululuğu için Tanrımızı övün!  
O Kaya’dır, işleri kusursuzdur,  
Bütün yolları doğrudur.*

*O haksızlık etmeyen güvenilir Tanrı'dır.  
Doğru ve adildir” (Yas.32:3-4).*

## UYGULAMA SORULARI

### 1. Antlaşma nedir?

Aşağıdaki bölümlerde Rab kimlerle antlaşma yapmıştır?

Yar.6:18; 9:9, 17

Yar.15; 17; 22

Çık.19-20

### 2. Rab iki taş levhadan neden “*Tanıklık Levhaları*” olarak söz etti (Çık.31:18; 32:15; 34:29)? Tanrı, On Emri verdiği neye “tanıklık ediyordu”?

### 3. İsrail Rab’be verdiği sözü tutabildi mi (Çık.24:7)? Size göre Tanrı’nın Yasayı vermekteki amacı neydi? Yanıtınızı verirken Galatyalılar 3:19; Romalılar 3:20; 7:7-13’i göz önünde bulundurun.

Yasayla Vaat arasındaki ilişki neydi? Galatyalılar 3:16-19’u okuyun.

### 4. Rab, Sayılar 14:23’de neden, “*Gerçekten de atalarına vaat ettiğim diyarı görmeyecekler*” demişti? Sayılar 26’da ikinci nüfus sayımı yapıldığında Sayılar 14’de yapılan ilk nüfus sayımından kaç kişi hayattaydı?

### 5. Aşağıya Sayılar 23:19’u yazın ve bu ayetten Tanrı’nın karakteri hakkında öğrendiğiniz düşünceleri anlatın.

(Say.23:19)



6-9'a kadar olan sorular için iki tane "Tanrı'yla ilgili" ve iki tane de "İnsanla ilgili" gruptan olmak üzere On Emir'den dördünü seçin (notlarınıza bakabilirsiniz). Sol tarafa, o emrin anahtar cümlesini yazın ve sağ tarafa da kendi kişisel yaşamınızda bu emre nasıl karşı gelebileceğinizi yazın. Dışsal olanlar kadar içsel günahlara da yer verin.

### **Emir Günümüzde - kişisel uygulanma biçimi**

6. (No. )

7. (No. )

8. (No. )

9. (No. )

10. Balam ve Musa'dan söz eden bu iki parçadan vaat edilen Mesih hakkında ne öğreniyorsunuz?

Say.24:17-18

Yas.18:15

Bu bölümü Rab'le olan kendi ilişkinize nasıl uygulayabilirsiniz?

# 7. VAADİN YERİ

## Krallardan Önceki Dönem

**Ele Alınan Bölümler:** Yeşu – Rut

**Okunması Önerilen Bölümler:** Tesniye 1:8; 6:1-18; 8:7-10; 30:15-20; Yeşu 1:1-9; 6-8; 23-24; Hakimler 2:1-19; Rut

Çıkış kitapçığı, Tanrı'nın halkını Mısır'dan çıkarışını kaydeder. Yeşu kitabıyla Tanrı'nın halkını Kenan diyarına götürüşünü, bir çeşit "Giriş" in öyküsünü anlatır. "Atalarımıza ant içerek söz verdiği ülkeye götürmek ve orayı bize vermek için bizi Mısır'dan çıkardı" (Yas.6:23). Tanrı, yüzyıllar önce İbrahim'e, "Bu toprakları senin soyuna vereceğim" diye söz vermişti (Yar.12:7; ayrıca bkz. 13:14-15; 15:7). Bu vaadin gerçekleşmesi Yeşu kitabının ana konusudur. Yeşu ismi 'Kurtarıcı' anlamına gelmektedir. "İsrail halkının, başka bir Yeşu'su olan ve aynı topraklarda sadece İsrail değil bütün insanlık için yaşayıp ölecek olan İsa Mesih'in gelişine hazırlanmak için Vaat Edilen Diyarda yerleşmesi gerekiyordu."<sup>57</sup>

Yeşu'dan İsrail'in ilk kralı olan Saul'a kadar olan dönem 350 yıllık bir süreyi kapsar (İ.Ö. 1400-1050) ve "Krallardan Önceki Dönem" olarak bilinir. **Yeşu**'da kaydedildiği gibi vaat edilen diyar fethedilir ve orada yerleşilmesinden sonra İsrail bir dizi "Hakimler" tarafından gevşekçe yönetilir. Bu dönemin iyi ve kötü olayları **Hakimler** kitabında kaydedilmiştir. Her iki kitap da bizlere, bugün bile Rab'de zafer dolu bir iman hayatı yaşamanın hem olumlu hem de olumsuz örnekleriyle dolu hazinelerini sağlar. Ama bu dönem temelde Tesniye kitabına dayanır.

### MİRAS VE DİYARDA HUZUR

Tesniye kitabında İsrail'e, yaklaşık yetmiş kez, bir gün "atalara" vaat edilen toprakları "miras alacağı" ya da ona "sahip olacağı" sözü verilmiştir (Örneğin, Yas.1:8; 6:10, 18; 7:8; 34:4). Yeryüzünün tümü Rab'be ait olduğu gibi (Çık.9:29; Eyü.41:11; Mez. 24:1; 89:11) vaat edilen diyar da Rab'be aitti (Lev.25:23). Ama şimdi onu Kendi halkına vererek ve "adını yerleştirerek" oranın sahibi olduğunu açıkça bildiriyordu (Yas.12:5, 11, 18; 16:2, 6, 15-16; vb.).

"Süt ve bal akan" bu ülke harikulade bir armağandı (Yas.26:9). Bu, Tanrı'nın Yaratılış 1-2'de anlatılan yarattığı dünya gibi, "ırmakları, pınarları, derelerden tepelerden çıkan su kaynakları olan... hiçbir şeye gereksinim duymayacakları bir ülke" idi (Yas.8:7-10). Tanrı, halkının "kesinlikle kutsanacağı" verimli bir yerde yaşamasını istiyordu (Yas.15:4; 28:8).

Eski vaade eklenen yeni madde Tanrı'nın vereceği "**huzur**"du. Tanrı'nın halkına "Tanrı'nın huzuru"ndan bir pay verilecekti. "*Çünkü Tanrınız RAB'bin size vereceği dinlenme yerine... yerleşeceksiniz. RAB sizi çevrenizdeki bütün düşmanlarınızdan kurtarıp rahata kavuşturacak*" (Yas.12:9-10). Yıllar sonra İsrail'in askeri mücadelelerinin sonuçları özetlendiğinde, şu sözleri okuyoruz: "*Rab atalarına ant içtiği gibi, onları her yönden rahata erdirdi*" (Yeşu.21:44) ve böylece Tanrı'nın vaadini yerine getirdiğini görüyoruz.

Ama Yeşu İsrail'i kendilerine vaat edilen huzura kavuşturduğu ve, "*Rab'bin İsrail halkına verdiği sözlerden hiçbirisi boş çıkmadı; hepsi yerine geldi*" denildiği halde, daha sonra 2. Samuel 7:1, 11'de Davut'un, 2. Tarihler 14:6-7'de Asa'nın erdiği "huzur" ile Mezmur 95 ve İbraniler 4:4-6'da hâlâ gelmesi beklenen bir "huzur"un olduğunu görüyoruz. Tanrı'nın vaatlerinin tamamen yerine gelmesi çoğu kez ilk önce beklenenden daha karmaşıktır. Bizler vaat edilen "huzur"a hâlâ tamamen ulaşılmasını bekliyoruz.

Eski Antlaşma'daki vaatlerin gerçekleşmesi konusuna baktığımızda belirtilen kuşakların Tanrı'nın tek olan planından paylarını aldıklarını görüyoruz. O eski huzur teklifi, nihai olarak İsa Mesih'in ikinci kez gelip bütün uluslar ve diyar üzerinde egemen olmasındaki olaylarla bağlantılıydı (Mez. 95). Bütün diğer huzur ve rahatlıklar gelecek olan son Septin (Şabat) sadece birer 'avansları' ya da 'kaparoları' gibiydi.<sup>58</sup>

## **YEŞU - Vaat edilen Diyarın Fethi ve Orada Yerleşmesi**

Tanrı, değiştirilemez planını yerine getirirken araç olarak insanı kullanır. Aslında Tanrı, kullanmakta olduğu kişiler aracılığıyla gerçekleştirmekte olduğu işlerden çok, onların karakterlerinin gelişmesiyle ilgilenir. Kutsal Kitap'ta çok sayıda bölüm Tanrı'nın kullandığı çeşitli insanların yaşamlarını kaydeder. Tanrı'nın tarihteki asıl amacı bireylerin kurtulmasıdır. Onları değiştirip Kendine benzer hale getirmek için her birinin üzerinde sabırla çalışmak da en büyük arzusudur. Tanrı'nın bizi kullanmasını istiyorsak, O'nun yaşamlarımızda bizim için özel olarak uyguladığı disipline kendimizi teslim etmemiz ve her şeyden çok O'nu tanımayı ve O'nun bizim için olan isteğinin ne olduğunu bilmeyi arzulamamız gerekir.

## **Yeşu Adlı Adam**

Yeşu kimdi? Nasıl bir adamdı? Yeşu, ilk olarak Çıkış 17:8-11'de kendilerine saldıran Amalekin ordusuna karşı İsrail ordusunu zaferle son bulan bir savaşta yöneten genç bir adam olarak sahneye çıkar. Çıkış 24:12-18'de Yeşu'nun Musa'nın hizmetkârı olarak Sina Dağı'na çıktığında kendisine eşlik ettiğini ve Rab tapınağı için planlarını Musa'ya bildirirken kırk gün kırk geceyi dağda geçirdiğini görüyoruz. Üzerlerinde 10 Emrin yazılı olduğu levhaları taşıyarak

dağdan Musa'yla birlikte indi ve İsrail'lilerin putperestliğe düştüklerini gördü (Çık.32:15-20). Böylece Yeşu, tarihinin başlangıcında İsrail'i biçimlendiren en önemli olaylara tanık olmuştu.

Ama Yeşu'nun ilk günleri hakkında en çok bilgi veren bölüm, Musa'nın "toplantı çadırı" adını verdiği özel çadıra gitmek için kampın dışına çıkışını anlatan Çıkış 33:7-11'dir. Orada Tanrı'nın huzurunu simgeleyen bulut sütunu aşağıya iner ve "*Rab Musa'yla konuşurdu.*" Çıkış 33:11, bize sadece Musa'nın Rab'le olan ilişkisinin harikulade bir özetini veren bir ayet olmakla kalmaz, aynı zamanda Yeşu'nun nasıl bir yüreğe sahip olduğunu da gösterir:

*"RAB Musa'yla iki arkadaş gibi yüz yüze konuşurdu. Sonra Musa ordugaha dönerdi. Ama genç yardımcısı Nun oğlu Yeşu çadırdan çıkmazdı."*

Yeşu, Tanrı'yı tanıma ve Musa gibi O'nun sesini duyma özlemi içinde olan bir adamdı. Bu amaçla ailesinden ve arkadaşlarından uzakta uzun saatler geçirmeye istekliydi. Bizler de böyle miyiz?

Yeşu'nun hizmetinin ilk günlerinde geçen bir olaydan da burada söz etmek yerinde olacaktır. Kenan diyarını incelemek için gönderilen on iki İsrail'li, raporlarıyla geri döndüklerinde on tanesi diyarda yaşayan güçlü insanları fethetmenin imkânsız olduğunu söyleyerek halkı ümitsizliğe düşürdü. Ama Yeşu ile Kaleb (fazla başarılı olmasa da) halkı cesaretle Rab'be güvenmeye ikna etmeye çalıştılar:

*"RAB'be karşı gelmeyin. Orada yaşayan halktan korkmayın Onları ekmek yer gibi yiyip bitireceğiz. Koruyucuları onları bırakıp gitti. Ama RAB bizimledir. Onlardan korkmayın!"*

(Say.14:9)

Böylece Yeşu'yu iman dolu bir adam olarak görüyoruz. Rab Musa'ya onu, "*Tamamen Rab'bin ardıncagelen*" ve "*Kendisinde Ruh olan adam*" olarak tanımlamıştır (Say.27:18). Tesniye 31'de önderliğin Musa'dan Yeşu'ya geçtiğini okuyoruz. Bunun sonucu kitabın son bölümünde şöyle özetlenir:

*"Nun oğlu Yeşu bilgelik ruhuyla doluydu. Çünkü Musa ellerini üzerine koymuştu. İsraililer onu dinliyorlardı."*

(Yas.34:9)

Ancak bütün hazırlık yıllarına karşın Musa'nın yerini doldurmak çok zor bir işti ve Yeşu'nun korkusu anlaşılır bir şeydi. Bunun üzerine Rab onunla direkt olarak konuştu ve üç ayrı sözle onu yüreklendirdi (Yeşu.1):

1) Rab ona açık bir vaatte bulundu: "*Ayak basacağınız her yeri size veriyorum. Yaşamın boyunca hiç kimse sana karşı koyamayacak; nasıl Musa ile birlikte oldumsa, seninle de birlikte olacağım. Seni asla terk etmeyeceğim, seni asla bırakmayacağım... bu halkı, atalarına vereceğime ant içtiğim ülkeyi miras*

*almaya sen götüreceksin” (1:3-6).*

2) Ona üç kez, Tanrı'nın kendisiyle olduğunu belirtip “*güçlü ve yürekli*” olmasını söylemiştir (1:6, 7, 9).

3) Ona Musa'ya verilen Yasayı dikkatle yerine getirmesini buyurmuştu. Bu şöyle bir sonuç doğuracaktı: “*Gittiğin her yerde başarılı olmak için bu yasadan ayrılma. Yasa Kitabı'nda yazılanları dilinden düşürme. Tümünü özenle yerine getirmek için gece gündüz onu düşün*” (1:7-8). Rab aynı şekilde bizlere de cesaret vermek ister.

## **VAAT DİYARINA GİRME HAZIRLIKLARI**

Rahav ve İsraili casusların öyküsünden hemen sonra Yeşu 3-5, diyara girme ve Eriha savaşı için yapılan önemli hazırlıkların ayrıntılarını üç aşamada anlatır.

1) İsrail'e gücünün değişmediğini gösterip onların karşı kıyıdaki vaat edilen diyara geçebilmeleri için Rab, Ürdün Irmağı'nın akışını mucizevi bir şekilde durdurur (3-4'üncü bölümler). Antlaşma Sandığı'nı taşıyan kâhinler Ürdün Nehri'nin yatağının tam ortasında dururken, Yeşu bir anıt olması için oraya 12 tane taş koyar. Ayrıca oradaki kişilere nehirden on iki tane taş aldırttı ve bunları ilk kamp kurdukları yer olan Gilgal'da bir başka anıt olarak diker. Yeşu halka bu olayı hatırlayıp çocuklarına şu sözlerle hatırlatmaları gerektiğini söyler: “*İsrail halkı Ürdün Irmağının kurumuş yatağından geçti' diyeceksiniz. Tanrı'nız RAB Kızıldeniz'i geçişimiz boyunca önümüzde nasıl kuruttuysa, Ürdün Irmağını da geçişiniz boyunca önünüzde kuruttu. Öyle ki, yeryüzünün bütün halkları Rabbin ne denli güçlü olduğunu anlasın; siz de Tanrı'nız Rab'den her zaman korkasınız!*” (4:22-24). Rab'bin güçlü kurtarışlarını hatırlayarak hafızamızı tazelemeli ve geçmişte halkı için güçlü Olan'ın günümüzde de bizler için güçlü olduğunun bilincine varmalıyız. Eğer Kızıldeniz'i geçmek Mesih'teki kurtuluşun bir resmiyse, o zaman Ürdün Nehri'ni geçmek de Mesih'le özdeşleşmenin bir resmidir.<sup>59</sup>

Düşmanları Tanrı'nın bu mucizesini duyduklarında, “*can derdine düştüler; korkudan dizlerinin bağı çözüldü*” (5:1). Durumlarının umutsuzluğunu, belki de İsraililer'den daha iyi kavradılar.

2) Bundan sonra İsraili erkekler, Mısır'dan ayrıldıklarından beri ilk kez sünnet olurlar (5:2-9). Bu, Tanrı'nın İbrahim'le olan antlaşmasının işaretiydi (Yar.17:11) ve İbrahim'in soyundan gelenlere Tanrı'nın vaatlerine olan sonsuz sadakatini hatırlatmalıydı.

Sünnet, eski köleliğin “kesilip atıldığını” ve İsrail'in vadin çocukları olarak Tanrı'nın kendilerini kurtararak onlara vermiş olduğu özgürlükte dimdik durmaları gerektiği anlamına geliyordu. Rab, Yeşu'ya, “*Mısır'da uğradığınız utancı bugün üzerinizden kaldırdım*” diyebilirdi (Yeşu.5:9). Artık kölelik

yoktu – Tanrı onların düşmanlarını Kendi gücünde yenmelerini ister.

Bu, Mesih'i kabul ettiklerinde ruhsal bakımdan "sünnet olan" Tanrı'nın günümüzdeki halkı için çok önemli bir derstir.

*Ayrıca Mesih'in gerçekleştirdiği sünnet sayesinde günahlı benliğinizden soyunarak elle yapılmayan sünnetle O'nda sünnet edildiniz. Vaftizde O'nunla birlikte gömüldünüz ve O'nu ölümden dirilten Tanrı'nın gücüne iman ederek O'nunla birlikte dirildiniz. Siz suçlarınız ve benliğinizin sünnetsizliği yüzünden ölüyken, Tanrı sizi Mesih'le birlikte yaşama kavuşturdu. Bütün suçlarımızı O bağışladı. Kurallarıyla bize karşı ve aleyhimize olan yazılı antlaşmayı sildi, onu çarmıha mıhlayıp ortadan kaldırdı (Kol.2:11-14).*

*Mesih bizi özgürlük için özgür kıldı. Bunun için dayanın. Bir daha kölelik boyunduruğunu takınmayın (Gal.5:1).*

3) Sonunda İsrail, Fısıh bayramını Ürdün Nehri'nin doğu kıyısında kutlar. Mısır'dan çıkarken kurban edilen kuzunun kanı aracılığıyla Tanrı tarafından kurtarılmışlardı ve bunu asla unutmamaları gerekir. Fısıh'tan sonraki gün yeni bir dönem başlar: "Ülkenin ürününden yemeleri üzerine ertesi gün man kesildi" (Yşu.5:12).

## Diyarın Fethedilmesi ve Miras Alınması

6'ncı bölümden itibaren, Yeşu kitabı vaat edilen diyarın fethi ve alınmasının ayrıntılarını anlatır. Kitabın merkez noktası, Yeşu 11:23'de bulunur:

*“RAB’bin Musa’ya söylediği gibi, Yeşu bütün ülkeyi ele geçirdi ve İsrail oymakları arasında miras olarak bölüştürdü. Böylece savaş sona erdi, ülke barışa kavuştu.”*

6-11'inci bölümler diyarın ele geçirilmesini, 12-24'üncü bölümler ise diyarın oymakların arasında bölüştürülmesini anlatır. Diyar, Tanrı'nın halkına verdiği cömert **“armağan”**dı (Yas.1:20, 25; 2:29; 4:40), ama İsrail onu alabilmek için askeri olarak orayı **“fethetmek”** zorundaydı. Tanrı'nın her şeyin üzerinde egemen olması ve insanların sorumluluğu el ele gider: *“Rab’bin mülk edinmeniz için size verdiği diyar”* (Yas.12:1). Mesih'te bize karşılıksız olarak bahşedilen bütün bereketleri **“alabilmek”** için **“göksel yerlerde”** savaşmamız gerekir (Ef.1:3 ve 6:12). *“Mesih’in beni kazanmakla benim için öngördüğü ödülü kazanmak için koşuyorum”* (Flp.3:12).

Rab, **“Savaş eri”**dir (Çık.15:3) ve **“savaş Rab’bin savaşıdır”** (1Sa.17:47). Tanrı'nın Kutsal Kitap'taki büyük isimlerinden bir tanesi de, **“Orduların Rab’bi”**dir. İsrail'in savaşlarla ilgili olarak izlemesi gereken kesin kuralları belirtmişti.<sup>60</sup> Çok özel bir olayda belli ki Rab’bin Kendisi olan **“Rab’bin Meleği”**, **“Rab’bin ordusunun Komutanı”** olarak ilk savaştan önce Yeşu'ya gelir(Yşu.5:13-15). Bu, Yeşu'ya Rab’bin **“sadece yardım etmek için değil, Komutan olarak bütün kontrolü ele almak için geldiğini”**<sup>61</sup> öğretmek içindi.

Günümüzde doğru bir dünya görüşüne sahip olabilmek için ölümcül bir savaşın sürmekte olduğunu bilmemiz gerekmektedir. Gözle görünmese de ruhsal alanda gerçek bir savaş devam etmektedir. İncil bunu şöyle dile getirir:

*“Son olarak Rab’de ve O’nun gücüyle güçlenin... Çünkü savaşımız insanlara karşı değil, kötülüğün göksel yerlerdeki ruhsal ordularına, yönetimlere, hükümlerlere, bu karanlık dünyanın güçlerine karşıdır”* (Ef.6:10-13).

Kutsal Kitap boyunca bu savaş ve ruhsal ordular hakkında çok şey açıklanmaktadır (Yar.32:1-2; Yşu.5:13-15; 2Kr.6:8-18; Dan. 10:12-21). Rab, Aden bahçesinde Şeytan'a şöyle demiştir: **“Seninle kadını, onun soyuyla senin soyunu birbirinize düşman edeceğim”** (Yar.3:16). Rab’bin halkı ve düşman arasındaki savaşta ruhsal ve fiziksel alanlar birbiriyle bağlantılıdır. İman, itaat ve dua güçlü silahlardır ve ilgili durumlarda büyük farklar yaratırlar. Yeşu kitabında, özellikle de 6-8'inci bölümlerde, kaydedilen diyarı almak için yapılan savaşlar, çok önemli noktaları öğretirler.

Tanrı çok önceden İbrahim'e, Kenan halkının günahları tamam olduğunda o ulusların ahlaksızlıklarından ötürü tümüyle yok edileceklerini söylemişti. Şimdi İsrail Tanrı'nın cezalandırma aracı olacaktı (bkz. Yar.15:16). Sık sık rahatsız

edici bir konu olan kutsal savaş ve Tanrı'nın bu uluslardaki her kişiyi öldürmeleri için verdiği dehşetli buyruk konuları hakkında daha çok bilgi 354-355 nolu sayfalarda yer alan Ek 7'de bulunabilir.

İman sayesinde, İsraililer çok güçlü bir şehir olan Eriha şehrini hiçbir silah kullanmadan fethederler. Rab'bin kendilerine buyurduğu gibi, önlerinde Rab'bin sandığını taşıyarak yürüyen kâhinlerin yönetiminde altı gün üst üste her gün şehrin etrafında sessizce yürür (6:1-14). Yedinci gün onlara şehrin etrafında yedi kez yürümelerini söyleyip yedinci kezden sonra, "*Bağırın! Rab kenti size verdi*" der (6:15-16). Şehrin büyük duvarları yerlere yıkılır ve şehrin etrafında yürüyen İsraililer dosdoğru içeri girip şehri alır ve Rab'bin buyurduğu gibi şehirdeki her şeyi yok ederler (6:20-21). İsraililer Rab'be itaat edip O'na inandıklarında Rab İsrail için savaşmıştır.

Bunun aksine bir itaatsizlik eylemi İsrail'i küçük Ay şehri tarafından bozguna uğratar. Rab, "*İsrail'in ordugahını felakete ve yıkıma*" sürüklememeleri için Eriha'dan kendileri için hiçbir şey almamaları konusunda İsrailileri sertçe uyarılmıştı (6:18-19). Ama Yahuda oymağından Akan adlı bir adam güzel bir kaftan, biraz altın ve gümüş alıp onları çadırının ortasına toprağa gömer. Ay halkı İsrail'i yenilgiye uğrattınca Yeşu ümitsizliğe düşerek Rab'bin önünde yüzüstü yere kapanır. Ama Rab ona şöyle der:

*"Ayağa kalk! Neden böyle yüzüstü yere kapanıyorsun? İsraililer günah işlediler.<sup>62</sup> Onlarla yaptığım ve yerine getirmelerini buyurduğum antlaşmayı bozdular. Adanmış eşyaların bir kısmını çalıp kendi eşyaları arasına gizlediler ve yalan söylediler. İşte bu yüzden İsraililer düşmana karşı tutunamıyor, arkalarını dönüp düşmanlarının önünden kaçıyor."*

(Yşu.7:10-12)

Yeşu günahı kimin işlediğini araştırır ve Akan'ın günahını ortaya çıkartır. Akan ve ona ait olan her şey taşlanıp öldürülür ve yakılır (7:15-26). Bunun üzerine Rab halkı yine yollar ve Yeşu'ya, "*Korkma, yılma... Ay Kralı'nı...sana teslim ediyorum*" der (8:1). Bu kez İsrail büyük bir zafer kazanır ve Ay şehri tamamıyla yok edilir.

Rab'bin halkına davranış biçimi çok önemlidir. Bir kişi günah işlemiş, ama Tanrı Yeşu'ya, "*İsrail günah işledi*" demiş ve bütün İsrail bir günden itibaren yenilgiye uğramıştı! Bir İsrailinin günahı bütün topluluğun günahı olarak görülmüştü: "İlahi Varlık, bütün topluluğa birlik getirmiş ve onları birbirlerine öyle bir şekilde bağlamıştı ki, bir kişinin günahı herkesi ilgilendiriyordu."<sup>63</sup> Aynı ilke günümüzde Tanrı'nın kiliseleri için de geçerlidir. "*Azıcık bir mayanın bütün hamuru mayaladığını bilmez misiniz?*" (1Ko.5:6). Günahımız Tanrı'nın bütün ailesini içerdigi ve etkilediğinden günah işlememek için çok dikkatli olmalıyız.

İsrail, Rab'bin savaş konusundaki buyruklarına itaat ettiğinde (Yas.12:1-4;



20:1-20; 21:10-14; 23:9-14), “*Rab İsrail’den yana savaştı*” (Yşu.10:14). Bu başarılı seferberlikler Yeşu 6, 8, 10 ve 11’de kaydedilmiştir. “*Rab’bin düşmanı ellerine verdiği bilerek*” güvenmeli ve korkmamalıydılar (Yşu.6:2, 16; 10:8; 11:6).

Ama İsrail itaat etmediğinde kolayca yenilgiye uğrar ve kandırılır. İsrail’in itaatsizlikten ileri gelen başarısızlıkları Yeşu kitabının 7 ve 9. bölümlerinde ve Hakimler kitabında kaydedilmiştir. İsrail’in Ay halkı tarafından alçaltılmasından sonra Rab Yeşu’ya şöyle demiştir, “*Sizde bulunan adanmış eşyaları yok etmezseniz artık sizinle birlikte olmayacağım*” (Yşu.7:12). Ancak günahlarının icabına bakıldıktan sonra Rab’le devam edebilirlerdi.

İsrail’in başı sadece Akan’ınki gibi yapmaması gerekip de yaptığı günahlardan ötürü değil, aynı zamanda da yapması gerekip de yapmadığı şeylerden ötürü de derde girdi: O bölgede bulunan halkları tamamıyla yok etmeleri gerekiyordu (Yas.7:1-5). Fakat o bölgede bulunan Gibeon halkının temsilcileri, Yeşu ve İsrail’in liderlerini, kendileriyle bir barış antlaşması yapmaya kandırdıklarını görüyoruz. Kurnazlıklarının işe yaramasının nedeni, İsrail’in liderlerinin, “*RAB’be danışmamaları*”ydı (Yşu.9:14). Rab İsa’nın öğrencilerine yaptığı “*Bensiz hiçbir şey yapamazsınız*” uyarısını (Yu. 15:5) unutmaya hepimiz yatkındır.

Düşmanımızı olduğundan daha zayıf görmeye kalkmayalım. Bize, günaha karşı ödün vermemiz ve kendisiyle barış yapmamız için çevirdiği dolaplar çok kurnazcadır. “*O yalancıdır ve yalanın babasıdır*” (Yu.8:44) ve onun cinlerine de, “*aldatıcı ruhlar*” denir (1Ti. 4:1). Bizler ayrıca sürekli olarak “*insanların kurnazlığıyla ve aldatıcı düzenler kurmaktaki hünerleriyle*” karşılaşmaktayız (Ef.4:14). Ancak Tanrı’nın etkin bir şekilde bize yol göstermesiyle zafer kazanabiliriz. Kendimizi dua etmek ve Rab’bi dinlemek için disiplin etmeliyiz “*ki, Şeytan’ın oyununa gelmeyelim. Çünkü onun düzenlerini bilmez değiliz*” (2Ko.2:11).

Bu ilkelerin Yeşu’nun yaşamı boyunca yürürlükte olduklarını görebiliriz. “*Rab İsrail’i çevresindeki bütün düşmanlarından kurtarıp esenliğe kavuşturduktan*” sonra (23:1) ulusun önderlerine yaptığı unutulmaz bir veda konuşmasında onları, “*Rab’be sımsıkı bağlı kalmaya*” yüreklendirir. Sırt çevirdikleri takdirde Rab’bin onlar için savaşmayacağını söyledi ve sonunda, “*Rab’bin size verdiği bu güzel topraklardan yok olacaksınız*” der (23:7-13). Onları kime hizmet edecekleri konusunda bir seçim yapmaya çağırır. Onlar da Rab’be hizmet etmeye ant ederler (24:14-18) Ama Yeşu onlara Rab’be hizmet etmekte çok zorlanacaklarını söyler: “*Çünkü O kutsal bir Tanrı’dır, kıskanç bir Tanrı’dır*” (24:19). (Tanrı’nın kıskançlığı konusunda daha geniş bilgi için bkz. sayfa 252).

Halk her Şeye rağmen Rab'be hizmet etme konusunda ısrar eder ve Yeşu onları miras aldıkları topraklara gönderir (24:28). Bundan kısa bir süre sonra da Yeşu ölür.

İsrail'in on iki oymağı Yeşu'nun önderliğinde vaat edilen topraklara yan sayfadaki haritada gösterilen şekilde sahiplendiler.

## **HAKİMLER - Diyarda Başarısızlık, Tövbe ve Bereket**

Halkın iyi niyeti ne kadar sürer? “Yeşu yaşadıkça ve RAB’bin İsrail için yaptığı büyüklere görmüş olup Yeşu’dan sonra sağ kalan ileri gelenler durdukça halk RAB’be kulluk etti.” Ama bir kuşak sonra, “başka bir kuşak yetişti. İsraililer RAB’bin gözünde kötü olanı yaptılar, Baallar’a<sup>64</sup> tapındılar” (Hak.2:7,11). Diyarda hâlâ yaşamakta olan putperest halkların tanrılarına tapmaya başladılar. “İsraililer RAB’bin gözünde kötü olanı yaptılar, Baallar’a tapındılar. Kendilerini Mısır’dan çıkararak atalarının Tanrısı RAB’bi terk ettiler. Çevrelerinde yaşayan ulusların değişik ilahlarına bağlanıp onlara tapınarak RAB’bi öfkeliendirdiler” (Hak.2:11-12).

### **12 oymağa verilen topraklar**

Bu putlara tapmak İsraililerin ahlaksız, bilinmeyenle ilgili uygulamalara karışmalarına neden olur. Şunu anlamamız gerek: İster putperest dinlere açıkça katılmak, isterse sadece yüreklerimizde küçük putlar oluşturmak (bkz. Hez.14:3), her türlü putperestliğin cinler alemine kapılar açar.

*...putperestler kurbanlarını Tanrı’ya değil, cinlere sunuyorlar. Cinlerle paydaş olmanızı istemem (1Ko.10:20).*

İkisinin arası yoktur. Taraf tutmaktan uzak duramayız. Eğer aktif olarak Rab’bin tarafında değilsek, O’na karşıyızdır. İsa öğrencilerine açıkça, “Benden yana olmayan bana karşıdır, benimle birlikte toplamayan dağıtıyor demektir” (Luk.11:23).

İsrail’in sadakatsizliğinin kaçınılmaz sonucu olarak Rab onlara çok kızar ve onları kendi başlarının çaresine bakmaya terk eder:

*Bunun üzerine RAB İsrail’e öfkeliendi. Onları, her şeylerini alan yağmacıların eline teslim etti; artık karşı koyamadıkları çevredeki düşmanlarının kölesi yaptı (Hak.2:14).*

Ama bu bir sürpriz değildir. Hatta Rab, Yeşu’nun döneminin sonunda bir grup ulusu çabucak kovmayarak onların diyarda kalmasına özellikle izin vermişti. Bunu yapmakta iki amacı vardı:

1) Onlar aracılığıyla İsrail’i sınamak; “Ataları gibi özenle RAB’bin yolundan gidip gitmeyeceklerini görmek için onları bu uluslarla sınavayacağım” (Hak.2:22; bkz. 3:4).

2) Yeşu’nun önderliği altında zaferli savaşları yaşamamış olan yeni neslin savaşmayı öğrenmesi için (bkz. Hak.3:2).

Rab günümüzde de bizleri böyle ele alır. Şeytan ve kötülüğün ruhsal güçlerinin sonları kesin olduğu halde Tanrı, henüz onlarıdünyadan atmamıştır. Hem bizi sınamak ve hem de bize ruhsal savaş öğretmek için düşmanla karşı

karşıya gelmemize izin verir. Her birey ve her inanlı kuşak Tanrı tarafından kendilerine verilen mirasa sahip olmak ve onun tadını çıkartmak için savaşmalıdır.

İsrail oymakları diyarda yaşayan insanları tamamıyla kovmakta başarısız olurlar (Hak.1:19, 21, 27-36). Bunu izleyen birkaç yüzyılda üzücü bir kısır döngü yaşanır:

**Günah Ceza Tövbe Tanrı'nın merhameti**

### **Diyarda bir huzur dönemi Bir kurtarıcı (hakimler)**

Hakimler kitabının en önemli amacı, İsrail'in ruhsal durumunun politik ve maddi durumlarını belirlediğini göstermektir. İsrail, itaat içinde Tanrı'ya döndüğünde Tanrı, lütüfkâr bir biçimde halkı kendilerine zorbalık edenlerden kurtarmak için kurtarıcılar gönderdi. Yeşu'nun uyarısına kulak asmayıp Kenan diyarında yaşayanların putlarına taptıklarında ise ulus, zalim yöneticiler ve istilacıların yönetimi altına girdi.<sup>65</sup>

Ama Tesniye 30:1-10'da vaat edildiği gibi, "İsrail tarihini sadece sürekli başarısızlıkların kasvetli bir raporu olmaktan daha öte bir şey kılan tövbe öğretisidir."<sup>66</sup> İsrail halkı, *baskı ve zulüm altında inleyip RAB'be yakardıklarında* her seferinde Rab onları kurtarmak için "*bir kurtarıcı çıkardı*" (Hak.2:18; 3:9, 15; 4:3; vb.). "Başarısız bir dönemden sonra Tanrı'nın herhangi yeni bir iş yapabilmesi için tövbe gerekliydi ve o tövbenin sonucu, Tanrı'nın onlara yapacağı '*iyilik*' (bereket)ti."<sup>67</sup> Burada almamız gereken ders açıktır: Eğer itaatsizlik etmişsek, yaptığımız yanlışlıkları terk edip Rab'be dönelim. O bizi seve seve bağışlayacaktır.

Hakimler kitabının akışı, hakimlerin kendilerinin yaşamlarındaki ahlaksal düşüşü kaydederek yokuş aşağı gitmektedir. İlk hakim Otniel'i (3:9-11) son hakim Şimşon'la (16:20) kıyaslayın. Otniel, diyarın bir kısmını Kalev için kazanmak üzere savaşır. Tanrı'nın bereketini arzulayan bir kadın olarak tanımlanan Kalev'in kızı Aksa'yla evlenmeyi ister (Hak.1:11-15; ayrıca Yşu.15:13-19). Buna büyük bir tezat yaratan bir biçimde Şimşon kendisine karşı işlenen kişisel suçların öcünü almak için savaşır (14:12-15:8). Annesiyle babasına, "*Bana o kadını al, ondan hoşlanıyorum*" diyerek kendi kadın zevkini tatmin etmek için Filistinli bir kadını arzular (14:1-3). Üzücü ölümüne bir fahişeye olan ilişkisi neden olmuştu (16:1-21).

Kitabı okumayı sürdürdükçe İsrail'in durumunun daha da kötüleştiğini görürüz. Debora, Barak ve Gideon'un harikulade zaferlerinden sonra (4-8'inci bölümler) Yeftah (11) ve Şimşon'un (13-16) zaferleri kısmi olmuştu. Yeftah'ın Ammonlulara karşı kazandığı zafer, iç savaşı önlemedi. Şimşon'un kişisel kahramanlıkları Filistin boyunduruğunu üzerlerinden

atmalarına yardım etmemiştir. Kitabın sonu geldiğinde, günah ve büyük bir iç savaşla ilgili öyküler, ulusun birlik ve düzene olan büyük gereksinimini gözler önüne serer. “*O dönemde İsrail’de kral yoktu. Herkes dilediğini yapıyordu*” (17:6; 18:1; 19:1; 21:25) sözünün sık sık tekrar edilmesi, Tanrı’nın bir sonraki dönemde kuracağı “*Krallığa*” kadar olan zamanda amacını yerine getirmesi için bir yol açar. Yahuda oymağının önderlik rolü üstlendiğini görüyoruz (Hak.1:1-2; 20:18) ve bu yüzden Tanrı’nın seçilmiş kralı Davut’un Tanrı’nın yüzyıllar önce vaat ettiği gibi (Yar. 49:10) Yahuda oymağından gelmesi bir sürpriz değildir.<sup>68</sup>

## RUT – VAAT EDİLEN SOYA KATILYOR

**Rut**’un adını taşıyan kitap, “*hakimlerin egemenlik sürdüğü (cesaret kırıcı) günlerde*” Tanrı’nın, planını sessizce gerçekleştirmekte olduğunu hatırlatır (1:1). “İsraililerin büyük bir kısmı Rab’den uzaklaşırken, ismi Rut olan ve Yahudi olmayan ulusların birinden gelen bir kız vardı ki, imanı bütün gücüyle parlıyordu.”<sup>69</sup> Onu, Naomi’nin akrabası ve bir anlamda “akrabakurtarıcı” “*GOEL*” olan Boaz’la evlendirerek lütufkâr bir şekilde İbrahim’in “soyu”na katan Rab, onlara, torunu ünlü çobankral Davut olacak olan Obed’i oğul olarak verir (4:16-22). Davut’un soyundan vaade göre gelecek olan Kral Mesih, et ve kandan olanlarla aynı insan yapısını alarak “akraba” olup kendisini herkes için fide olarak sunacak, bizleri kurtaracaktı (bkz. 1Ti.2:5-6).

## RAHAV VE RUT

Kraliyet öncesi dönemin kaydı, Yahudi olmayan iki kadının anlatımının arasında yer alır. Bu kadınlar, Kenanlı fahişe *Rahav* (Yşu. 2) ve Moavlı *Rut*’tur. Eski ahlaksal yaşamları birbirinden tamamen zıt olan bu iki kadın hayatları, imanı eyleme dökmenin çarpıcı birer örneğidir. Her ikisi de putperest bir yaşamdan gerçek Tanrıları olan Rab’be geldiler ve “*O’nun kanatları altına*” sığınır (Rut 2:12).

İncil’de Rahav, “eylemle aklanmaya” bir örnek olarak gösterilir (Yak.2:25). “*Rab’bin diyarı size verdiğini biliyorum*” şeklindeki cesur sözleri Tanrı’nın İbrahim’in soyuna verdiği vaadi anladığını gösteriyordu. Bunu gerçek olarak kabul eder ve Tanrı’dan korkar. O’nun, “*hem yukarıda, göklerde, hem de aşağıda, yeryüzünde egemen olan Tanrı*” olduğunu bildirir (Yşu.2:9-11). İsraili casusları kendi ulusunun vatandaşlarından saklayarak kendi hayatını tehlikeye atar ve kendi korunması için Tanrı’nın halkına güvenir (Yşu. 2:12-14).

Ayrıca bu iki Yahudi olmayan kadın, Tanrı’nın planında kraliyet oymağı olan Yahuda’ya ve hatta Davut’un soyuna katılarak büyük bir önem kazanır. Her ikisinin de ismi İncil’in ilk ayetlerinde bulunan İsa Mesih’in soyağacında yer

alır. Bu soyağacında Rahav, Boaz'ın annesi ve Rut'un kayın validesi olarak geçer (Mat.1:5).<sup>21</sup>

Rahav – halkı, Tanrı'nın bir yargısı olarak tamamen yok edilmesi gereken bir Kenanlı'ydı (Yas.7:2; 20:16-18).

Rut – halkı Rab'bin topluluğuna hiçbir zaman girmemesi gereken bir Moavlı'ydı (Yas.23:3).

Her ikisi de Tanrı'nın lütfunun örnekleriydiler. Halkları Tanrının yargısı altında olduğu halde, kendileri O'na sığındılar ve O'nun gazabından kurtuldular. Mesih'e, Yahudi olmayan geçmişlerden gelen hepimiz bu iki kadın gibiyizdir.

*Bunun için, diğer uluslardan doğmuş olan sizler, bedende elle yapılmış sünnete sahip olup sünnetli diye anılanların sünnetsiz dedikleri sizler, bir zamanlar ne olduğunuzu hatırlayın. O zaman Mesih'siz, İsrail'de vatandaşlıktan yoksun, vaadi içeren antlaşmalara yabancı, dünyada ümitsiz ve Tanrısızdınız. Ama bir zamanlar uzak olan sizler, şimdi Mesih İsa'da, Mesih'in kanı sayesinde yakınsınız (Ef.2:11-13).*

## SONUÇ

Halkının tekrarlanan başarısızlıklarına karşın İbrahim, İshak ve Yakup'un Tanrı'sı vaadine sadıktı. O'nun sözleri tarihte yerine gelmiştir: “*Rab'bin İsrail halkına verdiği sözlerden hiçbiri boş çıkmadı; hepsi yerine geldi*” (Yşu.21:45; 23:14). Tanrı'nın sözleri asla boş sözler değildir. Söyledikleri yerine gelir.

Ancak, Rab'deki yaşam sevinci ve vaat edilen “huzur”dan kişisel olarak pay almak istiyorsak, O'nun sözüne itaat etmeliyiz. Kendimizi, Tanrı'yı tanımaya ve Tanrı'ya yaraşır bir karakter geliştirmeye adanmalıyız.

“***Ben ve ev halkım Rab'be kulluk edeceğiz***” diyen Yeşu'ya katılalım (Yşu.24:15).

## UYGULAMA SORULARI

1. Tesniye 6:23'e göre, Tanrı'nın halkını Mısır'daki esaretten kurtarmasındaki amacı neydi?
2. Vaat edilen diyarın Tesniye 8:7-10; 12:9-10; 15:4 ve 26:9'da belirtilen niteliklerinden bazılarını liste halinde yazınız.
3. Yeşu hakkında bu kadar iyi sözler söylemesi ve onu Musa'dan sonra önder yapması için Rab Yeşu'da hangi nitelikleri bulmuştur? Tanrı bunları sizde de buluyor mu?  
Çık.33:11  
Say.14:19  
Say.27:18  
Say.32:12  
Yas.34:9
4. Yeşu 1:1-9'u okuyun ve Yeşu 1:8'i aşağıya yazın.

Bu sözlere itaat etmesi şartıyla Yeşu'ya hangi vaatlerde bulunulmuştur (1:8)?

Bu ilke sizin yaşamınıza nasıl uygulanabilir? Yeşu 1:8'e olan itaatinizi geliştirmek için hangi pratik adımları atabilirsiniz?

5. 5:13-15'inci bölümlerde Yeşu Kendisinin "*Rab'bin ordusunun Komutanı*" olduğunu söyleyen huşu verici bir varlıkla karşı karşıya gelir. Bunu aşağıdaki

ayetlerle kıyaslayın: Yaratılış 16:7-14; 22:11-18; 31:11-13; Çıkış 3:2, 4, 6; 13:21; 14:19; Hakimler 2:1-4; 6:11-24; 13:2-23. Bu varlık kimdir? Yanıtınızı destekleyen ayetler verin.

6. Yeşu 6, İsrail'in Eriha şehrinde kazandığı zaferi kaydeder. İsraililer bu savaşı kazanmak için ne yaptılar (5:13-6:21)?

Burada günümüzdeki "ruhsal savaş"ımızda inanlılar için var olan hangi ilkeleri buluyorsunuz?

7. Yeşu 7-8, İsrail'in küçük Ay şehriyle olan savaşlarını kaydeder. İlk savaştaki yenilgilerinin nedeni neydi (7:10-13)?

8'inci bölümdeki zaferin nedeni neydi?

Burada, bugün de inanlıların "ruhsal savaş"ında geçerli olan ilkelerden hangilerini görüyorsunuz? (Bkz. 1Ko.5:6).

8. Yeşu 23'üncü bölümde Yeşu'nun İsrail'e verdiği veda mesajını okuyun. 6-11'inci ayetlerde onlara hangi kesin öğütleri veriyor?



9. Bu bölümü Rab'le ve Kilise Topluluğuyla olan kendi ilişkinize nasıl uygulayabilirsiniz? Ruhsal savaşın silahlarını nasıl kullanıyorsunuz?
10. Rut kitabı, Yahudi olmayan uluslardan gelen bir kadının imanı ve Tanrı'nın halkına olan sadakatinin çok güzel bir öyküsüdür. Ancak bundan daha önemli bir özelliği de vardır. Rut 4:13-22'yi Yaratılış 46:12 ve 49:10'la birlikte okuyun. Rut'un öyküsü neden önemlidir?

## 8. VAAT EDİLEN KRAL

### Davut'un Dönemi

---

**Ele Alınan Bölümler:** 1. ve 2. Samuel; Mezmurlar

---

**Okunması Önerilen Bölümler:** 1. Samuel 16:1-13; 2. Samuel 7; Mezmur 2; 45; 89:1-4, 19-37; 110; 132

---

ut kitabının son ayetleri bizleri Davut'un gelişini beklemeye hazırlamıştır. Davut, “Tanrı'nın yükselttiği adam, Yakup'un Tanrısı'nın meshettiği, İsrail'in sevilen ezgi okuyucusu” ydu (2Sa. 23:1). İsrail'in gelecekteki bütün krallarının kendisiyle kıyaslanacağı kralıydı. Aynı zamanda onların en büyük mezmur yazarı ve ozanıydı. Tapınma için kaleme alınan ezgilerin en güzellerinden bazılarını yazmıştı. Davut'un krallık ettiği kırk yıllık süre, Tanrı'dan aldığı vaatlerin büyüklüğünden ötürü tarihin en önemli dönemleri arasındadır.

### VAAT EDİLEN BİR KRAL

Rab'bin kendisi, “sonsuz dek krallık edecek” olan İsrail'in Kralıydı (Çık.15:18). Buna karşın, Tanrı'nın temsilcisi olarak insanî bir kral olacaktı, bu da Tanrı'nın planında çok önceden belirlenmişti (Say.24:17). Yaratılış 49:10'dan İsrail'in vaat edilen kralının **Yahuda** oymağından gelmesi gerektiğini biliyoruz. Ayrıca Tesniye 17:14-20'nci bölüm de gelecek olan kral hakkında kesin ayrıntılar içermektedir.

Ancak Hakimler döneminde bu konuda hatalı davranışlar olmuştur:

#### 1) Avimelek

İsrail halkı, Midyanlıların üzerinde kazandığı zaferden sonra Gideon'a tahtı vermek istediklerinde, o, “size RAB önderlik edecek” diyerek bunu reddeder (Hak.8:22-23). Ancak Gideon'un oğlu **Avimelek** krallığı zorla ele geçirir ve bunu yapmak için de kardeşlerini öldürür. Hakimler 9. bölüm, bu sahte “krallığın” trajik sonuçlarını bize bildirir.

## 2) Saul

Samuel, İsrail'in hakimlerinin sonuncusuydu. Samuel ayrıca (Musa ve Hakimler 6:8'deki ismi verilmeyen peygamberden başka) gelecek uzun bir peygamberler dizisindeki ilk peygamberdi (Elç.3:24). Annesi Hanna, uzun yıllar boyunca kısır kalır. Bu, Tanrı'nın seçmiş olduğu kişilerin çoğunun annelerinde görülen bir kalıptı:

- İshak'ın annesi Sara (Yar.11:30; 16:1).
- Yakup'un annesi Rebeka (Yar.25:21).
- Yusuf'un annesi Rahel (Yar.29:31; 30:1-2).
- Şimşon'un annesi, Manoah'nın karısı (Hak.13:2-3).
- Vaftizci Yahya'nın annesi Elizabet (Luk.1:7, 36).

Rab, bütün insansal çabaların kısırlığını vurgulamak ve “Tanrının yapamayacağı hiçbir şey yoktur” (Luk.1:37) sözünü kanıtlamak için önemli gördüğü olayların gidişatını Kendisi düzenler. Hannanın bir çocuk sahibi olmak için ettiği ateşli dua yanıtlanır. Hanna bebeğini Şilo'daki tapınma çadırında Tanrı'nın hizmetine adar (1Sa.1–2). Tanrı onu daha küçük bir çocukken özel bir iş için çağırır. Çok geçmeden, “*Samuel'in RAB'bin bir peygamberi olarak onaylandığını Dan'dan BeerŞeva'ya kadar bütün İsrail anladı*” (3:20). Samuel İsrail'i hayatı boyunca sadakatle yönetir (1Sa.4–7). Samuel yaşlanınca halk, “*bütün uluslar gibi*” olmak için, savaşlarında kendileriyle birlikte savaşacak bir kral isteminde bulunur (1Sa.8:5, 20). Bunu yaparak gerçekte, Rab'bi kralları olarak reddediyorlardı. Samuel'in uyarılarına kulak asmadılar ve Tanrı onlara istediklerini verir: Bu, adı **Saul** olan bir kraldır (8:10 - 10:1). Saul, Tanrı'nın “seçilmiş” olarak (10:1, 24) kendisine verilen işi başararak zaferli bir önder olduğunu gösterir (9:16; 14:47-48). Ama Rabbe iki kez itaatsizlik edip (13:8-14; 15:1-26), içindeki “*asiliği*” gösterdikten sonra (15:23) Saul'a iki kez, “*RAB'bin buyruğunu reddettiğin için, RAB de senin kral olmanı reddetti*” (15:23, 26) denilmiştir.

Saul'u reddettikten sonra “*RAB kendi isteklerine uygun birini aradı,*” (1Sa.13:14) ve Samuel'i, Yesse'nin oğullarından birini kral olarak meshetmeye yollar. Yesse, oğullarından yedisini ihtiyar peygamberin önünden geçirir, ama koyunlara bakmakta olan genç, önemsiz Davut çağrılana dek Samuel Tanrı'nın kendisine şöyle diyen sözünü duymaz: “*Kalk, onu yağla kutsa. Meshettiğim kişi odur*” (16:1-13). Başına dökülen yağ, Tanrı'nın onu çağırdığı işi yapmaya yetkili kıldığını ve Tanrı'nın ulusunu yönetmek için meshettiğini gösterir. “*O günden başlayarak RAB'bin Ruhu Davut'un üzerine*

*güçlü bir biçimde indi*” (16:13). “Meshedilmiş olan” anlamına gelen bu İbranice sözcük, Tanrı’nın gelmekte olan Kurtarıcı Kralının unvanı olur: “**MESİH**” (Mez.2:2; Yşa.61:1; Dan.9:25-26).

**“Benim bütün istediklerimi yapacak, kalbime göre bir adam.”**

Rab’be hizmet ederek tapınakta büyümüş olan (1Sa.1–3) ve “yaşadığı sürece İsrail’e önderlik yapmış” olan (7:15) Samuel gibi büyük bir peygamberin bile, “**RAB insanın gördüğü gibi görmez; insan dış görünüşe, RAB ise yüreğe bakar**” gerçeğini öğrenmesi gerekir (1Sa.16:6-7; ve 10:23-24). Bu bizim için de öğrenilmesi güç bir derstir. Tanrı’nın değer verdiği içsel karakter özellikleri yerine insanların dış görünüşleri, zenginlikleri ya da öğrenim durumları bizi etkiler. Rab, küçük çoban çocuğun kalbinde gerçekten de ne görmüştü?

- Rab’bin Kendisine karşı derin bir sevgi ve Rab’den zevk alışını (bkz. Mez.23; 34; 63; 145).
- Tanrı’nın Sözüne bilme ve ona itaat etme özlemini (1Kr.14:8; 15:5; Mez.17:4; 19:7-14; 37:31; Elç.13:22).
- Yaşayan Tanrı’ya olan güvenli, cesur imanı (1Sa.17:41-49; Mez.3:3-6; 27:1-3).
- Günahlarını itiraf etmekte gecikmeyen, kalbinin aldatıcılığının farkında olan hassas bir ruhu (2Sa.12:1-13; Mez.19:12-13; 32; 40:12, 51).
- Kendisine karşı haksız bir şey yapıldığında alçakgönüllülük ve sabırla kendini tutmayı (1Sa.24:1-15; 26; 2Sa.16:5-13; Mez.37).
- Rab’be tapınmaya ve başkalarını da O’na övgüler sunmaya yöneltmeye olan azmini (2Sa.6:12-22; 1Ta.16; Mez.34:1-3; 103:1-3; 108:1-5; 138).

Böyle bir yürek Tanrı’nın egemenliğini yansıtır (Mat.5–7). Tanrı bizim kalplerimize bakınca ne görüyor? Davut’la birlikte, “*EyTanrı, beni yokla, yüreğimi tanı... Bak, seni gücendiren bir şey var mı bende*” diyebilecek kadar cesaretimiz var mı? (Mez.139:23-24).

1. Samuel’in ikinci yarısı Davut’un, kral Saul’un kıskançlık ve nefretinden kaçarak bir kaçak olarak geçirdiği uzun yılları anlatır (18-30). Bu derin kişisel mücadele yıllarında Davut, Rab’be güvenme konusunda en duygulandırıcı Mezmurlarından bazılarını yazmıştır

(örneğin, 31, 34, 56, 57, 63, 142). Ama en sonunda Tanrı'nın zamanı geldiğinde Saul, oğlu Yonatan'la birlikte savaşta ölür (1Sa. 31; 2Sa.1) ve Saul'un oğullarıyla yapılan mücadeleden galip çıkan Davut, bütün İsrail'in kralı olarak taç giyer (2Sa.5:1-5).

## RAB'BİN ANTLAŞMA SANDIĞININ YOLCULUĞU

Samuel kitapları, Şilo'daki tapınma çadırındaki En Kutsal Yer'de kalması gereken altından yapılmış “*Rab'bin Antlaşma Sandığı*”nın üzücü yolculuklarının bir tarihçesini de içerir. Kendilerini Filistinliler tarafından yenilmiş bulan İsrail'in ihtiyarları, İsrail küçük Ay şehri tarafından yenildiğinde Yeşu'nun yaptığı gibi tövbe edip Tanrı'yı aramak yerine (Yşu.7:6-9), “*aralarına geldiğinde onları düşmanlarının elinden kurtarsın*” umuduyla Antlaşma Sandığı'nı savaş alanına getirmek gibi parlak bir fikre kapılırlar (1Sa.4:1-3).

Ama Tanrı kullanılmaz ve hafife alınmaz. 1.Samuel 4'ün geri kalan kısmı, “*Yüceliğin İsrail'den ayrılışını*” kaydeder (4:22). Filistinliler savaşta Antlaşma Sandığı'nı ele geçirip onu başkentlerine götürürler, ama İsrail'in Tanrısı'nın kendilerine karşı savaşmaya başladığını görünce korkuya kapılırlar. Tapınaklarında Antlaşma Sandığı'nı tanrıları Dagon'un yanına koyduklarında, çok geçmeden Dagon'u Antlaşma Sandığı'nın önünde yere kapanmış bir şekilde, taştan yapılmış başı ve elleri eşikte kırılmış olarak bulurlar. Tanrı'nın laneti, putperest Filistinliler'e öylesine belalar getirir ki, çok geçmeden Antlaşma Sandığı'nı İsrail'e geri yollarlar (1Sa.5–6). Antlaşma Sandığı burada, yirmi yıl boyunca Abinadab adlı bir adamın evinde kalır. Sonunda Davut, Tanrı'nın sandığını, “*Davut'un şehrine*” zafer içinde getirerek ruhsal konuların ihmal edildiği bu üzücü dönemi sona erdirir (1Sa.4:1 – 7:2; 2Sa.6:6-11). Bu, “*keruvar arasında taht kuran Her Şeye Egemen RAB'bin*” bizzat yeni krallıkla birlikte olacağının güvencesi olur (6:2). Bu durum aynı zamanda Davut'un yaşamındaki en önemli olay için de sahneyi hazırlamıştır.

### VAAT EDİLEN BİR HANEDAN (2. Samuel 7)

Tanrı'nın Davut'a 2. Samuel 7. bölümde verdiği vaat, kurtuluş tarihinin en parlak anlarından birisidir. Önem ve saygınlık bakımından sadece İbrahim'e Yaratılış 12'de ve daha sonra Yeremya'nın bildirdiği ‘yeni antlaşma’da bütün İsrail'e ve Yahuda'ya verilen vaade benzer (Yer.31).<sup>2</sup>

Bu bölüm, Davut'un Tanrı için bir “*ev*” (bir tapınak) yapma teklifi (1-3. ayetler) ile Tanrı'nın da buna karşılık Davut'a bir “*ev*” (bir hanedan ya da bir soy) verme önerisini (ayet 11b) kaydeder. Bu,

Tanrı'nın bir planı, gelişmekte olan amacının bir parçasıydı. Tanrı, Davut'a şöyle vaat eder, “*Senin için bir soy yetiştireceğim... Ben ona baba olacağım, o da bana oğul olacaktır*” (12-14, özel çeviri), ve “*Senin EVİN ve KRALLIĞIN Benim önümde sonsuza dek emniyette olacaktır*” (16, özel çeviri).

Davut'a verilen bu büyük vaat, aslında daha önce İbrahim'e ve İsrail oğullarına verilen vaadin devamıydı. Aşağıda her iki vaatte de birbirinin aynısı ifadeler sıralanmıştır.

- “*adını büyük kılacağım*” (ayet 9) - (Yar.12:2).
- “*bir yurt*” (ayet 10) - (Yar.15:6; Yas.11:24-25; Yşu.1:4-5).
- “*sana bir soy yetiştireceğim*” (ayet 12) - (Yar.17:7-10, 19).
- “*o bana oğul olacaktır*” (ayet 14) - (Çık.4:22).
- “*Halkın İsrail'i sonsuza dek kendi halkın olarak benimsedin ve sen ey RAB, onların Tanrısı oldun*” (24) - (Yar.17:7-8; Çık.6:7; Lev.26:12; Yas.29:13).
- “*Bir benzerin yok*” (22) - (Çık.8:10; 9:14; 15:11; Yas.33:26).
- “*İsrail halkına benzer tek bir ulus yok dünyada*” (23) (Yas.4:4-5; 5:26).
- “*Adonai Yahve*” (18-22, 28, 29 – bkz. İbranice özgün metin) - (Yar.15:2, 8).

## İNSANLIK İÇİN BİR FERMAN

Davut'un Tanrı'ya verdiği yanıt şudur: “*Ey Rab Yahve, ben kimim, ailem nedir ki, beni bu duruma getirdin? Ey Rab Yahve, sanki bu yetmezmiş gibi, kulunun soyunun geleceği hakkında da söz verdin*” (18-19)

Tanrı'nın şimdi kendisine söyledikleri, zavallı yaratıklar olan insanlar için ilahi yasa ya da reçeteydi... Kendisine sonsuzluğa dek sürecek olan bir hanedan, egemenlik ve krallığın verildiğinin bilincine varan Davut, içinde tutamadığı sevinci şöyle dışavurdu: “*Ey Rab Yahve, bu da tüm insanlık için olan fermandır*” (19b - özel çeviri). Böylece Tanrı'nın eski planı devam edecek ancak şimdi bu plana bir kral, krallık ve bütün insanlığın geleceği dahil edilecekti.<sup>73</sup>

Tanrı'nın İbrahim'e, “soyu” aracılığıyla bütün ulusların kutsanacağı vaadi şimdi bir kralı, Davut ve soyunu merkez alıyordu. Davut'un bu

sonsuz krallığı aracılığıyla bütün uluslar kutsanacaktı.

## KRALIN MEZMURLARI

Bütün Kutsal Yazılar, Tanrı'nın lütfunu esinlemekteyse de bunların en güzeli Mezmurlar bölümüdür. Mezmurlar, inanlılar için her zaman Tanrı Sözünün en çok sevilen bölümü olmuştur. Burada insan yaşamının her deneyimi duygulu bir biçimde dışavurulmuştur. Burada, Mezmur ozanı göksel Çoban'ına (Mez.23), tapınma ve övgü, sıkıntı ve yalnızlık, reddedilme ve elem çekme, itiraf ve umut, sevinç ve güveninin hepsini, Tanrı'nın Ruhu tarafından yönlendirilerek, özgürce dökmüştür.

Kutsal Kitap'ta bulunan 150 Mezmur'un hemen hemen yarısı Davut tarafından yazılmıştır. Yüzyıllar boyunca halkının kalplerini duygulandırıp kuvvetlendirmenin yanı sıra Tanrı, bu ezgileri vadinin birçok derin gerçeğini bildirmek için kullanmıştır. Özellikle zengin ve harikulade olanlar "Mesih hakkındaki" Mezmurlardır. Efendimiz İsa, "Mezmurlarda benimle ilgili yazılmış olanların tümünün gerçekleşmesi gerektir" diyerek bize buraya bakmamızı söylemiştir (Luk.24:44).

Davut'un yaşamından söz eden Mezmurların içinde DavutOğlu Mesih'in konu olmadığı hiçbir yer yoktur. Davut'un şikayetleri Mesih'in şikayetleridir. Davut'un kederleri Mesih'in elemeleridir. Davut'un tövbekâr duaları, insanların suçu üzerine konulduğunda Mesih'inkilerdir. Davut'un zafer ve şükran şarkıları; günah, ölüm ve cehennemüzerinde kazandığı zaferden ötürü Mesih'inkilerdir. Kısaca, Mesih'i bulma amacıyla Mezmurlar kitabını okuyan kendini adanmış hiçbir okur yoktur ki, orada Kurtarıcısını bulmasın.<sup>24</sup>

Bütün Mezmurlar Mesih'i düşünmemize yardımcı olabilir, ama bazılarında "Mesihsel" adı verilmiştir, çünkü bunlar açıkça ve temelde Davut ve onun deneyimlerinin çok ötesinde olan şeylerden söz ederler. Bu Mesihsel Mezmurlar iki ana grupta toplanabilir:

**1. Mesih'in Kişisel Elemi ve Görkemini Açıklayan Mezmurlar** (2, 8, 16, 22, 31, 40, 41, 45, 68, 69, 109, 110, 118)

İncil'de bu Mezmurların hepsinin Mesihsel olduğu Tanrı'nın Ruhu tarafından onaylanmıştır (bkz. Ek 2). Bunlar hem Mesih'in elemelerini simgeleyen koyu renklerle, hem de bunu izleyecek olan yüceliğini simgeleyen parlak renklerle



yapılmış portrelerdir (1Pe. 1:11). Böylece Tanrı'nın iradesini yerine getirirken Mesih'in yaşadığı şiddetli ıstırapın, öfkenin ve sevincin en derin yönlerini hissetmemize izin verilmiştir. Yukarıda belirtilen Mezmurlarda karakterinin, insanlığının, Tanrılığının, itaatinin, ele verilmesinin, çektiği elemelerin, çarmıha gerilmesinin ve dirilişinin değişik yönleri, Tanrı'nın sözünün başka yerlerinde rastlayamayacağımız kadar ayrıntılı olarak verilmiştir. Rabbimizin kalbine burada olduğu gibi hiçbir yerde yaklaşamayız.

Mesih'in yeryüzündeki yaşamı boyunca bu eski Mezmurları, kalbinin ve ruhunun ayrılmaz bir parçası haline getirdiğini fark etmek de insana hayret verir. "Burada Tanrı'nın Ruhunu tarafından Mesih'in önceden yazılmış olan Kendi duaları vardır."<sup>25</sup> Çarmıhtayken bile bu Mezmurlar O'nun yüreğini dolduruyordu (Mez.22:1; 31:5).

Mezmurlar, Tanrı Oğlu'nun el kitabı gibiydiler; Ruh'a ölçüyle sahip olmayan, bilgelik ve bilginin bütün gizli hazineleri Kendinde olan, hiç kimsenin hiçbir zaman konuşmadığı gibi konuşan biri olmasına rağmen, yaşamına son verirken, en büyük elemesinde teselliye Mezmurlarda buldu ve ruhunu teslim ederken de Kendi sözlerini değil, Mezmur yazarının sözlerini kullanmayı seçti.<sup>26</sup>

Bunun bize, Mezmurların kendi ruhsal yaşamlarımız için olan önemi hakkında da çok şey söylemesi gerekir! Mezmurların sözlerini daha düzenli bir biçimde kendimize uygulamayı öğrenseydik, belki de dua alanındaki zayıflığımız büyük çapta güçlenirdi.

## II. Mesih'in Davut'un Krallığı Hakkındaki Mezmurları

(2, 18, 20, 21, 24, 45, 72, 89, 101, 110, 132, 144)

Her iki gruba da dahil edilmesi gereken 2, 45 ve 110'uncu Mezmurlar hariç, bu Mezmurlar, ilk gruptaki Mezmurlar kadar doğrudan Mesih'ten söz etmeseler de, "krallık hakkındaki Mezmurlar denilen bu Mezmurlar Davut'un krallığı ile ilgilidir ve Davut'a verilen vaat ve onunla yapılan antlaşmayı gerçekleştirmiş sayarlar. Yahve'nin oğlu olarak Kudüs'te oturan, Yahve'nin halkını yöneten ve vaadin mirasçısı olan 'Davutsal kral'ı temel alan bir birlik oluştururlar."<sup>27</sup> Bunların içinde en önemlilerinden beşine bakacağız:

### Mezmur 2

Tanrı'nın amaçlarının yerine gelmesi, "*Kutsal dağım Siyon*" üzerine yerleşecek olan kral soyuna dayanır (6.ayet). İnsanların Mesih'e karşı yaptıkları suikasta karşılık olarak Tanrı, Oğlu'na evrensel egemenlik verilmesi buyruğunu veriyor.

### Mezmur 45

Bu bölümdeki sır, 'Davutsal kral' olan Mesih'e Mezmur yazarı tarafından "Tanrı" **diye** hitap edilmesi (6.ayet) ve buna karşın Mesih'in Tanrı **tarafından**

meshedilmesidir (7.ayet)! Yüce Tanrı'nın lütfu, görkemi, kuvveti ve doğruluğu, “Adem oğullarından daha güzel olan” (2-4) bu hayret verici Kişide toplanacaktı.

### **Mezmunur 89**

Mezmunur 89, Tanrı'nın 2. Samuel 7. bölüm üzerine yaptığı yorumudur. “3-4'üncü ve 19-37'nci ayetlerde Davut'la yapılan antlaşma uzun uzun yorumlandıktan sonra, 38-51'inci ayetler krallığın düşüşüne ağlar ve Tanrı'ya Davut'a verdiği vaade sadık kalması için yalvarır.”<sup>78</sup> Tanrı aslında, “Davut'a yalan söylemeyeceğim” diyerek bir sadakat yemini etmiştir.

### **Mezmunur 110**

Bu, İncil'de en çok alıntının yapıldığı Mezmunur'da (bkz. Ek 2), Mezmunur yazarı, “Rab'bi” olduğunu söylediği Mesih'in krallığa ait üstünlüğü ile krallığını ve kâhinliğini bir araya getirir:

“Yahve Rab'bime şöyle dedi: ‘Düşmanlarını ayaklarının altına basamak yapıncaya dek, sağımda otur.’” (110:1)

“Yahve ant içti, kararından dönmez: ‘Melkisedek düzenine göre sonsuza dek kâhinsin sen!’” (110:4)

### **Mezmunur 132**

Tanrı'nın Davut'a verdiği “kesin andı”nı (11) ve, “Çık ya RAB yaşayacağına yere, gücünü simgeleyen Antlaşma Sandığı'yla... Kulun Davut'un hatırı için,”(8-10) diye Rab'bin sandığı için bağırışını<sup>79</sup> kutlayan bu Mezmunur'un ana konuları, Tanrı'nın sandığı ve ‘Davutsal krallık’tır.

Kaiser'in “eskatolojik” ya da “tahta çıkma Mezmunurları” diye adlandırdığı bazı Mezmunurlar (47, 93-100)<sup>80</sup>, **Tanrı'yı**, Krallığının asasını eline alıp yeryüzünü yargılamak üzere gelen olarak sunar. Bu, bu krallığın tahtında sonuçta egemen olacak olan kişinin, hem tanrısal, hem insansal kimliğini daha da çok vurgular.

Tanrı'nın vaadini incelerken ortaya çıkan belki de en önemli nokta, Tanrı'nın insanlarla, onların temsilcisi aracılığıyla ilgilendiğidir:

“...kralın başına gelen halkın başına da geliyordu. İnsanların yaşamları tamamen kralınkiyle birdi. Kral, sadakat ve doğrulukla hareket ettiğinde bunun sonucu refah ve bereket oluyordu (Mez.18; 45:6-7; 101). Ama kral reddedildiğinde halk da reddedilmiş oluyordu. Böylelikle kral, Tanrı'nın bereket ve yargılarının bir aracısı oldu. Son Davut ya da yeni Davut (Mesih) için de durum aynı olacaktı. Yalnızca O'nun krallığının sınırı olmayacak, hüküm sürmesi de doğru, adil ve kusursuz olacaktı.”<sup>81</sup>

## **SONUÇ**

Davut'un kendi günahları, asi ailesi ve kan dökmenin söz konusu

olduğu krallığına karşın (2Sa.11 – 1Kr.2) Tanrı'nın garantisi, Tanrı'nın lütfu aracılığıyla hâlâ geçerliydi. Bu garanti, Davut'un sadakatine değil, Tanrı'nın sadakatine bağlıydı! Yüzyıllar sonra, Mesih'in çoktandır beklenen doğumunu ilan eden melek Cebrail, “O büyük olacak, kendisine ‘en yüce Olan’ın Oğlu’ denecek. Rab Tanrı O’na, atası Davut’un tahtını verecek... ve egemenliğinin sonu gelmeyecektir!” demişti (Luk.1:32).

Tanrı, Rabbimiz İsa’yı ölümden diriltip O’nu kendi sağına Önder ve Kurtarıcı olarak yükselttiğinde, “Davut’a vaat ettiğim, kutsal ve güvenilir nimetleri vereceğim” sözünü gerçekleştiriyordu (Elç.5:31; 13:34; Yşa.55:3; aynı zamanda Mesih’in ölümden dirilen “Büyük Çoban” olduğu İbraniler 13:20’ye bakınız). O’na ait olan bizlere imanda sarsılmadan durmamız ve, “müjdede açıklandığıgıgibi, Davut’un soyundan olup, ölümden dirilmiş olan İsa Mesih’i hatırlamamız” (2Ti.2:8) söylenmiştir. Rab İsa şöyle tanıklık eder, “**Davut’un kökünden** ve soyundan olan ben’im, parlak sabah yıldızı ben’im” ve “Evet, tez geliyorum!” (Esi.22:16-20). Vaadin kralı sonsuzluğa dek egemen olacaktır. Bütün yücelik ve onur O’nun olsun.

## UYGULAMA SORULARI

1. Saul, Rab tarafından seçildikten sonra neden İsrail'in kralı olarak reddedildi (1Sa.13:13-14; 15:23, 26)?

1. Samuel 15:22'de Rab'bi hoşnut etmek için gerekli olan hangi ilkeyi görüyorsunuz? Rab, bizim Sözüne olan itaatsizliğimizi nasıl görüyor (1Sa.15:23)?

2. Rab Samuel'e, kral olmak üzere Kendi seçtiği adamın Davut olduğunu göstermek için ne yapmasını buyurdu (1Sa.16:12-13)? Notlara göre, bu hareket için kullanılan İbranice sözcük, Tanrı'nın seçilmiş kurtarıcı ve kralına verilen hangi unvan haline geldi (bkz. sf. 170-171; ve Mez.2:2)?

Bu simgesel hareketi hangi tanrısal hareket izledi (1Sa.16:13; Yşa.61:1)?

3. “*Rab yüreğe bakar*” (1Sa.16:7). Davut'un kalbindeki niteliklerden Rab'bi hoşnut eden bazılarını yazın.

Bu niteliklerden hangilerini kendi yüreğinizde buluyorsunuz, hangilerini bulmuyorsunuz?

4. İnsanlar neden Antlaşma Sandığı'na yaklaştıklarında ya da onu taşıırken

öldüler (1Sa.6:19-20; 1Ta.13 ve 15)? Bu düşündürücü kayıta hangi önemli ilkeyi görüyorsunuz?

5. 2. Samuel 7'nin tamamını okuyun. Davut'un yaptığı hangi hareket Tanrı'nın bu büyük vahyine neden olmuştur (2Sa.7:1-12)?

Kendi sözlerinizle Tanrı'nın Davut'a 11-16'ncı ayetlerde verdiği vaadi özetleyin.

Bu vaatle, Yaratılış 12:1-3; 15:6; 17:7-10, 19'da kaydedilen İbrahim'e verilen vaat arasında ne gibi benzerlikler bulabiliyorsunuz?

6. Matta 1:1'i yazın. İncil'in neden İsa'nın soyağacıyla başladığını düşünüyorsunuz?

7. Mezmur 2'yi okuyun. Aşağıdaki ayetlerde Mesih'ten ne şekilde söz edilmektedir?

a. 2 a. 7

a. 6 a. 12

8. Mezmur 45'i okuyun. Mezmur'un Kendisi için yazıldığı kralı tanımlayın ve kim olduğunu söyleyin (2-7'nci ayetler).

9. Davut tarafından yazılan Mezmur 110'u okuyun. 1'inci ayette "RAB" kiminle konuşuyor? Davut'un "Rab'bi" kimdir?

**10.** Davut'un, Tanrı'nın planındaki rolünü kendi sözlerinizle özetleyin.

Bu bölümü Rab'le olan kendi ilişkinize nasıl uygulayabilirsiniz?

# 9. VAATTE YAŞAM

## Süleyman'ın Dönemi

---

**Ele Alınan Bölümler:** 1. Krallar 1-11; Eyüp - Neşideler Neşidesi

---

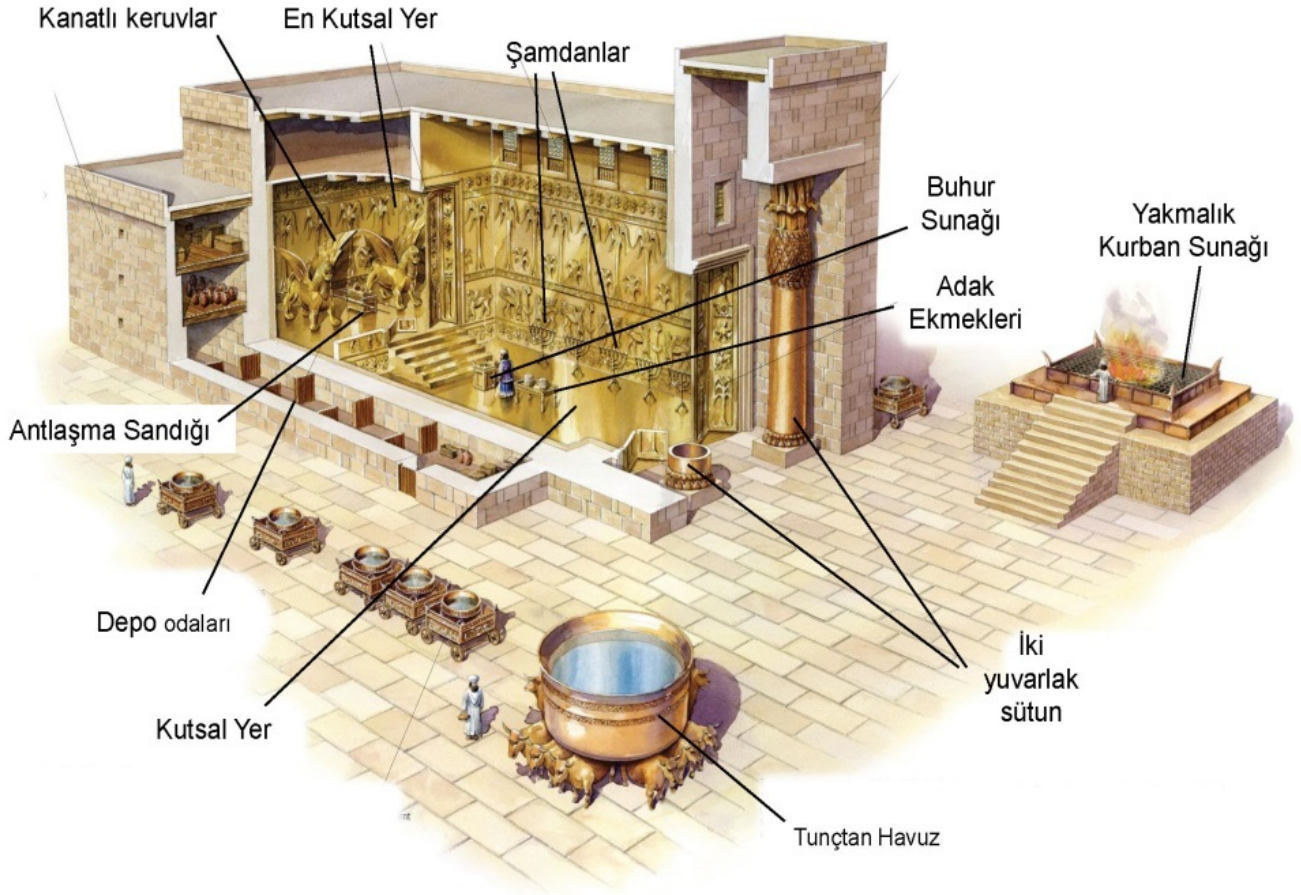
**Okunması Önerilen Bölümler:** Eyüp 19:23-26; 28:28;  
Mezmur 1; 25; Süleyman'ın Özdeyişleri 1:7; 9:10; 15:33;  
Vaiz 5:1-7; 12:13-14

---

ral Davut'un oğlu Süleyman'ın devri, İsrail ulusunun en görkemli zamanıydı. 1. Krallar 1-11, Süleyman'ın görkemli krallığının tarihini, bu tarihin merkezi olarak tapınağın yapılmasını ele alarak kaydeder (1Kr.5–8). Antlaşma Sandığı getirildikten sonra, “*Rab’bin görkemi RAB’bin evini (tapınağı) doldurmuştu*” (8:11) ve Süleyman etkili ve güzel bir şekilde yeni tapınağı ulusun merkezi ve her şey için Tanrı’ya bağlı olduklarının işareti olarak Rabbe adar (bölüm 8).

Ancak Süleyman'ın büyük serveti ve başarılarına karşın efsaneleşen yönü **bilgelidir**. Tanrı, ona Kendisinden ne isterse dileyebileceğini söylediğinde, Süleyman, “*bana öyle sezgi dolu bir yürek ver ki, iyi ile kötüyü ayırt edip halkını yönetebileyim*” der. Kendisi için zenginlikler ve zafer dilemediği için Rab ona, “*isteğini yerine getireceğim. Sana öyle bir bilgelik ve sezgi dolu bir yürek vereceğim ki, benzeri ne senden öncekilerde görülmüş, ne de senden sonrakilerde görülecek. Sana istemediklerini de vereceğim: Yaşadığın sürece öbür kralların erişemeyeceği bir zenginlik ve yüceliğe ulaşacaksın*” demiştir (3:5-13). Tanrı vaadini tutmuştur: “*Kral Süleyman dünyanın bütün krallarından daha zengin, daha bilgeydi. Tanrı’nın Süleyman’a verdiği bilgeliği dinlemek için bütün dünya onu görmek istiyordu*” (10:23-24).

## Süleyman'ın yaptırdığı görkemli Tapınak



Bu büyük krallık Süleyman'ın yönetimi altında büyük bir olasılıkla güneyde Akaba körfezinden kuzeyden Fırat Nehri'ne kadar uzanıyordu (bkz. bir sonraki sayfadaki harita).



## BİLGELİK KİTAPLARI

Birinci bölümde, günümüzde elimizde olan Eski Antlaşma'nın genel yapısına bakmıştık. Tanrı'nın insanı Kendi benzerliğinde yaratması ve onları düşmüş insanlıktan Kendisi için özel bir halk olmaları için kurtarmasıyla, Tanrı'nın planının temeli Kutsal Kitap'ın ilk beş kısmında atılmıştır. Bu temelin üzerine, Yeşu'dan Ester'in sonuna dek Tanrı'nın halkının devam eden tarihi kaydedilmiştir. Şimdi bu tarihsel kitapları neredeyse yarılacak.

Üçüncü ve dördüncü grup kitapların, tarihsel kitaplarda kaydedilen dönemlerde yazıldığını görmüştük. Üçüncü grupta, Tanrı halkının en derin duygularını Tanrı'ya ve birbirlerine döküşlerini görüyoruz. Tanrı'nın halkına verdiği yaşama onların gözüyle bakıyoruz. Son çalışmamızda Davut'un Mezmurlarda, kendi yüreğinin dua ve şükranlarını ifade etmesine rağmen, aynı zamanda Kutsal Ruh'un yönlendirmesiyle Mesih'e ilişkin peygamberliklerde de bulunduğunu gördük.

Süleyman, 3000 küsur mesel (özdeyiş) ve 1000'den fazla şarkı yazmıştır (1Kr.4:32). Süleyman'ın Özdeyişleri kitabının büyük bir kısmıyla birlikte Vaiz ve Neşideler Neşidesi (Ezgiler Ezgisi) kitaplarında da kaleme almıştır. Eyüp ve Mezmurlar kitaplarıyla birlikte Süleyman'ın yazıları, Eski Antlaşma'nın tarihsel kitaplarından sonra (bkz. sayfa 20), peygamberlik kitaplarından önce gelen ve adlarına "Bilgelik Kitapları" denilen beş kitabı oluşturur.

Yaratılış - Ester Tarihsel Kitaplar

### **Eyüp - Süleyman'ın Özdeyişleri Bilgelik Kitapları**

Yeşaya - Malaki Peygamberlik Kitapları

Bu, "Bilgelik Kitapları"nda bütün insanlar, doğrular ve kötüler, erdemliler ve sahtekârlar, anlayışlı olanlar ve anlayışsız olanlar ve en çok da hikmetli (bilge) olanlar ve akılsız olanlar diye hep iki gruba ayrılmışlardır (örneğin, Sül.14:1-9).

Bu kitaplar gerçek hayata eğilirler. İnsanlığı ilgilendiren en zor ahlaki ve felsefi konular hiçbir yerde rastlanmayacak bir biçimde burada ele alınır. Masum insanların neden acı çektikleri, kötülerin başarılı olmalarına neden izin verildiği, Tanrı'nın haksızlık ve adaletsizliğin devam etmesine neden izin verdiği ve yaşamın anlamı

gibi sorular sadece sorulmakla kalmamış aynı zamanda çok iyi bir biçimde yanıtlanmıştır. Yaratılış'tan beri izlediğimiz, Tanrı'nın bütün insanlığı bereketleme vaadi bu yanıtların dayanağını oluşturur.

## EYÜP

Eyüp, Kutsal Kitap'ın büyük bir olasılıkla ataların döneminde yazılmış olan belki de en eski kitabıdır. Dünyanın nasıl yönetildiğinin karanlık bilmeceğini ele alır. Neden doğru insanlar Eyüp'ün acı çektiği gibi acı çekiyorlar? Neden Tanrı inanlıların sıkıntılardan geçmelerine izin veriyor? Kötülük nerede başlamıştır? Şeytan'ın rolü nedir? gibi konulara yer verilmiştir.

Eyüp'ün Tanrı'dan sadece O'ndan aldığı bereket ve zenginliklerin yüzü suyu hürmetine korktuğunu küstahça iddia ettikten sonra Şeytan, Eyüp'ü sınamak için iki kez sınırlı izin alır (1:8-12; 2:3-6). Kısa bir zaman içinde Eyüp mahvolur. Bu şiirsel kitabın ana bölümü, Eyüp'le arkadaşlarının arasında geçen birkaç hararetli tartışmanın etrafında organize olmuştur (3-37). Arkadaşları, Eyüp canından ve "*Tanrı'ya lanet edip ölmesini*" söyleyen karısından (2:9) başka her şeyini kaybettikten sonra, onu "teselli etmeye" gelmişlerdi.

İsimleri Elifaz, Bildat ve Sofar olan üç arkadaşı, Eyüp'ün günah işlediğinden ötürü acı çektiğini söyleyerek onu suçlamış ve sahip olduğu zenginlikleri Tanrı'nın kendisine yeniden vermesi için tövbe etmesi gerektiğini söylemişlerdir. Eyüp, (haklı olarak) çektiklerinin nedeninin bu olmadığı konusunda ısrar etmiş ve (haksız olarak) Tanrı'yı kendisine karşı adaletsiz davranmakla suçlamıştır. Kitap, Rab'bin sessizliğini bozarak Eyüp'e meydan okuyup onun kendini doğru görmesi ve aceleyle sarfettiği sözler nedeniyle tövbe etmesini sağlaması (38:1 – 41:6) ve bilgisizce suçlamalarından ötürü arkadaşlarını azarlamasıyla biter (42:7-9).

Eyüp'ten alınacak dersler çoktur. Tanrı'nın doğru bir yaşamı bereketleyeceği genel kuralının istisnaları olduğunu, Eyüp'ün doğru bir insan olduğu halde büyük acılar çektiğini öğreniriz. Tanrı'nın halkının derin anlamlı nedenlerden ötürü acı çekmelerine izin verebileceğini görmek için, Şeytan'la Tanrı arasındaki uzun vadeli çatışmayı incelemek gereklidir. Aynı zamanda, kendi yaşamlarımızdaki üzücü olaylara nasıl karşılık vermemiz gerektiğini

de görürüz: “*RAB verdi ve RAB aldı. RAB’bin ismi mübarek olsun... Tanrı’dan iyilik kabul edelim de kötülük kabul etmeyelim mi?*” (1:21; 2:10).

Tanrı’nın bir şeyi yapma nedenlerini anlamasak bile, O’nu adil olmamakla ve zalimlikle asla suçlayamayız. “*Bu işin hepsinde Eyüp suç işlemedi ve Allah’a uygunsuzluk yüklemedi*” (1:22). Bunun yanında doğal günahkârlığımız konusunda Kutsal Kitap’ın gerçekçi sözlerini kabul etmeliyiz: “*O insan ki, haksızlığı su gibi içmektedir!*” (15:16).

Ama bizim amacımız için en önemli olanı, Eyüp’ün en derin acısında Tanrı’nın vaadinin sonsuz bir umut sağlama biçimidir. Eyüp 13:15’de “*Beni öldürse de O’na güveneceğim*” demiştir (özel çeviri). Tanrı’yla arasında duracak bir **aracının** özlemini çekmiş (9:33) ve Kutsal Kitap’ın kaydettiği çok büyük bir imana işaret eden yerlerin birinde şöyle demiştir: “*Ben ise, bilirim ki Kurtarıcım diridir ve sonunda yeryüzü üzerinde duracaktır ve benim derim, bu beden yok olduktan sonra, O zaman etim olmaksızın Allah’ı göreceğim, gözlerim O’nu görecektir ve bir başkasının gözleri değil*” (19:25-27). Tanrı’nın amacı, o zaman yaşamakta olan ve bir gün yeryüzüne gelecek olan bir Kurtarıcı’yı da içeriyordu.

Eyüp, bir diriliş gününün geleceğinden emindi. En derin fiziksel ve ruhsal sıkıntılarının içinde bile Tanrı’nın değiştirilmez planına bütün kalbiyle iman etmeye devam etti. Bu durum Tanrı’nın vaadine inanan herkes için bir örnektir:

*“Kardeşler, Rab’bin gelişine dek sabredin... Yüreklerinizi güçlendirin... İşte dayanmış olanları mutlu sayarız. Eyüp’ün nasıl dayandığını duydunuz. Rab’bin en sonunda onun için neler yaptığını bilirsiniz. Rab çok şefkatli ve merhametlidir”* (Yak.5:7, 8, 11).

## “BİLGELİK” MEZMURLARI VE SÜLEYMAN’IN ÖZDEYİŞLERİ

Tanrı’nın **vaadine** inanmak, inanan kişiyi Tanrı’yla doğru bir ilişki içine sokar. Bu ilişki bir din değildir. Bu, insan deneyiminin her yönünü etkileyen, Tanrı tarafından verilmiş **yeni bir yaşamdır**. Çoğu kez, Tanrı’nın sadece bizleri “iyi insanlar” yapmayı istediğini düşünerek O’nun bize olan ilgisini yeterince kavrayamıyoruz. Halbuki lütfu o denli büyüktür ki, O, bizlere Kendi görkemli ve

sonsuz yaşamında bir pay vermek istemektedir:

*“Bizi Kendi yüceliği ve erdemiyle çağırmanın Tanrısal gücü, Kendisini tanımamızın sonucu olarak bize, yaşamamız ve Tanrı yolunda yürümemiz için gereken her şeyi vermiştir. Tanrı'nın yüceliği ve erdemi sayesinde bize çok büyük ve değerli vaatler vermiştir. Öyle ki, dünyada kötü arzuların yol açtığı yozlaşmalardan kurtulmuş olarak, bu vaatler aracılığıyla Tanrısal özyapıya ortak olabilirsiniz”* (2Pe.1:3-4).

Eyüp kitabında, Mezmurlar'ın bazılarında(1, 19b, 25, 32, 34, 49, 78, 111, 112, 119, 127, 128, 133'te), Süleyman'ın Özdeyişleri'nde, Vaiz'de ve Neşideler Neşidesi'nde (Ezgiler Ezgisi), Tanrı'nın vaadine olan imandan gelen bu yeni yaşama **“bilgelik”** denir. Bu yüzden bu kitaplara Bilgelik Kitapları adını veriyoruz.

### **Rab'de Yaşam**

Bu bilge yaşam, **adaleti** (Sül.17:15), **çalışkanlığı** (Sül.14:23), **dürüstlüğü** (Sül.12:19, 22) ve **nazik, kontrol altında tutulan bir dili** içerir (Sül.10:19; 11:12; 15:1, 4). Rab'den korkan kişi, kötülükten uzak durur, hatta kötülükten nefret eder (Eyü.1:1, 8; 28:28; Mez.34:11; Sül.3:7). Bilge adamın sevinci Rab'bin yasasındadır (Mez.1:2). Bütün gurur, kibir, pis konuşmalar, öfke ve haset bırakılmalıdır (Sül.8:13; 14:2; 22:24; 23:17). Kutsal Kitap, Tanrı'nın halkından **din** değil, **yaşam** isteminde bulunur.

### **Rab Korkusu**

Bu bilgelik kitaplarının temel gerçeği şudur: **“Rab korkusu bilginin başlangıcıdır”** (Eyü.28:28; Sül.1:7; 9:10; 15:33; Vai.12:13). Gerçek anlayışın ilk ilkesi budur. Sadece Tanrı'yla doğru bir ilişki içinde olduğumuzda, O'nun yarattığı dünyayı, birbirimizi ve yaşamın kendisini anlamaya ve bütün bunların tadını çıkarmaya hazır olabiliriz. **“Rab korkusu hayata götürür”** (Sül.19:23).

Rab korkusu; her an yatırılması gereken, korkunç, ne zaman ne yapacağı belli olmayan bir zorbanın korkusu değildir. Rab korkusu, Tanrı'nın bizim her şeyi bilen Yaratıcımız olduğunu ve O'nun **“bütün dünyanın adil hakimi”** olduğunu bilmektir (Yar.18:25). Bir gün mutlaka O'nun önünde duracağız! Süleyman şöyle demiştir:

*“İşin sonu şudur; her şey işitildi: Tanrı'dan kork ve O'nun buyruklarını yerine getir...çünkü iyi olsun, kötü olsun, her gizli şeyle beraber her işi Tanrı yargılayacaktır”* (Vai.12:13-14).

Süleyman'ın zamanında, Rab korkusu yeni bir öğreti olmaktan çok uzaktı. Hatta bu temel gerçek, Süleyman'ın devrini, bundan önce incelediğimiz bütün dönemlere bağlar:

Eski günlerde imanlı adamlar, “Tanrı korkusunda yürürler” ve “Rab’be korkuyla hizmetederler”di. Ancak, Tanrı’yla olan yakın beraberliklerinde, duaları ne denli güçlü olursa olsun dinsel yaşamlarının temelinde Tanrı’nın huşu verici ve korkunç olduğu kavramı vardı. Tanrı hakkındaki bu düşünce, Kutsal Kitap’ın tümünde baskın çıkan düşüncedir ve kutsalların karakterlerine renk ve nitelik katar. Bu Tanrı korkusu, doğal bir tehlike korkusundan daha öte bir şeydi; mantıksal olmayan, Yüce Tanrı’nın önünde kişisel yetersizliğimizi hissetmenin verdiği bir duyguydu. Eskidönemlerde Tanrı insanlara Kendini gösterdiğinde sonuç hep, insanın içini burkutan günahkârlık ve suçluluk duygusuydu. -A. W. Tozer<sup>82</sup>

Tanrı’nın vaadine iman etmiş olan insanlar her zaman yaşamları aracılığıyla Tanrı’dan korktuklarını göstermişlerdir. Bu onları diğer insanlardan ayırmıştır. Üstelik Tanrı, Kendisinden korkanlarla özel bir şekilde ilgilenir:

*Bir insan RAB’den korkuyor mu?*

*RAB ona seçeceği yolu gösterir.*

*Gönenç içinde yaşayacak o insan,*

*Soyu yeryüzünü sahiplenecek.*

*RAB kendisinden korkanlarla sırrını paylaşır,*

***Onlara antlaşmasını bildirir***” (Mez.25:12-14).

Tanrı korkusunda yaşamaya karar vermeliyiz. Bu, Davut tarafından yazıldığı gündeki gibi güncelliğini koruyan geçerli bir olaydır. Bundan önceki bölümlerde incelediğimiz dönemlerdeki Rab korkusuna bir bakalım:

### **Atalardan Önceki Dönem**

Atalardan önceki dönemde, Tanrı’dan korkanların soyu ilk olarak Yaratılış 5’inci bölümde kaydedilmiştir. Hanok, “*Tanrı yolunda yürüdü*”<sup>83</sup> (Yar.5:22, 24). Bunun anlamı, Tanrı’nın gelmekte olan yargısının ışığı altında yaşadığıdır (bkz. Yah.14-15). Nuh, “*Rab’bin gözünde lütuf buldu... Nuh doğru bir insandı. Çağdaşları arasında kusursuz biriydi. Tanrı yolunda yürüdü*”<sup>2</sup> (Yar.6:8-9). İbraniler bu sözlere şunu ekler: “*İman sayesinde Nuh, henüz olmamış olaylarla*

ilgili olarak Tanrı tarafından uyarıldığında, **Tanrı korkusuyla** ev halkının kurtuluşu için bir gemi yaptı. Bununla dünyayı yargıladı ve imana dayanan doğruluğun mirasçısı oldu” (11:7).

### **Ataların Dönemi**

Ataların Tanrı korkusu ya da Tanrı'ya olan saygıları onlarda, Tanrı'nın vaatlerine itaatkâr bir güven oluşturdu. İbrahim, İshak'ı sunduğunda Tanrı, “**Tanrı'dan korktuğunu anladım**” dedi (Yar. 22:12). Yakup, Rab için “**Babası İshak'ın Korktuğu**” der (31:42, 53). Yusuf dürüst hareketlerini sadece şöyle açıkladı: “**Nasıl böyle bir kötülük yapar, Tanrı'ya karşı günah işlerim... Ben Tanrı'dan korkarım**” (39:8-9; 42:18).

### **Musa'nın Dönemi**

Musa'nın Dönemi'nde Yasa şu sözlerle özetlenmişti:

“Şimdi, ey İsrail halkı, Tanrınız RAB sizden ne istiyor? Yalnız şunu istiyor: Tanrınız **RAB'den korkun**, O'nun yollarında yürüyün, O'nu sevin; bütün yüreğinizle, bütün canınızla O'na kulluk edin; üzerinize iyilik gelsin diye bugün size bildirdiğim buyruklarına, kurallarına uyun” (Yas.10:12-13).

### **Krallardan Önceki Dönem**

İsrail halkı, Vaat Edilen Toprağa girdiğinde ve zafer dolu bir biçimde onu fethettiğinde Yeşu, aynı konunun üzerinde durarak şu sözleri onlara tekrar etti: “**Rab'den korkun**” (Yşu.4:24; 14:14).

### **Davut'un Dönemi**

Davut, son sözlerinde şöyle der: “**İnsanları doğrulukla ve Tanrı korkusuyla yöneten kişi, bulutsuz bir sabah, şafakta görünen gün ışığı gibidir, parlaklığı yağmurdan sonra topraktan ot bitirir.**’ Soyum da Tanrı'yla böyle değil mi? O benimle sonsuza dek kalıcı, her yönüyle düzenli ve güvenilir bir antlaşma yaptı” (2Sa.23:1-5).

Böylece her dönemde **Rab korkusu**, Tanrı'nın ilahi vaadi ve bereketine imanın önemli bir temeliydi. Aslında bu, aynı zamanda Tanrı'nın yaşam armağanından zevk almanın anahtarıdır.

### **VAİZ**

İnsan ikilemini derin bir biçimde anlayan “Davut oğlu Vaiz” (Süleyman), Tanrı olmadan, “güneşin altında bulunan” şeylerin

yaşamı anlamlı hale getirmediğini belirtir (1:3). İnsanoğlunun eğitim, zevk, yiyip içmek, zenginlik, mal mülk, iş, müzik, seks, saygınlık ve daha bir sürü şey gibi yaşamın anlamını bulmak için yaptığı tüm arayışların boş olduğunu anlatır. Zengin olsun fakir olsun, bilge olsun akılsız olsun bütün insanların ortak kaderi **ölüm ve mezardır**: “*Hepsi bir yere gidiyorlar; hepsi topraktır ve hepsi yine toprağa dönüyorlar*” (3:20), “*Anasının rahminden nasıl çıktı ise, geldiği gibi yine çıplak gidecek ve elinde götürsün diye emeği için hiçbir şey almayacak...*” (5:15). Öyleyse ne için uğraşıyoruz? Neden hayattayım? Bundan başka bir şey yok mu?

Dünyanın sunduğu her şeyi bir araya koysanız, bunların hiçbiri insanın yüreğini tatmin edemez. ‘İnsan kalbinde Tanrı tarafından biçimlendirilmiş bir boşluk vardır’ diyen Pascal’dı. Augustine ise şu gözlemde bulunmuştur; ‘Sen bizi Kendin için yarattın ya Rab ve kalplerimiz Sende dinlenene dek hiçbir huzur bulamayacak.’<sup>84</sup>

Bu kitap, sonsuzluk umudu olmadığı takdirde, yaşamın boş olduğunu ortaya koyarak dünyasal bakışın kısırlığını gösterir. Yanıtları sadece Tanrı’nın vaadinde verilen derin sorular sorar. Bizi ölümün ötesine taşıyacak bir amaç olmadan kalplerimiz tatmin olmaz, çünkü Tanrı sonsuzluğu insan kalbine koymuştur (3:11). “*Anlamsız, anlamsız, her şey anlamsız!*” (12:8) yargısını sadece diriliş ve sonsuz yaşam yanıtlar. İnsanlığı tanrısal bir Kurtarıcı aracılığıyla kurtarmak ve kurtardıklarının arasında sonsuza dek sevgi dolu bir şekilde yaşamak vaadi, insan kalbinin en derin gereksinimlerini karşılar ve o boşluğu doldurur. Rab’be ve O’nun bilge iyiliğine sevinçle güvenip yaşamın yanıt bulmamış birçok sorusunu Kendi istediği zamanda yanıtlaması için tüm bunları O’na bırakmaya çağrıldık.

## **NEŞİDELER NEŞİDESİ (EZGİLER EZGİSİ)**

“Vaiz” kitabının hemen ardından gelen Neşideler Neşidesi, “Vaiz” kitabında sorulan sorulara direkt bir yanıtıdır. Tanrı ile her şey “anlamsız” değildir. Durum bunun tam tersidir. Tanrı’nın halkı için olan amacı, sevgi, anlam ve sevinçle doludur. Bu amaç, Tanrı’nın Kendisiyle olan kutsal bir sevgi ilişkisinden başka bir şey değildir. Tanrı’nın Yasası’nın temel ilkesi, “*Allah’ın Rab’bi bütün yüreğinle ve*

*bütün canınla ve bütün kuvvetinle seveceksin*”dir (Yas.6:5). Ama Şeytan, Tanrı’nın amacının asla yerine gelmeyeceğini, insanın Tanrı’yı asla Tanrı olduğu için değil, O’ndan ne elde edebileceğini düşünerek seveceğini söylemiştir (Eyü.1:9-11; 2:4). Ama Rab, ruhsal “gelini” olmak üzere Kendisi için bir halk oluşturmaktadır! Kendisini sonsuza dek ruhta ve gerçekte sevecek olan kişileri aramaktadır.

Rab’bin bütün yaşam armağanları zevk doludur ve bunların en büyüğü de **sevgidir**: “*Bir insan sevgiye bedel evinin bütün malını verse, bu bile hor görülen bir karşılık olur*” (Neş.8:7). Neşideler Neşidesi “*Tanrı’dan gelen bir alev*” diye adlandırdığı tek eşli evliliği kutlar (Neş.8:6-7; ve Sül.5:18-21). Ezginin ana kahramanları Şulamitli kadın ve “sevgili”sidir. Ama bu ezginin daha derin bir anlamı olduğunu da anlıyoruz. Ezgideki sevgi ilişkisi Rab ve halkı arasındaki ilişkiyi resimler. Ezgide geçen olaylar, Rab’bin sevdikleriyle arasında geçenlerin tarihinin tümünü sembolik bir biçimde göstermektedir.<sup>85</sup>

Sevgi çok güçlüdür, ama hiçbir sevgi Rab’bin sevgisi kadar sabırlı değildir. Tanrı’nın İbrahim’i seçmesiyle başlayan antlaşma sevgisi, Kendi halkının itaatsizliğiyle bile bozguna uğratılamaz. Aslında Süleyman’ın yazdığı Ezgide bulunan kusursuz evlilik, maalesef Süleyman’ın kendi hayatında bile gerçekleşmemiştir (1Kr. 11:1-13). Süleyman’ın hoş olmayan çok eşliliği ve eşlerinin putlarına tapması sonucu Tanrı ile halkı arasındaki ruhsal sevgi soğudu. Bu şekilde gerçek sevgi ve sadakati kutlayan Neşideler Neşidesi, İsrail’i ruhsal zinalarından ötürü suçlayan peygamberlik kitaplarıyla (Yeşaya - Malaki) derin bir tezat ve aynı zamanda onlar için uygun bir giriş oluşturur.

## **RAB’DEN BİLGELİK ARAYIŞI İÇİNDE OLMAK**

Diri Tanrı’yı kişisel bir biçimde tanımamız için olayı Tanrı başlatır, O bize izin verir: “*Yüce Olanı biz bulamayız*” (Eyü.37:23). Ama Tanrı bizi kutsamaya azimli olduğu için O’nun huzuruna gelip O’nu arayabiliriz.

Bilgelik Tanrı’dan başka hiçbir kaynaktan elde edilemez. Bilgelik arayışı kişiyi, kendisini bilge kılmaktaki acizliğinin farkında olarak huşu ve saygı içinde dizleri üzerine çöktürtmedikçe, bilgelik o kişi için kapalı bir kitap olmaya devam eder.<sup>86</sup>



İçtenlikle ve istekli bir şekilde Tanrı'dan bilgelik **istemeliyiz**, yoksa bilge olamayız. Bilgelik, “*Beni sevenleriben de severim, arayan beni bulur*” der (Sül.8:17). Kutsanmış adam, “*zevkini RABbin yasasından alır ve gece gündüz onun üzerinde derin derin düşünür*” (Mez.1:2). Tanrı'nın böyle kişilere olan vaadi zengin ve doludur:

*“Ne mutlu RAB'den korkan insana,  
O'nun buyruklarından büyük zevk alana!...*

*Asla sarsılmaz,*

*Sonsuza dek anılır doğru insan.”* (Mez.112:1, 6).

Kişi Tanrı'nın bilgeliğinin bulunduğu Tanrı Sözü'ne çok zaman ayırmalıdır. Bu zamanı bulabilmek için sabahın erken saatleri ya da gecenin geç saatlerini kullanmak gerekebilir. *Kutsal Kitap* okunmalı, incelenmeli, üzerinde düşünülmesi ve günlük yaşama uygulanmalıdır. Bulduğumuz bilgelik etrafımızdaki insanların çoğuna akılsızlık gibi görünebilir, ama bu çoğunluğun bilgeliği değil, Tanrı'nın bilgeliğidir (1Ko.1:18 - 2:16; Yak.3:17-18). Tanrı'nın Sözü'nde, “*Tanrı'nın sırrının, yani bilgeliğin ve bilginin tüm hazinelerinin saklı olduğu*” Mesih'i buluruz (Kol.2:3). Bilgeliği aramak zordur ve bize pahalıya mal olacaktır, ama bunun başka bir yolu yoktur. Bilgeliğin meyvesi “*altından, saf altından daha iyidir*” (Sül.8:19).

## SONUÇ

Gerçek bilgelik, Tanrı'nın yollarını ve kalbini anlamaktır. Kutsal Olan Tanrı'nın bilgisidir. Tanrı'nın değiştirilemez planına olan diri iman, günlük yaşamımızın her yönüne anlam katar. En büyük bilgelik budur.

*“RAB kendisinden korkanlarla sırrını paylaşır,  
Onlara antlaşmasını bildirir”  
(Mez.25:14).*

## UYGULAMA SORULARI

1. Eyüp kitabı, Tanrı, Şeytan ve inanlı (Eyüp) arasındaki büyüleyici olayı kaydeder. Eyüp 1-2'yi okuyun. Bu ayetlerden Şeytan ve onun etkinlikleri hakkında hangi gerçekleri çıkartabilirsiniz?

Tanrı'nın Şeytan'a, Eyüp'ü böylesine sınamasına neden izin verdiğini düşünüyorsunuz (1:8-12; 2:3-6)?

2. Aşağıdaki boşluğa Eyüp 19:25-27'yi kendi sözlerinizle yazın.

Burada hangi önemli gerçekler dile getirilmiştir?

3. 1. Krallar 3:5-13'de Süleyman neden Rab'bi hoşnut etmeyi dilemiştir?

Bunun sonucu olarak Rab ona ne vaat etmiştir?

4. Eyüp 28:28; Süleyman'ın Özdeyişleri 1:7; 9:10; 19:23; Vaiz 12:13'de hangi önemli ruhsal ilke bulunmaktadır?

Neden bu ilkenin doğru olduğunu düşünüyorsunuz?

Bu ilkenin pratik etkileri nelerdir (Sül.8:13; 14:2; 28:17)?

5. Aşağıdaki ayetlerde bulunan "bilge" bir yaşamın niteliklerinden bazılarını yazın.

Sül.17:15 Sül.22:24

Sül.14:23 Sül.12:19, 22

Mez.1:2 Sül.10:19; 11:12; 15:1, 4

**6.** Sayfa 192-193'de A. W. Tozer'den, Tanrı korkusunun ne demek olduğunu açıklayan bir alıntı var. O paragrafı yeniden okuyun. Ataların Rab'be olan saygısının bu tanımı Tanrı'yla olan ilişkinizle nasıl karşılaştırabilirsiniz?

Tanrı'dan korkuyor musunuz? Eğer korkuyorsanız bu, yaşamınızı hangi pratik açıdan etkiliyor?

**7.** Rab'den korkanlara hangi vaat verilmiştir (Mez.25:12-14)?

**8.** Tanrı korkusu bu ataların yaşamlarında kendisini nasıl belli etmiştir? İbrahim (Yar.22:12)

Yusuf (Yar.39:6-12; 42:18)

**9.** Süleyman, her alanını araştırdıktan sonra yaşamın anlam ve amacını bulmak için vardığı sonuçları nasıl özetliyor (Vai.1:2; 12:13-14)?

Bu iki ayet arasında nasıl bir uyum görüyorsunuz? Yaşam hangi bakımdan anlamsızdır?

**10.** Ezgi çok güzel bir aşk şiiridir. Sevgi, Neşideler Neşidesi 8:6-8'de nasıl tanımlanıyor?

Tanrı'nın evlilik kalıbı nedir (Sül.5:15-21)?

Eğer bu ezgi gerçekten de Rab'le Kendi halkı arasındaki sevgi ilişkisini dile

getiriyorsa bu size, halkının sadakatsizliği karşısında Tanrı'nın tutumunun ne olduğunu gösteriyor?

Bu bölümü Rab'le olan ilişkinize nasıl uygulayabilirsiniz?

1. Şimdiki ya da geğmişteki hayatınız ne bakımdan Eyüp'ünkine ya da Süleyman'inkine benziyor? Hangi kesin alanlarda değişim ya da büyüme görmek isterdiniz?

# 10. VAADİN PEYGAMBERLERİ

## Birinci Sürgün Öncesi Dönem

**Ele Alınan Bölümler:** 1. Krallar 12 - 2. Krallar 14; Hoşeya

**Okunması Önerilen Bölümler:** Hoşeya 4:1-6; 6:1-7; 14;  
Yoel 2:1-2, 28-32; 3:18; Amos 9:11-15; Obadya 15-18;

anrı'nın amacı değişmez. Buna karşın, Tanrı'nın Kendi planını, birden göstermek yerine **yavaş yavaş**, dönem dönem bildirip gerçekleştirmeyi seçmiş olduğunu gördük. Şimdiye kadar ele aldıklarımızı bir gözden geçirelim:

**Atalardan Önceki Dönem** (Yaratılış 1–11): Yaratılışın ardından insanlığın üzerine gelen üç büyük yıkımı Tanrı'nın vaadi izlemiştir. Tanrı önce Adem'e, sonra Nuh'a ve İbrahim'e, yozlaşmış olan insanlığı kurtarıp kutsama planını bildirmiştir.

**Ataların Dönemi** (Yaratılış 12–50): Tanrı, kendileri aracılığıyla, “*yeryüzündeki halkların hepsini kutsayacağı*” **bir aile** seçti. Tanrı, İbrahim'e, İshak'a ve Yakup'a bir mirasçı, bir miras ve dünya çapında bir bereket vaat etmişti.

**Musa'nın Dönemi** (Çıkış - Tesniye): Musa geldiğinde, “soy” gelişip bir “**halk**” olmuştu. Tanrı, onlara Kutsal Yasasını vererek ve onların arasında yaşamaya tenezzül ederek İsrail'le hiçbir ulusla girmediği türde bir ilişkiye girdi.

**Krallardan Önceki Dönem** (Yeşu - Rut): Önderliğin Musa'dan Yeşu'ya geçişi yeni bir odak noktası oluşturdu: Bu, İsrail'in itaat ve imanla aldığı, buna karşın günah ve inançsızlıkla tekrar tekrar kaybettiği **diyar** ve **huzurdu**.

**Davut'un Dönemi** (1. - 2. Samuel; Mezmurlar): Bir “soy”, dünya çapında bir kutsama ve bir “huzur” şimdi Davut'un soyundan gelen bir **kralı** merkez alıyordu. Tanrı ona, insanlığın geleceğini içeren sonsuz bir krallık vaat etti.

**Süleyman'ın Dönemi** (1. Krallar 1-11; Eyüp - Neşideler Neşidesi/Ezgiler Ezgisi): Tanrı'nın varlığının görkemi şimdi Davut'un oğlunun Kudüs'te inşa ettirdiği tapınağı doldurmuştu. Süleyman'ın kral olduğu dönem, İsrail tarihinin en görkemli ve eşi olmayan kutsamalar devriydi. Saba Kraliçesi, duyduğu inanılmaz haberlerin doğru olup olmadığını kendi gözleriyle görmek için çok uzaklardan gelmişti. Saba Kraliçesinin bu konuda vardığı kararı 1. Krallar 10:6-9'da buluyoruz:

*“Ülkemdeyken yaptıklarınla ve bilgeliğinle ilgili bütün duyduklarım doğruymuş” dedi, “Ama gelip kendi gözlerimle görünceye dek inanmamıştım. Bunların yarısı bile bana anlatılmadı. Bilgeliğin de, zenginliğin de duyduklarımdan kat kat fazla. Ne mutlu adamlarına, ne mutlu sana hizmet eden görevlilere! Çünkü sürekli bilgeliğine tanık oluyorlar.*

*Senden hoşnut kalan, seni İsrail tahtına oturtan Tanrın RAB'be övgüler olsun! RAB İsrail'e sonsuz sevgi duyduğundan, doğruluk ve adaleti sağlaman için seni kral yaptı."*

## SÜRGÜNE GİDEN YOL

Ne yazık ki Süleyman yaşamına Rab korkusu ile devam etmedi. Krallığının düşüşünün tohumları kendisi tarafından ekildi. Tesniye 17:16-17'deki Musa'nın yasasına itaatsizlik ederek kendisi için birçok at ve karı aldı. Putperest karıları sonunda onu da putperest yaptılar ve Rab, krallığın bir kısmını Davut'un soyundan almaya karar verdi (1Kr.10:26 - 11:13).

Süleyman'ın oğlu Rehoboam babasının yerine saltanat sürebilirdi. Ama bilge önerileri aptalca reddetmesi on oymağın, Yeroboam'ın kötü önderliği altında isyan etmesine neden oldu (1Kr.12). Kral Davut'un soyundan gelen krala sadece Yahuda ve Benyamin oymakları sadık kaldılar. O noktadan itibaren krallık, Kuzeydeki İsrail Krallığı ve Güneydeki Yahuda Krallığı olmak üzere ikiye ayrıldı (bkz. kroki). Bir kaç farklı isimle bilinen bu iki krallığın ilk kralları aşağıdaki krokide görülebilir.

### KUZEY KRALLIĞI

(“İsrail” “Efraim” veya “Yusuf”)

Başkenti: *Samiriye*

**Yeroboam** <sup>☞</sup> *Nebat* <sup>☞</sup> *Baaşa* <sup>☞</sup>

☞

### BÖLÜNMÜŞ KRALLIK

(M.Ö. 931)

☞

**Rehoboam** <sup>☞</sup> *Abiya* <sup>☞</sup> *Asa* <sup>☞</sup>

### GÜNEY KRALLIĞI

(“Yahuda”veya “Benyamin”)

Başkenti: *Kudüs*

Krallığın bölünmesini izleyen döneme “Birinci **Sürgün Öncesi** dönem” adını verdik, çünkü Süleyman'ın M.Ö. 931'de ölümünden sonra ulus 345 yıl yokuş aşağıya gitti ve bu gidiş, Yahudi ulusunun Babilliler tarafından **sürgüne** götürülmesine kadar durmadı (2Kr.25).

## PEYGAMBERLER

Tanrı iki krallığı yavaş yavaş yok olmaya terk etmedi. Tekrar tekrar

onları seçtikleri yolun sonucu hakkında uyarmak ve iyilikle tövbeye yönlendirmek üzere peygamberler gönderdi.

“Peygamber” kimdir? “Peygamberler, insanları tövbe etmeye ve kutsal bir yaşam sürmeye yönlendirmeye çalışarak hem yasayı hem de vaadi yayan doğruluk bildiricileriydiler... Çünkü geleceğin Tanrı’ya ve O’nun adil egemenliğine ait olduğunu biliyorlardı.”<sup>87</sup> Peygamberler Tanrı’nın, “bir ulusun tarihinin krizli zamanlarında ortaya çıkıp ahlakî vicdan görevi gören”<sup>88</sup> sözcüleri ve yazıcılarıydılar.

Kuzey krallıkta sahneye ilk önce **mucizeler yaratan peygamberler** İlyas ve Elişa çıktı (1Kr.17 – 2Kr.9). İlyas’ın sert hareketleri Tanrı’nın gururlu ve günahkâr halkına yargısını gösteriyordu. Elişa’nın iyileştirme ve mucizeler yapması ise Tanrı’nın, Yahudi olmayan uluslardan bile tövbe edenlere yönelik merhamet dolu bereketini gösteriyordu (bkz. Luk.4:24-28).

Çok geçmeden, M.Ö. 9’uncu yüzyılda **Obadya** ve **Yoel**’le başlayan **yazı yazan peygamberler**, halkı, Tanrı’nın putperestlik ve günah üzerine yargısının geleceği “Rab’bin Günü” hakkında uyarmaya başladılar. Sonra, M.Ö. 8’inci yüzyılda özel olarak kuzey krallığını, tövbe etmedikleri takdirde başına gelecek yıkım hakkında uyarmak için **Hoşeya, Amos, Yunus** ve **Mika** geldi. İsraililer, putperestliği, ahlaksızlığı, zevke düşkünlüğü, adaletsizliği ve diğer günahları dinsel uygulamalarla örtbas etmeye çalışıyordu. Ama eğer Tanrı gerçekten de Kutsal Olan idiyse, yargının gelmesi gerekiyordu. Ancak birkaç istisna hariç, kuzey oymaklar paldır küldür kendilerini yıkıma attı. Başkentleri Samiriye M.Ö. 722’de Asurluların eline geçti ve bundan sonra peygamberler Yahuda’ya yollandılar.

## PEYGAMBERSEL YAZILAR

Eski Antlaşma’da peygamberlerin yazıları Neşideler Neşidesi’ni izler. Bunlara Peygambersel Kitaplar ya da “Son Peygamberler” (bkz. Ek 1) denir. Bu bölümde 17 kitap vardır ve bunların içinden Yeremya tarafından yazılmış olan Yeremya’nın Mersiyeleri hariç her biri değişik bir peygamberin ismini taşır. Bunları, yazdıkları kitapların uzunluğunu temel alarak iki gruba ayırıyoruz:

1) (Yeşaya’dan Daniel’e kadar olan) **Uzun Peygamberlikler**. Bunlar 4 tanedir ve ilk sıraya konulmuşlardır.

2) Bunları (Hoşeya’dan Malaki’ye kadar olan) **Kısa Peygamberlikler** izler ve bir tek esermişçesine aynı gruba konulmuşlardır.

On altı peygamberden on biri kitaplarını, 2. Krallar kitabında kaydedilen zaman dilimi içinde, Kudüs’ün M.Ö. 586 yılında yakılıp yıkılmasından önce yazmışlardır. İki tanesi Kudüs’ün yıkılışını izleyen 70 yıllık Sürgün sırasında ve son üç tanesi ise Sürgünden sonra yazmıştır. Bu konuda daha fazla ayrıntıyı Ek 3’de bulabilirsiniz. Bu kitaplara Sürgünle ilgili beş kronolojik dönemde (10–

14.bölümler) bakacağız:

10. bölüm: **Birinci Sürgün Öncesi Dönem** (M.Ö. 930 - 760) Hoşeya, Yoel, Amos, Obadya

11. bölüm: **İkinci Sürgün Öncesi Dönem** (M.Ö. 760 - 722) Mika ve Yeşaya

12. bölüm: **Üçüncü Sürgün Öncesi Dönem** (M.Ö. 720-600) Yunus, Nahum, Habakuk, Sefanya, Yeremya

KUDÜS'ÜN DÜŞÜŞÜ (M.Ö. 586)

13. bölüm: **Sürgün Dönemi** (M.Ö. 593-537)

Yeremya'nın Mersiyeleri, Hezekiel ve Daniel

KUDÜS'E DÖNÜŞ (M.Ö. 420-450)

14. bölüm: **Sürgünden Sonraki Dönem** (M.Ö. 538-430)

Hagay, Zekeriya ve Malaki

### **KUTSAL KİTAP'TA PEYGAMBERSEL YAZILARIN YERİ**

Son incelememizde, hem Tanrı'ya hem de birbirlerine hitap eden Tanrı halkının en derin düşünceleri, duaları ve acılı yakarışlarının 'bilgelik kitapları'nda (EyüpNeşideler Neşidesi) kaydedildiğini gördük. Ama Neşideler Neşidesi'yle Yeşaya arasındaki sayfayı çevirdiğimizde büyük bir değişikliğin farkına varırız. Şimdi burada insanın konuşmasını değil, Tanrı'nın doğrudan doğruya birinci tekil şahısta konuştuğunu görürüz. Tanrı, halkını uyarmak ve onlara cesaret vermek için onlara hitap ederken Kendi yüreği açıkça ortaya konulmaktadır. Yeşaya'nın ilk birkaç ayeti bunun çarpıcı bir örneğidir.

“Çocukları yetiştirip büyüttüm,

Ama bana başkaldırdılar.

Öküz sahibini, eşek efendisinin yemliğini bilir,

Ama İsrail halkı bu kadarını bile bilmiyor,

Halkım anlamıyor.’

Günahlı ulusun, suç yüklü halkın,

Kötülük yapan soyun,

*Baştan çıkmış çocukların vay haline!*

RAB'bi terk ettiler,

İsrail'in Kutsalı'nı hor gördüler,

O'na sırt çevirdiler” (Yşa.1:2-4).

Peygamberler, Tanrı'nın Kendi düşüncelerini, acil uyarılarını ve hatta itaatsiz çocuklarından ötürü içinde duyduğu derin acıyı bizlere göstermektedirler. Eğer Mezmurlar Davut'un Tanrısı için olan en derin özlemlerini kaydediyorsa, peygamberlik yazıları da, “Tanrı'nın derin düşüncelerini” (1Ko.2:10-11) yansıtırlar. Bu tür Kutsal Yazılar, Tanrı halkının Kendisinden uzaklaştığı dönemlerde özellikle tipiktir. Bu duygulandırıcı yazılarda Tanrı'nın kendilerini sözcüsü aracılığıyla çağırdığını, halkını özlediğini, ama ne yazık ki, bunun fazla



bir etkisi olmadığını görüyoruz:  
“Efrayim'e yürümeyi ben öğrettim,  
Kollarıma aldım onları.  
Ama kendilerine şifa verenin  
Ben olduğumu anlamadılar.  
Onları insancıl iplerle,  
Sevgi bağlarıyla kendime çektim;  
Boyunduruklarını kaldıran biri oldum,  
Eğilip yiyeceklerini verdim.”  
“Mısır'a dönmeyecekler,  
Asur kral olacak başlarına,  
Çünkü bana dönmek istemediler.  
Fırıl fırıl kılıç dönecek kentlerinde,  
Kapı sürgülerini yok edecek,  
Tüketecek onları düzenleri yüzünden.  
Halkım benden uzaklaşmaya kararlı.  
Beni, Yüce Olan'ı çağırırsalar bile,  
Asla yüceltmeyeceğim onları.”  
“Nasıl vazgeçerim senden, ey Efrayim?  
Nasıl teslim ederim seni, ey İsrail?  
Adma'ya yaptığımı nasıl sana yaparım?  
Seni nasıl Sevoyim'e çeviririm?  
Yüreğim değişti içimde,  
Alevlendi acıma duygularım” (Hoş.11:3-8).

Ne kadar üzücü! Tanrı konuştuğu zaman dinleme konusunda İsrail'in yaptığı hatalardan bir şeyler öğrenmemiz çok önemlidir!

## **PEYGAMBERLERİN İKİ YÖNLÜ MESAJI**

Eski Antlaşma peygamberliği, başarısızlığa uğramış Eski Antlaşma'yla vaat edilen Yeni Antlaşma arasındaki uçuruma bir köprü kurar. Bu peygamberlikler, birinci antlaşmanın başarısızlığının nedenini (İsrail'in günahkârlığı) ve ikinci antlaşmanın neden mutlaka gerçekleşeceğini (Tanrı'nın sadakati) açıklar.

Peygamberleri, Tanrı'nın halkını uyararak mahva giden yokuş aşağı kayışı durdurmaya çalışırken, bir yandan da Tanrı'nın vaatlerinin gerçekleşeceği ileriye, gelecek çağlara bakan bir dizi mesajcı olarak gözümüzün önüne getirebiliriz:

Çok değişik geçmişleri olan ve çok farklı durumlar içinde yaşayan bu peygamberler, kendilerine gelen mesajı 400 yılı aşan bir zaman dilimi içinde yazmışlardır. Buna karşın mesajlarının güçlü ve otoriter bir birliği vardır. Peygambersel yazılarda iki temel konu görülür:

## **1) Tanrı'nın İnsanların Kurduğu Krallıklar Üzerine Gelecek Olan Yargısının Kesinliği**

Tanrı neden sessizdir? Neden kötü uluslar cezalandırılmıyorlar? Sonuçta adaletin yerine gelmesi diye bir şey var mıdır? Peygamberlerin buna verdikleri yanıt direkt ve açıktır. Sonuçta yeryüzü mutlaka yargılanacaktır. Buna, “*Rab’bin Günü*” denir ve göklerin Tanrısının ulusların kötülüğünün hesabını sormak için açıkça devreye gireceği zamandır (Oba.15; Yoe.3:1-21). Rab’bin Günü korkunç olacaktır: “*Her şeye gücü yeten, o gün yıkım getireceği*” gün, “*Karanlık, sıkıntılı bir gün olacak, bulutlu, koyu karanlık bir gün*”, “*RAB’bin o büyük günü ne korkunçtur! O güne kim dayanabilir?*” (Yoe.1:15-16; 2:2, 11; Amo.5:18-20).

Tanrı dinsel faaliyetler üzerinde değil, gerçek doğruluk üzerinde ısrar eder (Yoe.2:13; Amo.5:22-27). Tanrı bizleri cezalandırmak istemez. Bunun yerine bizleri uyarırken bile büyük bir merhametle tövbe etmemiz için bize yalvarır (Yoe.2:12-17; Hoş.6:1-3; 11:1-11; 14:1-3; Yun.3-4). Tanrı'nın yargıları halkının dikkatini Tanrı'ya çekmek üzere hazırlanmışlardı. Tanrı “*Bana dönmediğiniz için*” (Amo. 5:6-12), “*Kavmım sırtını bana çevirmeye azimli!*” (Hoş.11:7) ayetlerinde de görüldüğü gibi, kavmı Kendine yaklaşıyor diye üzülmemektedir. Ancak Tanrı kutsal olduğu için son yargının gelişi kesindir.

## **2) Sonuçta Tanrı'nın Krallığının Kurulması**

İsrail'in günahı, peygamberlerin çoğunun üzerine eğilmesi gereken bir konuydu. Buna karşın, yargı sözleriyle birlikte Tanrı'nın çok uzun bir süre önce vaat edilen sonsuz krallığının parlak beklentisi de vardı.<sup>89</sup>

Yargı kaçınılmaz olduğu halde, söylenen son söz değildir. Lütuf zaferi kazanacak ve Tanrı'nın vaadi yerine gelecektir. İsrail'de yargıdan ötürü yok olmayacak tövbe etmiş “*kurtulanlar*” (bir “*bakiye*”) kalacaktır (Oba.17; Hoş.6:2; 11:11; 14:4-6; Amo.9:8). Tanrı onları Kendi krallığıyla kurtaracak ve bereketleyecektir.

### **PEYGAMBERSEL GÖRÜŞ AÇISI**

Eski Antlaşma'nın gelecekle ilgili peygamberliklerinin yerine gelişlerini doğru bir şekilde yorumlamak için, peygamberlerin sık sık, Mesih'in iki ayrı gelişini bir tek olayın değişik yönleri olarak gördüklerini anlamamız gerektir. Bir tablonun sadece iki boyutu olduğu ve derinliği olmadığı gibi, peygambersel görüş açısının genelde bir zaman boyutu yoktur. Bu olaya bir başka örnek de, yıldızlar ya da galaksilere güçlü bir teleskop aracılığıyla bakmaktır.

Aralarında aslında ışık yılları olan yıldızlar yan yana görünürler. Mesih'in iki gelişine iki dağın zirvesi gibi bakabiliriz. Uzaktan, zirveleri birbirinden ayıran büyük vadi gözükmüyor ve iki zirve bir tekmiş gibi gözükür.

Bu yüzden bu çok önemli ve hayret verici peygamberlikleri ancak Mesih'in birinci gelişi ve İncil yazıları aracılığının getirdiği bilgiyle doğru bir şekilde yorumlayabiliriz.

Aşağıda ele alacağımız beş peygambersel kitaptan her birinin Tanrı'nın devam eden planına ne gibi bir katkıda bulunduğu kısaca bakalım:

## HOŞEYA

Bu kitap, Rab'bin Hoşeya'ya "***Git, bir fahişeyi kendine karı olarak al... çünkü memleket Rab'bin ardından ayrılarak çok zina ediyor***" diye verdiği şaşkıncu buyrukla başlar (1:2). Bu sözler kitabın özel konusunu oluşturur ki bu da; Tanrı'nın Kendi halkıyla yaptığı antlaşma ilişkisini önce bozması sonra da düzeltmesidir. Neşideler Neşidesi'nde gözler önüne serildiği gibi Tanrı, onlarla "evlenmiştir" (bununla Tanrı'nın onlarla çok güçlü bir ilişki kurduğunu kastediyoruz) ve onları Kendi canı gibi sever. Hiçbir kitap Tanrı'nın azimli sevgisini Hoşeya'dan daha güçlü bir biçimde dışa vuramaz.

İsrail, sevilen bir eşin kocasını bırakıp fahişe olması gibi davranmıştı. Bu sadakatsizlikten ötürü, Tanrı halkını boşamalı ve onları Loruham: "Acınmayan" ve Loammi: "Ulusum değil" (1:6-9) durumuna getirmeliydi. Yıllar sonra Rab, kuzeydeki krallığın bu uzaklaştırılmasından bir "boşanma"<sup>90</sup> olarak söz eder:

*Fahişelikleri yüzünden dönek İsrail'i boşayıp ona boşanma belgesini verdiğimi de gördüğü halde hiç korkmadı, o da gidip fahişelik etti (Yer.3:8).*

Ama sonra Hoşeya'ya karısını düştüğü zinalardan tekrar satın alması söylenmiştir: "***Onlar putlara taptıkları halde, RAB İsrail oğullarını nasıl seviyorsa sen de yine git, zina eden bir kadın olduğu halde kocası tarafından sevilen kadını sev.***" RAB, Kendisine ihanet eden "karısını" yine alacaktır (3:1-5). "***Seni ebediyen Kendime nişanlayacağım; evet seni doğrulukla, adaletle, sevgiyle ve merhametle Kendime nişanlayacağım***" (2:14-23).

4:1'de RAB, İsrail'e karşı üç yönlü suçlamasını şöyle özetler: "***RAB'bin memlekette oturanlarla davası var, çünkü memlekette 1) gerçek ya da 2) sadık sevgi ya da 3) Tanrı bilgisi diye bir şey yok.***" Kitabın ana bölümünü (4-14) bu üç konu oluşturur. Şöyle ki, bu suçlamaları sondan başa doğru ele aldığımızda sonuçta, İsrail'i kurtarma vaadi ve dokunaklı bir yalvarışın olduğunu görürüz.

### Suçlama ve Ceza

### Yalvarış ve Vaat

#### 1. Tanrı bilgilerinin olmaması

(4:2 - 5:15) “Kavmım bilgi yokluğundan helak oldu” (4:6) “Dönelim... o bizi ayağa kaldıracaktır...Rab bilgisinin ardına düşelim” (6:1-3)

---

## 2. Sevgilerinin sadık olmaması

(6:4 - 10:15) “Sizin sadakatiniz uçup giden bir sabah bulutu gibidir” (6:4) “Ey Efraim, seni nasıl veririm? Ey İsrail seni nasıl bırakırım? Böyle bir şey yapmayacağım” (11:1-11)

---

## 3. İçlerinde gerçek olmaması

(11:12 - 13:16) “Efraim yalanla ve İsrail evi de hile ile çevremi sarıyor” (11:12) “Ey İsrail, Allahın RAB’be dön...’Onların dönekliklerine şifa vereceğim, onları gönülden seveceğim” (14:1-9)

---

Hoşeya’dan, halkının Tanrı’ya sadakatsizlik etmesinin Tanrı’yı **derinden incittiğini** öğrenmeliyiz! İlişkilerinin yakınlığından ötürü onları çok sert bir şekilde yola getirecektir. Ancak yine de, Tanrı’nın sadık sevgisi onların bütün günahlarından daha büyüktür.

“Sonra İsrail oğulları dönüp kendilerinin Allahı RAB’bi, ve kralları Davut’u (Mesih’i) arayacaklar ve son günlerde korkarak RAB’be ve O’nun iyiliğine dönecekler” (Hoş.3:5).

Eğer biz Tanrı’yı seviyorsak, İsrailoğullarının yaptığı gibi Tanrı’yı sadakatsizlikle kederlendirmeyelim!

## YOEL

Büyük bir çekirge sürüsü gelip ekinleri talan ederek İsrail’i büyük bir yıkıma uğratmıştı. Üç bölümlük kısa kitabında Yoel, İsrail’in önderlerini bu yargının nedeni olan ayyaşlıklarından ve kendi zevklerine düşkünlüklerinden tövbe etmeye çağırıp gelecekteki daha kötü dönemler hakkında uyardı (1:13 - 2:17; 3:1-17). Buna karşın, İsrail için kurtuluş gelecekti (2:18-27; 3:18-21). Yoel 2:28-32’de **bütün insanlık** için çok önemli ve büyük bir olay vaat edildi:

“Ondan sonra **bütün insanların üzerine Ruhum’u dökeceğim... RAB’be yakaran herkes kurtulacak.**”

Tanrı’nın kurtuluş planı, Kendi Ruhunun geçmişte görülmemiş bir biçimde dünyaya gelmesini içerecekti. İncil, bu mucizenin İsanın çarmıha gerilip ölümden dirilmesinden 50 gün sonra olan “Pentikost” gününde gerçekleştiğini açıkça bildirir (Elç.2; Rom.10:12-13). Yoel 2:30-31’inci ayetlerde açıklanan gökteki belirtiler ve ‘Rab’bin Günü’ hakkındaki diğer önbildirimler, Mesih’in ulusları yargılamak üzere ikinci kez gelişinde gerçekleşecektir (bkz. Mat. 24:29-31; 25:31-32). Peygamberliğin devamı da bunu zaten açıklığa kavuşturur:

## **O günler Yahuda ve Yeruslm halkını**

*Sürgünden geri getirdiğimde,  
Bütün ulusları toplayıp  
Yehoşafat Vadisi'ne indireceğim.  
Mirasım olan İsrail halkını  
Uluslar arasına dağıttıkları ve ülkemi blştkleri için  
Onları orada yargılayacağım (3:1-2).*

## **AMOS**

Ayrıcalık sorumluluk getirir.  değişik bölümde Amos ilk önce, “Doğru kişiler olmadıkları için İsrail ve komşularına gürleyerek hitap eder”<sup>91</sup> (1–2), sonra İsrail’i ya tövbe etmesi ya da “*Tanrısını karşılamaya hazırlanması*” için uyarır (3–6). Son olarak verilen beş görüm gelmesi kesin olan yargıyı izleyecek olan Tanrı’nın vaadinin ilerde gerçekleşmesinden başka bir umudun kalmadığını ortaya koyar (7–9).

Tanrı evreni yaratmasının Kendisine sağladığı hakla bütün tarihin Yöneticisidir (4:13; 5:8-9; 9:5-6). İsrail ve Yahuda dahil bütün ulusları bilir, yargılar ve suçlamalarını kesin bir biçimde dile getirir (1-2). Tanrı onları, tekrar tekrar gönderdiği kıtlık, kuraklık, hastalık salgınları ve yangınlarla uarmıştır (4:6-12). Onları ayrıca peygamberler aracılığıyla da uyardı: “*Gerçek şu ki, Rab Yahve kulupeygamberlere sırrını amadıka bir şey yapmaz*” (3:7). Tanrı’nın halkı, ayrıcalıklı durumlarının kendilerini Tanrı’nın disiplininden kurtaracağını düşünmemelidir. Gerçek bunun tam tersidir (3:2): “*Yeryüzündeki bütün halklar arasından yalnız sizi tanıdım, bu yüzden sularınızı karşılıksız bırakmayacağım*” (3:7). Rab onlara açık bir şekilde dinsel tapınmalarının Kendisi için kabul edilmez olduğunu bildiriyor:

*RAB şöyle diyor:*

*‘İğreniyor, tiksiniyorum bayramlarınızdan,  
Hoşlanmıyorum dinsel toplantılarınızdan,  
Yakmalık ve tahıl sunularınızı  
Bana sunsanız bile kabul etmeyeceğim,  
Besili hayvanlarınızdan sunacağınız  
Esenlik sunularına dönüp bakmayacağım.  
Uzak tutun benden ezgilerinizin gürültüsünü,  
enklerinizin sesini dinlemeyeceğim.  
Bunun yerine adalet su gibi,  
Doğruluk ırmak gibi sürekli aksın’ (5:21-24).*

Onlara yüzyıllardır, Mısır’dan çıkışlarında çölde bile putperestliklerine katlandığını hatırlatıyor: *Ey İsrail halkı, çölde kırk yıl bana kurbanlar, sunular mı sundunuz? Gerçekte kralınızın Sakkut’u, putunuz Kayvan’ı, kendiniz için*

yaptığınız ilahın yıldızını taşıdınız (5:25-26).

İlk Mesih İnanlısı şehit İstefan bu yakıcı sözleri İsrail'in Yüksek Kurulu'nda aktardığında (Elç.7:42-43), o kadar kızdılar ki, onu taşıyarak öldürdüler.

Ama yine de burada her şeyin düzeleceği vaat edilmiştir. Tanrı, Davut'un vaat edilen soyundan olan Mesih'te "*Davut'un yıkılanbarınağını dikeceğim*" diyor (9:11). Sadece İsrail değil, bütün uluslar bu kurtarıştan etkilenecekti: "*o günde Edomlular'ın artakalanını, adımı taşıyan bütün ulusları, sahiplensinler*" (9:12).

## OBADYA

Obadya'nın kısa kitabının büyük bir bölümü, Yakup'un kardeşi Esav'ın soyundan gelen Edom ulusunun (Yar.36) yıkılmasıyla ilgili olduğu halde, aynı zamanda uzak bir geleceği de resmeder. Orada, bütün uluslara yaklaşıp kötülüklerinden ötürü onların cezalandırılacağı "*RAB'bin gününü*" görmüştür (15). Edom, bütün ulusları temsil ediyordu (15-16; aynı zamanda bkz. Yşa.34:5 ve Hez.36:5). Ama o günden sonra asıl olan Tanrı'nın görkemli amacı gerçekleşecekti: "*Egemenlik Rab'bin olacaktır!*" (21). Merkezi Filistin dolaylarında Sion Dağı'nda olacaktı. Başka hiçbir hükümet böylesine adil bir düzen asla getiremeyecek. Bu ancak bu çağın son günlerinde, Yahudi sürgünlerinin kendi ülkelerine dönmelerinden ve Tanrı'nın temizleyici yargısından **sonra** yerine gelebilirdi (17-21). Tanrı'nın Krallığını yeryüzünde kurmaya ilişkin bütün diğer iddialar sahtedir. Mesih öğrencilerine şöyle demişti: "*Bu olayların gerçekleştiğini gördüğünüzde bilin ki, Tanrı'nın egemenliği yakındır*" (Luk.21:31).

## SONUÇ

Tanrı halkı, ayrılık ve putperestliğin yıkıma götüren yoluna koyulur koyulmaz, "*Rab'bin sözü*" gelmeye başladı. Tanrı açıkça uyarıp tövbeye yöneltmeden hiçbir zaman bizi kendi yollarımıza terk etmez. Günahlarımızdan ötürü bizleri yargılayıp terbiye edeceğinden emin olabiliriz, ama vaatlerini her zaman yerine getirir.

Peygamberler iki gerçeği bildirdiler: İlk olarak, Tanrı'nın adil olduğunu ve korkunç yargısının bir gün dünyamıza geleceğini bildirdiler. İkincisi ise, Tanrı'nın belirlediği zaman geldiğinde O'nun Mesih'i, bütün yaratılış için doğruluk, barış ve büyük bir bereketle egemenlik sürecektir. "*Krallık RAB'bin olacaktır!*" Her iki gerçeğin de tam bir biçimde gerçekleşmesi Rab İsa Mesih'in ikinci gelişini beklemektedir. Bu iki büyük gerçeği göz önünde bulundurarak, kalıcı olmayan her şeyi sevinçle terketmeli ve yaşamlarımızla O'nun Krallığı için yatırımlarda bulunmalıyız.

## UYGULAMA SORULARI

1. Sizin düşüncenize göre “peygamber” nedir? Bu düşüncenizi 205’inci sayfada bulunan tanımla kıyaslayın.

“Uzun peygamberlik kitapları” hangileridir?

“Kısa peygamberlik kitapları” hangileridir?

2. Aşağıdaki ayetlere göre “Rab’bin Günü” nasıl olacaktır? Yoe. 1:15-16; 2:2, 11; 3:1-21; Amo.5:18-20; Oba.15

3. Tanrı halkından ne ister?

Yoe.2:12-13

Amo.5:21-24

4. (HOŞEYA) Rab neden Hoşeya’ya zina eden bir kadın almasını söyledi (1:2)?

Daha sonra Tanrı, neden Hoşeya’dan zina eden karısıyla barışmasını istedi (3:1)?

5. Hoşeya 11:1-11’i okuyun. Tanrı’nın halkına karşı duyguları hakkında neler öğreniyorsunuz? Tanrı neden bu kadar derinden etkilenmiştir?

İsrail’in cezalandırılmasından sonra tövbe ettikleri takdirde ne yapmayı vaat ediyor (2:14-23; 14:4)?

6. (YOEL) Yoel 2:28-32'de büyük bir vaat verilmiştir. Bu vaadin anahtar öğelerini kendi sözcüklerinizle yazın.

7. (AMOS) Rab'bin İsrail'i suçladığı günahlardan bazılarını yazın:

3:13-4:5

5:7-13

5:21-6:3

Onları günahlarından ötürü yargılayacağını söyleyerek gözdağı verdikten sonra Rab, Amos 9:11-15'de İsrail'e bir vaatte bulunur. Bu vaadin ne olduğunu özet olarak yazın.

8. (OBADYA) Edom'un günahı neydi (Oba.2-4)?

Rab İsrail'e ne vaat ediyor (17-21)?

9. Öyleyse ne diyorsunuz? Peygamberlerin vaaz ettiği ve sonuç kısmında da listelenen bu iki büyük gerçeğin ışığında bizler nasıl yaşamalıyız?

Bu bölümü Rab'le olan kendi ilişkinize nasıl uygulayabilirsiniz?



# 11. VAAT EDİLEN “RAB’BİN HİZMETKÂRI”

## İkinci Sürgün Öncesi Dönem

---

**Ele Alınan Bölümler:** 2. Krallar 15-20; Mika, Yeşaya

---

**Okunması Önerilen Bölümler:** Mika 4:1 - 5:5; Yeşaya 4:2-6; 6; 7:14; 9:1-7; 11:1-10; 28:16; 35; 37:30-35; 42:1-7; 49:1-6; 50:4-9; 52:12 - 53:12.

---

endilerine gönderilen peygamberlerin sürekli uyarılarına karşın, İsrail’in kötü kralları, “RAB’bin gözünde kötü olanı yaptılar” (2Kr.15:8-31) ve insanları yıkıma götüren yolda önder olmaya devam ettiler. Sonunda M.Ö. 722’de İsrail’in on oymağı Asurlular tarafından sürgüne gönderildi. 2. Krallar 17:7-18 İsrail’in neden düştüğünü özet olarak sunar:

“Bütün bunlar kendilerini Mısır Firavunu’nun boyunduruğundan kurtarıp Mısır’dan çıkararak Tanrıları RAB’be karşı günah işledikleri için İsrail’ilerin başına geldi. Çünkü başka ilahlara tapmışlar, RAB’bin İsrail halkının önünden kovmuş olduğu ulusların törelerine ve İsrail krallarının koyduğu kurallara göre yaşamışlardı...Yaptıkları kötülüklerle RAB’bi öfkeliendirdiler...

RAB İsrail ve Yahuda halkını bütün peygamberler ve kâhinler aracılığıyla uyarı, onlara, “Bu kötü yollarınızdan dönün” demişti...

Ama dinlemediler, Tanrıları RAB’be güvenmeyen ataları gibi inat ettiler. Tanrı’nın kurallarını, uyarılarını ve atalarıyla yaptığı antlaşmayı hiç sayarak değersiz putların ardınca gittiler... Oğullarını, kızlarını ateşte kurban ettiler.Falcılık, büyücülük yaptılar... RAB İsrail’ilere çok kızdı, Yahuda oymağı dışında hepsini huzurundan kovdu.”

Mika ve Yeşaya, peygamberlik hizmetlerine Samiriye’nin düşüşünden otuz yıl önce başladılar ve altmış yıl kadar sürdürdüler (Mik.1:1; Yşa.1:1; tarihler için bkz. Ek 3). Bu iki peygamber Kutsal Kitap’taki esinlerden en önemlilerini kaleme almışlardır. İçinde peygamberlik ettikleri karanlık günlere karşı Tanrı’nın vaadi çok parlak bir şekilde duruyordu. Mesih hakkındaki vaat yeni bir açıklık kazanmıştı. Bu peygamberlikler O’nun sonsuzluğun Rab’bi olduğunu, buna karşın bir bakireden doğarak dünyamıza geleceğini gösterirler. Mesih hem Tanrı’nın alçakgönüllü Hizmetkârı, hem de O’nun seçtiği Yönetici olacaktı. Hem elem çekecek, hem de yüceltilecekti.

## MİKA - VAAT EDİLEN “YÖNETİCİ”

Mika’nın kitabı, her biri, “DİNLEYİN” ya da “DUYUN” emriyle başlayan üç

mesajdan oluşmuştur (1:2; 3:1; 6:1). RAB'bin İsrail'e karşı suçlamaları açıkça bildirilmişti: putperestlik, fahişelik (1:7), tamahkârlık (2:1-2), adil olmayan yöneticiler (3:1-3), yalancı peygamberlik ve büyücülük (3:5-7), Rab'bin isminden yararlanmak (3:9-11), aldatmaca, yalan ve şiddet (6:10-12). Tanrı dinsel etkinlikler değil doğruluk ister (6:6-8).

Geleceği bildirilen yıkıma karşın, kitabın her üç bölümü de parlak bir umut ışıyla sona erer (2:12-13; 4-5; 7:7-20). Kendisinden kısa bir süre önce peygamberlik eden Hoşeya gibi, Mika da İsrail'de kalacak olan, tövbe etmiş bir grup kişinin Tanrı'nın yargısından kurtulacağını bildirmiştir (4:6-7; 5:7; 7:18-20). RAB (Yahve) onların kralı olacak ve onları Kudüs'ün kapısından içeri sokacaktır (2:13). Kutsal şehir kısa bir süre sonra "viraneye dönecek" (3:12) olsa bile, "RAB'bin Tapınağı'nın kurulduğu dağ, gelecekte (son günlerde) bütün dağlardan daha önemli ve öbür tepelerden daha yüksek olacak" (4:1). RAB İsrail'i kurtulmuş İsraililer aracılığıyla yönetecektir (4:2-8). Mika, Tanrı'nın gelecekte günahları bağışlamak için olan planından ötürü sevinçle dolar. "Geçmişte atalarımıza ant içtiğingibi, Yakup'un ve İbrahim'in torunları olan bizlere de verdiğin sözü tutacak ve merhamet edeceksin" (7:20) sözünün anlamını biliyordu.

Ama en ünlü bölümü 5:2-5'tir. Mesih'in Filistin'de doğacağı peygamberliğinin yanı sıra, ezelden beri "çıkışı" da şu güzel sözlerle bildirilmiştir:

*"Ama sen, ey Beytlehem Efrata, Yahuda boyları arasında önemsiz olduğun halde, İsrail'i benim adıma yönetecek olan senden çıkacak. Onun kökü (çıkışı) öncesizliğe, zamanın başlangıcına dayanır... O gelince, halkını RAB'den aldığı güçle Tanrısı RAB'bin görkemli adına yönetecek. Halk güvenlik içinde yaşayacak. Çünkü bütün dünya onun büyüklüğünü kabul edecek. Halkına esenlik getirecek (O adam selametimiz olacak)."*

Tanrı'nın amacı değişmemişti. Burada O'nun amacının Davut'un mütevazı köyü olan Beytlehem'de doğacak biri tarafından gerçekleştirileceğini öğreniyoruz. Buna karşın O'nun "başlangıcı Tanrı'nın ilk kurtuluş planında köklü bir şekilde belirtilmiştir."<sup>92</sup> Yalnızca O, Tanrı'nın uzun süreden beri beklenen Krallığını kuracaktır. Tanrı'nın yöneticisi olarak, bütün insanlık için doğruluk ve barış getirecektir. Dünyanın büyük sorunları için hiçbir politik, sosyal, hatta dinsel sistem çözüm değildir. Tanrı'nın çözümü bir Kişidir: O da İsa Mesih'tir.

## **YEŞAYA - VAAT EDİLEN "HİZMETKÂR"**

Yeşaya, Eski Antlaşma peygamberleri arasında çok önemli bir yer almaktadır. Kendisine, "müjdesel peygamber" ve "Vaat teologu" gibi isimler de verilir. Esini, birçok konuyu içerir ve sık sık da olağanüstü açıklamalarda bulunur.

Yeşaya bizleri, "İsrail'in Kutsalı" olan Tanrı'yı düşünmeye ve İbrahim'e ve

Davut'a yapılan eski vaade inanıp onda coşmaya çağırır. Tanrı'nın gözler önüne serilmekte olan planı yeniden açılmış ve açıklanmış, Tanrı'nın Mesih'inin "RAB'bin Hizmetkârı" olduğu gerçeği harikulade bir şekilde ortaya konulmuştur. Yeşaya kitabında Tanrı'nın kurtuluşunun özüne geliyoruz. Hatta, İbranice'de "Yeşaya" ismi, "RAB kurtuluştur" ya da "RAB'bin Kurtarıışı" anlamına gelir.

Yazı iki ana bölüme ayrılabilir. 1–35'inci bölümler genelde Tanrı'nın **yargısını** ve 40–66'ıncı bölümler ise **tesellisini** ele alır. Bu iki bölüm arasında onları birbirine bağlayan tarihsel bir bölüm daha vardır (36–39 bölümler).

Aşağıdaki şekil, 39 Eski Antlaşma kısmı ve 27 İncil kısmı olmak üzere 66 Kutsal Kitap kısmına hayret verici bir şekilde benzer olan bu yapıyı gözümüzün önüne getirmeye yardımcı olacaktır.

Yeşaya kitabının iki kısmını sırasıyla ele alacağız ve ikinci kısmın girişindeki büyüleyici yapı hakkında birkaç yorum daha ekleyeceğiz.

### 1. Kısım (1–35'inci bölümler)

#### "İsrail'in Kutsalı" (1–6)

Yeşaya'nın mesajının özü onun 6'ncı bölümdeki "çağrısı"nda bulunur. Onun Rab'le tapınakta o huşu veren karşılaşmasında iki gerçek göze çarpar: Tanrı'nın **kutsallığı** ve **yüceliği**! Tanrı'nın tahtının etrafındaki melekler sürekli, "Orduların RAB'bi kutsal, kutsal, kutsaldır, bütün dünya O'nun yüceliğiyle doludur!" demektedir (6:3). Tanrı'nın önünde peygamber Yeşaya birdenbire gerçekte ne kadar günahkâr ve kötü bir insan olduğunun bilincine varır (6:5). Sadece Tanrı, kurban sayesinde, Yeşaya'yı Kendi mesajcısı olmaya uygun bir duruma getirebilir. Nitekim Seraflar'dan biri yakımlık kurbanlar sunağından maşayla bir kor alıp peygambere doğru uçar, onunla ağzına dokunarak, "İşte bu kor dudaklarına değdi, suçun silindi, günahın bağışlandı" der (6:7).

Tanrı'nın kutsallığı, İsrail'in kutsal olmayan durumuyla büyük bir tezat oluşturuyordu (1–5 bölümler; 6:5). Tanrı'nın kutsallığı, kötülüğün yargılanmasını gerektirir (6:11-12), ama yüceliği Kendi vadinin yerine getirilmesini talep eder. İsrail ağacı kesildikten sonra geriye bir "kütük", bir "kalıntı" grubu kalacaktı (1:9). Rab Yeşaya'ya, "onun kütüğünün **kutsal soy**" olduğunu söylemiştir (6:13). Halkının yaptığı kötülüklerin cezalandırılması gerektiği gibi, Tanrı'nın Havva'nın, İbrahim'in ve Davut'un soyları hakkındaki vadinin de kesinlikle yerine getirilmesi gerekiyordu.

"Rab'bin filizinin güzel ve yüce" olacağı zaman hakkında birçok şey gösterilmiştir (4:2). FİLİZ (veya DAL), "kutsal soy kütüğünden" yeşerecek olan Tanrı'nın meshedilmiş kurtarıcısı için başka bir isim haline geldi. Tanrı'nın kutsallarının diri kaynağı olacaktı. Bunlar, verimli bir ülke, kalıcı bir kutsallık, günahlarının pisliğinden temizlenme ve Rab'bin parlayan varlığının onların arasında olmasını içeriyordu (4:2-6). Bu "Filiz" unvanını 11:1'de,

Yeremya 23:5-6; 33:15-16 ve Zekeriya 3:8; 6:12’de yeniden göreceğiz (bkz. sf. 296).

### “İmanuel” (7–12)

Bu bölümlerde üç oğul doğar. Bu oğulların her biri İsrail için bir belirti olacaktır. Her biri tanıtılır ve daha sonra aşağıda göreceğimiz gibi daha ince ayrıntılarla ele alınır:

#### 1. ŞearYaşub: “Kalanlar dönecekler”

(7:3 10:20-22; 11:11, 16) Yargıyı izleyen kurtuluş ve kutsama vaatlerini sunmuştur.

#### 2. İmanuel: “Tanrı bizimledir”

(7:14 8:8, 10; 9:6-7) Bu peygamberlik belli ki Kral Ahaz’ın zamanındaki bir doğum aracılığıyla kısmen yerine gelmişti (7:15-16). Ahaz’ın kibrine karşın, Tanrı’nın kişisel varlığının, Kendi planını Davut’un soyu aracılığıyla gerçekleştirdiğinin bir işareti olması tasarlanmıştı.

Ama bir bakireye bir çocuğun doğması vaadi nihai olarak İsa Mesih’in doğumuyla gerçekleşti (Mat.1:23). Melek Cebrail, bu görkemli olayı seçilmiş kadına şu derin sözlerle bildirdi: “*Kutsal Ruh senin üzerine gelecek, en yüce Olan’ın gücü senin üzerine gölge salacak. Bunun için doğacak olana kutsal, Tanrı Oğlu denecek*” (Luk.1:35).

#### 3. Maherşalalhasbaz: “Çapul koşuyor, yağma tez yürüyor”

(8:1, 3, 4 10:2, 6) Doğacak olan çocuğun ismi, Tanrı’nın halkının üzerine gelmekte olan yıkım hakkında net bir uyarıydı. 7:15-16’da kendisinden söz edilen çocuk bu olabilir.<sup>93</sup>

9:6-7’de İmanuel’in doğumu ve görkemi yeniden bildirilmiştir. O’na yüceliği, öz nitelikleri, karakteri ve varlığına ait olan her şeyi temsil eden, “*Harika Öğütçü, Yüce Tanrı, Sonsuzluk Babası, Barış Reisi*” adı verilecektir.<sup>94</sup> Davut’un tahtı üzerinde adalet ve doğrulukla saltanat sürecektir. Rab’bin Ruhu O’nun Krallığının kutsaması olarak, “*Yesse’nin Kökü FİLİZ’in üzerinde olacak*” ve “*sular denizi nasıl kaplıyorsa, yeryüzü de Rab bilgisiyle dolacaktır*” (11–12’nci bölümler).

### Tarihin Rab’bi (13–27)

“Yahve’nin amacı ve planı bütün uluslarıyla birlikte dünyanın tümünü kapsıyordu. Uluslar bu plana uygun bir biçimde yükselirler ve düşerler (Yşa.14:24-27).”<sup>95</sup> Babil’le başlayıp Sur’la son bulan on küsur ulus üzerine gelecek olan yargıya 13-23’üncü bölümlerde peygamberlik edilmiştir. Bu gururlu kralların her ikisi de bu dünyanın görünmez yöneticisi olan Şeytan’ı temsil ediyordu (Yşa. 14:12-15; Hez.28:12-19). Tanrı bu ulusları, Kendi halkını cezalandırmak için “*öfkесinin sopası*” olarak kullansa da, onların da kibirleri ve zalimlikleri cezalandırılacaktı (10:5-19). Rab, Kendi görkemli gününü

gerçekleştirmeden önce (25-27) dünyanın bütün uluslarını suçlarından dolayı yargılayıp “sarsacaktır” (24).

*Dünyada yaşayanlar onu kirletti. Çünkü Tanrı'nın yasalarını çiğnediler, kurallarını ayaklar altına aldılar, ebedi antlaşmayı bozdular. Bu yüzden lanet dünyayı yiyip bitirdi, orada yaşayanlar suçlarının cezasını çekiyorlar. Yaşayanlar bu nedenle yanıyor, pek azı kurtulacak (24:5-6).*

Gelmekte olan bu yargı zamanının çeşitli yönlerinin hayret verici kesinlikteki ana hatları Yeşaya 24:21-23'de verilmiştir; bu da Esinleme 19:20-20:15'de yer alan aynı olayların daha ayrıntılı peygamberliğine kusursuz bir biçimde uymaktadır.

Bu yargılardan sonra Rab, “bütün dünya”nın kutsanacağı görkemli gününü getirecektir (25–27 bölümler). Yeşaya 25:6-9'da Kutsal Kitap'ta verilen en güzel ve kapsamlı vaatlerden birini görürüz. Gözyaşları, “bütün yüzlerden,” “bütün uluslar”dan “bütün halklar”dan “sonsuz dek” silinecektir. Günah, üzüntü ve hatta ölüm üzerindeki nihai zaferi büyük bir sevinçle bildirilmiştir:

*Her Şeye Egemen RAB bu dağda bütün uluslara yağlı yemeklerin ve seçkin şarapların sunulduğu zengin bir şölen verecek. Bütün halkları örten ıstırap örtüsünü, bütün ulusların üzerine örülmüş olan örtüyü bu dağda kaldıracak. Ölümü sonsuz dek yutacak. Rab Yahve bütün yüzlerden gözyaşlarını silecek. Halkının utancını bütün yeryüzünden kaldıracak. Çünkü RAB böyle diyor. O gün diyecekler ki, “İşte Tanrımız budur; bizi kurtarmasını bekledik, RAB O'dur, O'nu bekledik, O'nun kurtarışıyla sevinip coşalım.”*

### “Değerli Köşe Taşı” (28–35)

28–32'nci bölümlerde Samiriye ve Kudüs üzerine Hakim'in tokmağının altı kez vuruluşu gibi altı “**Vay!**” (ya da “yazık”) gelir (28:1; 29:1, 15; 30:1; 31:1; 33:1). Tanrı onlara, günah ve kötülüklerinden dolayı suçlu olduklarını bildirmiştir. İsrail, peygamberlerin sözlerine kulak asmayarak ve yalanlara umut bağlayarak evinin güvende olduğunu sanıyordu. Gerçekte ise evi kum üzerine inşa edilmişti ve yıkılmaya hazırdı (28:17-18). “Bu arada, her şeyi Kendi egemenliğinde bulunduran Rab, Sion'da bir temel taşı hazırlıyordu... Yalanların oluşturduğu sarsıntılı sığınağa karşılık bu taş sağlam ve kımıldatılmaz bir taşı.”<sup>96</sup> Rab, “İşte, Sion'da temel olarak bir taş, denenmiş bir taş, **temeli sağlam değerli köşe taşını** koyuyorum. O'na güvenen asla utandırılmayacak” (28:16) dedi.

Yaratılış 49:24 ve Tesniye 32:4, “İsrail'in Taşı” ve “Kaya”yı, Tanrı'nın Kendisiyle özdeşleştirir. İsraililerin temeli Tanrı'ydı. Ama burada Rab, bu değerli köşe taşı Sion'a (Kudüs'e) “yerleştirmekten” söz etmiştir. İsrail, bu

tanrısal işe güvenmeye çağrılmıştır. Yeşaya 8:14, Orduların Rab'binin, bir "sürçmetaşı" ve "tökezlemekayası" olacağı gelecekteki bir zamandan söz etmişti. Mezmur 118:22-23 ise buna daha çok ışık tutuyordu: "Yapıcıların reddettikleri taş köşenin başı oldu. Bu Rab'bin işidir."

Bu bölümlerin hepsi, Rab'bin Mesih'inin gelecekte, İsrail tarafından reddedilmesi ve öldürülmesinden söz ederler. Kendi halkı tarafından çarmıha gerilecekti. Buna karşın bu olayla Tanrı sonsuz evinin köşe taşını yerleştirecekti. Bu, çok çok değerli bir taş olacaktı. Ama beklenmeyen ve birçoklarının kabul etmesi zor olan bir biçimde gelerek bir "tökez taşı" olacaktı. İsa'nın çarmıha gerilmesinin etkisi de bunun aynısıdır: "Çarmıhla ilgili bildiri mahvolanlar için saçmalık, ama kurtulmakta olan bizler için Tanrı'nın gücüdür" (1Ko.1:18). Herkes İsa'nın ölümü ve dirilişinin, köşe taşı olması gerçeği karşısında karar vermelidir. Vaat açıktır: O'na güvenen asla hayal kırıklığına uğramayacaktır. Bütün ulusların üzerine gelecek olan yargının ötesinde, gerçekten görkemli bir gelecek yatmaktadır (34-35).

Tanrı'nın bütün uluslardan "öç" alacağı gün yine 34'üncü bölümde ve daha ötesi Tanrı'nın halkı için görkemli bir gelecek de 35'inci bölümde bildirilmiştir. İsrail kendilerini kurtarmak için şahsen gelecek olan, "Rab'bin yüceliği, Tanrımız'ın görkemini görecek"ti. Tanrı'nın aralarındaki varlığı kesinlikle bilinecekti:

*O zaman körlerin gözleri,  
Sağırkların kulakları açılacak;  
Topallar geyik gibi sıçrayacak,  
Sevinçle haykırarak dilsizlerin dili.  
Çünkü çölde sular fışkıracak,  
Irmaklar akacak bozkırda (35:5-6).*

Buna karşın ne yazık ki, geldiği zaman O'nu tanımadılar.

### **Kısa Tarihsel Kısım (36–39)**

Bu tarihsel bölüm 2. Krallar 18:13 – 20:21'e paraleldir. M.Ö. 701'de Asur İmparatorluğunun kralı Sanherib, Yahuda'daki "geriye kalmış küçük grup" üzerine büyük bir orduyla geldi. Ama Kral **Hizkiya'nın** alçakgönüllü iman duasına yanıt olarak, Tanrı onları güçlü bir şekilde kurtardı. Bu bölümün özü 37:30-35'tedir:

**"Yahuda evinden kurtulup artakalan aşağıya doğru kök salacak; ve yukarıya doğru meyva verecektir... Geri kalanlar Kudüs'ten çıkacak... Bunu ordular Rab'binin gayreti yapacaktır...Bu şehri Kendim için ve kulum Davut'un hatırı için koruyacağım."**

Davut'un soyundan gelen bir kral olan Hizkiya'nın önderliğindeyken gelen bu kurtuluş da yine, Rab'bin Kendi vaatlerini gerçekleştirme azmini doğrulamıştır. Buradaki son bölüm olan 39'uncu bölüm Asur değil, Babil üzerinde odaklanır.

Hizkiya, Babil kralının temsilcilerini kabul eder ve akılsızca onlara Kudüs'ün bütün hazinelerini gösterir. Yeşaya, kralı gururundan ötürü azarlar: “İşte, günler geliyor ki, senin evinde olan her şey, ve atalarının bugüne kadar biriktirmiş oldukları şeyler Babil'e götürülecek; hiçbir şey bırakılmayacaktır” (39:5-6). Böylece, Tanrı'nın Ruhunun gelecekte gerçekleşecek olan Babil'deki sürgüne giden Yahudilere hitap ettiği, Yeşaya kitabının ikinci ana bölümüne hazırlanırız.

## 2. Kısım (40–66'ncı bölümler)

Bu yirmi yedi bölüm, Tanrı Sözü'nün en olağanüstü bölümlerinden birini oluşturur. Aynı zamanda çağlar boyunca Tanrı'nın halkı tarafından en çok sevilen bölümlerdir. Teselli ve umut dolu olan bu bölümler, Kutsal Kitap ayetlerinin hiçbir bölümünün yapmadığı bir biçimde Mesih'in gelişini açıklar. 226'ncı sayfada gösterildiği gibi, bu bölümlerin yapısı bile epey dikkat çekicidir.

*Yeşaya'ya “Eski Antlaşma içindeki Yeni Antlaşma” denilse yeridir. Yirmi yedi bölümü, Yeni Antlaşma'daki yirmi yedi kitabın kapsadığı konuları kapsar. 40. bölüm, İncil'in ilk dört bölümünde (Müjdeler) olduğu gibi Vaftizci Yahya'nın çölde bağırarak sesini bildirerek başlar; 65-66'ncı bölümler, Esinleme 21-22'deki yeni gök ve yeni yeryüzü resminin aynısıyla doruğa ulaşır. Bu ikisinin arasında orta nokta olan Yeşaya 52:13 - 53:12 vardır. Bu ayetler bütün Kutsal Kitap ayetleri arasında Mesih'in ölümü sayesinde sağlanan kefaretin anlamına ilişkin en önemli teolojik bildiridir.<sup>97</sup>*

Bu yirmi yedi bölüm, dokuzar bölümden oluşan üç kısım olarak planlanmıştır (40-48, 49-57, 58-66). Bu üç kısımdan her biri, Tanrı'nın kurtuluşunu reddeden “kötülere” ciddi bir uyarıyla sona erer (48:22; 57:20-21; 66:24-25). Mesajların zeminini Babil'deki sürgünlük oluşturur. Buna karşın sözler teselli ve umut doludur. Mesih vaadi çok belirgindir. Kendisine “*Rab'bin Kulu*” (Hizmetkârı) adı verilir. Genellikle “Hizmetkâr'ın Ezgileri” adı verilen beş şiirsel bölümde, Tanrı'nın derin amaçlarını gerçekleştirecek Kişiyle tanışıyoruz. “*Rab'bin arzusu O'nun eliyle ileri gidecek*” (53:10).

“*RAB'bin Hizmetkârı*” teriminin bazen **İsrail ulusunu**, bazen de tek bir kişiyi, yani **Mesih'i** kastettiğini anlamak önemlidir.<sup>98</sup> Tanrı'nın uluslar için olan amacı İsrail aracılığıyla gerçekleşecekti (49:22-23). Buna karşın “Soy” sözcüğüyle olduğu gibi, Tanrı'nın seçilmiş **halkına** verilen vaat, Tanrı'nın seçtiği **kişiyi** merkez almıştı. Kişi, grubu temsil eder. O'nun yaptığı şey onların geleceğini etkiler ve onları bağlar. “Birinin” “birçoklarını” temsil etmesi ilkesi, Tanrı'nın insanlığı ele alış biçiminin özüdür. Adem'in başlangıçtaki günahının bütün insanlığı günaha batırması gibi, Hizmetkârın kurtarıcı işi de Kendisine güvenenlerin hepsini kurtaracaktı.

## BİR KİŞİNİN YAPTIKLARI BUNUN BİRÇOKLARI İÇİN DOĞURDUĞU SONUÇ

Adem'in itaatsizliği

Fiziksel neslinin ("soy"unun) lanetlenmesi

Hizmetkâr'ın itaati

Ruhsal neslinin ("soy"unun) kurtarılması

Aşağıdaki "hizmetkâr ezgileri"nde de görülebileceği gibi gelecek olan Mesih çok güzel bir şekilde açıklanmıştır:

**(42:1-7)** Tanrı şöyle der: *"İşte, Kendisine destek olduğum kulum; canımın Kendisinden razı olduğu seçilmişim. Ruhumu O'nun üzerine koydum."* Mesih yumuşak huylu ve alçakgönüllü olduğu halde uluslara adalet getirecekti.

**(49:1-8)** Tanrı, Hizmetkâr'ının sadece İsrail'i kurtarmakla kalmayıp, *"kurtarışım yeryüzünün her yerine erişsin diye ulusların ışığı olacağını"* vaat etmişti (49:6). İsrail tarafından hor görüldüğü halde, daha sonraki zaferi, dünya yöneticilerini Mesih'in önünde secde kıldıracaktı.

**(50:4-10)** Burada Hizmetkâr, Rab'be her gün itaat edişinden ve böylece haklı çıkarılmadan önce derin bir şekilde alçaltılmasından söz etmektedir: *"Vuranlara sırtımı, saç yolanlara yanaklarımı verdim; yüzümü utançtan ve tükürükten gizlemedim"* (50:6).

**(52:13 - 53:12)** Bu bölüm özellikle çok çarpıcıdır. Tanrı, Hizmetkârı'ndan söz etmekte, İsrail de O'nu reddettiği için yas tutmaktadır. Buna karşın O, kefaret edici kurban olarak onların günahlarına karşılık ölmüştü. Burada Tanrı'nın Kuzusu olarak ölümünün anlamını anlıyoruz: O, bizleri günahlarımızdan kurtarmak için öldü.

**(61:1-3)** Kendisinden adıyla söz edilmese de burada Hizmetkârın konuşmakta olduğu bellidir. O bize, yaşamının amacını söyler: *"Rab'bin Ruhü benim üzerimdedir. Çünkü O beni, Müjde'yi yoksullara iletmek için meshetti. Tutsaklara serbest bırakılacaklarını, körlere gözlerinin açılacağını duyurmak için, ezilenleri özgürlüğe kavuşturmak için beni gönderdi"* (61:1; bkz. Luk.4:18-19).

Yukarıda sıralanan ezgiler doğrudan Mesih'i gösterirken Yeşaya'nın son yarısının tümü, sıkıntılarında teselli etmek için halka kurtarıcıları Rabbi gösterir. Ana kısımları sırasıyla ele alalım.

### **Rab'bin Her Şeyden ve Herkesten Üstün Oluşu (40–48)**

*"TESELLİ EDİN, HALKIMI TESELLİ EDİN!"* diyor Rab (40:1). *"Ne diye bağırayım?"* diye sorana Tanrı, *"İşte, Allahınız!"* (40:9) diye bağırmasını söyler. Bu güzel, teselli dolu Müjde'nin özü hemen ardından açıklanır: *"İşte, Rab Yahve yiğit gibi gelecek... Sürüsünü çoban gibi güdecek, kolu ile kuzuları toplayacak, ve bağrında taşıyacak"* (40:10). Böylece yolu Yahya peygamber tarafından hazırlanacak (40:3; Matta 3:3) ve dünyaya *"İyi Çoban"* olarak gelecek olan Mesih'in, aslında Rab Tanrı'nın ta kendisi olduğu gerçeği, yüzlerce



yıl öncesinden açıkça bildirilir.

İsrail'in Babil'de esirken, durup Rab'bi düşünmesi gerekiyordu! Rab Babil'in sahte tanrılarında ve hatta her şeyden üstündür. Putperestlik tümünden akılsızlıktır (44:9-20; 46:5-7). Tanrı halkına, “*Beni kime benzeteceksiniz?*” diye sorar (40:18, 25). Tanrı şöyle bildirir, “*İlk benim ve son benim, ben RAB'im, benden başka Allah yoktur!*” İsrail'in bu gerçek konusunda O'nun tanıkları olması gerekiyordu (43:10), ama İsrail bunu yapmadı. Yine de, Tanrı onları Babil'in putperestliğinden kurtarmak için Pers kralı Koreş'i kullanmayı planlamıştı.

Kutsal Kitap'taki Tanrı, tek gerçek Tanrı'dır, “*Doğru bir Tanrı ve Kurtarıcı*”dır. Bütünüyle adil, haklı ve sadıktır, özellikle de kurtarma konusunda. Rab, eşsiz, benzersiz ve Kendi Kendine yeten, “*İsrail'in Kutsalı*”dır (41:16, 20). İsmi Yahve'dir, en üstün Yaratıcıdır, bütün tarihin Rab'bi ve önceden bildiricisidir. Yalnız O geleceği hatasız bir şekilde bildirebilir (41:21-26). O'nun kurtarış tasarısı tektir ve insanların O'nun Hizmetkârı karşısında doğru bir tutum takınması gerekir. Bu nedenle Tanrı kavramı bizlere başka şekillerde sunulsa da, O'nu yalnızca Kutsal Kitap aracılığıyla doğru bir biçimde tanıyabiliriz.

### **Rab'bin Kurtarışı (49–57)**

Bu ikinci kısmı iki sözcük özetler: **hizmetkâr** ve **kurtarış**. Hizmetkâr sonunda, “*yüksek, yükselmiş ve çok yüce*” olacaktır (52:13). Ama aynı zamanda çok büyük acılar da çekecektir. İşinin, **elem çekmek** ve **yücelik kazanmak** olan iki yönü, birbirinden öylesine ayrı bir biçimde bildirilmişlerdir ki, bazıları biri elem çeken, diğeri de zafer kazanan iki Mesih olacağını bile düşünmüşlerdir.<sup>99</sup> Tabii ki, sadece bir tek Mesih vardır. Gönüllü olarak elem çekmesinin altında Tanrı'nın kurtarışının özü yatar.

Yeşaya, bütün insanların günahlı olduğunu açıkça bildirir: “*Hepimiz koyunlar gibi yolu şaşırdık, her birimiz kendi yoluna döndü*” (53:6). Sonra, “*bütün iyi işlerimiz kirliliği bir giysi gibidir*” diye ekler (64:6). İnsan'ın dinsel işleri onu Tanrı önünde temiz kılmaz. Ama Hizmetkârın onların yerine ölmesi içsel bir temizlik sağlayacaktı. Bu kurtarışın gerçekleri 53'üncü bölümde hayret verici ayrıntılarla önceden bildirilmiştir:

**Reddedilmesi ve elemeleri:** “*Hor görüldü ve insanlar tarafından terk edildi; acıları tanımış, elemeler adamı...*” (3)

**Bizim yerimize ölmesi:** “*Günahlarımızdan ötürü O yaralandı, fesatlarımızdan ötürü O zedelendi (ezildi); huzurumuz için olan ceza O'nun üzerine indi ve O'nun bereleriyle biz şifa bulduk*” (5)

**Sessiz ve gönüllü olarak elem çekmesi:** *Boğazlanmaya götürülen kuzu gibi ve kırkıcılar önünde dilsiz duran koyun gibi*” (7)

**Halkının yerine ölmesi:** “Diriler diyarından kesilip alınması kavımının günahlarından ötürü idi” (8)

**Zengin bir adamın mezarına gömülmesi:** “Kabrini kötülerin yanında yaptılar ve ölümünde zengin adamla beraberdi” (9)

**Günahsız masumlğu:** “Hiçbir haksızlık yapmadı ve ağızında hiçbir hile yoktu” (9)

**Dirilişi ve ödülü:** “Soyunu görecek... tatmin olacak... doğru Hizmetkârım bilgisiyle birçoklarını aklayacak” (10-11)

Bunların hepsi Tanrı'nın planında önceden belirlenmişti. Onun acılar içinde ölmesi bir rastlantı ya da bir yanlış değildi. Bu olay, “Rab'bin eli” (53:1) tarafından gerçekleştirilmişti. Bizim günahlarımızı O'nun üzerine koyan Tanrı'ydı (53:6). Hatta şu hayret verici sözleri okuyoruz: “O'nu ezmek **Rab'be hoş göründü**” (53:10).

Bu sevinç dolu kurtuluş sadece İsrail için değil (54.bölüm), kendi yollarından vazgeçip alçakgönüllülükle Rab'be dönen herkese özgürce sunulacaktı (55.bölüm). Davet, Tanrı'nın sonsuz antlaşmasını temel alıyordu:

*Kulak verin, bana gelin.*

*Dinleyin ki yaşayasınız.*

*Ben de sizinle sonsuz bir antlaşma,*

*Davut'a söz verdiğim kalıcı iyilikleri içeren bir antlaşma yapayım (Yşa.55:3).*

Tanrı'nın planları bizim anlayabileceğimizden çok daha büyüktür!

### **Rab'bin Gücünün Her Şeye Yeten Oluşu (58–66)**

Bu son kısım Tanrı'nın her şeye egemen olduğunu vurgular. O aracı olacak ya da yardım edecek birini aradı, ama hiç kimseyi bulamadı. Bunun üzerine, “*Kendi eli kurtarış getirdi!*” (59:16; 63:5). Halkının üzerine düşeni yapmamasına ve ihmalciliğine karşın O, tek başına amaçlarını gerçekleştirecektir. Kutsama yolu olarak Tanrı'nın Kendi Ruhunun vaadi daha önce de belirtilmişti (44:3). Şimdi, Tanrı'dan gelen Kurtarıcı'yı dolduran ve yapacağı iş için mesheden olarak görülmektedir (59:19-21; 61). **Tanrı'yı, Hizmetkârını ve Tanrı'nın Ruhunu** üçlü birlik içinde gösteren bu ve diğer ayetlere dikkat etmeliyiz (42:1; 48:16). Bu, Kutsal Kitap'ın ileriki kısımlarında daha ayrıntılı olarak açıklanan Üçlü Birliğin yolunu hazırlamaktadır.

Tanrı, “eski şeyleri” sona erdireceğini ve “yeni bir şey” getireceğini söylemiştir (42:9; 43:18-19; 46:9-13; 48:3). Kurtarıcı aracılığıyla, “yeni” bir içten tövbe (58-59), “yeni” bir Kudüs (60, 62) ve en iyisi “*yeni gökler ve yeni bir yeryüzü*” (65:17-25; 66:10-24) gelecekti. Tanrı'nın vaadi, “*alçakgönüllü ve ruhu kırık*

olan ve Tanrı Sözü'nden titreyen" (66:2) herkes için sevinç ve güvence doludur.

## **SONUÇ: BİRBİRİMİZE HİZMET EDELİM!**

"Rab'bin büyük hizmetkârı"nın izleyicileri olarak bizler, birbirimize hizmet ederek O'na alçakgönüllü bir şekilde hizmet etmeye çağrıldık.

*Mesih İsa'da olan düşünce sizde de olsun. Mesih, Tanrı özüne sahip olduğu halde, Tanrı'ya eşitliği sınımsız sarılacak bir hak saymadı. Ama yüceliğinden soyunarak kul özünü aldı ve insan benzeyişinde doğdu (Flp.2:5-7).*

Durup bu gerçeğin harikalığını bir düşünün! Görkemli Rabbimiz Kendisini hoşnut etmedi, bunun yerine onları kusursuzlaştırmak ve yüceliğe getirmek için Kendini bunu hak etmeyen insanlara hizmet etmeye adadı. "Çünkü İnsanoğlu bile hizmet edilmeye değil, hizmet etmeye ve canını birçokları uğruna fide olarak vermeye geldi" (Mar.10:45). Şimdi bile, bütün yönetim, yetkiler ve hükümlerinin çok üstüne yükseltelen İsa, halkına hizmet etmeyi hiçbir zaman bırakmamıştır, "onlara aracılık etmek için hep yaşamaktadır" (İbr.7:25). Evin en üstün Efendisi olarak geri döndüğünde, Kendisine hizmet etmekte gayretli gördüklerine hizmet edecektir:

*Efendileri geldiğinde uyanık bulunan kölelere ne mutlu! Size doğrusunu söyleyeyim, efendileri beline kuşağını bağlayacak, kölelerini sofraya oturtacak ve gelip onlara hizmet edecek (Luk.12:37).*

Tanrı, Hizmetkârı'nın izinden yürüyenler için büyük ve değerli vaatlerde bulunmuştur.

*Bana hizmet etmek isteyen, ardımdan gelsin. Ben neredeysem bana hizmet eden de orada olacak. Baba, bana hizmet edeni onurlandıracaktır (Yu.12:26).*

Tabii ki, hizmetkârlığın güzelliğinden söz etmek, bir hizmetkâr olmaktan daha kolaydır. Elçi Pavlus, Tanrı'nın bir hizmetkârının çarpıcı bir portresini çizmiş, kendisi bunu kendi hayatında yaşayarak göstermişti. Bizler de hemen hizmetkârlar olmak istediğimizi söylemeden önce onun bu örneğini dikkatle incelemeliyiz!

*Ama Tanrı'nın hizmetkârları olarak olağanüstü dayanmada, sıkıntı, güçlük ve elemelerde, dayak, hapis, karışıklık, emek, uykusuzluk ve açlıkta; pak yaşayışta, bilgi, sabır, iyilik, Kutsal Ruh ve içten sevgide; gerçeğin ilanında ve Tanrı'nın gücünde; sağ ve sol ellerimizde doğruluğun silahlarıyla, yücelik ve onursuzlukta, kötü ün ve iyi ün, kendimizi her durumda örnek gösteriyoruz. Aldatanlar sayılıyorsak da dürüst kişileriz. Tanınmayan kişiler gibiyiz, ama iyi tanınıyoruz. Ölümün ağzındayız, ama yine de yaşıyoruz. Dövülüyorsak bile öldürülmüş değiliz. Kederliyiz, ama her zaman seviniyoruz. Yoksuluz, ama birçokklarını zengin ediyoruz. Hiçbir şeyimiz*

*olmasa da her Şeye sahibiz (2Ko.6:4-10).*

## UYGULAMA SORULARI

1. İsrail'in kuzeydeki on oymağı İ.Ö. 722'de sürgüne götürülmüşlerdi. 2. Krallar 17:7-18'i okuyun ve Rab'bin neden böyle bir şeyi gerçekleştirdiğini açıklayın.
2. (MİKA) Mika'da üç bölüm vardır. Her biri İsrail'in geleceği hakkında parlak vaatlerle sona erer. Bu bölümlere göre Tanrı onlar için ne yapacaktır?  
(2:12-13)  
(4-5)  
(7:7-20)
3. Aşağıdaki boşluğa Mika 5:2, 4-5'i kendi sözcüklerinizle yazın.
4. (YEŞAYA) Aşağıda Yeşaya'dan verilen ayetlerin her birinde Tanrı'nın vaat ettiği Mesih için özel bir ünvan verilmiştir. Ünvanı ya da ismi bulun ve anlamını kendi anladığınız biçimde açıklayın.

## UNVAN ANLAMAMI

4:2

7:14

9:6

11:1

28:16

5. Yeşaya'daki kısa tarihsel bölümde (36–39'uncu bölümler) Rab, Hizkiya'nın büyük Asur ordusundan kurtulmak için ettiği duayı yanıtlar. Tanrı neden onları kurtaracağını söyler? Onları kimin uğruna kurtaracaktır?

6. Yeşaya 40:9-11'e göre Kurtarıcı ve Çoban olarak gelecek olan kimdir?

Tanrı'nın Yeşaya 40:28-31'deki vaadini kendi sözcüklerinizle özetleyin.

7. Şu üç "Hizmetkâr Ezgisini" okuyun: Yeşaya 42:1-7; 49:1-8; 50:4-10. Rab'bin Hizmetkârının karakterini tanımlayın.

8. Yeşaya 52:13 - 53:12'deki ünlü bölümü dikkatle okuyun. Beş bölümün her biri için Mesih hakkında bulabildiğiniz bütün gerçekleri aşağıya yazın.

(52:13-15)

(53:1-3)

(53:4-6)

(53:7-9)

(53:10-12)

**9.** Yeşaya 55:1-3; 59:16 ve 61:10'da Tanrı'nın kurtarışı tanımlanmıştır. Bu ayetlere göre kurtuluşa nasıl edilir?

**10.** Birçokları için Mesih'in günahlarımıza kefareti için ölmesi bir "tökez taşı" ya da sadece saçmalaktır. Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz (Yşa.28:16)?

Bu bölümü Rab'le olan kendi ilişkinize nasıl uygulayabilirsiniz?

# 12. VAADİN YENİLENMESİ

## Üçüncü Sürgün Öncesi Dönem

---

**Ele Alınan Bölümler:** Yunus - Nahum - Sefanya, Yeremya

**Okunması Önerilen Bölümler:** Yunus; Nahum 1:2 - 2:3;  
Habakuk 2:3-4; 3:16-19; Sefanya 3:8-20;  
Yeremya 3:16-17; 23:5-7; 31:31-37; 32:16 - 33:26

---

n oymaktan oluşan kuzeydeki İsrail krallığının başkenti olan Samiriye M.Ö. 722’de Asurlu istilacılara yenik düştü (2Kr.17). Günahları ve Tanrı’nın peygamberlerinin kendilerini tövbeye çağırmalarını dinlemeyi inatçı bir şekilde reddetmelerinin bu trajik sonuçları aslında, güneydeki Yahuda krallığı için çok açık bir ders olmalıydı, ama onlar da aynı itaatsizlik içinde tepe taklak felaketlerin içine yuvarlandılar.

Tanrı bir kez daha peygamberler gönderdi. Bu kez Yahuda’yı uyarmaları için onları Yerusâlim’e (Kudüs) gönderdi. Ulus yıkımın eşiğindedi ve peygamberlerin konusu yine gazap ve yargıydı. Ne var ki bu durum, İsrail oğullarına verilen Tanrısal sözler boşa çıktı anlamına gelmeyecekti. Tanrı eski vaadini sadece yenilemekle kalmadı, onu öylesine açtı ki, adına “**Yeni Bir Antlaşma**” dedi (Yer. 31:31).

2. Krallar’ın son bölümleri, Yerusâlim’in düşüşünden önceki yılların üzücü tarihini kaydeder. Monoton bir düzenlilikle, İsrail’in hemen hemen her kralını tanımlamak için kullanılan sözcüklerin bu kez Davut’un soyundan gelen Yahuda kralları için kullanıldığını görüyoruz: “*Tanrı’nın gözünde kötü olanı yaptı*” (21:2, 20; 23:32, 37; 24:9, 19). Bu dönemde putperest kralların içinde tek istisna, tapınağı onarması ve radikal reformları ile büyük bir değişiklik yaratan Yoşiya’ydı:

*Ne ondan önce, ne de sonra onun gibi candan ve yürekten var gücüyle RAB’be yönelen ve Musa’nın yasasına uyan bir kral çıktı (2Kr.23:25).*

Tapınağın onarımı sırasında, başkâhin “*RAB’bin Tapınağı’nda Yasa Kitabı’nı buldu*” (2Kr.22:8). Kral kitabı okudu ve Tanrı’nın sözünü bu kadar uzun süre ihmal etmekten ötürü başlarının iyice dertte olduğunu anladı. Üzüntü ve tövbe içinde halkı Tanrı’nın önünde bir antlaşma yapmaya yöneltti:

*...RAB’bin yolunu izleyeceğine, buyruklarını, öğütlerini, kurallarını candan ve yürekten uygulayacağına, bu kitapta yazılı antlaşmanın koşullarını yerine getireceğine ilişkin RABbin huzurunda antlaşma yaptı. Bütün halk bu antlaşmayı onayladı (2Kr.23:3).*



Ama bu reformlar çok geç yapılmıştı ve yeterince derinlere erişememişti. Yoşiya'nın doğru liderliği sadece bir tek nesil sürdü. İşlenen suçun hükmü Yargıç tarafından verilmişti ve cezanın yerine getirilmesi sadece an meselesiydi (2Kr.23:26-27).

İsrail'in krallarının bu tarihinden bir şeyler öğrenmeliyiz. Bu uzun ve sık sık da tekrarlarla geçen tarihin kaydedilmesinin nedeni de zaten buydu. "Önceden ne yazıldıysa, bize öğretmek için, sabırla ve Kutsal Yazıların verdiği cesaretle ümidimiz olsun diye yazıldı" (Rom.15:4).

*Bu olaylar, başkalarına ders olsun diye onların başına geldi ve çağların sonuna ulaşmış olan bizleri uyarmak için yazıya geçirildi (1Ko.10:11-12).*

Bu nedenle, krallar çağı hakkında biraz görüş kazanmamız gerekiyor. Bu kitapların bir bütün olarak düzenlenişini anlamak için bir kitaptan diğerine geçişin aynı zamanda bir önemli önderdenöbürüne geçiş olduğunu da anlamamız gerektir:

Bu 7'nci yüzyılda yazılan 'kısa peygamberlik kitapları' Nahum, Habakuk ve Sefanya'ydı. Bu çalışmaya Yunus'u da dahil edeceğiz, çünkü Yunus ve Nahum, Ninova'ya gönderilen peygamberlerdi. Bu dönemin 'uzun peygamberlik kitabı' da Yeremya'ydı. Her biri Tanrı'nın işleriyle ilgili özel bir soruyu ele alır. Günümüzdeki inanlılar da aynı kafa karıştırmacı sorularla karşı karşıyadırlar.

**Yunus** – Tanrı halkına zulüm eden zalim yönetimlere karşı tutumumuz ne olmalıdır? Tanrı gerçekten Kendi mesajını onlara götürmemizi istiyor mu?

**Nahum** – Tanrı'nın merhameti sonsuza dek sürer mi? Ya, kötüler üzerindeki adil yargısı ne olacak?

**Habakkuk** – Tanrı, günah işleyen halkını cezalandırmak için nasıl olur da onlardan daha çok günahlı başka bir halkı kullanır?

**Sefanya** – Tanrı bizi gerçekten seviyor mu? Tanrı bizden ne bekliyor? Yaşadığımız şeylere bir baksana!

**Yeremya** – Eski konumumuza gelebilmemiz için bir ümit var mı? Yara iyileştirilebilir bir yara mı? Yoksa bu durum Tanrı için bile mi çok zor?

Bütün bu soruların yanıtları, nihai olarak Tanrı'nın değişmez amacını yerine getirme vaadinin yenilenmesinde görülür. En karanlık günlerde, bütün ümitler kayıp gözüktüğünde ve yargı kaçınılmaz görüldüğünde bile Tanrı'nın sadakatine güvenilebilir. Rabbin gayreti, lütuf ve sevgi amaçlarının hepsini yerine getirecektir.

## YUNUS VE NAHUM: YAHUDİ OLMAYAN ULUSLARA GÖNDERİLEN PEYGAMBERLER

Eski Antlaşma peygamberliğinin önemli bir bölümü İsrail'in etrafındaki çeşitli ulusların üzerine gelecek olan yargıları içerir. Aşağıda bazı örnekler sıralanmıştır:

*Yeşaya 13–25; 34;* Babil, Asur, Filistin, Moav, Şam, Habeşistan, Mısır, Edom, Arabistan, Sur, dünyanın bütün ulusları.

*Yeremya 46–51* Mısır, Filistin, Moav, Ammon, Edom, Şam, Kedar, Hazor, Elam, Babil.

*Hezekiel 25–32; 35; 38–39* Ammon, Moav, Edom, Filistin, Sur, Sayda, Mısır, Asur; Gog ve Megog.

*Daniel 2, 7* Babil, Medler ve Persler, Yunanistan, Roma.

*Amos 1:3 - 2:3* Şam, Filistin, Sur, Edom, Ammon, Moav.

*Zekeriya 9:1-7* Şam, Sur, Sayda, Filistin.

Üç kitabın tamamı Yahudi olmayan ulusları odaklar:

*Obadya* Edom

*Yunus* Asur

*Nahum* Asur

Bu durum bize bazı önemli ilkeleri hatırlatır:

1. Tanrı, bütün uluslarla ilgilenmektedir ve hepsini sever. İbrahim'in çağrılmasından şimdiye kadar olan planı, bütün ulusları kutsamaktı (Yar.12:3).
2. Tanrı, "*Bütün dünyayı yargılayan*" (Yar.18:25) olarak bütün ulusları Kendisine karşı sorumlu tutar.
3. "*Doğruluk bir ulusu yüceltir, oysa günah herhangi bir halk için utançtır*" (Sül.14:34). "Ulusal günahlar" denilecek günahlar ciddi bir gerçektir. Büyük olasılıkla bu yazılar hakkında yazılmış olduğu uluslara gönderilmiştir (Yer.27:3-4). Tanrı ülkemize bir peygamber aracılığıyla mesaj gönderseydi, bu ne olurdu? Bizim ulusumuzun ulusal günahları var mıdır? Ne olabilir?

Ninova, Nemrut'un soyundan gelenler tarafından kurulan büyük Asur İmparatorluğu'nun başkentiydi (Yar.10:8-11). Dünya tarihindeki en kaba ve şiddet dolu yönetimlerden biriydi; İ.Ö. 1100-612 tarihleri arasında hüküm sürdü. Asurlular'ın esirlerine yaptıkları zulümler dillere destan olmuştu. Bunlara elleri, ayakları, kulakları ya da burunları kesmek ve çocukları diri diri yakmak da dahildi.

Ninova'ya iki tane peygamber gönderilmişti: *Yunus* ve *Nahum*. Mesajları

birbirlerinininkine çok benzemekle birlikte (Ninova üzerine yargı geliyor!), sonuçlar birbirinkinden çok farklıydı. Ninovalılar, Yunus'un uyarısına tövbe ederek karşılık verdiler ve Tanrı kenti yok etmedi. Ama yüz yıl sonra Nahum, Ninova'nın yıkımının artık kaçınılmaz olduğunu bildirdi. Yunus kitabının, Tanrı'nın "iyiliğini" ve Nahum kitabının ise Tanrı'nın "sertliğini" gösterdiğini söyleyebiliriz (Rom.11:22).

## YUNUS

Tanrı'nın peygamberleri hakkında yaygın olan yanlış düşüncelerden biri de onların günahsız olduğudur. Onlar Tanrı'nın gerçek hizmetkârları olmakla birlikte günahsız olmaktan çok uzaktılar. Kutsal Kitap onların hatalarını, zayıflıklarını ve günahlarını çok açık bir biçimde ortaya koyar.

Yunus, II. Yeroboam'ın zamanında Tanrı'nın sözünü etkin bir biçimde İsrail'e duyurdu (2Kr.14:23). Ama en çok, kötülükleriyle ünlü Asur'un başkenti Nineve'ye, Tanrı'dan bir uyarıyla gitmesi istendiğinde bu görevden kaçmaya çalışırken dev bir balık tarafından yutulan peygamber olmasıyla ünlüdür (bölüm 1). Üç gün balığın karnında kaldıktan sonra itaatsizliğinden ötürü tövbe eder ve balık onu karaya kusar (bölüm 2). Tanrı ona Nineve'ye gitmek için ikinci bir fırsat daha tanır. Bu kez gider ve orada Tanrı sözünü bildirmesi bütün Ninevelilerin kent çapında Tanrı'ya dönmesi ve Tanrı'nın onlara merhamet edip onları yargılamaktan vazgeçmesiyle ödüllendirilir – bu, **itaatin önemini** konu alan önemli bir derstir (bölüm 3). Ama kitaptan alınacak gerçek dersi bölüm 4'te görürüz. Yunus, kenti kurtardığı için Tanrı'ya karşı öfkelenir. Tanrı'nın onları yok etmesini istemektedir! Yunus şöyle dua eder:

*“Ah, ya RAB, ben daha ülkemdeyken böyle olacağını söylemedim mi? Bu yüzden Tarşiş'e kaçmaya kalkıştım. Biliyordum, sen lütfeden, acıyan, tez öfkelenmeyen, sevgisi engin, yapacağı kötülükten vazgeçen bir Tanrısın”* (4:2).

Yunus kitabı, Tanrı'nın yeryüzünde yanlış olarak yönlendirilmiş ve hüküm giymiş uluslara olan merhametini çok açık bir biçimde gösterir: “Ben Ninova'ya, o koca kente acımayayım mı? O kentte sağını solundan ayırt edemeyen yüz yirmi bini aşkın insan, çok sayıda hayvan var” (Yun.4:11). Tanrı'nın halkının düşmanlarına karşı sevgi duymamak bir peygamberin (ya da herhangi bir kişinin) Tanrı'nın yüreğinden tümüyle habersiz olduğunu gösterir. Eğer O'na aitsek, Yunus gibi olma eğilimimize karşı koymalı, bunun yerine bütün insanlara karşı lütüfkâr ve merhametli olmalıyız.

Son olarak, Tanrı'nın gelişen vahyi, Yunus'un yüzyıllar sonra gelecek olan çok daha büyük Birinin bir göstergesi olduğunu gösterir. İsa Mesih deniz sularının değil, Tanrı'nın insanlığın günahlarını yargılamasının dalgaları tarafından sarılacaktı. Balığın karnında değil, yeryüzünün bağrında üç gün geçirecek ve

sonra ölümden dirilecekti. Bu görkemli dirilişe “**Yunus’un belirtisi**” adı verilir (Mat. 12:38-41). İsa, sadece “Rab’den” olan sonsuz kurtuluşun (Yun.2:9) kaynağı olacaktı.

### **NAHUM - “KISKANÇ VE ÖÇ ALAN BİR TANRI”**

İnsanların elinde, kişinin düşmanlarından öç almaya çalışması sadece büyüyen bir nefrete ve bitmeyen savaflara dönüşür. İncil’de, Tanrı halkına, “*kendi öcünüzü kendiniz almayın; bunu Tanrı’nın gazabına bırakın*” diye buyurmuştur (Rom.12:19 ve İbr.10:30; Yas. 32:35’i aktarır). Ancak, bu ayetin ikinci kısmı, ilk kısmı kadar önemlidir: “Öç benimdir, kötülüğün karşılığını ben vereceğim.” Bütün kötülüklerin karşılığı Tanrı tarafından adil bir biçimde verilecektir.

Yunus gibi Nahum’a da Ninova halkı için bir mesaj verilmiştir. Ama Yunus’un Tanrı’nın merhametini sunmasından farklı olarak Nahum, zalim ve canavarca olan Asur krallığının sonunun geldiğini bildirir. Yunus’un, “*Sen lütfeden, acıyan, geç öfkelenen, sevgi dolu, yapacağı kötülükten vazgeçen bir Tanrısın*” (Yun.4:2) dediği yerde Nahum, Rab’bin adil öfkesine işaret ederek işin diğer yüzünü bildirdi:

*“RAB kıskanç, öç alıcı bir Tanrı’dır. Öç alır ve gazapla doludur. Karşıtlarından öç alır, Düşmanlarına karşı öfkesi süreklidir. RAB tez öfkelenmez ve çok güçlüdür. Suçlunun suçunu asla yanına koymaz.”*  
(Nah.1:2-3)

Tanrı’nın halkı yıllarca acı çekip sıkıntı içinde yaşadıkdan sonra, intikam alan Tanrı gelip halkının öcünü kusursuz bir adaletle alacaktı. Ninova’nın tamamen mahvolmasını ibret verici bir ders olarak kullanan Nahum kitabı, Tanrı’nın dünyanın her yerindeki günahkârları korkunç bir şekilde yargılayacağını belirtir. “*Ellerikanlı... Yalanla, talanla dolu*” kent (3:1) Rab’bin evrensel hükümdar olduğunu kabul etmeye zorlanacaktı. “*Alımlı, büyücü fahişe*” Ninova, diğer ulusları kandırmış ve onları satmıştı, ama Tanrı kanmaz. Tanrı onların kötülüklerini herkesin önünde ortaya çıkaracaktı (3:4-7). Tanrı değişmemiştir. M.Ö. 612’de Babillilerin Ninova’yı yok ettikleri gibi, Tanrı’nın bozuk dünyamızı kesin olarak yok etme konusunda verdiği vaat de gerçekleşecektir.

Buna karşın bu yargı kitabında bile Rab’bin merhameti görülebilir. Rab, “*çabuk öfkelenmez*” (1:3) ve “*iyidir, sığınaktır sıkıntı anında. Korur kendisine sığınanları*” (1:7). Ninova’nın yok edilmesinin haberi, Tanrı’nın adaleti ve sadakatinin bir hatırlatıcısı ve sonunda “*Yakup’un soyunu İsrail’in eski görkemine kavuşturacağı*” konusunda bir güvenceydi (1:15 - 2:2).

### **Tanrı’nın Kıskançlığı**

Tanrı’yı anlamak için, O’nun “**kıskanç**” ya da “**gayretli**” olduğunu anlamalıyız; her iki sözcük de İbranice’de “qinah” sözcüğünden gelmektedir. Ama Tanrı’nın Kutsal Yazılarda belirtilen kıskançlığı, “şüphe, güvensizlik ve rekabetten

korkma” gibi kıskançlıkla ilgili tutumlarla karıştırılmamalıdır. Tanrı’nın kıskançlığı, taviz vermeyen kutsallığı ve kusursuz sevgisinin birleşiminin yarattıklarından, özellikle de Kendisine ait olan kurtardığı halkından istediği, kayıtsız şartsız bağlılıktan başka bir şey değildir (Çık.20:5; 34:14; Yas.4:24; 5:9; 6:15). Tanrı’nın kıskançlığı ya da gayreti O’nun günaha olan öfkesi ve yargısının kökündedir (Yas.29:18-20; Hez.5:13; 8:3; 16:38, 42; 23:25; 36:5-6, 9, 22-23; Sef.1:18). Kendi halkının öcünü almaya, vaatlerini yerine getirmeye ve görkeme ulaştırmaya olan azminin de temelidir (2Kr.19:31; Yşa.9:7; 37:32; Yoe.2:18; Zek.1:14; 8:2-3).

Tanrı’nın kaçınılmaz gazabı, İsrail’in fahişeliklerinin üzerine geldiğinde bu, Rab’bin sevdiği halkıyla olan değiştirilemez evlilikantlaşmasını tehlikeye düşürdüğünden, Rab’bin kıskanç sevgisi O’nun “*içinde kalbinin dönmesine*” neden olur (Hoş.11). Sevginin kıskançlığı, “*Rab’bin alevidir*” (Neş.8:6). Tanrı, kutsallığının gerektirdiği şekilde günahı silip gelecekteki gelinini temiz kılmak için, gazabını Biricik Oğlu’nun üzerine döktü. Kutsal sevgisinin huşu veren bu özelliği Mesih’in günahkârlar uğruna yargılanmasında görülür (Yşa.53:10-11).

Bizler de günahattan, özellikle kendi günahlarımız ve sadakatsizliğimizden nefret etmeliyiz. Tanrı’yı ve O’nun halkını Finehas gibi kıskanç bir şekilde sevmeliyiz (bkz. Say.25).

## **HABAKUK - “DOĞRU ADAM İMANLA YAŞAYACAKTIR”**

Tanrı’nın vadinin sonsuz bereketlerinden pay almak için en gerekli olan şey İMAN’dır: “*İman olmadan Tanrı’yı hoşnut etmek imkânsızdır*” (İbr.11:6). Yahuda’nın kötülüğüyle karşı karşıya olan Habakuk adaleti sağlaması için Tanrı’ya yakarır (Hab.1:2-4). Tanrı, kısa bir süre içinde zalim Babillilerin Yahuda’yı istila edip onu cezalandıracağını söyleyerek yanıt verir (1:5-11). “Bu, peygamberin acısını daha da çoğalttı, çünkü Tanrı daha az kötü olan bir halkı cezalandırmak için nasıl olur da daha kötüsünü kullanabilirdi (1:12-17)?”<sup>100</sup> Bizler de sık sık buna benzer soruların yanıtlarını bulmaya çalışırız: Nasıl olur da Tanrı bir sürü masum insanın bu kadar çok acı çekmesine izin verebilir? Bunun yanıtı ancak uzun vadede anlaşılabilir:

*“Bu olayların zamanı gelmedi henüz. Sonun belirtileridir bunlar ve yalan değildir. Gecikiyormuş gibi görünse de bekle olacakları, gecikmeyecek, er geç gerçekleşecektir. Bakın şu övünge Kildaniler’e, niyetleri iyi değildir.*

*Ama doğru kişi imanı ile yaşayacaktır.”* (Hab.2:3-4)

Adalet gerçekleşecektir. “*Kuvvetleri kendi tanrıları olanlar suçlu tutulacaklardır*” (Hab.1:11, özel çeviri). Yahuda’nın cezalandırılmasından sonra Asur gibi kötü bir ülke olan Babil de gururu, şiddeti ve putperestliğinden ötürü “*tamamıyla itibardan düşecektir*” (2:6-20). “*Kutsal Olan*”ın korkunç gazabı

gösterilecekti (3:3-15). Babil'in büyük planlarına karşın sonuçta yıkıma uğrayacağı kesindi, “Çünkü sular denizi nasıl kaplıyorsa, dünya Rab bilgisiyle öyle dolu olacak” (Hab.2:14).

İnançsızın gururunun tersine Tanrı'ya inanan doğru kişi imanla yaşamalıdır. “Kurtuluşun ilahi mesajına çocukça, alçakgönüllü ve içten bir güvenle sarılmalıdır.”<sup>101</sup> En karanlık ve en umutsuz günlerde bile içimiz güven ve sevinç dolu olmalıdır:

*“Tomurcuklanmasa incir ağaçları, asmalar üzüm vermese, boşa gitse de zeytine verilen emek, tarlalar ürün vermese de, boşalsa da davar ağılları, sığır kalmasa da ahırlarda, ben yine RAB'le sevineceğim, kurtuluşumun Tanrısı'yla sevinçten coşacağım” (3:17-18).*

### **SEFANYA - “RAB ONUN ORTASINDADIR”**

Habakuk'un, inanlıların yararlandıkları bereketlerden pay alabilmenin şartı olarak, imana sahip olunması isteminde bulunduğu yerlerde Sefanya alçakgönüllülük ve ruhta fakir olmayı vurgulamıştır. “Rab'bin Gününün” Yahuda'nın üzerine gelmekte olduğunu bildirerek halkı, “Rab Tanrı'nın önünde sessiz olun” (1:2-7) diye uyarmıştır. Obadya, Yoel, Amos ve Yeşaya da bu günden söz etmişlerdi. Ama hepsinden çok Sefanya Rab'bin, “yeryüzünden her şeyi... insanı ve hayvanı tamamıyla sileceği”ni (1:2-3) söyleyerek gelecek olan dünya çapındaki yargıyı vurgulamıştır. Bu peygamberlik kısmen Yeruşalim'in M.Ö. 586'da Babilliler tarafından ve kısmen de M.S. 60 yılında Romalılar tarafından tekrar yerle bir edilmesiyle gerçekleşmiştir. Ama asıl son henüz gelmemiştir.

“RAB'bin öfke gününde” bütün yeryüzünü yok edecek olan gayretin ateşi, “halkların dudaklarını pak kılacaktır” (1:18; 3:8-9). Yargıdan sonra Rab, Tanrı'dan korkan ve “düzeltilmeyi kabul eden” bir kalıntıyı kendine alıkoyacaktır (2:7, 9; 3:19).

*“Halkım bana yaptığı bunca kötülük yüzünden utandırılmayacak o gün. Çünkü gururlu, küstah olanları uzaklaştıracağım aralarından. Kutsal dağımda bir daha böbürlenmeyecekler. Orada sadece benim adıma sığınan uysal ve alçakgönüllüleri bırakacağım.” (3:11-12).*

Peygamberliğin son bölümünde, Tanrı'nın büyük bir sevgiyle dolu olan yüreğine göz attığımızda, gördüklerimiz bizi hayretler içinde bırakıyor. O'nun, sevdiği halkının arasında onlar için coşan ve büyük bir sevinçle dolan zafer dolu bir savaşçı olarak vaadini yerine getirdiğini görüyoruz! Onlara bu görkemli

peygamberlik sözü verildiğinde, Sefanya onlara (ve bize) şöyle bağıırır: “*Ey Sion halkı, ezgiler söyle... haykır! Yürekten sevin, sevinçle coş!*” (3:14).

## **YEREMYA - “TANRI’NIN SÖZÜ”**

Tanrı’ya hizmet etmek için “ağlayan peygamber” Yeremya’nın içinde olduğu durumdan daha cesaret kırıcı bir durum hayal etmek zordur. Hizmetine, büyük reformcu Yoşiya’nın umut verici yönetimi sırasında başladı, ama 23 yıl boyunca insanlar onu dinlemeyi reddettiler (25:3). Yoşiya’nın trajik ölümünden sonra (2Ta.35:20-27) Yahuda ve Yerus alim’in üzerine birbiri ardına sıkıntılar gelmişti. Yahuda’nın son dört kralı, Yehoahaz, Yehoakim, Yehoakin ve Sıdkıya, yabancı krallar tarafından birbiri ardına esarete götürülmüştü (2Kr.23:31–25:21). Onlarla birlikte herhangi bir potansiyel değere sahip olan bütün İsraililer de köle olarak götürülmüştü.

Yeremya’nın zor işi, zayıflara, hastalara, ihtiyarlara ve geriye kalan başka istenilmeyen nankör kişilere hizmet etmektir. Onlara sürgünün kaçınılmaz olduğunu ve ülkelerini istila eden Babilliler’e teslim olmalarının Tanrı’nın isteği olduğunu söylemesi gerekir (27:12-22; 28:12-16; 42:11-16). Yeremya onlara Tanrı’nın Sözü’n  bildirirken bile, kendisini dinleyenler onu öldürme planları kurmaktadır (26:7-24; 37:11-16; 38:1-13). Hizmeti, Tanrı’nın apaçık uyarılarına hiç kulak asmayarak Mısır’a kaçan kibirli Yahudiler’den arda kalanlarla birlikte orada sona erdi (42–44 bölümler).

Yeremya, her Şeyden  nce, “*Tanrı’nın sözü*”n n peygamberidir. Eski Antlaşma’da 350 kez söylenen “*Rab diyor ki*” sözlerinin içinden 150’den fazlasını o kullanmıştır. Yeremya’nın otoritesinin temeli Tanrı’nın s z yd : “*İşte, sözlerimi senin ağzına koydum*” (1:9; 5:14). Tanrı’nın sözü Yeremya’nın kendi canı için **yiyecek içecek** gibiydi: “*Sözlerin bulundu ve ben onları yedim; ve sözlerin benim için kalbimin sevinç ve zevkiydi*” (15:16). Meyvesiz gibi gözükse de ve karşılık olarak alaya alınsa da o, bildirilmesi gereken **gerçekti**: “*yüreğimde kapatılmış yanar bir ateş gibi oldu*” (20:8-9). Yeremya, uyardığı halk tarafından reddedilmenin kendisine verdiği sıkıntıyı anlattıkça, Tanrı’yla kişisel paydaşlık konusunda çok Şey öğreniyoruz (11:18-23; 12:1-6; 15:10-20; 17:14-18; 18:18-23; 20:7-11). Rab’bin sözü yaşamının temeliydi.

Ne yazık ki Yeremya’nın yaşadığı dönemde, tıpkı bugüne kadar her dönemde olduğu gibi, Tanrı’nın Sözü’n  getirmeden “Tanrı’nın peygamberi” olma iddiasıyla gelenlerin sayısı az değildi. Bu nedenle adına peygamber denilen bütün kişilerin sözlerinin Tanrı’nın daha önceden verilen vahyiyle sınanmasının gerekliliğini görmek çok önemlidir. Birçok “peygamber” rüyalar ve görümler görüyordu. Ama Rab onlar için Şeyle dedi, “*Kendisinde d ş olan peygamber d ş n  anlatabilir, ama benim sözüm kendisinde olan sözümü gerçekten olduğu gibi söylesin. Buğdayın yanında saman nedir?*” (23:28).

## Dışa Dönük Dinin Boşluğu

Adına, “Tapınak Kapısı Mesajı” adı verilen konuşmasında (7-10 bölümler) Yeremya tapınağa giden insanları üç önemli gerçek hakkında uyardı:

- 1) Tanrı'nın tapınağına gitmek, gerçek tövbenin yerini tutmaz (7:4-20).
- 2) Dinsel etkinlikleri yerine getirmek Rab'be itaatin yerini tutmaz (7:21 - 8:7).
- 3) Tanrı'nın sözüne sahip olmak Tanrı'nın sözünü uygulamanın yerini tutmaz (8:8-12).<sup>102</sup>

Yeremya'nın Rab'bi değişmemiştir. Günümüzde de boş, ikiyüzlü, kendini adamamış bir şekildeki dinsel etkinlik kişiyi dosdoğru Tanrı'nın yargısına ve öfkesine götürür.

## RAB'bin Tahtı Yeruşalim (Kudüs)

3:16-17'deki hayret verici bir önbildiride Yeremya şöyle bildirmiştir: “‘Ülkede büyüyüp sayıca çoğaldığınız günlerde’ diyor RAB, ‘Halk artık, ‘RAB’bin Antlaşma Sandığı’ demeyecek. Sandık bir daha kimsenin aklına gelmeyecek; anımsanmayacak, özlenmeyecek, bir yenisi de yapılmayacak. O zaman Yeruşalim’e, ‘RAB’bin Tahtı’ diyecekler.’”

O son günde Tanrı'nın vaadi yerine geldiğinde, bütün İsrail'in tapınmasının odak noktası olan **Antlaşma Sandığı** artık önemli olmayacaktı. Tanrı meleklerin arasındaki altından yapılmış sembolik tahtta oturmak yerine Yeruşalim'de tahtta oturacaktı. Böylece, Musa'nın yasasının törensel öğelerinin Tanrı'nın planında artık yer almayacakları açıkça belli olmuştu.

## Doğruluğumuz Olan RAB

Yeşaya 4:2 ve 11:1'de bildirilmiş olan “*doğru filiz*”, Yeremya 23:5-7 ve 33:14-22'de önceden görülen aynı Davut oğludur. Mesih'e verilen özel isim, “*YAHVE TSIDKENÛ*”, yani “*YEHOVA SALÂHİMİZ*” veya “*DOĞRULUĞUMUZ OLAN RAB*”dir. Mesih'le halkı birbirleriyle öylesine yakından bağlantılıdır ki, bu isim 33:16'da Yeruşalim'le paylaşılmıştır. Bu isim, 33:14-22'de tanımlanan, vaat edilen krallığın Rab'bin kusursuz doğruluğunu temel aldığını göstermekle kalmıyor, aynı zamanda Mesih'in Kendi doğruluğunun onlara verileceğini ve onların sayılacağını da bildiriyor. Bir gelinin kocasının ismini ve bunun bütün getirdiklerini kabul etmesi gibi, Mesih'in halkı da O'nun ismi ve doğruluğunu kendilerinininki olarak kabul ederler. Tanrı'nın önündeki gerçek doğruluğun tek temeli budur.

## “Yeni Bir Antlaşma”

Kutsal Kitap'ımızın son 27 kitabına verilen isim (Yeni Antlaşma) Yeremya



31:31-34'den alınmıştır: “İsrail evi ile, Yahuda evi ile **yeni bir antlaşma yapacağım günler geliyor.**” Bu harika bölüm, Yeni Antlaşma'da aktarılan en uzun bölümdür (İbr.8:8-12; 10:16-17). Aynı zamanda Mesih'in bu antlaşmanın Aracısı olarak başarılarını ele alan İncil'de geçen en az yedi ayetin de konusudur (Bkz. Mat.26:28; Mar.14:24; Luk.22:20; 1Ko.11:25; 2Ko.3:6; İbr.9:15; 12:24).

Bu antlaşma, “*atalarını Mısır diyarından çıkarmak için onların elini tuttuğum gün kendileriyle yaptığım antlaşma gibi*” olmayacaktı (32). Bu antlaşma, **taşların üzerine** kazınmış olan “eski antlaşma”dan farklı olacaktı: “*Yasalarımı onların içlerine koyup, yürekleri üzerine onu yazacağım*” (33). Yasanın esası yeni olmayacaktı, çünkü Tanrı'nın karakteri ve yarası değişmez. Vaat edilen Mesih, Kutsal Yasa'yı geçersiz kılmaya değil, tamamlamaya gelecekti (Mat.5:17). Ancak Yasa, “*kutsal, doğru ve iyi*” olduğu halde yaşam verme gücüne sahip değildi. Sadece insanın yasa tanımazlığını ortaya çıkarıp onu suçlayabilirdi. Bu yeni antlaşma, Mesih'in ölümü, ölümden dirilişi ve yüceltilmesi ve O'nun göndereceği Kutsal Ruh'un kişiyi içsel olarak yenilemesiyle gerçekleşen, Tanrı'nın işi olacaktı. Tanrı'nın Kendisi, kutsal buyruklarını halkının yüreklerine yazacaktı.

Sina Dağı'nda verilen Musa'nın antlaşmasına göre “yeni” ve ondan farklı olsa bile, Yeremya'nın bildirdiği bu yeni antlaşma, İbrahim ve Davut'a verilen, o dönemde “*sonsuz antlaşma*”, “*bir barış antlaşması*”, “*Benim antlaşmam*” ve “*yeni bir yürek/ruh*” olarak da bilinen antlaşmadan farklı bir şey değildi (Yşa.24:5; 42:6; 49:8; 54:10; 55:3; 59:21; 61:8; Yer.32:39-41; Hoş.2:18-20). Bu ümit dolu sözlerle Tanrı, ulus için yaklaşmakta olan yıkım günüyle ilgili değişmez amacını **yeniliyor**, geliştiriyor ve başka sözcüklerle yeniden dile getiriyordu.

## SONUÇ

Yeni Antlaşma, “Yahuda evi ve İsrail evi”yle yapılmıştı ve Mesih’in ikinci gelişinde ulusal olarak onlar için tamamen yerine gelecektir. Buna karşın bizler Mesih’e inananlar olarak artık yabancılar değil, “kutsallarla birlikte yurttaş ve Tanrı’nın ev halkıyız” (Ef.2:19). Kutsal Ruh’un adına, “Mesih’in gizi” dediği şey budur.

*Bu mektubu okuduğunuz zaman Mesih sırrını nasıl kavradığımı anlayabilirsiniz. Bu sır önceki kuşaklara açıkça bildirilmedi. Şimdiyse Mesih’in kutsal elçilerine ve peygamberlerine Ruh aracılığıyla açıklanmış bulunuyor. Şöyle ki, diğer uluslar da mirasa ortaktır, aynı beden üyeleridir ve Müjde aracılığıyla Mesih İsa’da vaade ortaktırlar (Ef.3:4-6).*

Adına, “Mesih’in akıl ermez zenginliği” denilen bu inanılmaz hazine, Yeni Antlaşma aracılığıyla bizlere garantilenmiş, Mesih’in değerli kanı aracılığıyla mühürlenmiş, bize aktarılmış (1Ko.11:25; İbr.8) ve “yaşayan Tanrı’nın Ruhuyla” yüreklerimize yazılmıştır (2Ko.3:3). Bu Yeni Antlaşma’nın aşılmaz yüceliğinin ışığında karşılaştığımız durum ne olursa olsun, Habakkuk’la birlikte şöyle demeliyiz:

*“Ben yine RAB’le sevineceğim,  
Kurtuluşumun Tanrısı’yla sevinçten coşacağım.  
Rab Yahve gücümdür benim.  
Ayaklarıma geyik ayağının çevikliğini verir.  
Aşırtır beni yükseklerden.” (Hab.3:18-19)*

## UYGULAMA SORULARI

1. (YUNUS) Kutsal Kitap, Yunus peygamberin hangi günahkâr davranışlarını ve tutumlarını gösteriyor?

1'inci bölümde

4'üncü bölümde

4'üncü bölümde Tanrı'nın karakteri hakkında ne öğreniyorsunuz?

2. (NAHUM) Nahum'un 1:1-8'de Rab'le ilgili verdiği tanım hakkında ne düşünüyorsunuz? Bunu Tanrı hakkındaki kendi düşüncelerinizle nasıl bağdaştırıyorsunuz?

3. Kitabın 252'inci sayfasında "Tanrı'nın Kıskançlığı" hakkında önemli bir bölüm vardır. Eski Antlaşma'nın dili olan İbranice'de "kıskançlık" ve "gayret" sözcüklerinin aynı sözcük olduğunu aklınızda tutarak o bölümü yeniden okuyun. Aşağıdaki ayetlerde, Tanrı'nın kıskançlığı ya da gayretinin sonucu nedir?

Çık.20:5; 34:14

Sef.1:18

Yşa.9:7; 37:32

4. (HABAKUK) Habakuk 2:3-4'te hangi önemli ilke bulunmaktadır? Yanıtınızda bu ayetin aktarıldığı aşağıdaki ayetlerin her birini göz önünde bulundurun: Rom.1:17; Gal.3:11; İbr.10:35-39.

5. Habakuk 3:17-19'u aşağıdaki boşluğa kendi sözlerinizle yazın.

Bu bölüm size ne öğretiyor?

6. (SEFANYA) Sefanya 1:7; 3:11-13'de Rab halkından nasıl bir tutum istiyor?

7. Rab'bin Sefanya 3:14-17'deki sözleriyle nasıl bir tutum sergilenmektedir?  
Tanrı halkı için nasıl duygular besliyor?

8. (YEREMYA) Aşağıdaki iki ayete göre, Tanrı sözünün bizim için değeri ne olmalıdır:

Yer.15:16; 23:28?

Tanrı sözünün yaşamınızdaki rolü nedir?

9. Antlaşma Sandığı'nın İsrail'in tapınmasında nasıl bir önemi vardı (eğer gerekiyorsa ayrıntılar için 101-114'e kadar olan sayfalara bakabilirsiniz)?  
Yeremya 3:16-17'deki vaade göre bu, gelecekte nasıl değişecektir?

10. Hem Yeremya 23:5'de hem de 33:15'de Davut'un soyundan gelen özel kişiden, “ ” olarak söz edilir. 23:6'da O'nun başka bir isminin daha olacağını görüyoruz. Bu isim nedir?

Bu iki isim sizin için nasıl bir anlam taşıyor?

**11.** Rab, Yeremya 31:31-34'de İsrail ve Yahuda'yla "yeni bir antlaşma" yapacağını vaat etmiştir. "Eski" antlaşma neydi (bkz. 31:32)?

Yeni Antlaşma'ya neden gerek duyuldu? Eski Antlaşma'da bozuk olan bir şey mi vardı (İbr.8:7-13)?

Aşağıda İncil'den alınan ayetlerden birini kullanarak "Yeni Antlaşma"nın nasıl yürürlüğe girdiğini açıklayın: Luk.22:20; 2Ko.3:6; İbr.9:14-15.

Bu bölümü Rab'le olan kendi ilişkinize nasıl uygulayabilirsiniz?

# 13. VAAT EDİLEN KRALLIK

## Sürgün Dönemi

---

**Ele Alınan Bölümler:** Yeremya'nın Mersiyeleri; Hezekiel; Daniel

---

**Okunması Önerilen Bölümler:** YM 3:19-38; Hezekiel 1; 11:16-20, 17; 21:25-27; 34; 36:22-36; 37; Daniel 2; 7; 9; 12:1-3

---

üşünülemeyen şey sonunda gerçekleşti. Tanrı, zalim Babil ordusunu kullanarak sevdiği şehir Kudüs'ü yok etti. Peygamber Yeremya, **Yeremya'nın Mersiyeleri** adlı kitabında şehir düşmeden önceki korkunç kuşatma günlerinde bebeklerin açlıktan ölmelerine (YM.4:4), kadınların kendi çocuklarını yemelerine (2:20; 4:9-10), şehir düştükten sonraki katliama (2:20-21), ırza geçme ve alçaltılma (5:11-13) olaylarına tanık olmasından kaynaklanan üzüntüsünü dile getirmektedir. Peygamber için en büyük keder, Rab'bin Kendisinin bunu yapmış olmasıdır (2:1-9):

*“Rab yuttu; acımadı... Yere yıktı... Şiddetli öfkesiyle kaldırıp attı... Kendi tapınağını terk etti.”*

Burada önemli olan şeyi görmezlikten gelmeyelim: Günah mahveder. Günah Tanrı'nın, halkının sahip olmasını arzu ettiği sevinç ve yüceliği onlardan alır ve bunun yerine sadece üzüntü, alçaltılma ve ölüm bırakır. *“Çünkü Tanrı isteyerek üzmez ve insanoğullarını kederlendirmez”* (3:33). Bunlar günahın sonuçlarıdır! Dinleyelim ve Kudüs'ten bir şeyler öğrenelim:

*“Rab adildir; çünkü emrine karşı asi oldum; şimdi ey kavmlar, hepiniz dinleyin ve derdimi görün; ere varmamış kızlarımla gençlerim sürgüne gittiler”* (1:18).

İmansızlıkları utanç vericidir. Yine de büyük günahlarına karşın İsrail'in Tanrı'sından ötürü umut var:

*“Bunu yüreğime getiriyorum; bundan ötürü ümidim var.*

*Rab'bin lütuflarındandır ki telef olmadık,*

*Çünkü merhametleri bitmez.*

*Onlar her sabah tazelenir,*

***Senin sadakatın büyüktür”*** (YM. 3:21-23).

Şimdi yetmiş yıllık esaret dönemine girdiklerinde (Yer.25:11), Tanrı'nın halkı İsrail için vaat, kurtuluş ve yeniden doğuş hakkında çok güzel sözler buluyoruz. Hem Hezekiel hem de Daniel bizler için, başarısızlık ve ruhsal felaket zamanlarında iman ve umutla yaşama modelidirler.

## HEZEKİEL - İYİ ÇOBANIN EGEMENLİĞİ

Hezekiel kâhinler soyundan geliyordu ve Kudüs'ün düşmesinden yaklaşık on yıl önce M.Ö. 597'de Kral Yehoakin'le birlikte sürgüne götürülmüştü. Çok özel bir şekilde hizmete çağırılmasının yanında (1-3'üncü bölümler) Hezekiel'in görevinin üç ana bölümü vardır:

1. (4-24) Hezekiel, Yahuda'yı gelmekte olan felaket hakkında uyarıyı Babil'den sürdürür.
2. (25-32) Kudüs'ün kuşatılması sırasında, diğer uluslara da yargının geleceğini söyleyerek uyarır.
3. (33-48) Eski Davut'un soyundan gelen krallar için hiçbir umut kalmamış, bunun yerini İyi Çoban'ın egemen olacağı vaadi ve beklentisi almıştır.

Hezekiel'in hizmeti fazlasıyla sembolik (apokaliptik) dille olduğu kadar alışılmamış sembolik etkinlikler, alegoriler (yerineler) ve benzetmelerle doludur. Hakim olan konu, TANRI'NİN YÜCELİĞİ'dir ve başlangıçtaki görünümde verilmiştir. Tanrı, *“Milletlerin gözünde ismim bozulmasın diye kendi ismim uğrunda çalıştım”* (20:9, 14, 22) ve *“Allah'ınız Rab'bin ben olduğumu bilesiniz diye”* (54 kez) demiştir. Bunun gerçekten bizim yaşamlarımızda da egemen olması gerekir. Tanrı Kendi yüceliği konusunda kıskançtır. Eğer O'nun halkı olduğumuzu iddia ediyorsak, o zaman yaşamlarımız da O'nun ismine yaraşır nitelikte olmalıdır. *“Özet olarak, her ne yer ve içerseniz, her ne yaparsanız, her şeyi Tanrı'nın yüceliği için yapın”* (1Ko.10:31).

Kutsal Ruh, Tanrı'nın vaadine daha çok ayrıntılar ekledikçe bu peygambersel kitaptaki bazı önemli parçaları ele alacağız.

### **“Rab'bin Yüceliği”**

Hezekiel kitabındaki her sahnede egemen öge Tanrı'nın tahtıdır (1:4-28). Babil'deki sürgünde kendisine gelen bu görünüm onun bir peygamber olarak çağırılmasının temeliydi (2-3).

Burada, içinde buldukları durumlardan ötürü kendilerini baskı altında ve sıkıntıdahişseden herkes için yüreklendirici bir şeyler vardır. Hezekiel artık Kudüs'teki tapınakta tapınamıyordu, ama uzak Babil'de hiçbir kâhinin asla görmediği Tanrı'nın yüceliğinin görümlerini Tanrı ona gösterdi. Bütün her yol kapalı gözüktüğünde genellikle gökler açılır.<sup>103</sup>

Hezekiel, kuzeyden gelen şiddetli bir fırtına görür (Hez.1:4). Bu, Tanrı'nın Kudüs'e karşı yargıyla geldiğinin resmidir (43:3). Fazlasıyla

sembolik olan sahne Yuhanna (Esi.1, 4-5), Daniel (Dan. 7:9-10) ve İsrail'in önderleri (Çık.24:9-11) tarafından görülenlere benzer. Bu parlayan ışıklar, dönen tekerlekler ve gök gürültüleri çıkaran kanatların ortasında parlak renklerden oluşmuş bir gökkuşağıyla çevrelenmiş olarak Rab'bin Kendisi bulunur. Dört "*canlı yaratığın*" başlarının üzerindeki parıldayan alanda tahta oturmuş, ateş ve aydınlık saçan "*insana benzer bir görünüşü*" var. Bu, "*Tanrı'nın yüceliğinin parıltısı, O'nun varlığının öz görünümü*" ve "*Görünmez Tanrı'nın görüntüsü*" olan Tanrı Oğlu'ydu (bkz. İbr. 1:3; Kol.1:15). Eski Antlaşma'daki Tanrı'nın görünüşleri üzerinde daha çok bilgi edinmek için Ek 8' bkz.

Tanrı'nın her şeye yeten varlığı, Kendi **peygamberi**, Kendi **vaadi**, Kendi topluluğu ve de **gelmekte olan krallığı** ile beraber olmaya devam edecekti. Ama Hezekiel, Tanrı'nın görkeminin, tapınağın içindeki korkunç putperestliğin ve kötülüğün sonucu olarak tapınağı istemeyerek terk ettiğini görür (bkz. Hez.8-10. bölümler). Tanrı'nın varlığı, İsa Mesih gelip de "*Rab'bin görkemi çobanların çevrelerini aydınlatıncaya*" dek bir daha yeryüzünde görülmedi (Luk.2:9). Mesih güçle döndüğünde krallığın yeryüzünde yerleşeceği hakkındaki son görüşünde Hezekiel, Tanrı'nın görkeminin tapınağı yeniden doldurduğunu görür (43:1-9).

Hezekiel'deki, Rab'bin yüceliği öyküsünü izlemek aynı zamanda, bir bütün olarak kitap için bir çerçeve oluşturur ve Tanrı'nın İsrail, özellikle de kutsal Yeruşalim (Kudüs) kenti için olan peygambersel programını anlamamıza yardım eder. Aşağıdaki şekil bu ana hatları açıklamaya yardımcı olacaktır:

### **Yahve/RabOnlara 'Tapınak' Olacak (11:16-20)**

Tanrı halkının tapınağın kalıntılarından bile uzakta olduğu sürgündeki karanlık yıllar boyunca, Yahve "*onlara küçük bir tapınak olmuştur*" (11:16). Göksel Babaları o zaman bile, buldukları yer ister tapınak, ister bir toplantı salonu ya da bir kilise olsun Kendisine "*ruhta ve gerçekte tapınacak*" kişileri arıyordu (Yu.4:23). Bina, programlar ya da vaizler kim olursa olsun, halkının her topluluğunu kutsayanın sadece Rab'bin varlığı olduğunu sürekli olarak öğrenmeliyiz.

Rab aynı zamanda, halkı kendi ülkelerine geri döndüreceğini ve "*Rab'bin kanunlarını tutsunlar ve onları yapsınlar diye içlerinde yeni bir ruh*" olacak şekilde (11:17-19) onların içlerini değiştireceğini de vaat etmiştir. Ve şimdi vaadin bildik sözlerini görüyoruz, "*O zaman onlar benim kavmım olacaklar ve ben de onların Allah'ı olacağım*" (11:20).



## Yeni Davutsal Krallık ve Bu Krallığın Haklı Kralı

(17; 21:25-27)

Hezekiel 17, RAB yerine Mısır'a güvenen son Davutsal kral Tsedekiya'nın Babil'in "kartalı" tarafından yerinden alınmasını resmeden bir alegoridir. Buna karşın Tanrı, İsrail'de büyüyüp büyük bir sedir ağacı olacak olan küçük bir dalı yeniden dikmeyi vaat ederek tarihin bu bölümü hakkında son sözü söylemek istiyordu (17:22-24). Bu da bir kez daha Tanrı'nın, önemsiz köklerden gelecek olan yeni dünya Yöneticisini ve Krallığını gösteriyordu (bkz. Yşa.9:6-7; Mik.5:2-4).

Tanrı, Tsedekiya'ya, "*Sen, İsrail prensi olan kötü adam*" diyerek tacını başından çıkarmasını ve başkâhine de sarığını çıkartmasını söyledi. Hem krallık hem de kâhinlik, "***haklı olan gelene kadar artık var olmayacak***"tı (21:25-27; bkz. Yar.49:10). Hem kral hem de kâhin olan Mesih geldiğinde Tanrı krallığı O'na verecekti (Mez.110; Zek.6:11-13; İbr.4:14-16; 7:1 - 8:2).

## İyiÇoban (34)

Rab halkının İyi Çobanı'dır (34:31; bkz. Yar.49:24; Mez.23; 78:52-53; 79:13; 80:1; 95:7; Yşa.40:11;49:9-10; Yer.31:10; Zek.11). Onları, İsrail'in önderleri olan çobanlara teslim etmişti. Ama onların bencilce ihmalleri ve zalimlikleri Tanrı'nın halkını sürgünde bırakmıştı: "*bütün yeryüzüne dağıldılar; ve onları arayan soran yok*"tu (34:1-6). Bu yüzden Rab, "*İşte ben, koyunlarımı sorup onları araştıracağım...ve onları ben yatıracağım... Kaybolanı arayacağım, sürülmüş olanı geri getireceğim, kırık olanı saracağım ve hasta olanı kuvvetlendireceğim; fakat semizi ve kuvvetliyi helâkedeceğim*" diyerek (34:11-16) koyunlarını kötü çobanlardan kurtarmaya azmetmişti (34:7-10).

Sonra Yeremya 30:9'da olduğu gibi yeni bir "Davut" vaat edilir: Daha önce olduğu gibi, "Tanrı'nın Hizmetkârı, İbrahim'in, İshak'ın, Yakup'un ve Davut'un soyu diye bilinen bütün grubun önderliğini yapacağı vaat edilen temsilci kişidir"<sup>104</sup> ve bu "*barış antlaşmasında*" (34:25) eski vaat "formülü"nü yeniden buluyoruz (34:24, 30):

*"O zaman ben Tanrıları RAB'bin onlarla birlikte olduğumu ve İsrail soyunun da benim halkım olduğunu anlayacaklar. Böyle diyor Rab Yahve"* (34:30-31).

### **Temizlenme ve Yeniden Doğuş (36:22-36)**

Bu görkemli bölümde, Tanrı İsrail'i yeniden toplamayı vaat eder ve bunun aracılığıyla *“milletler arasında bozulan büyük isminin kutsallığını şüpheden kurtaracağım”* der (36:23). Tanrı, *“sizin uğrunuz değil... Kendi kutsal ismi uğruna”* harekete geçecektir (36:22, 32). Ama bu ulusal kurtuluştan daha görkemlisi, kişisel iman yoluyla Yeni Antlaşma'yı kabul edenlerin geçireceği içsel deneyim olacaktır. Bunlar temizlenecek ve kendilerine Kutsal Ruh aracılığıyla armağan olarak *“yeni bir kalp ve yeni bir ruh”* verilecekti (36:25-27). Ruh'un bu işi sayesinde, atalarına verildikten sonra kendilerine yeniden iade edilen topraklarda (36:28-36) Tanrı'nın yasasının doğruluğunu yerine getireceklerdi (36:27).

### **Yeniden Bir Araya Gelmiş ve Yenilenmiş İsrail (37; 40-48)**

Kuru kemikler görünümüyle (bölüm 37) Rab, iki aşamalı bir ulusal diriliş vaat eder: 1) yeniden bir araya getirme (37:1-8, 11-13) 2) yeniden canlandırma (37:9-10, 14). İş bu kadarla da kalmayacak, uzun süredir birbirlerinden ayrı olan oymaklar (*Yusuf*: kuzeydeki on; *Yahuda*: güneydeki iki), *“bir tek kralın”* altında *“bir tek Tanrı”* ve *“bir tek çoban, Hizmetkârım Davut”* ile *“bir tek ulus”* olarak bir araya toplanacaklardı (37:15-24). Bu, *“barışantlaşması”* ya da *“sonsuz antlaşma”*nın özü, RAB'in *“meskeninin sonsuza dek onların arasında olacağı”*ydı (37:25-28).

Hezekiel'in umut mesajı, yenilenen yeryüzü ve kendisinden sürekli derinleşen bir yaşam ırmağının aktığı (47:1-12) gelecekteki görkemli tapınağın ayrıntılı tanımıyla son bulur (40-48). Bu tanımın bir kısmı sembolik olmakla birlikte, Tanrı'nın yeni bir tapınakta Kendisine tapınan halkı arasındaki varlığı ve yenilenen gökler ve yeryüzünün merkezinin yeni Kudüs olacağı kesindir.

### **DANIEL - VAAT EDİLEN KRALLIĞIN BAŞARISI**

Çocukların, *“Daniel gibi olmaya cesaret et”* diye bir ilahisi vardır. Hezekiel gibi bir sürgün olan Daniel, Tanrı'nın düşmanlarının arasında ve şiddetli baskı karşısında bile, Tanrı'ya yaşam boyu sadakatin parlayan bir örneğidir (1, 3, 6'ncı bölümler). Fakat

Tanrı'nın vaadi üzerine yaptığımız bu çalışmada Daniel'in ilginç yaşamı üzerinde değil, yalnızca bu Tanrı adamına 2, 7 ve 9-12'nci bölümlerde verilen şaşırtıcı esinlerin üzerinde duracağız.

Bu kitapta Tanrı Kendisini, büyük Bildirici olarak eşsiz bir şekilde tanıtır: *“Derin ve gizli şeyleri ortaya çıkarır... Ama gökte gizleri açıklayan bir Tanrı var... gizleri açan da neler olacağını sana bildirdi (Dan.2:22, 28, 29). Tanrı'dan uzak dünyasal yöneticiler bile, “Tanrın gerçekten tanrıların Tanrısı, kralların Efendisi, gizleri açan O'dur”* diye itiraf ederler.Sırlarını bilge ve akıllı kişilerden gizleyip alçakgönüllü insanlara açtığı için Tanrı'ya, Mesih İsa'nın da yaptığı gibi teşekkür edip övgü sunmalıyız (Mat.11:25; 16:17; 1Ko.2:7, 10). Yüklerle fazlasıyla ağırlaşmış donuklaşarak O'nun Ruhu'nun vahyeden sesini işitemez hale gelmekten kaçınmalıyız (bkz. Pavlus'un Efesliler 1:17-19'daki duası).

Yeruşalim'in düşüşüyle başlayarak, İsrail ulusu birbiri ardından gelen dört dünya imparatorluğunun yönetimi altına girdi. Her biri birçok ulusu yönetmek üzere yükselmiş, ama sonra zayıflayıp sonunda yıkılmıştır. Bunlar dünya tarihinin en büyük imparatorlukları değildiler, ama Kutsal Kitap'ta uluslar, öncelikle İsrail ve Yeruşalim'le çatışmaya girdikçe peygambersel önem kazandıklarından Daniel'in görümlerinin ele aldıkları bu dördüdür. Aşağıdaki haritalar, bu krallıkların her birinin en parlak dönemlerindeki yaklaşık büyüklüklerini göstermektedir.

### **“Taş”, “Günleri Eski Olan” ve Tanrı'nın Krallığı (2, 7)**

Daniel kitabının ana konusu, Tanrı'nın sonsuz egemenliğidir. Her dönemde Tanrı insanların gururlu krallıklarından daha yüce ve güçlüdür. Ama bir gün Meshedilmiş'i bütün dünya üzerinde Kral olarak tahta oturtup sonsuz Krallığı'nı kuracak ve onları tamamen yok edecektir.

*“O yaşayan Tanrı'dır, sonsuza dek var olacak. Krallığı yıkılmayacak, egemenliği son bulmayacak” (Dan.6:26; 2:20-21, 44; 4:3, 34; 7:14'le kıyaslayın).*

Bu konu en çarpıcı olarak iki ilginç görümsel esinle gösterilir: Nebukadnessar'ın 2'nci bölümdeki rüyasıyla Daniel'in 7'nci

bölümdeki görünümü birbiriyle bağlantılıdır. Her ikisi de, “*Diğer ulusların döneminde*” Kudüs’ü ayakları altında çiğneyecek olan dünya imparatorlukları dizisini önceden bildirmişlerdir (Luk.21:24). Bu dönem Babillilerin Kudüs’ü istilasıyla başlamıştır ve Tanrı’nın görkemli krallığının yeryüzünde kurulmasıyla dramatik bir şekilde sona erecektir. Nebukadnessar’ın gördüğü dev heykelin dört kısmı, Daniel’in görünümünde gördüğü dört hayvanla uyumludur. Bunlar, yukarıda belirtilen dört krallığı temsil ederler. Nebukadnessar’ın rüyasındaki kritik nokta, “*insan eli değmeden kesilen taş*” (Mesih) “*bütün krallıkları ezip yok edecek ... ve bütün dünyayı dolduracak*” olan Tanrı’nın “*hiç yıkılmayacak*” olan krallığı kuracağı zamandır (2:34, 44). Daniel’in görünümünde bu nokta, “*İnsanoğlu’na benzer biri*” gelip “*Eskiden beri var Olan*”dan bütün uluslar üzerinde egemenlik aldığı zamandır (7:13-14). Bu paralel sahneler, Rab İsa Mesih, bütün dünyayı yargılayıp üzerinde egemenlik sürmek için “*göğün bulutlarıyla*” döndüğünde yerine gelecektir (bkz. Mar.14:61-62). Bu önbildirileri ve gerçekleştirmeleri aşağıdaki tabloda şöyle özetleyebiliriz:

<b>DEV BİR HEYKEL VE TAŞ (2:31-35)</b>	<b>4 CANAVAR VE İNSANOĞLU (7:1-14)</b>	<b>YORUM (2:36-45; 7:15-28)</b>
1. <b>Baş</b> altından	<b>Kanatlı Aslan</b>	<b>Babil</b> İmparatorluğu
2. <b>Göğüs ve kollar</b> gümüşten	<b>Ayı</b> (8:20’de bir Koç)	<b>Medler ve Perslerin</b> İmparatorluğu
3. <b>Karın ve kalçalar</b> bronzdan	<b>Leopar</b> /dört baş (8:21-22’de bir Keçi)	Büyük İskenderin <b>Yunan</b> İmparatorluğu ve kendisinden sonra gelen dört general

4. <b>Bacaklar</b> demirden; <b>ayaklar</b> kil ve demirden	Korkunç <b>Canavar</b> ; On boynuz ve bir boynuz	<b>Roma</b> İmparatorluğu <sup>105</sup> Batı Birliği, Mesih Karşıtı
5. Göksel <b>Taş</b> ’ın heykeli parçalayıp, bütün dünyayı doldurması	Günleri Eski Olan tarafından <b>İnsanoğlu</b> ’na sonsuz bir krallık verilir	Krallığını almak için güçle ikinci gelişindeki <b>İsa Mesih</b>

Böylece insanların gururlu krallıkları, *En Yüce Olan*’ın, yani *Günleri Eski Olan*’ın korkunç yargısıyla karşı karşıya kalacaklar. Bu krallıkların büyük siyasi başarılarına karşın, doğası bakımından

canavarca, vahşi ve kösnül olan şeytansal ve putperest sistemin parçaları oldukları ortaya konacaktır. Putun yerini İsrail'in gerçek Taşı (gökten gelen Rab) ve canavar dünya yöneticilerinin yerini de gerçek İnsanoğlu alacak ve sonsuza dek tahta oturacaktır. O'nunla birlikte, “*En Yüce Olan'ın Kutsalları*” (7:18, 22, 27) ve “*kutsal soy*” ya da kalıntı olan topluluk hüküm sürecektir (Yşa.6:13; ve bkz. Say.24:7; Yşa.60:12; Mik.4:8). Bu yüzden İncil'de bize şöyle bir buyruk verilmiştir:

*“Dünyayı ve dünyaya ait şeyleri sevmeyin... Çünkü dünyaya ait olan her şey, doğal benliğin tutkuları, gözlerin tutkuları ve yaşamın verdiği gurur... geçer, ama Tanrı'nın isteğini yerine getiren sonsuza dek yaşar”*

(1Yu.2:15-16).

### **Yetmiş Hafta (bölüm 9)**

Daniel, Yeremya'nın önceden bildirdiği yetmiş yıllık sürgün süresinin (Yeremya 29:10) neredeyse sona ermekte olduğunun farkına varınca, “*dua ve oruçla Rab Tanrı'yı aramak için O'na yöneldi...*” (9:1-19). O dua ederken melek Cebrail ona görünür ve 49 (7x “7”), 434 (62x “7”) ve 7 (1x “7”)’lik setlere bölünmüş olan **yetmiş “hafta”** (yedi yıllık dönemler) figürü altında Kudüs'ün ve İsrail'in geleceğinin anahatlarını ona bildirir.

Daniel 9:24-27'de verilen peygambersel tarihin bu olağanüstü özeti, Tanrı'nın seçilmiş halkı ve kutsal Yeruşalim kenti için olan büyük amaçlarının bir ana hattıyla başlar (ayet 24). Altı maddeli plan; günahattan ve suçluluktan tamamen kurtuluş, peygambersel etkinliğin bitimi ve tapınağın meshedilmesiyle doğru krallığın gelişini içeriyordu. Tanrı şunları vaat etmişti:

- *Başkaldırıcıyı ortadan kaldırmak,*
- *Günaha son vermek,*
- *Suçlu bağışlatmak,*
- *Sonsuza dek kalıcı doğruluğu sağlamak,*
- *Görüm ve peygamberliği mühürlemek,*
- *En Kutsal'ı meshetmek.*

Bu vaatlerin ne zaman ve nasıl yerine geleceğini anlamak için burada sözü edilen çeşitli kişileri ve halkları doğru bir biçimde

tanımlamalıyız:

“*Senin halkın*” = Yahudiler (9:24)

“*Meshedilmiş önder*” = Rab İsa Mesih (9:25)

“*Gelecek önderin halkı*” = Romalılar (9:26)

“*Gelecek önder*” = Romalı canavar, Mesihkarşıtı (9:26-27).

Kral Artahşasta'nın M.Ö. 445'de Kudüs'ün yeniden inşa edilmesi için verdiği buyruktan (Neh.2:1-8) İsa Mesih'in ilk gelişine dek (özellikle Kudüs'e girişine dek) 483 (7+62 x “7”) yıl geçecekti. Mesih “*mahrum kalacak ve hiçbir şeyi olmayacaktı,*” bu da O'nun çarmıha gerilmesini ve İsa'nın bir ulus olarak İsrail tarafından reddedilmesini tanımlıyordu. Sonra Romalılar ve onların “önderi” şehri ve tapınağı yok edeceklerdi (bu M.S. 70'de Roma'lı general Titus'un önderliğinde gerçekleşmiştir). Ardından da 70'inci “hafta”nın olaylarından önce Kudüs için uzunluğu belli olmayan bir savaş ve viranelik çağından sonra, Mesih'in ikinci gelişinden önceki önemli 7 yıl gelecekti (9:26-27). Bu bildiri, Kutsal Kitap peygamberliğinin ana olayları için bir anahtar sağlar. Bu (Mesih bin yıllık krallıktan önce geri gelecek şeklindeki) yorumun ana öğeleri yan sayfada gösterildiği gibi çizelgelenebilir.

### **Övüngen “Küçük Boynuz”**

Tanrı'nın kutsal halkından geriye kalanlara karşı “*küçük boynuz*” (7:8, 24-25), “*prens*” (9:26b-27) ya da “*Tanrı'nın aleyhinde korkunç şeyler söyleyecek olan*” bencil bir “*kral*” çıkacaktır (8:23-26; 11:36 - 12:1). Babil ve Sur'un kralları gibi (Yşa.14; Hez.28), Yunan generali Antiokus M.Ö. 168-165'de tapınağı yok etti (8:9-14; 11:21-35) ve bu şeytansal “*soy*” da (Yar.3:15; 1Yu.2:18) en son ve en korkunç “*Mesih Karşıtı*”nı simgelemiş oldu.

### **Gelecekteki Diriliş (12:1-2)**

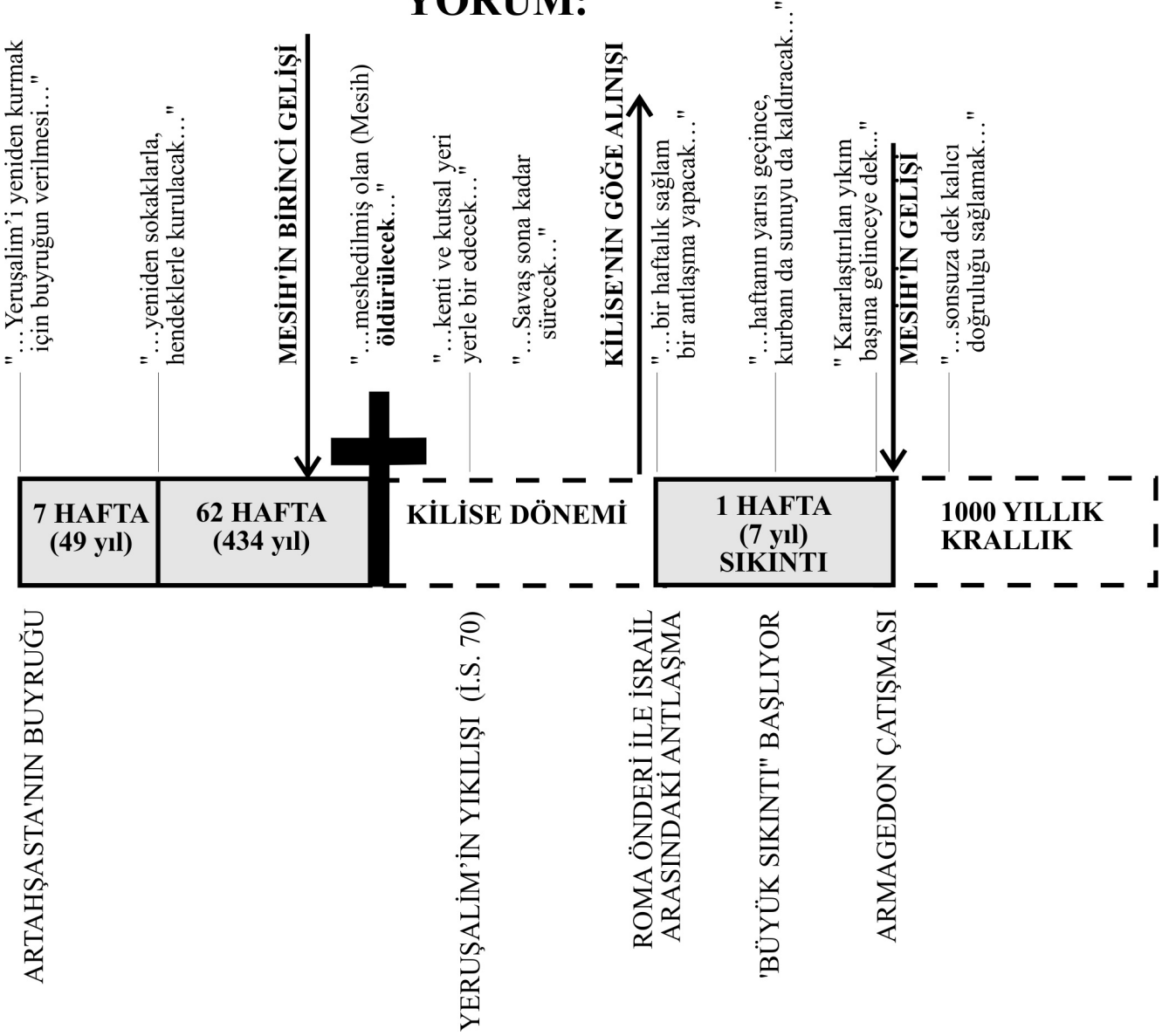
Bu kötü kişi yapabileceği en kötü şeyleri yaptığında, Tanrı'nın yargısı gelecek ve, “*dünyanın başlangıcından bu yana emsali görülmemiş, ondan sonra da olmayacak korkunç bir sıkıntı*” olacaktır (ünlü “*Büyük Sıkıntı*” - Mat.24:21). Sonra Tanrı, halkından arda kalanları kurtaracak ve Kendi sonsuz krallığını yeryüzünde kuracaktır (12:1). Vaatleri, birçoklarını topraktan dirilteceği “*kutsalları*”nda gerçekleşecektir ve onlar, “*yıldızlar gibi sonsuza dek parlayacaklardır*” (12:2-3).

## SONUÇ

Kutsal Kitap peygamberliği büyüleyicidir. Tanrı'nın programının genel anahatları ve hatta bazı ayrıntılarını anlamamız Tanrı Sözü'nü daha çok takdir etmemize yol açar.

## “Yetmiş hafta” önbildirisi (Dan.9:24-27) YORUMU:

### YORUM:



Ancak bu vahyin nedeni, bizleri hayrete düşürmek ya da merakımızı tatmin etmek değil, bizleri daha sadık bir bekleyiş ve daha ateşli bir hizmete teşvik etmektir. “Tanrısı’na tanıyan halk var gücüyle ona karşı duracak. Halkın arasındaki bilge kişiler birçoklarını eğitecekler” (Dan.11:32, 33).

Hepsinden önemlisi, “İsa’ya tanıklık, peygamberlik ruhunun özüdür” (Esi.19:10). Bunun anlamı, Hezekiel ve Daniel’in yaşadığı dönemde yaptıkları gibi, bizler de İsa’nın Mesih, haklı Kral ve dünyanın tek Kurtarıcısı olduğuna cesaretle tanıklık etmeliyiz. Tanrı Sözü ve bu tanıklıktan ötürü birçokları öldürüldü. Gelecekte de daha



birçokları öldürülmüştür, ama Rab'bin onlar için hazırladıkları yer kesindir:

*Bilgeler gökkubbe gibi, birçoklarını doğruluğa döndürenler yıldızlar gibi sonsuza dek parlayacaklar (Dan.12:3).*

## UYGULAMA SORULARI

1. (YEREMYA'NIN MERSİYELERİ) Kudüs'ün düşüşünü örneğimiz olarak alırsak, aşağıdaki ayetlerden günahın sonuçları ve Rab'be dönüş olasılığı hakkında hangi dersleri öğrenebiliriz:

YM.1:18; 3:33

YM.3:21-23

2. (HEZEKİEL) Aşağıdaki peygamberlere Tanrı tarafından verilen görümlerin nasıl olduklarını kendi kitaplarında okuyun: Hezekiel (1:4-28); Yeşaya (6:1-7), Daniel (7:9-14) ve Esinleme 1:12-18; 4:1-5). Bu görümlerin ortak özellikleri nelerdir?

Bu görümlerin onları gören kişiler üzerindeki etkileri nelerdi?

3. Rab, Hezekiel 34:1-6'da İsrail'in önderlerini neden suçluyor?  
Hezekiel 34:11-16, 23-24'e göre sürüp giden bu sorunun nihai çözümü nedir?

4. Hezekiel 36:25-27'yi kendi sözcüklerinizle aşağıya yazın.

Bu ayetlerde Yeni Antlaşma'nın hangi anahtar özelliklerini buluyorsunuz?

5. Hezekiel 37:15-28'de Tanrı İsrail için büyük bir şey yapmaya söz verir. Ne yapacaktır? Bunu henüz gerçekleştirmiş midir?

(DANİEL) 6 ve 7'nci soruları yanıtlamadan önce, 277 ve 278'inci sayfalarda yer alan ve Daniel'deki iki önemli görümü açıklayan grafiğe yeniden bakın.

6. Daniel 2:31-45'i okuyun. Tanrı nasıl bir krallık kuracak ve bu krallık dünya yüzünde varlığını sürdürmekte olan krallıkları nasıl etkileyecektir (ayet 44)?

7. Daniel 7:1-28'i okuyun. Tanrı'nın krallığı kime verilecektir (13-14, 27'nci ayetler)? Bu krallık nerelere hakim olacaktır?

8. Daniel, sürgün döneminin neredeyse bitmek üzere olduğunu nasıl keşfetti (Dan.9:2)? Buna ne tür bir karşılık verdi (9:3-20)?

9. Daniel 9:24-27, Mesih'in öleceği zaman hakkında ayrıntılı bir peygamberlik içerir. Melek Daniel'e, halkına ve kutsal şehre ne yapılacağını söyler?

Eğer bir "hafta" 7 yıla eşitse, Emrin çıkmasından (ayet 25) Mesih'in kesilip atılmasına dek (ayet 26) kaç yıl geçecekti?

$(7 \times 7) + (62 \times 7) = \text{yıl.}$

M.Ö. 450 (emrin çıktığı yıl) + 483 yıl = M.S.

10. Bölüm 12'nin 1-3'üncü ayetlerinde Daniel'e hangi büyük vaatler veriliyor?

Bu bölümü Rab'le olan kendi ilişkinize nasıl uygulayabilirsiniz?



# 14. VAADİN ZAFERİ

## Sürgünden Sonraki Dönem

**Ele Alınan Bölümler:** 1. Tarihler - Ester; Hagay - Malaki

**Okunması Önerilen Bölümler:** 1. Tarihler 29:11-12;  
Hagay 2:1-9, 20-23; Zekeriya 3:8; 6:9-13; 12:10 - 13:7; 14;  
Malaki 3:1 - 4:6

ahudi olmayan büyük bir kral, doğumundan yüzyıllar önce Tanrı'nın planının bir kısmını yerine getirmek üzere seçilmişti. Bu olağanüstü peygamberlikte, bu Persli kralın ismi bile söylenmişti:

*Koreş için, 'O çobanımdır, bütün isteklerimi yerine getirecek', Yeruslaim için, 'Yeniden kurulacak, tapınak için, 'Temeli atılacak' diyen RAB benim. 'Sen beni tanımadığın halde kulum Yakup soyu ve seçtiğim İsrail uğruna seni adınla çağırıp onurlu bir ünvan vereceğim. Koreş'i doğrulukla harekete geçirecek, yollarını düzleyeceğim.*

*Kentimi o onaracak, sürgünlerimi ücret ya da ödül almadan o özgür kılacak.' Böyle diyor Her Şeye Egemen RAB.*

(Yşa.44:28-45:13)

Artık yetmiş yıllık sürgün sonuna yaklaşırken, “*Pers Kralı Koreş'in krallığının birinci yılında RAB, Yeremya aracılığıyla bildirdiği sözü yerine getirmek amacıyla, Pers Kralı Koreş'i harekete geçirdi*” (2Ta.36:22-23; Ezr.1:1-4). Kral, Tanrı halkı arasında isteyen her kim varsa gidip Yeruslaim'deki tapınağı onarmaları için bir buyruk verir. Çünkü Tanrı, amaçlarını yerine getirmek ve vaatlerini gerçekleştirmek için bu kralın yüreğinde işlemiştir.

EzraNehemya, Ester, 1. ve 2. Tarihler kitaplarının tarihleriyle Hagay, Zekeriya ve Malaki'nin peygamberlikleri, Eski Antlaşma'nın son esinlerini oluştururlar. “Bu yazılar İsrail halkının yetmiş yıllık Babil Sürgününden döndükten sonraki ümitsiz durumlarından başlayarak, Tanrı'nın sözünün ve işinin zafere ulaşacağı döneme dek uzanırlar.”<sup>106</sup>

Dönemin en büyük sorunu, ilk günlerin görkemi ve beklenmekte olan yücelikle kıyaslandığında, yenilenme sürecinin zayıf ve acıklı durumudur. Her yerde yenilginin izleri var. Her şey yanlış. Babil'den dönerken yüreklerinde bulunan büyük ümide karşın bu “*küçük şeylerin günü*”dür. Yapmaları gereken nedir? **Tanrı'nın lütfuna** sığınmak. Tanrı'nın vaat ettiği her şey gerçekten de gerçekleşecekti, ama bu, “*Güçle kuvvetle değil, ancak benim Ruhumla*” ve “*sevinç (lütuf, lütuf) bağrıışlarıyla*” olacaktı (Zek.4). Bu, temel bir gerçektir:

Tanrı'nın vaadi tamamıyla O'nun lütfuna dayanır. Vaat, insansal çaba ve başarıyla değil, imanla miras alınır.

Bu kitapların odak noktası, Tanrı'nın varlığının kendileriyle birlikte olduğunu simgeleyen **tapınaktır**. Süleyman'ın yaptırdığı muhteşem tapınak, Rab'bin görkemini tapınaktan ayrılmasından sonra (Hez.10) Babilliler tarafından yok edilmişti. Sürgünden ilk dönenler tapınağın daha küçüğünü inşa etmeye başlar. Sık sık kırılan cesaretleri, **Hagay** ve **Zekeriya** peygamberlerin teşvikleri sayesinde düzeliyor. Onlar bu işin, vaat ettiğini yapan yüce Tanrı'nın büyük işinin bir parçası olduğunu ve kendi çabalarının yetersiz olsa da işi Tanrı'nın tamamlayacağını gördükleri görüşlerden biliyorlardı. Şimdi insanlar yukarıya bakmalı, inanmalı ve çalışmalıdır! Böylece çalışmaya başlarlar. Tapınak biter ve *Ezra*'nın önderliğinde dönen ikinci bir grup, restorasyon işini destekleyip geliştirmek için gelir. Bu kez ulusal tövbe ve ruhsal uyanış, Tanrı'nın Yasası'nın etkin okunuşu ve öğretilişi aracılığıyla gerçekleşir (Ezr.9-10). Aslında Türkiye'de Tanrı'nın ruhsal tapınağı olan inanlılar topluluğunun durumu bundan çok farklı değildir ve bizler de aynı şekilde hareket etmeliyiz.

### SÜRGÜNDEN 3. DÖNÜŞ

**Bu dönem yukarıda gördüğünüz şekilde bir çizelge ve bir haritayla gösterilebilir.**

Birkaç yıl sonra **Nehemya** ve geri dönenlerden oluşan üçüncü bir grup işi devralıp şehrin surlarını yeniden inşa ederler ve Ftaki tapınmayı yeniden düzenlerler. **Malaki**'nin saflık ve temizliğe olan gereksinim hakkındaki anlamlı mesajı da bu dönemde gelir (Dönemin tam kronolojisi için Ek 4'e bakınız).

Geri dönenlerin önündeki iş, zor ve cesaret kırıcıydı. Yıkılmış yapıları yeniden yapmak sık sık, yeni binalar yapmaktan çok daha zor bir iştir. Yıkıntıların toplanması, bu arada kullanılabilir malzemelerin toplanıp temizlenmesi ve yeniden kullanılması gerekir. Aynı şey yerel kiliselerin yeniden inşası için de geçerlidir. İş bırakıp başka bir yerde işe baştan başlamak sık sık daha kolaydır. Ama Tanrı, yeniden eski haline getirmenin Rabbi'dir. "*Ben RAB, Siyon'u yine avutacağım, Yeruşalim'i yine seçeceğim*" (Zek.1:17). Eğer yeniden inşa etmeye çağrıldıysak, bunu O'ndan gelen gayret ve güvenle yapalım.

#### 1. ve 2. TARİHLER: KRALLIK RABBİNDİR

Tarihler kitapları orijinalinde bir kitap şeklinde düzenlenmiş olup İbrani Kutsal

Kitabı'nın son kısmını oluşturur. Tanrı'nın Krallığının Âdem'den Sürgün'ün sonuna kadarki tarihini verir. İlk bakışta Tarihler kitapları, Samuel ve Krallar kitaplarının tekrarından başka bir şey değilmiş gibi görünür. Ama onları daha yakından incelersek amaçlarında büyük bir farklılık olduğunu görürüz. Samuel ve Krallar olayların tarihsel yönünü (kraliyet tarihini) vurgularken Tarihler, öncelikle tapınak tarihini ele alarak ruhsal yönünü vurgular. Tarihler'de:

Sadece Davut ve hanedanının egemenlikleri kaydedilmiştir. Kuzey (İsrail) krallık ve krallar, yalnızca güney (Yahuda) krallığını etkiledikleri sürece ele alınır. Tanrı'nın yüreği vaadindedir ve bu vaat Yahuda soyundan Davut'un Oğlundadır.

Amnon, Abşalom ve Adoniya'nın trajik öyküleri ve Süleyman'ın sadakatsizliğine (2Sa.13–19; 1Kr.2; 11) değinilmemiştir. Tanrı'nın, halkının günahını yargılaması gerekir, ama en sonunda Tanrı'nın **lütfu** zaferi kazanacaktır.

Rab'bin sandığı, tapınakla ilgili hazırlıklar ve düzenler merkez alınmıştır ve ruhsal uyanış ve tapınma zamanlarındaki sevinç, müzik ve dua vurgulanmıştır (1Ta.15-16; 22-26; 28-29; 2Ta. 23:18-19; ayrıca Ezr.3; 6; Neh.8; 12). Bu ulus kutsallık, sevinç ve tapınmanın ruhsal gerçekleri olmadan yeryüzündeki başka herhangi bir ulustan farklı değildi. Aynı şey bugün de geçerlidir. Tanrı hâlâ Kendisine ruhta ve gerçekte tapınanları arar (bkz. Yu.4:23; Flp.3:3).

İyi krallardan bazılarının egemenliği sırasında yapılan reformlar ince ayrıntılarıyla anlatılmıştır (2Ta.14-17; 19-20; 29-31; 34-35). Bu krallar Tanrı'nın Yasası'nı "**bütünyürekleyle**" aradıkları ve ona döndüklerinde Tanrı da tamamıyla onlarla birlikteydi. Peygamber Hanani'nin Kral Asa'ya söylediği gibi:

*"RAB'bin gözleri bütün yürekleriyle kendisine bağlı olanlara güç vermek için her yeri görür"* (2Ta.16:9).

Böylece 1. ve 2. Tarihler'de Kutsal Ruh bizlere İsrail'in tarihi üzerine **ruhsal** bir yorum yapar. Daha önce (yani Samuel ve Krallar kitaplarında) insanların hareketlerinin vurgulandığı olaylarda Tanrı'nın etkinliğini görürüz.<sup>107</sup> Bizler görülmeyen Tanrı'yı yaşamın her alanında gören, O'na itaat eden ve O'na güvenen ruhsal kişiler olmalıyız.

Tapınağın yapılması için İsrail'in bütün kalbiyle sundukları sunular için şükreden Davut, Rab'bi şöyle kutsar: *"Ya RAB, büyüklük, güç, yücelik, zafer ve görkem senindir. Gökte ve yerde olan her şey senindir. Krallık senindir, ya RAB! Sen her şeyden yücesin. Zenginlik ve onur senden gelir. Her şeye egemensin. Güç ve yetki senin elindedir. Birini yükseltmek ve güçlendirmek Senin elindedir"* (1Ta.29:11-12). **Krallık Rab'bindir**. Davut ve başarısızlığa uğrayan "evi" sadece vekildirler. Adem'den başlayan soyağacı (1-9 bölümler) ve Davut'a

verilen vaat (1Ta.17:14; bkz. Bölüm 8) “bütün insanlığın, Tanrı’nın dünyanın sonunu belirleyen işinden etkilendiğini çok açık bir biçimde bildirir.”<sup>108</sup>

## **EZRA - NEHEMYA: İŞ RAB’BİNDİR**

Eskiden bir tek kitap olan Ezra ve Nehemya, Pers kralının Kudüs’teki tapınağın yeniden inşa edilmesini buyurmasıyla başlar (2Ta.36:20-23; Ezr.1:1-4). Tarihte üç kez Babil’den dönülmüş olunması (bkz. sayfa 289’daki kroki ve Ek 4), Rab’bin işinin belirli bazı ilkelerini ortaya çıkarmıştır:

**Kutsal Yazıların merkeziliği.** Ezra’nın çarpıcı reformları, Tanrı’nın Sözüne hizmet etmesi sonucu gerçekleşti (Ezr.10:3; Neh.8-9). Mezmur 1’deki mutlu insan gibi, “*Ezra kendini RAB’bin Yasası’nı inceleyip uygulamaya ve İsrail’de kuralları, ilkeleri öğretmeye adanmıştı*” ve “*Rab’bin eli onun üzerindeydi*” (Ezr.7:10, 28; Neh.2:8). Tanrı için kalıcı olacak bir iş, Tanrı’nın seçtiği ve Tanrı Sözü’yle donatılmış kişilerce yapılacaktır. (2Ti.3:16-17).

**Duanın önemi.** Her kritik noktada, Tanrı’nın işi için yolu; tövbe, itiraf, oruç ve içten dua açmıştır (Ezr.8:23; 9; Neh.1; 2:4; 9). Tanrı, Kendi büyük amaçlarını kutsallarının dualarıyla hayret verici bir şekilde bağlantılı kılmıştır (bir başka çarpıcı örnek için bkz. Daniel 9).

**Kutsallık istemi.** Ezra ve Nehemya’nın duaları, günaha karşı büyük bir hassasiyet gösterir. Kutsallık, ayrılık gerektirir! İmansızlarla evlilikten (Ezr.9:1-4; Neh.13:23-29), para sevgisinden (Neh.5; 13:10) hatta beden ve ruhu kirleten her şeyden uzaklaşmayı gerektirir.

**Sıkı çalışmaya olan gereksinim.** “*Herkes canla başla çalışıyordu*” (Neh.4:6). Dış muhalefete ve hayal kırıklığına rağmen oldukça zor olan yeniden inşa etme işine ısrarla devam ettiler. Bazen yıldızlar çıkana kadar (4:21) çalışıyorlardı (Neh.3-4). Bunun Tanrı’nın işi olduğunu bildiklerinden başkalarının boş çağrılarına tutumları, “*Büyük bir iş yapıyorum, gelemem*”di (6:3). Öyleyse bizler de sıkı çalışalım!

## **ESTER: TANRI’NIN SAĞLADIĞI**

**Ester kitabı**, büyük bir ihtimalle Tarihler, Ezra ve Nehemya’yı bir araya topladığı düşünülen ve “tarihçi” olduğu sanılan bir kişi tarafından yazılmıştır (belki de bu kitabın yazarı Ezra’ydı). Rut kitabında olduğu gibi, vurgulanan nokta Tanrı’nın elinin ihtiyaçlarımızı her zaman karşılayacağıdır.

Kitabın dikkat çeken özelliklerinden biri de Tanrı’nın isminin hiç geçmemesidir. Oysa Tanrı’nın varlığı ve gücü önceden planlanmış bir dizi “rastlantı” aracılığıyla çok açık bir şekilde bildirilmiştir. Kendi şehirlerine ve diyarlarına dönmek yerine gönüllü olarak Babil’de kalmayı seçenlerle Yahve’nin ismi arasında bir bağlantı kurulmasa da, onlar hâlâ O’nun



halkıydılar ve Tanrı onları, kendilerini yok etmek isteyen Şeytan'ın kışkırttığı Yahudi aleyhtarlığından koruyacaktı. Tanrı, her sayfanın altına imzasını atmaya da bütün tarihin yazarıdır.<sup>109</sup>

Tanrı'nın, halkının gereksinimlerini sağlaması aşağıdaki örneklerde görülür:

- 1) Bir Yahudi olan Ester'in "*böyle bir gün için kraliçe*" olması (2; 4:14).
- 2) Mordekay'ın kralın öldürülmesi için hazırlanan suikastı duyup ortaya çıkartması (2:21-23).
- 3) Haman'ın suikast planının bir yıl kadar yerine gelmemesine neden olan kura (3:7). "*Batıl inançlar bile tanrısal savaş arabasının tekerleklerine zincirlenmişti.*"<sup>110</sup>
- 4) Mordekay'ın Ester sessiz kalırsa, "*yardım ve kurtuluşun başka yerden geleceği*" konusunda verdiği güvence (4:14).
- 5) Kralın uykusuzluk çekmesi ve Mordekay'ın yaptığı iyiliğin okunması (6:1-2).
- 6) Haman'ın bilge adamlarının, "*Yahudi soyundan*" olması dolayısıyla, Haman'ın Mordekay'ı yenemeyeceğini açık bir dille belirtmeleri (6:13).
- 7) Özet olarak bu onlar için, "*yaslarının mutluluğa dönüştüğü ay*" olmuştu (9:22).

## HAGAY: TANRI'NİN MÜHÜR YÜZÜĞÜ

Kafaları darmadağın olmuş ve cesaretleri kırılmış olan bu halkı harekete geçirmek için Tanrı, peygamber Hagay aracılığıyla dört aylık bir zaman içinde dört kez konuşur (1:1; 2:1, 10, 20). İlk önce, tapınağın yapılması için zamanın doğru olmadığı hakkındaki düşüncesiz özürlerini, günümüzde yerel Mesih inanlıları toplulukları için uygun olan bir soruyla karşılar: "*Bu tapınak yıkık durumdayken, sizin ağaç kaplamalı evlerinizde oturmanızın sırası mı?... Şimdi tuttuğunuz yolları iyi düşünün!*" (Hag.1:2-5). Şaşılacak bir şekilde, halkın önderleri "*Hagay'ın sözlerine kulak verdiler... RAB'den korktular... gelip Tanrıları her şeye egemen RAB'bin Tapınağı'nda işe başladılar*" (1:12-15).

Hagay sıkı çalışmaları için halka Rab'bin hedefinin ne olduğunu gösterir. Bu günlerin daha iyilerini ve görkemli ilk tapınağı görmüş olanlara cesaret vermek için Rab, "*Yüreklenin! İşi sürdürün... çünkü ben sizinle birlikteyim... bu tapınağı (evi) görkemle dolduracağım... Yeni tapınağın (bu evin) sonraki görkemi öncekinden daha büyük olacaktır*" der (2:1-9). Küçük başlangıçları küçük görmemeleri gerekiyor: Tanrı'nın gözünde bu ev, vadinin gelecekteki evidir (Yşa.60; Hez.40-48) ve Davutsal yönetici olarak **Yerubbabil**, Rab'bin gelecekteki görkemli Hizmetkârı, Mesih'i temsil ediyordu. O günün gelmesi için Tanrı, "*yeri, göğü sarsacak*", "*Kralların tahtlarını devirecek, yabancı ulusların gücünü yok edecek*" ve O'nu, "***bir mühür yüzüğü***", tanrısal otoritenin ve büyük antlaşma sevgisinin Mührü yapacaktı (2:6-7, 21-23; bkz. Yar.41:42; Neş.8:6;

Yşa.42:6; 55:3).

## **ZEKERİYA: TANRI'NİN FETHEDEDEN KAHRAMANI**

Eski Antlaşma'daki hiçbir kitap, Zekeriya kadar yoğun bir biçimde Mesih'i bildirmez. Kesin peygamberlikleri ve son zamanla ilgili görüşleri, Tanrı'nın gelmekte olan ÇobanKralı'nın açıklığa kavuşmakta olan portresine birçok ayrıntı katmaktadır. Aynı zamanda bu duygulandırıcı görüşler, tapınağı yeniden inşa etmekte olan yorgun işçilere büyük bir teşvik olur.

“Kâhinpeygamber Zekeriya, sekiz gece görümü (1:7 - 6:8) ve iki “yük” mesajıyla (9-11; 12-14) Tanrı'nın Krallığının, her türlü engele karşın, mütevazı bir şekilde başlayıp zafere ulaşan gelişimini anlatır.”<sup>111</sup>

Bu gece görüşleri ve “yükler” arasında Rab, halkından geri kalanları, Yeşu'nun sembolik taç giymesini kullanarak (6:9-15) ve oruç hakkında sordukları bir soruya yanıt vererek (7-8) tapınağın inşası için harekete geçirir. Tanrı'nın Mesih'indeki vaadinin zaferi kitap boyunca parlar. Bu yapı aşağıda görüldüğü şekilde çizelgelenebilir:

### **“İşte Filiz (Dal) diye adlandırılan adam!”**

Sekiz gece görümü, hem hâlâ “güvenlik (rahat) içinde olan” (1:7-21; 5:1 - 6:8) ulusların (1:18-21'de dört boynuz olarak görülen Daniel 2 ve 7'deki dünya güçleri) gelecekteki yargılarını, hem de Tanrı'nın Ruhunun temizlemesi ve onları güçlendirmesi aracılığıyla Sion'un gelecekteki görkemini (2-4) özetlerler. Tanrı'nın planının özünde, Kendisi aracılığıyla Sion'un kötülüğünün “bir gün içinde” ortadan kaldırılacağı (3:9-10; Daniel 2:34-35, 45) ve aynı zamanda üzerinde “yedi göz”<sup>112</sup> bulunan “Taş,” ya da “Filiz adındaki kulum” (3:8) bulunmaktadır.

Zekeriya 3:8'de, İbrani Kutsal Yazıları'nda Mesih'e verilen en anlamlı unvanlardan birini yeniden görüyoruz: “DAL” ya da “FİLİZ.” Bu, dikkatimizi Tanrı'nın vaadinin kökünden ya da soyundan büyüyecek olan Kişi'ye çekmektedir. Kutsal Kitap'ta bu unvanın dört farklı kullanımı, İncil'in ilk dört bölümünde yer alan Mesih'e dört bakış açısına iyi uymaktadır:

- “Davut için doğru bir DAL” (Yer.23:5; 33:15) – Davut'un soyundan gelen Kral (Matta)
- “DAL adındaki kulum” (Zek.3:8) – Kul (Markos)
- “Dal diye adlandırılan adam!” (Zek.6:12) – İnsanoğlu (Luka)
- “Rab'bin FİLİZİ”(Yşa.4:2) – Tanrı Oğlu (Yuhanna)

Başkâhinin taç giymesi, hem Kâhin ve hem de Kral olarak hüküm sürecek olan Tanrı'nın tek Aracısı, “Filiz”in egemenliğini temsil eder (6:9-13; Mez.110).

Sekiz gece görümünün ardından gelen bu görüm, görümler dizisinin doruğunu oluşturur ve dünyanın kötü güçlerinin yargılanmasından sonra Mesih'in gerçek Kral olarak taçlandırılmasına işaret eder.

6:12-13'de başkâhin Yeşu'ya verilen çok şeyler içeren peygamberlik bizlere bu yüce "*Filiz*" hakkında yedi nokta bildirir:

1. *Bulunduğu yerde filizlenecek* sözü, daha önce Yeşaya 53:2-3'de bildirildiği şekilde, O'nun mütevazı başlangıcını belirtir.
2. *Rab'bin Tapınağını kuracak. Evet, RAB'bin Tapınağını kuracak olan O'dur.* Bunu yaparak, Tanrı'nın halkının arasında yaşama isteğini yerine getirecektir. Aslında, Mesih'in hem fiziksel bedeni (Yu.2:19) hem de kilise olan ruhsal bedeni (1Ko. 3:16-17) görünmez Tanrı'nın görünür tapınağı olacaktır.
3. *Görkemle kuşanacak.* Hem dünyanın kuruluşundan önce Tanrı önünde sahip olduğu görkem ve hem de çektiği acıların ödülü olarak aldığı görkem (Yu.17:5, 24).
4. *Oturacak.* Tapınakta hizmet eden kâhinler hiçbir zaman oturmazlardı. Ama Mesih, günahlar için sonsuza dek geçerli olan tek bir kurban sunduktan sonra Tanrı'nın sağında oturdu (İbr.1:3; 10:12).
5. *Tahtında oturup egemenlik sürecek.* Tanrı, Oğlu'nu yüksek Kral olarak tahta oturtacak ve dünyanın her bucağını O'na mülk olarak verecektir (Mez.2:6-8).
6. En şaşırtıcı olanı *tahtında oturan kâhin olacak* sözüdür. Mesih kral olarak tahtta oturmasına rağmen, aynı zamanda kefaret eden kahin olarak da halkı için aracılık edecektir.
7. *İkisi arasında tam bir uyum olacak* sözü büyük bir olasılıkla, kâhin ve kral konumları olan iki ayrı görevi bir Kişi'de birleştirmesinden söz ediyor. Ayrıca, Tanrı'nın insan için olan sonsuz amacının temelini oluşturan Baba'yla Oğul arasındaki antlaşmadan da söz ediyor olabilir.

## **ORUÇ SORUSU (7-8 BÖLÜMLER)**

Zekeriya, sekiz gece görümünü aldıktan iki yıl sonra, Beytel halkı Tanrı'nın lütfunu dilemek için liderlerini Yeruşalim'deki kâhinlere ve peygamberlere yollarlar. Sürgünde geçen yetmiş yıl boyunca yaptıkları gibi, beşinci ayda ağlayıp oruç tutmayı sürdürmeleri gerekip gerekmediğini sorarlar (7:1-3). Hem azarlama, hem de cesaret içeren "*Rab'bin sözü*" peygambere dört kez gelirdi (7:4; 7:8; 8:1; 8:18). Rab, ilk bölümlerde anahtar konuların birkaçını tekrar ederek vaadinin gerçekleşeceğinin kesinliğini vurgular:

## 1-2 Bölümler 7-8 Bölümler

1:4-6 7:7, 11-14 (eski peygamberlerin sözlerini dinleyin)

1:14 8:2 (Rab, Yerusalim hakkında çok kıskançtır)

1:16; 2:10 8:3 (Rab, Siyon'a dönecek ve orada oturacaktır)

2:4 8:4-5 (Yerusalim yeniden dolup taşacaktır)

2:11 8:20-23 (Uluslar, Tanrı'yı arayarak Yerusalim'e gelecekler).

**A) Niyetleri (7:4-7).** Oruç tutmak ya da tutmamak konusu o kadar önemli değildir. Gerçek konu daha esastır. *“Bütün lke halkına ve kâhinlere sor: ‘Yetmiş yıldır beşinci ve yedinci aylarda oruç tutup dvndğnzde gerçekten benim için mi oruç tuttunuz? Yiyip içerken kendiniz için yiyip içmiyor muydunuz?’* (7:5-6). Tanrı her zaman niyetimizi ya da düşüncelerimizi inceler.

**B) Yürekleri (7:8-14).** Rab, halkına ne istediğini tam olarak söyler. *“Her şeye Egemen RAB diyor ki: ‘Gerçek adaletle yargılayın; birbirinize sevgi ve sevecenlik gösterin. Dul kadına, ksze, yabancıya, yoksula baskı yapmayın. Yreğinizde birbirinize karşı kötülük tasarlamayın’*” (7:9-10; ayrıca bkz. 8:16-17). Onlara, atalarının *“yüreklerini taş gibi sertleştirdiklerini”* ve daha önce gelen peygamberlerin sözlerini reddettiklerini hatırlatır (7:11-14).

**C) Tanrı'nın yüreği (8:1-17).** Buna karşın, Tanrı'nın sadakati kendi sadakatlerinden daha büyük olduğundan O'nun tasarısı gerçekleşmeye devam edecek: *“Evet onu şiddetle kıskanıyorum... Siyon'a dönecek ve Yerusalim'de oturacağım”* (8:2-3). Tanrı için hiçbir şey fazlasıyla zor olmadığı için, Rab onları doğudan ve batıdan yeniden toplamayı vaat eder ve onların arasında yaşama planını bir kez daha bildirir (8:4-8). Zekeriya'nın zamanında ilk toplanma (sürgünden dönüş) zaten gerçekleşmiş olduğundan bu, kesinlikle Mesih'in ikinci gelişiyle ilgili olarak gerçekleşecek olan toplanmadan söz etmektedir. Yeşaya, yeryüzünün Rab'bin bilgisiyle dolu olacağı görkemli çağdan söz ederken şöyle der:

*“Halkının sağ kalanlarını kurtarmak için ikinci kez elini uzatacak”*  
(Yşa.11:11).

**D) Tanrı'nın niyeti (8:18-23).** Sonunda, oruç konusuna dönen Rab, halkına, kendileri için dşnebileceklerinden çok daha fazlasını yapacağına ve tuttukları oruçların sevince dönüşeceğine ilişkin güvence verir: *“Sevinç, coşku dolu mutlu bayramlar olacak... Daha birçok halk, O'na yalvarmak için çok sayıda halkla birçok ulus Yerusalim'e gelecek”* (8:19-23). Her dilden insanlar, Yahudiler aracılığıyla Tanrı'yı arayacaklar.

## “RAB’BİN SÖZÜNÜN YÜKÜ”

İki “yük,” Zekeriya’nın geri kalan bölümlerini oluşturur. İlk mesaj (9–11 bölümler) Mesih’in ilk gelişini vurguluyordu, ikincisi ise (12–14 bölümler) O’nun görkemli ikinci gelişini bekler. Bu altı bölümün içinden dört dizi önemli peygamberlik yer alır. Sürgünden dönüşten Mesih’in ikinci gelişine dek uzanan belirli olaylar önceden bildirilir, bunlardan bazıları aşağıda gösterildiği gibi dört kez bildirilmiştir:

### “İşte Kralın”

Dünyanın kötü yöneticilerinden (9:1-8) farklı olarak gelmekte olan Siyon’un Kralı, “*adil kurtarıcı (kurtuluşla kuşanmış).. ve alçakgönüllü*” olacak, Kudüs’e bir eşeğin sırtında girecek (9:9), buna karşın bu dünyaya ikinci gelişinde yeryüzünün her yanını barışla yönetecek (9:10). Burada yine Eski Antlaşma peygamberlerinin bir özelliği olan “peygambersel görüş açısı”nın bir örneğini görüyoruz. İki ayet içinde Mesih’in her iki gelişi de açıkça önceden bildirilmiştir. Her zaman olduğu gibi çekeceği acılar yüceliğinden önce gelmektedir:

### “Uyan ey kılıç, Çobanıma karşı harekete geç!”

Tanrı, halkını sonsuza dek hiçbir işe yaramayan çobanların elinde bırakmayacak, onları kurtaracak ve onlara bakacak (9:16 - 10:12). Kötü kaderli sürü Mesihkarşıtıyla doruğuna çıkacak, hiçbir işe yaramaz birçok çobanın elinde acılar çekecek (11:1-9; 15-17) ve gerçek Çoban olan Rab bir köle parasına ele verilecek (11:12-13; Çıkış 21:32; Matta 27:1-10). Ama İyi Çoban’ın çarmıhta Rab’bin yargı “kılıcıyla” “vurulması” “*Davut soyunu ve Yeruşalem’de yaşayanları günahtan ve kirlilikten arındırmak için bir pınarın*” temelini sağlayacak (13:1-7). O günde Rab ruhundan dökecek; “*lütuf ve yakarış ruhunu dökeceğim. Bana, bedenini deldikleri adama bakacaklar... yas tutacaklar*” (12:10-14; Yşa.53). Bilincine vardıkları bu şey onları huşu içinde bırakacak ve sonunda kaybolan İsrail ulusunu yeniden Rab’be getirecek.

### “İşte RAB’bin günü geliyor!”

Sonucu belirleyecek olan savaş Rab’bin önderliğinde olacak. O gün, onlar kendileri için birçok sorun yaratan Yahudileri kesin olarak yok etmeye çalışırken, Rab bütün ulusları bir araya toplayacaktır (14:1-2). Dünyanın bütün ulusları Yeruşalim’in son kuşatılmasında birleşecekler (12:1-9; 14:1-3). Doğanın büyük çırpınmaları içinde Rab Mesih’in Kendisi, ulusları cezalandırmak için alev alev bir görkem içinde yeryüzüne inecektir (bkz. 14:12-15). (Bu önemli olaylar, özellikle de son “canavar” olan Mesihkarşıtı hakkında İncil’de neler söylendiğini görmek için bkz. Mat.24:15-31; 2Se.1:6 – 2:12; Esi.19:11 – 20:6).

Sağdaki çizelgede gösterildiği gibi, “O gün O'nun ayakları Yerusolim'in doğusundaki Zeytin Dağı'nın üzerinde duracak. Zeytin Dağı doğuya ve batıya doğru ortadan yarıp çok büyük bir vadi oluşturacak. Dağın yarısı kuzeye, öbür yarısı güneye çekilecek” (14:4). Mesih, göğe alındığı aynı tepeye inecektir (Elç.1:6-12).

Zekeriya büyük bir sevinçle şöyle bildirir, “O zaman Tanrım RAB bütün kutsallarıyla birlikte gelecek!... YAHVEbütün dünyanın kralı olacak” (14:5-11). Bu, Tanrı'nın halkının hatta bütün yaratılışın çağlardır beklediği gündür:

“Yaratılış, Tanrı çocuklarının ortaya çıkmasını büyük özlemle bekliyor.. yaratılışın, yozlaşmaya olan köleliğinden kurtarılıp Tanrı çocuklarının yüce özgürlüğüne kavuşturulması ümidi vardır” (Rom.8:19-22).

Mesih, dünya barışı ve kutsallığı içeren vaat edilen krallığını kuracaktır (14:16-21).

Ulusların, “Her Şeye Egemen RAB olan Kral'a tapınmak ve **Çardak Bayramı'nı kutlamak için**” Yerusolim'e gidecekleri bize birkaç kez söylenmiştir (14:16-19). Bu, Levililer 23'de Tanrı tarafından buyrulmuş olan ve İbrani takviminde yer alan son bayramdı. Bu yedi bayram, aşağıda özetlendiği gibi, Tanrı'nın peygambersel programındaki anahtar olayları resmediyordu.

Lev. 23:	Bayramın Adı	Anlamı ve Gerçekleşmesi
1)4-5	“Fısıh”	Kuzu olan Mesih'in Çarmıhtaki Ölümü (1Ko.5:7)
2)6-8	“Mayasız Ekmek”	Mesih'in kurtardığı halkın kutsallaşması (1Ko.5:8)
3)9-14	“Turfanda”	Ölümden dirilecek olanların “ilk ömeği” (Turfanda) olan Mesih'in ölümden dirilişi (1Ko.15:20).
4)15-22	“Haftalar/ Pentikost”	Kutsal Ruh'un Gelişiyle kurtulanların ilk ömekleri toplandı (Elç.2:1-4).
5)23-25	“Borazanlar”	Kutsalların göğe alınmaları (1Se. 4:16-17) ve Rab'bin seçtiklerinin bir araya toplanması (Mat.24:31).
6)26-32	“Kefaret Günü”	İsrail'in ulusal tövbe günü (Zek.2:10 - 13:1)
7)33-44	“Çardaklar”	Mesih'in bin yıllık egemenliğinin sevinci (Zek.4:16).

Bütün ulusların Çardak Bayramı'nı kutladığı bu son sahne, bizlere Tanrı'nın düşmanlarının şiddetli muhalefetlerine ve Tanrı halkının bütün başarısızlıklarına karşın, sonunda Tanrı'nın vadinin zaferi kazanacağı ve “evi”nin bina edileceğini gösteriyor. Rab, çölde çardaklarda halkıyla yaşadığı zamandan çok daha yüce bir şekilde aralarında yaşayacak.

## MALAKİ: TANRI'NIN ANTLAŞMA MESAJCISI

Tanrı'nın halkından arda kalan acınacak haldeki ve şüpheli insanlara ve özellikle de onların ahlaksız kâhinlerine bir peygamber daha gönderir. Rab birçok kibirli şikayeti yanıtlar (1:2, 7, 12-13; 2:17; 3:7, 8, 13-15), bunların içinden en kötüsü de, “*Hani, adalet sağlayan Tanrı nerede?*” sözleriydi (2:17). Bu, basit ama insanın yüreğini araştıran bir yanıt getirir:

“*Aradığınız Rab ansızın tapınağına gelecek; görmeyi özlediğiniz Antlaşma Ulağı gelecek’ diyor her şeye egemen RAB. Ama O’nun geleceği güne kim dayanabilir? O belirince kim durabilir? Çünkü O maden arıtıcının ateşi, çamaşırıcının kül suyu gibi olacak.*” (Mal.3:1-2)

Yine, Mesih'in iki gelişinin nasıl tek bir peygamberlik sözünde birleştiğini görüyoruz:

Bu önemli büyük vaatten aşağıdaki gerçekleri öğrenebiliriz:

1. Gelmekte olan Kişi RAB'bin (Yahve) Kendisidir. Tapınak da “O’nun tapınağıdır.”
2. Gelişi, Aracı olan “Antlaşma Ulağı” <sup>113</sup> aracılığıyla gerçekleşecektir.
3. Görünüşü, “*kendini beğenmişler... kötülük edenler*” için korkunç, ama “RAB'den korkanlar için” sevinç dolu bir olay olacaktı (3:15 - 4:2). Arıtıcının altının içindeki değersiz artıkları ayırması, çamaşır yıkayan kişinin kirli bir giysiyi temizlemesi ya da bir çiftçinin buğdayından çöpleri ayırması gibi (4:1)

Mesih de halkını, özellikle de kâhinleri (1:6 - 2:9; 3:3) temizleyecek. Sadece yürekleri Tanrı'nın vaadine olan imanla temizlenenler, O'nun geliş gününe dayanabilecekler. *“Adıma saygı gösterenler için ışınlarıyla şifa getiren doğruluk güneşi doğacak”* (4:2).

Rab gelmeden önce, tıpkı Yeşaya'nın önceden bildirdiği gibi halkın yüreğini hazırlamak için bir haberciyi, “İlyas”ı gönderecekti (3:1; 4:5; Yşa.40:1-6). Mesih'in her iki gelişi de peygambersel yazılarda tek bir bütün olarak birleştiklerinden aynı şey habercisi için de geçerlidir. İsa'nın ilk gelişinde Vaftizci Yahya, *“İlyas'ın ruhu ve gücüyle O'nun önünden gitmişti”* (Luk.1:17). Kendisinin sonunda şehit edilmesi gibi Efendisi de bir süre sonra çarmıha gerilmişti. Mesih'in ikinci gelişinden önce “İlyas” yine gelecek ve her şeyi yeniden düzene koyacak (Mat.17:10-13).

Böylece vaat gerçekleşecektir. Tanrı'nın kutsallığı yargı gerektiriyordu: Tanrı'nın değişmez sevgisi olmasaydı, İsrail çoktan yok edilmişti (3:6). Ama Tanrı'nın Kendi antlaşmasına olan sadakatinden ötürü, Mesih'inin kefaret edici işi ve gerçek egemenliği aracılığıyla, tarihte şimdiye kadar görülmemiş ve şu anda da var olmayan bir şekilde bütün dünyayı yöneten bir krallık ile saf ve temiz bir tapınma, gelmekte olan çağın görkemli gerçeği olacaktır:

*“Doğudan batıya kadar uluslar arasında adım büyük olacak! Her yerde adıma buhur yakılacak, temiz sunular sunulacak. Çünkü uluslararası adım büyük olacak!”* diyor her şeye egemen RAB. (Mal.1:11).



## SONUÇ

Tanrı'yla etkin bir şekilde işbirliği yapmak ve O'na hizmet etmek için, Tanrı'nın ne yapmakta olduğunu bilmeliyiz. Sürgünden sonraki bu kitaplarda Tanrı'nın odaklandığı noktanın "evi" olduğunu görüyoruz. Günümüzde, Tanrı'nın evi ahşap ve taştan değil, erkek ve kadınlardan oluşan "*diri taşlar*"dır. "*Elçilerle peygamberlerden oluşan temel üzerine bina edildiniz. Köşe taşı Mesih İsa'nın kendisidir... Siz de Ruh aracılığıyla, Tanrı'nın konutu olmak üzere hep birlikte Mesih'te bina ediliyorsunuz*" (1Pe.2:5; Ef.2:20, 22).

Bizim için önemli olan soru, O'nun evi olan kiliseyi sevip sevmediğimizdir. Eğer seviyorsak, Kilise'yi seven ve Kendini onun için veren Mesih'i izleyeceğiz (Ef.5:25). Kendi projelerimiz, hizmetlerimiz ve evlerimiz yerine yerel topluluğa öncelik vereceğiz. Onu bina etmek için fedakârlıkta bulunacak ve çok çalışacağız. "*Ateşin her işin niteliğini sınavacağını*" bilerek, Tanrı'nın adına "*altın, gümüş ya da değerli taşlar*" dediği kalıcı malzemelerle bina etmek için Tanrı'nın yardımını isteyeceğiz (1Ko.3:12-13). Tanrı'nın evi için gayret, O'nu olduğu gibi bizi de yiyip bitirecektir (Yu.2:17).

Şimdiki gök ve yer, Tanrı'nın yüce inşaat projesinin geçici bir yapı iskelesi gibidir. Bunlar sadece iş sona erene dek var olacaklardır. Bundan sonra Rab İsa onları yıkacaktır: "*Her Şeye Egemen RAB diyor ki: 'Kısa zamanda bir kez daha yeri, göğü, denizi, karayı sarsacağım... sarsılabilen, yani yaratılmış olan şeylerin ortadan kaldırılacağını ve böylelikle sarsılamayanların kalacağını anlatıyor*" (Hag.2:6; İbr.12:26-27). Zamanımızı, paramızı ve enerjimizi yapı iskelesine yatırım yaparak değil, Tanrı'nın evinin işine çekinmeden verelim.

## UYGULAMA SORULARI

1. (TARİHLER, EZRA, NEHEMYA) Rab kendi amacını gerçekleştirmek için ne tür insanlar arıyor (2Ta.16:9; Ezr.7:9-10)?

Siz bu tür insanlardan biri misiniz? Değilseniz, onlardan biri olmanız için neler yapmanız gerekiyor?

2. Dilerseniz 1. Tarihler'deki Davut'un büyük övgü Mezmurunu, dilerseniz 1. Tarihler 29:10-20'deki sevinç dolu büyük dua ve kendini adamasını seçin ve bunun anahtar noktalarını kendi sözlerinizle özetleyin.

3. Aşağıdaki iki parçada kaydedilen olaylarda görüldüğü gibi, Kutsal Kitap ayetleri İsrail'in ruhsal yaşamındaki uyanışa nasıl bir katkıda bulundu?

2Ta.34:14-32

Neh.8

4. Ezra 9'daki Ezra'nın duası ve Nehemya 1'deki Nehemya'nın dualarını inceleyin. Bu iki duada hangi ortak özellikleri görüyorsunuz? Bu örnekleri temel alarak kendi dua yaşantımızı nasıl derinleştirebiliriz?

5. (HAGAY) Hem Hagay hem de Malaki, İsrail halkını azarlamışlardır. Bu bölümlerde kınadıkları günahkâr tutumların neler olduğunu söyleyin:

Hag.1:2-4, 9

Mal.1:6-14

Bizlerin de aynı günahlara düşmememiz için ne yapmamız gerekir?

6. İşlerini geçmişteki daha büyük işlerle kıyaslayarak cesaretleri kırılan halkı Rab nasıl yüreklendiriyor? Onlara nasıl güvenceler veriyor (Hag.2:1-9)?
7. (ZEKERİYA) Adına “Filiz” denilen Mesih’in gelişiyile hangi iki önemli mevki (rol) birleşmiştir? Yanıtınızı verirken Zekeriya 6:9-13 ve Mezmur 110:1, 4’ü göz önüne alın.
8. İsrail’in nihai Kralının ne tür olağanüstü nitelikleri olacaktı (Zek.9:9-10)? O kim olacaktı (Zek.14:3-11; Elç.1:6-12’yi kıyaslayın)?
9. Zekeriya 12:10; 13:1 ve 13:7’ye dikkatle bakın. Burada vaat edilen günahların temizlenmesinin temelini ne oluşturacaktır?

Rab’bin ilahi yargısının “kılıcıyla vurulan” ve İsrail tarafından “delinen” kimdir?

Mesih’in ölümünün bu iki yönü (insanlar tarafından bedeninin delinmesi ve Tanrı tarafından vurulması) tarihsel olarak nasıl gerçekleşmişti (bkz. Yu.19:31-37 ve Mat.27:45-46)?

10. (MALAKİ) Malaki 3:1’i dikkatle okuyun. Gelecekleri önceden bildirilen iki kişinin kim olduğunu söyleyebilir misiniz? Eğer zorluk çekerseniz bkz. Markos 1:2, 9.

“Ulağım” dır.

*“Antlaşma Ulağı”* dır.

Bu bölümü Rab’le olan kendi ilişkinize uygulayabilir misiniz?

# 15. VAADİN YERİNE GELMESİ

## Şimdiki ve Gelecekteki Dönemler

---

**Ele Alınan Bölümler:** Yeni Antlaşma (İncil)

---

**Okunması Önerilen Bölümler:** Luka 1:69-73; 24:44-49;

Elçilerin İşleri 2:22-39; 3:18-25; 13:16-41; 26:6-8; Romalılar 15:8; Galatyalılar 3:6-29;

Efesliler 3:6-7; İbraniler 6:9-20; 13:20;

1. Petrus 1:10-12; 2. Petrus 1:3-4, 16-21; Esinleme 1:6-7; 21:1-8; 22.

---

İmdi Eski Antlaşma'yı Yaratılış'tan Malaki'ye kadar incelemiş bulunuyoruz. Bu Kutsal Yazıların tümünün, Tanrı'nın bütün insanlığı kutsamaya yönelik tek planını ortaya koyduğunu gördük. Tanrısal bir "soy"un Şeytan'ın "soyu"yla sürekli düşmanlık içinde olacağı ve en sonunda onu ezeceğinin bir resmi ortaya çıktı. Bu "soy" bazen, kendisi aracılığıyla Tanrı'nın amaçlarının yerine geleceği eşsiz bir kişi, bazen de bütün bir soydu.

Çağlar boyunca resme yeni ayrıntılar eklendi. Bunlara bir göz atalım: Kurtarılmış bir **Halk**, Tanrı'nın aralarında yaşayacağı kutsal bir **Ulus**; bir **Diyar** ve bir **Huzur**; sonsuz bir **Krallık** ve doğru bir **Kral**; görkemli bir **Tapınak** ve Melkisedek düzenine göre bir **Kâhin** olacaktı. İbrahim ve Davut'un soyundan, **İmanuel**, gerçek **Çoban**, **Taş ve Köşe taşı**, alçakgönüllü ve **Küçümseven Hizmetkâr**, gelecek olan **Görkem Rab'bi** ve **Antlaşma Ulağı** diye bilinen bir **Filiz (Dal)**, meshedilmiş biri ya da **Mesih** çıkacaktı. Kefaret edici Kurban ve karşılıksız olarak verilen sevinç dolu Kurtuluş; Tanrı'nın Yasasının, halkın yenilenmiş yürekleri ve ruhlarına yazıldığı yeni bir barış Antlaşması; "Rab'bin Günü" geldiğinde ulusların son yargısı; yenilenmiş bir İsrail ve onun görkemli başkenti Kudüs; son olarak yeni bir gök ve yeni bir yeryüzü olacaktı.

Yeni Antlaşma zamanında bu tek ama her şeyi içine alan plan, "TANRI'NIN VAADİ" olarak biliniyordu. "Yeni Antlaşma'nın yazarları (Elçiler) için Tanrı'nın bu vaadi, Tanrı'nın Eski Antlaşma'da yapmaya başladığı ve kendilerinin bu yeni çağda yapmaya devam ettiği her şeyi özetlemişti."<sup>14</sup> Örneğin Pavlus, Psidya Antakyası'ndaki Yahudiler'e şöyle bildirmişti: "Biz de size Müjde'yi duyuruyoruz: Tanrı İsa'yı diriltmekle, atalarımıza verdiği sözü, onların çocukları olan bizler için yerine getirmiştir" (Elç.13:32-33). İsa Mesih'in müjdesini yaymaktan ötürü Kral Agrippa'nın önünde yargılanmakta olan elçi Pavlus, "Tanrı'nın atalarımıza olan VAADİNE umut bağladığım için burada yargılanmaktayım" demiştir (Elç.26:6). "Bu vaat, 'İbrahim'e verilmiş ve İshak'a, Yakup'a ve Davut'a tekrarlanmış olan' olarak tanımlanır"<sup>15</sup> ve "antlaşma" sözcüğüyle birlikte kullanılarak Yeni Antlaşma'nın en az beş gerçeğinden söz etmekte kullanılır<sup>16</sup>:

### **İsa'nın Mesih olarak gelmesi**

(Luk.1:69-73; Elç.3:25-26; 13:23, 32-33; Rom.15:8).

### **Sadece iman yoluyla olan kurtuluş müjdesi ve onun bereketleri**

(Rom.1:2; 4:1-25; 2Ko.3:6-11; Gal.3:6-29; 4:23, 28; Ef.2:12; 3:6-7).

### **Mesih'in kanı yoluyla günahattan kurtarılma öğretisi**

(Mat.26:28; Mar.14:24; Luk.22:20; 1Ko.11:25; İbr.10:29).

### **Yeni dolulukta Kutsal Ruh armağanı**

(Luk.24:49; Elç.1:4; 2:33-39; Gal.3:14; Ef.1:13).

### **Diriliş ve sonsuz yaşam umudu**

(Elç.26:6-8; 2Ti.1:2; Tit.1:1; İbr.6:9-15; 10:23, 36; 2Pe.1:3-4; 3:4, 9, 13; 1Yu.2:24-25)

## **İSA MESİH: TANRI'NIN GERÇEKLEŞEN VAADİ**

Tanrı'nın vaadi, Tanrı'nın Mesih'i olan İsa'da gerçekleşmiştir. "Tanrı'nın bütün vaatleri Mesih'te 'evet'tir" (2Ko.1:20). Kendisi Eski Antlaşma'nın odağı ve tamamlayıcısı olduğunu iddia etmiştir: "Musa'nın ve tüm peygamberlerin yazılarından başlayarak, Kutsal Yazıların hepsinde **kendisiyle ilgili** olanları onlara açıkladı... 'Musa'nın Yasasında, peygamberlerin yazılarında ve Mezmurlarda **benimle ilgili** yazılmış olanların tümünün gerçekleşmesi gerektir'" (Luk.24:27, 44; ve bkz. Mat.5:17; 13:14; 21:42; 26:56; Mar.13:26; Luk.4:20-21; 22:37; Yu.5:39-47; 15:25). İsa'nın öğrencileri de O'nun hakkında aynı iddiada bulundular (Elç.3:18; 10:43; 13:29; 17:2, 3; 1Ko.15:3-4; Rom.1:2; 1Pe.2:5-6).

Tanrı'nın vadinin gerçekleşmesinin bir kısmı, İsa'nın **birinci gelişi**, ölümü, dirilişi, göğe alınması ve şu anda kendi halkı için aracılık etmesiyle bağlantılıdır. Diğer bir kısmı ise şu anda dünyada egemen olan insanların krallıklarının yerine Kendi krallığını kurmak için İsa'nın Kral olarak, güç ve

görkemle **ikinci gelişini** beklemektedir. Ama bu konuyu ele almadan önce, İsa'nın vaat edilen Mesih hakkındaki Kutsal Kitap ayetlerini nasıl hayret verici bir şekilde yerine getirdiğine dikkat edelim. Tanrı'nın sözünün ilahi doğasının en büyük kanıtının, yerine gelen bu peygamberlikler olduğunu hatırlayın.

Ek 5'teki çizelgenin çok açık bir biçimde gösterdiği gibi İsa, Eski Antlaşma'da bulunan yüzlerce önbildiriye şaşırtıcı bir kesinlikle yerine getirmiştir. Bunlar O'nun doğumu, kişiliği, hizmeti, elem çekmesi, ölümü, dirilişi ve göğe alınışıyla ilgili peygamberliklerdi. İkinci geliş ve görkemiyle ilgili daha birçok peygamberlik henüz yerine gelmemiştir.

1'inci bölümde gördüğümüz gibi, Tanrı Sözü'nün ilahiliğinin en büyük kanıtı, peygamberliklerin yerine gelişidir. Ancak gerçek Tanrı, geleceği böylesine kusursuz bir biçimde bildirebilirdi: *"Tanrı benim, başkası yok. Tanrı benim, benzerim yok... Sonu ta başlangıçtan, henüz olmamış olayları çok önceden bildiren, 'tasarım gerçekleşecek, istediğim her şeyi yapacağım' diyen benim"* (Yşa.46:9-10).

Görüyoruz ki, *"İSA'YA TANIKLIK, PEYGAMBERLİK RUHUNUNÖZÜDÜR"*(Esi.19:10). Gerçek olan bütün "peygamberlikler" İsa'ya tanıklık niteliğindedir. Sahte peygamberliğin belirtisi ise İsa'ya karşı veya doğrudan doğruya yalancı tanıklıktır. Elçi Yuhanna imanlıları şöyle uyardı:

*"İsa'nın Mesih olduğunu inkâr eden yalancı değilse, yalancı kimdir? Baba'yı ve Oğul'u inkâr eden, Mesihkarşıtıdır. Oğul'u inkâr eden hiç kimsede Baba da yoktur"*  
(1Yu.2:22-23).

Eğer bir kişi bu önbildirilerin inkâr edilmez bir biçimde gerçekleşmelerini inceleyerek İsa'nın, dünyanın vaat edilmiş Kurtarıcısı olduğunu göremiyorsa, görmek istemediğindedir. İsa'nın Kendisini reddeden Yahudilere söylediği gibi, *"Kutsal Yazılar... bana tanıklık edenler de bu yazılardır! Öyleyken siz, yaşama kavuşmak için bana gelmek istemiyorsunuz"* (Yu.5:39-40).

## **TANRI'NIN ŞİMDİKİ VE GELECEK OLAN ÇAĞDA GERÇEKLEŞEN VAATLERİ**

İsa'nın Eski Antlaşma'da vaat edilen Mesih olduğunu bütün Mesih İnanlıları bilir. Samiriyeliler gibi, *"Kendimizişittik, O'nun gerçekten dünyanın Kurtarıcısı olduğunu biliyoruz"* (Yu.4:42). *"Mesih'te doluluğa kavuştuk"* (Kol.2:10). Bu bir tek "Soy"da bütün soy doğru kılınıp sonsuza dek kutsanmıştır (Rom.5:12-21). Mesih son Âdem'dir ve O'nda yeni bir yaratılış başlamıştır. Mesih'te biz kayıp ve günahlı insanlar, *"topraktan olana nasıl benzer idiysek göksel olana da benzeyeceğiz"* (1Ko.15:45-49). "Gelecekte olan dönemin getireceklerinden şimdiden pay almaktayız. Ancak bu planın büyük bir kısmı hâlâ gelecekteki

sonsuz gerçekleşmeyi beklemektedir.”<sup>117</sup> Önümüze konan ümit budur.

“O zamana dek, Tanrı’nın temel vaadinin merkez akıntısı, yeryüzü tarihinin akışını yönlendiren Büyük Yönetici’nin, sonuçta peygamberliklerin değişik dalgalarını bir araya getireceği o son sahile doğru kararlı bir şekilde, gitgide yükselen bir dalga gibi akıyor”<sup>118</sup>

Hepimiz, “*Öz Oğlunu bile esirgemeyen, O’nu hepimizin uğruna ölüme teslim eden Tanrı, O’nunla birlikte bize her şeyi de bağışlamayacak mı?*” diyen ayete inanırız (Rom.8:32; 2Pe.1:3). Yine de Hıristiyanlar Eski ve Yeni Antlaşma’lar arasındaki ilişki hakkında farklı görüşlere sahiptirler. Yani, bu “*çok büyük ve değerli vaatlerin*” (2Pe.1:4) nasıl, kimde ve ne zaman yerine geleceği hakkında görüş ayrılıkları vardır.

Bu soruları yanıtlamak için, görüş ayrılıklarının en güçlü olduğu üç konuya kısaca bakacağız: Bunlar Tanrı’nın Yasası, Tanrı’nın Halkı ve Tanrı’nın Krallığıdır. Değişik görüşler hakkında biraz daha bilgi edinmek için Ek 6’ya bakınız.

### **Tanrı’nın Vaadi ve Tanrı’nın Yasası**

Tanrı’nın Yasası, Tanrı’nın ahlâkî doğasının bir dışı vurumudur ve Tanrı, insanlar için standart olarak belirlediği bu kutsal doğaya tamamen uyulmasını ister.<sup>119</sup> “*Kutsal olun, çünkü ben kutsalım*” (1Pe.1:16). Tanrı yasasını İsrail’e Musa aracılığıyla verdi (Çık.19; Yu.1:17). Bu nedenle bazen “*Musa’nın Yasası*” olarak bilinir (1Ko.9:9, 21). İbraniler kitabında bu, “*ilk antlaşma*”dır (8:7, 13; 9:1, 18), ama İsa’nın kanıyla aracılık ettiği Tanrı vaadine, “*yeni*” ya da “*daha iyi olan antlaşma*” adı verilir (6:13-19; 7:18-22; 8:6-13; 9:14-15; 12:24).

O halde günümüzde inanlılar artık Tanrı’nın yasası altında değil midir? Tanrı’nın kutsal istemlerini nasıl yerine getireceğiz? Bunun için Musa’nın Yasasının Vaatle olan ilişkisini anlamak çok önemlidir (özellikle Rom.4, Gal.3 ve İbr.6–10). Yasa, “*kutsal, doğru ve iyi*” olduğu halde (Rom.7:12) bize kurtulalım diye verilmiş değildi (Gal.3:11, 21). Yasa, kişinin günah hakkındaki bilgisini yoğunlaştırmak, Tanrı’nın kutsallığını göstermek ve günahkârı Mesih’e yöneltmek için verilmişti (Rom.3:19; 7:7, 13; Gal.3:22-24)<sup>120</sup>. Yani Tanrı, yasasını vererek insanları, günahlı oldukları bilincine erdirmek istiyordu.

Yasa kendisinin altındakileri sadece suçlar ve lanetleyebilirdi (Gal.3:10; 2Ko.3). Ama Tanrı onu belirli bir süre için, “***İsa Mesih’e olan imana dayanan vaat, iman edenlere verilsin diye, Kutsal Yazı bütün dünyayı günahın tutsağı ilan etmesi***” (Gal.3:22) için vermişti. Tanrı’nın vaat ettiği kurtuluş ve kutsal yeni yaşam, yasayı tutmayı değil, Mesih’in kurtarıcı gücünü ve Kutsal Ruh’un içimizde gerçekleştirdiği devrimi temel alır. Bunların hepsine sadece imanla sahip olunur ve imanla korunur (Rom.8:1-4; Gal.3:13-14; 5-6). Böylece İnanlı, “*yaşanın değil, lütfun altında...*” (Rom.6:14; 7:6; Gal.5:18), “*dayanmalı ve bir daha kölelik boyunduruğunu takmamalı*”, iman ve sevgiyle “***Mesih’in yasasını***”



yerine getirmeli ve “*Tanrı’nın buyruklarını yerine getirmelidir*” (Gal.5:1, 5-6; 6:2; 1Ko.7:19). Yani, yasayı yerine getirmek kişi için kurtuluşu güvenceye almaz. Ama Mesih’te verilen kurtuluş, inanlının Kutsal Ruhun gücü aracılığıyla yasanın doğruluğunu yerine getirebilmesini sağlar (Rom.8:4).

Hıristiyanların Eski Antlaşma’yla olan ilişkileri hakkında daha başka birçok soru ortaya çıkmaktadır. Büyük bir geçişin gerçekleşmiş olduğu açıktır ve değişiklikler epey önemlidir. Antlaşmalar arasındaki farklar konusunu daha ayrıntılı bir biçimde görmek için Ek 7’ye bkz.

### **Vaat ve Tanrı’nın Halkı**

Tanrı’nın vaatleri kimlere verilmiştir? İsrail’e yapılan vaatlerin birçoğu İnanlılar Topluluğunda yerine gelmiş midir? İnanlılar Topluluğu, Tanrı’nın halkı olarak sonsuza dek İsrail’in yerini almış mıdır? Hepimiz O’nunla aynı antlaşmaya dayanan kurtuluş yoluyla bağlantılı olduğumuzdan, bir anlamda, **Tanrı’nın halkı**’nın bir tek olduğu bellidir. Ama Mesih aracılığıyla Tanrı’yla gerçekleşen bu birliktelik, İsrail’in dünyada bütün uluslar arasında eşsiz bir hizmet yapması için çağrılmış özel bir ulus olma özelliğini ortadan kaldırmaz.<sup>121</sup> “İnanlılar Topluluğu” (Kilise), Yeni Antlaşma zamanına kadar var olmayan ruhsal bir organizmadır. İsa, Kendi İnanlılar Topluluğu’ndan hâlâ **gelecekteki** bir şeymiş gibi söz etmişti (Mat.16:18). Göğe alınıp yüceltilmesinden hemen sonra Mesih, “*Kendi bedeni olan İnanlılar Topluluğunun başı*” oldu (Ef.1:19-23). Tanrı şimdi, “*uluslardan kendine ait olacak bir halk*” çıkarıyor ve bu halkın, “*vatanı göklerde*” (Elç.15:14; Flp.3:20).

Aşağıdaki çizelge Tanrı’nın, İsrail, uluslar ve Kilise için olan amacının bütün resmini açıklığa kavuşturmak ve toparlamakta yardımcı olacaktır. Çizelgede, aşağıya doğru olan oklar, Tanrı’nın ana yargılarını temsil etmektedir. Soldan sağa doğru olan siyah çizgiler, birbirlerinden ayrılıp birbirleriyle birleşerek İsrail’i, ulusları ve kiliseyi temsil ederler. İbrahim’le başlayan gri çizgi, elçi Pavlus’un, “*zeytin ağacının kökleri ve semizliği*” diye tanımladığı Tanrı’nın bereketlerini temsil eder (Rom.11:17).

Kilisede, hem “*kesilmemiş*” “*asıl dallar*” olan iman eden Yahudiler, hem de “*yabani zeytin ağacı*”nın aşılınmış dalları olarak Yahudi olmayan uluslardan imanlılar, Tanrı’nın Mesih aracılığıyla verdiği bereketinin zengin kökünden pay alırlar (Rom.11:16-24). Buna karşın İsrail ve Kilise, Tanrı’nın programında farklı varlıklar olarak yer alırlar. Çizelgenin sağ tarafında gösterilen krallık çağında, göksel Gelin (Kilise) yeryüzünü yönetmek için Kuzu’yla birlikte gelirken ikisinin karışıp birleşmesini görüyoruz. Mesih, İsrail’in ulus olarak Kendisine iman etmesinden sonra İsrail kralı olarak egemenlik sürerken, ruhsal “*bedeni*” olan Kilise, O’nun “*kralliyet ailesi olacaktır*. Belli ki İsrail, kendilerine

vaat edilen kutsamaları Yerus alim'den bütün dünyaya aktararak uluslar arasında kâhinsel bir ulus iŐlevi görecektir.

İsrail'le Kilise arasındaki gelecekteki ilişki her ne olursa olsun, Şu anda ayırım aÇıktır. AŐaŐıdaki aktarma ilişkiyi özetler:

“Tanrı'nın İnanlılar Topluluğu'nda bugün gerŐekleŐtirdiĐi iş, Eski Antlaşma'daki İsrail'in uluslar arasında üstün bir konumunun olacağı Mesihsel krallık hakkındaki peygambersel resimden farklıdır... Vaatlerin oluşturduğu bu resimde uluslar İsrail'le birleŐmeden ya da İsrail'in bir parÇası olmadan Tanrı'yı tanımaktadırlar. İsrail dünyadaki ülkeler iÇinde hâlâ kâhinsel rolünü sürdürmektedir” (Çık.19:6; YŞa.2:2-4; 61:6-9; Mik.4:1-3).<sup>122</sup>

İncil'de “İsrail” s zc Ğu, birkaç olası istisna dışında her zaman Yahudi ulusundan söz eder. Galatyalılar 6:16'daki “*Tanrı'nın İsrail'i*” sözü İnanlılar Topluluğu'nun Tanrı'nın “*Yeni İsrail'i*” olduğunu kanıtlamak işin gösterilir. Ama bunu, Tanrı'nın lütfuyla yürekleri nasırlaŐmaktan korunmuŐ bir “*azınlık*” olan inanlı Yahudilerden söz eden bir ayet olarak görmek daha doğrudur (Rom.9:6; 11:5, 25).

İnanlılar Topluluğu Yeni Antlaşma'nın, günahların bağışlanması, yeni bir yürek ve ruhun verilmesi, Tanrı'nın Ruhu'nun varlığı ve sonsuz miras gibi ruhsal bereketlerini paylaşır (ElÇ.2:16-21; Tit.3:5; İbr.8:7-13; 9:15). Buna karşın “Yahuda evi ve İsrail evi” işin henüz yerine gelmemiŐ vaatler hâlâ geÇerlidir. Mesih'te, İsrail dışındaki uluslardan gelenler, “*mirasa ortaktır, aynı bedenin üyeleridir ve Müjde aracılığıyla Mesih İsa'da vaade ortaktırlar*” (Ef.3:6). Buna karşın İsrail'e verilecek bereketler hakkında hâlâ yerine gelmemiŐ olan kesin bazı vaatler daha vardır. EĞer “*yabani dallar*” (Yahudi olmayan uluslar), “*asıl dallar*” olan İsrail'in kendisinden kesildiği, Tanrı'nın vaadinin “*semiz kökü*”ne aŐılanmıŐlarsa bu sadece, “*diğer uluslardan kurtarılacakların sayısı tamamlanıncaya dek*”tir (Rom.11:16-26). İsrail'in “*b t nl Ğu*” ya da “*kabul edilmeleri*”nin dünyaya getireceği huşu verici bereketler vardır (Rom.11:12, 15). “*Bütün İsrail kurtulacaktır*”,  nk  “*Tanrı'nın armağanları ve çağrısı geri alınamaz*” (Rom. 11:26-29).

## **Vaat ve Tanrı'nın Krallığı**

Tanrı'nın Krallığı ne zaman gelecektir? Tanrı'nın “*egemenliği sonsuz bir egemenliktir*” (Dan.4:34) ve O'nun krallığı her zaman her Şeyin üzerinde h kimdir (Mez.103:19), ama Tanrı aynı zamanda dünya tarihinin belirli bir zamanında egemenliğini dünyada yerleŐtirmeye söz vermiştir (Dan.2:44; 7:23-27). İsa Mesih hizmetine baŐladıĐında Şöyle bildirmiştir: “*Zaman doldu. Tanrı'nın Egemenliği yaklaŐtı. Tövbe edin, Müjde'ye inanın!*” (Mar.1:14-15).

Bu yüzden Krallık hakkındaki peygamberliklerin etraflı bir biçimde İsrail’de değil de İnanlılar Topluluğunda tamamen gerçekleşmiş olduğu doğru mudur? Ben şahsen bunun böyle olduğunu düşünmüyorum.

Ama birçok imanlı yorumcu bu olayı benden farklı anlıyor. Bu konuda iki değişik ana görüş vardır. Onları yandaki çizelgede özetleyebiliriz:

Bunların hangisi doğrudur? Ben birinci ya da PreMillenial (milenyum öncesi geliş) görüşün, Kutsal Kitap’ta verilen kanıtları özetlediğine inanıyorum. Bu sorunun cevabının anahtarı İsa Mesih’in iki ayrı gelişindedir. Kutsal Yazılar, Tanrı’nın vaat edilen Krallığıyla İsa’nın birinci ya da ikinci gelişi arasında bir bağlantı kuruyorlar. Ama krallığın doğası ya da biçimi, Mesih ve halkının, O’nun her gelişinden sonra dünyasal krallıklarla olan ilişkilerine bağlıdır. “Krallığın sırları”ndan biri de budur (Mat.13:11).

**Şimdi içinde bulunduğumuz çağda** krallık, Mesih’in dünya tarafından görülemeyen gökteki tahtında oturmasına benzer olarak ruhsal, içsel ve görünmezdir. Yeniden doğan ve Şeytan’ın karanlık krallığından kurtarılan herkes bu krallığa girer (Yu.3:3-5; Mat. 12:28-29; Elç.26:18; Kol.1:13). Mesih’in hizmetkârları, kendilerinden önce gelen Rab’leri gibi mesajlarını, “*Tanrı’nın Egemenliğinin Müjdesi*” olarak özetlemişlerdir (Elç.8:12; 19:8; 20:24-27; 28:23, 31; Kol.4:11). Bu, bizim bütün yaşamımızı seve seve verdiğimiz inanlının kalbindeki ruhsal egemenliktir (Mat.6:33; 13; Rom.14:17; 1Ko.4:20; Esi.1:9).

**Gelecek olan çağda** krallık, sadece ruhsal olmakla kalmayacak aynı zamanda Mesih’in yeryüzündeki görkemli varlığıyla uyumlu olarak dışsal ve görülebilir olacaktır. Yargının hemen ardından, “*Doğru kişiler, Babalarının egemenliğinde güneş gibi parlayacaklar*”dır (Mat.7:21-23; 13:43; 25:31-34; Kol.3:4). Kutsallar bin yıl boyunca Mesih’le birlikte dünyayı yargılayacaklar ve ulusların üzerinde hükümranlık süreceklerdir (1Ko.6:2; Esi.2:26-27; 20:4-6). Böylece Tanrı’nın Krallığının yeryüzünde kurulması Mesih’in görkemli gelişiyle bağlantılıdır ve çağda görünümünün değişmesi de bunun bir ön bildirimi olmuştur (2Ti.4:1; Mar.9:1-8; 2Pe.1:16-19). İsa öğrencilerine ikinci gelişini açıklarken şöyle dedi, “*Bu olayların gerçekleştiğini gördüğünüzde bilin ki, Tanrı’nın Egemenliği yakındır*” (Luk.21:31). Bu egemenlik, çoktan beri beklenmekte olan, “*Tanrı’nın eski çağlardan beri kutsal peygamberlerinin ağzından bildirdiği gibi her şeyin yeniden düzenleneceği zaman*” olacaktır (Elç.3:20-21; Rom.8:18-23). Bu çağ hakkındaki birçok ayrıntı Eski Antlaşma peygamberleri tarafından bildirilmiştir.

Benzetmedeki soylu adam gibi Mesih de, “*kral atanıp dönmek üzere uzak bir*

ülkeye gitmiştir” (Luk.19:12). “**O zamandan beri** düşmanlarının, kendisinin ayakları altına serilmesini bekleyerek Tanrı’nın sağ yanında oturmaktadır” (Mez.110:1; İbr.10:12-13). Şimdi yaşadığımız çağda kralları onurlandırmamız (1Pe.2:13-14) ve yetkililere itaat etmemiz (Rom.13) gerekmektedir. Tanrı’nın halkı Mesih’e karşı gelen krallar ve yöneticilerin önüne getirilmişlerdir (Luk.21:12; Elç.12; 23-28). Öğrenciler hüküm sürmek bir yana “dünyanın süprüntüsü” sayılmışlardı (1Ko.4:8-13). Bunun tam tersine İnsanoğlu’nun gelişi, “bu krallıkların hepsini **sona erdirecek** ve onları ezecektir.” Öyle ki, “bütün kavmlar, uluslar ve her dilden gelen halk O’na” ve O’nun kutsallarına “hizmet edeceklerdir” (Dan.2:44, 7:14, 27; Esi.11:15-18).

## SONUÇ

Bazı ayrıntılarda birbirinden farklı görüşlerin olması, dikkatimizi Tanrı'nın büyük müjdesinden uzaklaştırmasın. Çünkü dünyanın Kurtarıcısı gelmiştir! İsa, yapmaya geldiklerini Yeşaya'nın şu sözleriyle dile getirdi:

*“Rab’bin Ruhu benim üzerimdedir.*

*Çünkü O beni, Müjde’yi yoksullara iletmek için meshetti.*

*Tutsaklara serbest bırakılacaklarını,*

*körlere gözlerinin açılacağını duyurmak için,*

*ezilenleri özgürlüğe kavuşturmak için,*

*Rab’bin lütfü yılını ilan etmek için beni gönderdi”*

Sonra kendisini dinleyenlere şöyle dedi:

**“Dinlediğiniz bu Yazı bugün yerine gelmiştir.”**

(Luk.4:18-21; Yşa.61:1-3).

Evet, Tanrı'nın vaat ettiği “Soy” gelmiştir. Elçi Petrus'un ifadesiyle, “Başka hiç kimsede kurtuluş yoktur. Bu göğün altında insanlara bağışlanmış, bizi kurtarabilecek başka hiçbir ad yoktur” (Elç.4:12). Şu şekilde tanıklık edenin dönüşünü bekliyoruz.

*İşte tez geliyorum! Vereceğim ödüller yanımdadır. Herkese, yaptığı için karşılığını vereceğim. Alfa ve Omega, birinci ve sonuncu, başlangıç ve son ben'im... Davut'un kökünden ve soyundan olan ben'im, parlak sabah yıldızı ben'im. Ruh ve Gelin, “Gel!” diyorlar (Esi.22:12-13, 16-17).*

Tanrı, yeryüzünün uzun gecesinin son saati olabilecek bu eşsiz benzersiz günlerde bizleri gayretli, sadık hizmet için kuvvetlendiresin. Ve bizler de, “Açıkça benimsediğimiz ümidesimsiki tutunalım. Çünkü vaat eden Tanrı güvenilirdir”(İbr.10:23).

## UYGULAMA SORULARI

1. Bu çalışmalarımızda Eski Antlaşma'da Tanrı'nın vaadinin sizin için en anlamlı olan yönleri hakkındaki düşüncelerinizi bildirin (bkz. Bu bölümün notlarındaki Giriş bölümü).

2. Yeni Antlaşma, neden Matta 1:1'de başladığı gibi başlar?

İsa'nın doğumuyla ilgili bildiriler, Eski Antlaşma vaatleriyle ne şekilde bağlantılıdır (Luk.1:32-33, 55, 69-73, 76)?

3. Luka 24:27 ve 24:44'ü aşağıdaki boşluğa kendi sözcüklerinizle yazın.

Bu iddianın önemi ve anlamı nedir?

4. Eski Antlaşma'daki peygamberliklerin gerçekleşmiş olması bizim imanımız için neden bu kadar önemlidir (bkz. Yşa.46:9-10 ve Ek 5)?

5. Romalılar 3:19; 7:7, 13; Galatyalılar 3:22-24'ü temel alarak Musa'nın yasaının neden verildiğini açıklayın.

Yasanın Tanrı'nın Vaadiyle nasıl bir ilişkisi vardır (Gal. 3:15-22)?

6. Tanrı'nın İbrahim'e verdiği vaadin gerçekleşmesiyle Mesih'in kilisesinin

aldığı bereketlerden bazıları nelerdir?

Ef.3:6; Gal.3:6-7

Mat.26:28

Luk.24:49; Gal.3:14

İbr.6:9-15

Elç.26:6-8

7. Tanrı'nın Krallığı şimdi yaşadığımız çağda ne şekilde bulunmaktadır (Yu.3:3-5; Mat.12:29; Elç.26:18; Kol.1:18; Rom. 14:17; Esi.1:9)?

8. Biz şimdiden Tanrı'nın krallığının vatandaşlarıysak, kurulu insani otoritelere karşı nasıl davranmamız gerekmektedir (1Pe. 2:9-25)?

9. Tanrı'nın krallığı gelecek çağda nasıl var olacaktır (Dan.2:44; 7:14, 27; Esi.11:15-18)?

O zaman inanlıların konumu ne olacaktır (1Ko.6:2)?

10. Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz? Eğer bir arkadaşınız size, "İsa'nın müjdelerde devamlı sözünü ettiği Tanrı'nın krallığı nedir?" diye sorsa ona nasıl yanıt verirdiniz?

Tanrı'nın değiştirilemez amacına olan bağlılığınızın derecesi nedir (İbr.6:11-12, 17-19)?

Bu bölümü Rab ve O'nun krallığıyla olan ilişkinize nasıl uygulayabilirsiniz  
(Mat.6:33'ü düşünün)?



# Ek 1. İbrani Eski Antlaşma Bölümler Düzeni

[123](#)

“**MUSA’NIN YASASI**” (*Tevrat veya Tôrah* - 5 bölüm)

1. Yaratılış (Tekvin)
2. Çıkış
3. Levililer
4. Sayılar
5. Tesniye

“**PEYGAMBERLER**” (*Nevîm* - 8 bölüm)

A. ÖNCEKİ PEYGAMBERLER B. SONRAKİ PEYGAMBERLER

- |                    |  |
|--------------------|--|
| 1. Yeşu            | 1. Yeşaya  |
| 2. Hakimler        | 2. Yeremya   |
| 3. Samuel (1 & 2)  | 3. Hezekiel  |
| 4. Krallar (1 & 2) | 4. On ikiler (Hoşeya’dan<br>Malaki’ye kadar - 1 kitap) |

“**MEZMURLAR**” (*Yazılar veya Ketûvîm* - 11 bölüm)

- |                            |                              |
|----------------------------|------------------------------|
| 1. Mezmurlar               | 7. Yeremya’nın Mersiyeleri   |
| 2. Eyüp                    | 8. Ester                     |
| 3. Süleyman’ın Özdeyişleri | 9. Daniel                    |
| 4. Rut                     | 10. EzraNehemya              |
| 5. Neşideler Neşidesi      | 11. Tarihler (1 & 2)         |
| 6. Vaiz                    | (Kutsal Kitap’ın son bölümü) |

## **Ek 2. Yeni Antlaşma'da Alıntı Yapılan, Mesih'le İlgili Mezmur Ayetleri**

### **Mezmur Yeni Antlaşma'da Alıntı Yapılan Ayetler**

\* 2 Elç.4:25-26; 13:33; İbr.1:5; 5:5

\* 8 Mat.21:16; İbr.2:6-8; 1Ko.15:27

\* 16 Elç.2:25-28; 13:35

18 Rom.15:9

\* 22 Mat.27:46,39,35; Mar.15:34,29,24; Luk.23:34; Yu.20:25,24; İbr.2:12

\* 40 İbr.10:5-7

\* 41 Yu.13:18

\* 45 İbr.1:8-9

68 Ef.4:8

\* 69 Mat.27:34,48; Mar.15:23,36; Luk.23:36; Yu.2:17; 19:28-30; Rom.15:3;  
11:9-10

89 Elç.13:22

95 İbr.3:7-11,15,17; 4:3,5,7

97 İbr.1:6

\* 102 İbr.1:10-12

\* 109 Mat.27:39; Mar.15:29; Elç.1:20

\* 110 Mat.22:44; 26:64 Mar.12:36; Luk.20:42-43; Elç.2:34-35; 1Ko.15:25;  
İbr.1:13; 5:6; 6:20; 7:17,21; 10:12,13

\* 118 Mat.21:9,42; 23:39 Mar.11:9; 12:10; Luk.13:35; 19:38; 20:17; Elç.4:11;  
Yu.12:13; 1Pe.2:7

132 Elç.2:30

144 İbr.2:6

\* Yıldızla işaretlenen Mezmurlar, Mesih'in Kendisiyle ilgilidir. Diğerleri ise daha genel bir şekilde Mesih'in Krallığı'yla ilgilidir.

# Ek 3. Yahuda ile İsrail'in Kralları ve Peygamberleri

Ayet	M.Ö.	Yahuda Kralları	İsrail Kralları	M.Ö.	Peygamber
1Kr.12:1	<b>931</b>	Rehoboam	<b>KRALLIĞIN BÖLÜNMESİ !</b>		
12:16			Yeroboam		
15:1	913	Abiyam			
15:9	911	Asa			
15:25	910		Nadab		
15:33	909		Baaşa		
16:8	886		Ela		
16:15	885		Zimri		
16:21	885		Omri		
16:29	874		Ahab	(874-845)	İlya (İ)
22:41	873	Yehoşafat			
22:51	853		Ahazya		
2Kr.2:1				(845-790)	Elişa (İ)
3:1	852		Yehoram		
8:16	848	Yehoram		(848-841)	Obadya
8:25	841	Ahazya			
9:1-2	841		Yehu		
11:1	841	Atalya			
12:1	835	Yehoaş		(830)	Yoel
13:1	798		Yehoahaz		
13:10	793		Yehoaş		
14:1	796	Amatsya			
14:23	793		2. Yeroboam	(793-753)	Yunus (İ)
15:1	790	Azarya (Uzziya)		(790-715)	Hoşeya (İ)
				(762)	Amos (İ)
Ayet	M.Ö.	Yahuda Kralları	İsrail Kralları	M.Ö.	Peygamber
2Kr.15:8	753		Zekeriya		
15:13	752		Şallum		
15:17	752		Menahem		
15:23	742		Pekahya		
15:27	752		Pekah		
15:32	750	Yotam		(750-680)	Mika (İ)
				(741-681)	Yeşaya

16:1	732	Ahaz			
17:1	732		Hoşea		
17:6	<b>722</b>	<b><u>SAMİRİYE'NİN YIKILIŞI!</u></b>			
18:1	715	Hizkiya			
21:1	697	Manaşşe		(663-654)	<i>Nahum</i>
21:18	642	Amon			
22:1	640	Yoşiya		(627-582)	<i>Yeremya</i>
				(622-612)	<i>Sefanya</i>
23:31	609	Yehoahaz			
23:34	609	Yehoyakim		(606-604)	<i>Habakuk</i>
24:8	598	Yehoyakin			
24:18	597	Tsedekiya		(593-571)	<i>Hezekiel</i>
25:1	<b>586</b>	<b><u>KUDÜS'ÜN YIKILIŞI!</u></b>		(586-585)	<i>Y.M.</i>
Yer.5:12	605	<b><u>70 YILLIK SÜRGÜN</u></b>		(537)	

				<i>Daniel</i>
Ezra 1	538	Zerubbabel ( <u>ilk dönüş</u> )	(520)	<i>Hagay</i>
			(520)	<i>Zekeriya</i>
Ezra 7	458	Ezra ( <u>ikinci dönüş</u> )		
Neh.2	444	Nehemya ( <u>üçüncü dönüş</u> )	(450-430)	<i>Malaki</i>

(İ) = İsrail'e gönderilen peygamber. Diğerleri Yahuda'ya gönderilir.

Not: Verilen tarihler, *The Bible Knowledge Commentary*'den alınmıştır, Walvoord & Zuck, Victor, 1985.

# Ek 4. Ezra, Nehemya ve Ester'in Zaman Dizini

(Not: Verilen tarihler takribidirler)

## Tarih

M.Ö. 538 *Koreş'in*, tapınağı yeniden inşa etmek için olan emri  
(2Ta.36:22-23; Ezra 1:1-3).

M.Ö. 537 **Yerubbabel'in** Kudüs'e seferi (Ezra 1 - 2).

M.Ö. 536 Sunak yapılıyor ve tapınağın temeli atılıyor (Ezra 3).

M.Ö. 535 Baskı yüzünden tapınak inşaatı duruyor (Ezra 4).

M.Ö. 520 **Hagay** ve **Zekeriya'nın** görevi  
(Ezra 5:1-2; Hag.1:1; Zek.1:1).

M.Ö. 520 *Darius'un* inşaata devam ettirme emri  
(Ezra 5:3 - 6:12).

M.Ö. 516 Tapınak tamamlanıyor (Ezra 6:13-15).

M.Ö. 486 *Ahaşveroş'un* (Darius'un oğlu) krallığı başlıyor  
(Ester 1:1-2).

M.Ö. 479 **Ester** kraliçe oluyor (Ester 2).

M.Ö. 466 Ester Yahudiler'i kurtarıyor (Ester 3-10).

M.Ö. 458 **Ezra'nın** Kudüs'e seferi (Ezra 7-10).

M.Ö. 445 *Artahşasta'nın*, şehri yeniden inşa etmek için olan emri (Neh.2:1-8;  
Dan.9:25).

M.Ö. 444 **Nehemya'nın** Kudüs'e ilk seferi (Neh.1-12).

M.Ö. 444 Şehrin duvarları tamamlanıyor (Neh.6).

M.Ö. 430 **Malaki'nin** görevi.

M.Ö. 420 **Nehemya'nın** Kudüs'e ikinci seferi (Neh.13).

# Ek 5. Kutsal Kitap'ta Mesih'le ilgili önbildiriler listesi

## Mesih'le İlgili Eski Antlaşma'daki Yeni Antlaşma'daki Önbildiriler Önbildiriler Gerçekleşme Mesih'in Doğumuyla ilgili:

Kadın'ın soyundan doğuş	Yar.3:15	Mat.1:20 Gal.4:4
Bakirekızdan doğuş	Yşa.7:14	Mat.1:18-25 Luk.1:26-35
İbrahim'in soyu	Yar.22:18	Mat.1:1 Gal.3:16
İshak'ın soyu	Yar.26:4	Mat.1:2 Luk.3:34
Yakup'un soyu	Say.24:17	Mat.1:2 Luk.3:33
Yahuda oymağından	Yar.49:10 Mika 5:2	Mat.1:2 Luk.3:33 İbr.7:14 Esi.5:5
Yesse'nin soyu	Yşa.11:1	Mat.1:6 Luk.3:32
Davut'un soyu	2Sa.7:12 Yer.23:5	Mat.1:1 Rom.1:3 2Ti.2:8
Beytlehem'de doğuş	Mika 5:2	Mat.2:1-11 Luk.2:4-7

## Mesih'in Kimliğiyle ilgili:

Yaradan olarak dünyaya girmeden önceki varlığı	Mika 5:2 Mez.102:25 Yşa.9:6 44:6	Yu.1:1; 8:58 Kol.1:177 İbr.1:8-1 Esi.1:17
Rab olarak çağılır	Mez.110:1 Yer.23:6	Mat.22:43-45 Luk.2:11
Adını İmanuel koyarlar	Yşa.7:14	Mat.1:23
Peygamber olur	Yas.18:18	Yu.6:14 Elç.3:22-26
Hem kral, hem de kahin Olur	Mez.110 Zek.6:11-13	Yu.1:49 İbr.7 Esi.19:16
Kutsal Ruh'ça meshedilir	Yşa.11:2 42:1 61:1	Luk.4:1,14-21 Elç.10:38
Tanı için gayreti	Mez.69:9	Yu.2:15-17

## Mesih'in Göreviyle ilgili:

Öncüsü, O'ndan önce gelir	Yşa.40:3 Mal.3:1	Mar.1:1-9 Yu.1:23
Görevi Galile'de başlar	Yşa.9:1	Mat.4:12-17
Mucizeler yapma görevi	Yşa.61:1	Luk.7:18-23 Elç.2:22
Benzetmelerle öğretişi	Mez.78:2	Mat.13:34-35
Kendi tapınağına gelir	Mal.3:1	Mat.21:12 Yu.2:13-16
Kudüs'e eşek üzerinde giriş	Zek.9:9	Mat.21:6-11 Luk.19:35-37

## Mesih'in Acıları ve Ölümüyle ilgili:

Emirden 483 yıl sonra olur	Dan.9:25-26 Neh.2	M.S.33 İsa öldürüldü
Arkadaşı O'na ihanet eder	Mez.41:9	Mat.10:4; 26:49-50
30 parça gümüşe satılır	Zek.11:12-13	Mat.26:15; 27:3-10
Öğrencileri O'nu terk eder	Zek.13:7	Mar.14:27,50
Sövüldüğünde ağzını açmaz	Yşa.53:7	Mat.27:12 1Pe.2:21-23
Vurulur ve tükürülür	Yşa.50:6	Mat.26:67 Luk.22:63
Onunla alay edilir	Mez.22:7-8	Mat.27:39-43
Günahlanımız için yaralanır	Yşa.53:5	Mat.27:26 1Pe.2:24-25
Elleri ve ayakları delinir	Mez.22:16 Zek.12:10	Luk.23:33 Yu.20:25,27
Hırsızlarla haça gerilir	Yşa.53:12	Luk.22:37 Mar.15:27-28
Düşmanları için şefaet eder	Yşa.53:12	Luk.23:34
Kendi halkı O'nu reddeder	Yşa.53:3	Yu.1:11; 19:14-15
Neden yokken nefret edilir	Mez.69:4 Yşa.49:7	Yu.10:31-32; 15:25
Elbisesi için kumar oynanır	Mez.22:18	Yu.19:23-24
Susayınca öd, sirke verilir	Mez.22:15; 69:21	Yu.19:28-30 Mat.27:34
Terk edilmesinin feryadı	Mez.22:1	Mat.27:46
Ruhunu Tanrı'ya teslim eder	Mez.31:5	Luk.23:46
Kemikleri kırılmaz	Çık.12:46 Mez.34:20	Yu.19:33
Kalbi yanılır	Mez.22:14	Yu.19:34
Böğrü mızrakla delinir	Zek.12:10	Yu.19:34-37
Öğleyin bir karanlık çöker	Amos 8:9	Mat.27:45
Zenginin mezarına gömülür	Yşa.53:9	Mat.27:57-60

## Mesih'in Ölümünden Dirilişi, Yüceltilmesi ve İkinci gelişiyle ilgili:

Ölümünden dirilir	Mez.16:10 Yşa.53:10	Mat.28:6 Luk.24 Yu.20 Elç.2:23-32 1Ko.15
Göklere yükselir	Mez.68:18	Luk.24:50-51 Elç.1:9
Tanrı'nın sağına yüceltilir	Mez.110:1 Yşa.52:13	Elç.2:33-36 İbr.1:3,13 Ef.1:20 Flp.2:9-11
Yahudilere 'sürçme taşı'	Mez.118:22 Yşa.8:14	1Pe.2:7 Rom.9:30-33
Uluslara 'Işık' ve 'kurtuluş'	Yşa.49:6	Elç.13:47-49; 26:23
Tanrı'yla banştırılır	Yşa.57:19	Ef.2:17-18
Topluluğunun 'baş taşı' olur	Yşa.28:16 Mez.18:22	1Pe.2:5-7 Ef.2:20
Dünyayı yargılamayı gelir	Zek.2:10; 14:3-4	Esi.1:7; 19:11-21
Tanrı'nın egemenliğini kurar	Mez.2 Dan.7:13-14	Mat.25:31 Esi.1:7; 20:4

## SONUÇ:



Yukarıdaki Kutsal Yazılar'a dikkatle bakılırsa Tanrı'nın vaat ettiği "Mesih" in kimliğinin kuşku duyulamayacak bir şekilde belirlenmiş olduğu görülür. İsa, ölüp dirildikten sonra elçilerine "Ben daha sizlerle birlikteyken size şu sözleri söylemişim: 'Musa'nın Yasasında, peygamberlerin yazılarında ve Mezmurlarda benimle ilgili yazılmış olanların tümünün gerçekleşmesi gerektir'" dedi. "Ondan sonra İsa, Kutsal Yazıları anlayabilmeleri için zihinlerini açtı. Onlara dedi ki, 'Şöyle yazılmıştır: Mesih acı çekecek ve üçüncü gün ölümden dirilecek. Günahların bağışlanması için tövbe çağrısı da Kudüs'ten başlayarak tüm uluslara O'nun adıyla duyurulacak. Sizler bu olayların tanıklarısınız" (Luk.24:44-48).

İsa'nın elçileri de bu Kutsal Yazılar üzerinde Mesih'in acı çekip ölümden dirilmesi gerektiğine dair açıklamalarda bulunuyorlardı. Onlar Tanrı'nın önceden seçmiş olduğu tanıklar olarak, "size duyurmakta olduğumuz bu İsa, Mesih'tir!... Peygamberlerin hepsi O'nunla ilgili tanıklıkta bulunuyorlar. Şöyle ki, O'na inanan herkesin günahları O'nun adıyla bağışlanır" diye bildiriyorlardı (Elç. 17:3-4; 10:43).

Aslında "İsa'ya tanıklık, peygamberlik ruhunun özüdür" (Esi. 19:10). Bu nedenle İsa, kendisine karşı duran Yahudilere "Bana tanıklık eden... Kutsal Yazılardır! Öyleyken siz, yaşama kavuşmak için bana gelmek istemiyorsunuz" dedi (Yu.5:39-40). Aynı şekilde eğer bir kimse bu listeden İsa'nın vaadedilen Mesih ve dünyanın Kurtarıcısı olduğunu anlayamıyorsa, o kişinin anlamamasının asıl nedeni Mesih'i reddedip O'na gelmek istememesidir.

## Ek 6. Tanrı'nın Vaadine Değişik Bakışlar

### “Dispensational<sup>1</sup>” ve “Nondispensational” Bakışlar

İki tane antlaşmanın olduğu herkesçe bilinir. Asıl soru, bunların ikisinin nasıl tek bir Kutsal Kitap oluşturduğudur? Mesih İnanlıları çevrelerinde geleneksel olarak iki yanıt egemen olmuştur: **Antlaşma Teolojisi** ve **Dispensationalism**.<sup>124</sup>

Olayı basitçe açıklarsak, Antlaşma Teolojisi (ya da “nondispensationalism”) Eski Antlaşma'da İsrail'e verilen vaatleri, Yeni Antlaşma'daki İnanlılar Topluluğu'nda ruhsal olarak gerçekleşmiş olarak görür. Böylece, örneğin günümüzde Mesih İnanlıları'nın, “Tanrı'nın İsraili” olduğu ve etnik İsrail için hiçbir ulusal geleceğin söz konusu olmadığı öne sürülmektedir. Mesih şu anda gökte Davut'un tahtında hüküm sürmektedir. Ve krallık hakkındaki vaatler Tanrı'nın görünmeyen, ruhsal krallığında gerçekleşmişlerdir. Böylece krallığın tarihi “temelde **kurtuluş tarihi**'dir.”<sup>125</sup> Yani, vaat edilen krallık Mesih'in birinci gelişinde kuruldu ve bu dünyada başka türlü kurulmayacaktır.

Üstelik “Nondispensationalist” yorumcular, Yeni Antlaşma'nın öğretilerine öncelik tanıyarak, oradan başlayıp Eski Antlaşma'ya giderler.”<sup>126</sup> “Eski Antlaşma'nın geçici ve gelecek şeylerin gölgeleri olduğunu ve Yeni Antlaşma'nın da esas gerçek olduğunu savunurlar. Bu inancın en büyük nedeni Mesih'in gelişiyi Eski Antlaşma tapınağındaki tapınma sisteminin çoğunun kaldırılmış olmasıdır.”<sup>127</sup> Bu yüzden onlar, İncil yazarlarının (Elçilerin) Eski Antlaşma'yı ele alma şeklini, bütün Eski Antlaşma peygamberliklerini ve vaatlerini yorumlamak için bir kalıp olarak görmüşlerdir (örneğin, Yoe.2:28 Elç.2:14-21'de; Amo.9:11-12; Elç.15:16-18'de; Hoş.11:1; Mat. 2:15'de). Onlara göre Eski Antlaşma'da İsrail'e verilen vaatlerin Yeni Antlaşma'da İnanlılar Topluluğu'na uygulanması, onların İsrail için artık iptal edilmiş olduğunu göstermektedir.

Diğer yandan “**dispensationalism**” İsrail'le İnanlılar Topluluğu arasında kesin bir ayrım yapar ve vaatlerin kendisine yapılmış olduğu etnik İsrail'in bir ulus olarak Tanrı'nın planında hâlâ önemli bir yeri olduğunu savunur. Mesih, şimdi yalnızca halkının yüreklerinde ruhsal olarak hüküm sürmektedir, ama ikinci gelişinde vaat edilen krallığı somut, görülebilir bir biçimde kuracaktır. Böylece Tanrı'nın krallığının tarihi sadece ruhsal kurtuluşu değil, Mesih'in yeryüzündeki ulusların sosyal, ekonomik ve politik alanlarında nihai uzlaştırıcılığını da içerir.

“Dispensationalist” yorumcular Eski Antlaşma'nın Yeni Antlaşma'nın ışığında yeniden yorumlanması değil kendi bünyesinde açıklanması isteminde bulunurlar.”<sup>128</sup> Şöyle derler:

1) Yeni Antlaşma, Eski Antlaşma ayetlerini çeşitli biçimlerde kullanır. “Bu, Eski Antlaşma kullanımını için bir tek Yeni Antlaşma kalıbı olmadığını vurgular.”<sup>129</sup> Dolayısıyla bu şekilde hiçbir kesin yoruma varılamaz.

2) “Eski Antlaşma ayetinin İncil’e uyarlanması Eski Antlaşma ayetinin özgün anlamını yok etmez... Yeni Antlaşma yazarı sadece Eski Antlaşma’da önceden görülmüş olandan daha farklı bir uygulama sunmaktadır; ancak Eski Antlaşma anlayışının artık geçerli olmadığını iddia etmemektedir. Bu yüzden, Yeni Antlaşma ayetlerinin İnanlılar Topluluğu’na uygulanması ve Eski Antlaşma’daki anlamının doğruluğunun ve bütünlüğünün sürdürülmesi olmak üzere iki ayrı durum söz konusudur.”<sup>130</sup>

3) “Bir Eski Antlaşma peygamberliği ya da vaadi belirli bir halka kayıtsız şartsız verilmiş ve Yeni Antlaşma çağında bile hâlâ gerçekleşmemişse o zaman peygamberlik onlarda gerçekleşecektir. İsrail’e kayıtsız şartsız verilmiş bir vaadi Yeni Antlaşma İnanlılar Topluluğu’na uygulamışsa, İnanlılar Topluluğu’nda gerçekleşmiş olmakla birlikte, İsrail için de gerçekleşmesi gerektir. Vahyin ilerlemesi vaatleri iptal etmez... Eski Antlaşma’daki medenî ve törensel yasalar ve kurumlar birer gölgedir ve Yeni Antlaşma’da kesin olarak kaldırılmışlardır. Ama kayıtsız şartsız vaatler ve bu vaatlerin kendilerine verildiği insanlar gölge değildirler.”<sup>131</sup>

**Özet olarak**, iki Antlaşma arasındaki ilişkiyi anlamada, **süreklilik** (kesintisiz bağlılık) ve **süreksizlik** (bağlı olmama) durumlarına bağlı olarak farklılıklar olmaktadır. Kişi, Musa’nın Yasası’yla Mesih’in Yasası, İsrail’le İnanlılar Topluluğu ve Davut’a vaat edilen krallıkla Mesih’in şu anda halkını ruhsal olarak yönetmesi arasındaki **sürekliliği** ne kadar çok görürse Antlaşma Teolojisini (“amillennial” ya da “postmillennial”) de o kadar çok kabul eder. Aynı şekilde, kişi bu şeyler arasında ne kadar **süreksizlik** görür ve Eski Antlaşma vaatlerinin büyük bir kısmının Mesih’in ikinci gelişinde ve ikinci gelişinden sonra, gelecekte gerçekleşeceklerini beklerse “Dispensational” (“premillennial”) inancı daha çok kabul eder.

Şahsen gerçeğin bu iki ucun arasında olduğuna inanıyorum. İki antlaşmanın arasında büyük sürekliliğin olduğu açıktır. Hatta bu kitabın amacı, Tanrı’nın gayesinin değişmezliğini ortaya koymaktır. Bu doğrultuda düşüncelerim Antlaşma Teolojisi’ninkine benzer. Aynı zamanda Eski Antlaşma’daki birçok vadin gerçekleşmesinin, Mesih’in ikinci gelişinden sonra dünyada kurulacak olan bin yıllık egemenliği beklediğine inanıyorum. Bu nedenle “premillennial” bir görüşe sahibim.

# Ek 7. Eski ve Yeni Antlaşma Arasındaki Farklar

Eski Antlaşma'nın ciddi bir şekilde incelenmesi onun, Yeni Antlaşma'yla olan ilişkisi konusunda bazı soruların ortaya çıkmasına yol açar. Buraya kadar yaptığımız çalışmalarda, İbrani Kutsal yazılarının İsa Mesih'in gelişiyle ilgili olarak yolu hazırlayışını ve Yeni Antlaşma'nın da O'nu nasıl açıkladığını göstermeye çalıştık. Ancak bir takım meraklı ya da kuşkucu okuyucular için bazı sorular henüz yanıtlanmamış gibi gözükabilir. Özellikle Yeni Antlaşma döneminde bazı konularda Tanrı'nın neden düşüncesini değiştirmiş gibi gözüktüğü sorulabilir. Tanrı iki antlaşmada gerçekten tutarlı mı davranmaktadır? Buradaki konuları birbiriyle bağlantılı iki gruba ayırabiliriz:

1) Eski Antlaşma'daki kutsallık standardı neden bazen Yeni Antlaşma'ninkinden daha düşük gözükmektedir? Kölelik, çok eşlilik ya da "kutsal savaş" gibi bazı sosyal çarpıklıklara neden müsamaha gösterilmiştir? Örneğin, Tanrı'nın bazı durumlarda, İsrailden, inançsız düşmanlarını acımadan yok etmesini isterken Yeni Antlaşma'da ise, halkından düşmanlarını sevip onlar için dua etmelerini istemesi tutarlı mıdır? Bu tür konularda, Yeni Antlaşma'nın standartlarının neden daha yüksek, sıkı ve daha "ruhsal" gözüktüğüne bakmalıyız.

2) Niçin Eski Antlaşma'daki bazı yasaklar ve buyruklara Yeni Antlaşma'da rastlamıyoruz? Örneğin domuz etinin (ya da kirli sayılan diğer yiyeceklerin) yenmesi Musa'nın Yasasında yasaklanmışken sonradan Yeni Antlaşma'da serbest bırakılmıştır? Neden Eski Antlaşma'da yasanın vatandaşlarla ilgili yönleri ve törenler ayrıntılı olarak verilirken Yeni Antlaşma'da verilmiyor? Bu tür konularda Yeni Antlaşma Eski Antlaşma'ya göre daha az yasaklayıcı gözükmektedir. Öyleyse Tanrı düşüncelerini mi değiştirdi?

Bunun gibi ayrıntılı soruları burada tümüyle yanıtlamak güçtür. Ancak yanıtlamaya yardımcı olacak ana ilkeleri burada vermek istiyorum. Ondan sonra bu ilkelere dayanarak birkaç somut örneği anlamaya çalışacağız.

## TEMEL YORUMLAMA İLKELERİ

İlke #1: Kutsal Kitap bazen Tanrı'nın uygun görmediği olayları yorumsuz olarak

kaydeder.

Kutsal Kitap, içinde kayıtlı bulunan her şeyi onayladığını ya da emrettiğini düşünmemeliyiz. Özellikle Eski Antlaşma'da buna ilişkin pek çok örnek vardır. Tanrı'nın peygamberleri de dahil olmak üzere insanların günahlı olduğu defalarca belirtilir. Tanrı'nın lütfü bu imanlı kadın ve erkeklerin günahlarını örtmüştü, ancak O'nun doğruluğu olup bitenlerin olduğu gibi kaydedilmesini gerektirdi. İmanda örnek olmuş olan bu insanların her davranışını örnek alamayız. Nuh, İbrahim, İshak, Yakup, Musa ve Davut'tan Tanrı'nın sadık kutsalları olarak söz edilir (İbr.11:7-32). Ancak Kutsal Kitap, onların işlediği sarhoşluk, yalan, inançsızlık, aldatma, çokeşlilik, adam öldürme ve zina gibi günahlarını da kaydeder.<sup>132</sup> Olayları kaydeden bölümlerde Tanrı'nın hoşnutsuzluğu yazılmazsa da bu tür davranışlar Kutsal Kitap'ın diğer bölümlerinde açıkça kınanmaktadır.

Bazı davranışların (örneğin: çok eşlilik, şiddet gibi) Yeni Antlaşma'da, Eski Antlaşma'ya oranla daha çok yasaklandığı ortadadır. Yine de bu davranışların tekrar tekrar kaydedilmiş olmasının, Tanrı'nın onları onayladığı anlamına gelmediğini unutmamalıyız. Bu yalnızca Tanrı'nın ne kadar çok sabrettiğini gösteriyor.

O'nun belli bir durumda birini onaylaması da o kişinin her davranışını onayladığını göstermez. Eriha'daki putperest fahişe Rahav'ın İsrail'in Tanrı'sına olan imanını övülür, ancak bu, fahişeliği ya da İsraili casusları korumak için söylediği yalanın, imanlıların örnek alacağı durumlar olduklarını göstermez.

## **İlke #2: Kutsal Kitap'ın esinleri gelişme gösterir.**

Giriş ve sonraki bölümlerde açıklanmış olduğu gibi Tanrı isteklerini, uzun tarih dönemleri boyunca, yavaş yavaş açıklamıştır. Bu nedenle Kutsal Kitap'ın sonuna doğru davranış standartlarının daha derin ve üstün bir biçim olması şaşırtıcı bir durum değildir. Aynı süreci bir çocuğu eğitirken de görürüz. Bu gidiş ters yönde olsaydı herhalde felaket bir şey olurdu. Yani eğer standartlar daha ilkel, yüzeysel ve dışsal bir hale gidiş gösterseydi, başımız gerçekten dertte olurdu.<sup>133</sup>

Tanrı sözünün insana yavaş yavaş vahyedilmesinde görülen "gelişmenin" yanında "açıklanan gerçeğin her aşamada mükemmel" olduğunu da hatırlamalıyız.<sup>134</sup> Kaiser'in meşe ağacı ve palamuduyla ilgili olarak 28. sayfada verilen örneği hatırlayın. Fazla gelişmemiş olsa da tohum ve filiz gelişmiş durumdaki ağaç kadar mükemmeldir. Aynı şekilde Tanrı'nın gerçeğinin zenginliği ve ruhsal derinliği çok sonraları Yeni Antlaşma'da açıklanmışsa da, önceki vahyi de aynı gerçeği, daha az gelişmiş ama yine de mükemmel tohum biçiminde içeriyordu.

Tanrı'nın vahyini yavaş yavaş yapması hem yukarıdaki soruları yanıtlamamıza yardım eder, hem de şu iki noktayı daha iyi kavramamızı sağlar: 1) Tanrı daha sonra açıkça yasakladığı bazı şeylere (çok eşlilik, boşanma gibi) başlangıçta sabretti. 2) Tanrı daha sonra ortadan kaldırdığı bazı dışsal adetleri (hayvan kurbanı, tapınakta izlenen kurallar gibi) önceleri gerekli gördü.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, Tanrı, insanlara bildirmiş olduğu isteklerine göre davranmaktadır. “*Kime çok verilmişse, ondan çok istenecek. Kime çok şey emanet edilmişse, kendisinden daha fazlası istenecektir*” (Luk.12:48). Bu, Tanrı'nın Eski Antlaşma zamanındaki imanlıların bazı davranışlarına neden izin vermiş olduğunu da açıklar. Onlara açıklanan da azdı, onlardan istenen de.

İlke #3: Eski Antlaşma'da esinlenenler bazı yönlerden sınırlıdır.

Eski Antlaşma Tanrı'nın gerçeğinin son bölümü değildi, tersine izleyecek olan Yeni Antlaşma'ya hazırlıyordu. “Şu anda var olan sınırlamalar genellikle esinin, Tanrı'nın isteği ve planına göre, tarihin akışı içinde gelişmesi gerçeğine dayanılarak açıklanabilir.”<sup>135</sup> Aşağıdaki nedenlere göre sınırlama söz konusudur:

#### **a) Tarihi sınırlamalar**

Düşüş gerçeği Tanrı'nın tüm tarihsel işinin temelidir. İsrail zamanındaki dünyanın dokusunu; puta tapma, kölelik ve kabileler arası savaşlar gibi yaygın sosyal sorunlar oluşturuyordu. Rab İsa özellikle Düşüşün sonucu olan bazı şeylere İsrail'de “*yüreklerinin katılığından ötürü*” izin verildiğini anlatır. “*Tanrı, geçmiş dönemlerin bilgisizliğini görmezlikten geldi; ama şimdi her yerde herkesin tövbe etmesini buyuruyor*” (Elç.14:16; 17:30). Bu “bilgisizlik dönemlerinde” Tanrı, dünyanın Kurtarıcısının gelişi için yolu hazırlamaktaydı. Kendisini kanıtsız bırakmaksızın, düşmüş bir dünyada, diğerlerinden üstünlüğü olmayan bir ulusa Kendini açıklayarak, çalışmaktaydı. Bu tarihi gerçek, Eski Antlaşma'daki yasaların çoğunun genel çerçevesini oluşturur.

#### **b) Ulusa özgü sınırlamalar**

Eski Antlaşma'daki yasa ve buyrukların çoğu İsrail ulusuna yöneliktir. On Emir, Tapınakla ilgili kurallar, İsrail'in medeni hukukunu ve adetlerinin tümünü içeren ve Sina dağında yapılmış olan Antlaşma yalnızca bu ulus ile yapılmıştı: “*Yalnızca sizi seçtim yeryüzündeki oymaklar arasından, bu yüzden bütün suçlarınız için sizi cezalandıracağım*” (Amo.3:2). İsrail; Tanrı'nın yeryüzündeki ulusu, gerçek teokrasinin olduğu yer, Rab'bin halkının arasında taht kurduğu ve O'nun sözünün de halkın hem ahlaki standartlarını hem de medeni hukukunu oluşturduğu ulustu. Bu çok özel bir çağ, Tanrı'nın İsrail'den uzaklaşıp onları yargılamasıyla sona erdi. Ardından da İsa'nın “*diğer ulusların dönemleri*” (Luk.21:24) dediği yeni bir çağ başladı.

Tanrı'nın karakteri ve insan için olan isteği değişmese de, dünyada sürdüğü egemenliğin biçimi, insanlık tarihinin çeşitli dönemlerinde değişiklikler

gösterdi. Bu yeni çağda Tanrı, “eklesia” (yani kilise topluluğu) dediği ve dünyanın tüm uluslarından, İsrail ulusunun medeni hukukuna değil, buldukları ülkenin hükümetlerine tâbi olmalarını istedi. Bu yüzden Eski Antlaşma’daki buyrukları düşünürken ulusa özgü bu sınırlamaları da hatırlamalıyız.

### c) Yasaya dayanan sınırlamalar

“Yasa benim, onun buyruklarını yerine getirmem için gereksinim duyduğum harekete geçiren güçten yoksundur. Yasa’nın özü sevgi ise de o, tek başına bu sevgiyi üretemez.”<sup>136</sup> Tüm bunların nedeni ise insanın zayıf ve kusurlu oluşudur. Yasa çocuklara göz kulak olan bir bekçi ya da bir çift öküzü aynı hizada tutan boyunduruk gibiydi (bkz. Gal.3:23 - 4:3 ve Elç.15:10). Yasa hatalı veya eksik değildi, ancak Tanrı’nın buyruklarına tam bir itaati da sağlayamazdı. Yalnız Tanrı’nın Kutsal Ruhunu tam bir itaati sağlayabilir (bkz. Rom.8:1-4).

### ç) Maddeye ait sınırlamalar

Hiç kuşkusuz Eski Antlaşma zamanında Tanrı’nın bereketleri daha çok maddi zenginlikle ölçülmekteydi. Yeni Antlaşma’da açıklanan “ruhsal” bereketler Mesih’in gelişinden önce aynı netlikle anlaşılmamıştı. Göksel zenginliklerden emin bir şekilde, her durumda Rab’de sevinmeye çağrılıyız, İsa’nın ölümden dirilmesinden sonra çok daha iyi anlaşılır oldu. Bu harika olayda O, “yaşamı ve ölümsüzlüğü Müjde’nin aracılığıyla ışığa çıkarmıştır” (2Ti.1:10).

### İlke #4 Mesih’in gelişi Tanrı ile insan arasındaki ilişkileri tümüyle değiştirdi.

Mesih’in gelişi, birçok takvimin her yıl bize hatırlattığı gibi, tarihin en önemli olayıdır. Dolayısıyla büyük bir gelişmeden ya da yepyeni bir çağdan daha azını beklemek Yeni Antlaşma’nın gücünü küçümsemek olur. Eğer, Yeni Antlaşma yazılarının da belirttiği gibi, bakireden doğarak dünyaya gelen, mükemmel bir yaşam süren, fedakârca ölüp dirilerek göğe çıkan Rab bizzat Yasa’yı vermiş olansa, bazı şeylerin sırasında yapılan değişiklikler bizi şaşırtmamalı.

Eski Antlaşma vadin çağını kaydeder ve “gelecekteki iyi şeylerin” bazı geçici “gölgeleri”ne yer verirdi (İbr.10:1). Ancak Yeni Antlaşma vaatlerin yerine gelişini kaydeder, dolayısıyla gerçek olan gelmiştir. Tanrı’nın Kutsal Ruh’u, dışsal adet ve geleneklerin yerine ruhsal tapınmayı ve Babamız Tanrı’ya sevinçle hizmet edebilmemiz için gelmiş ve her imanlının yüreğine yerleşmiştir. Bu içsel güç, Tanrı’nın isteğine her alanda (evlilik, kişisel kutsallık, düşmanlarımızla ilişkiler vs.) daha derinden itaat edebilmemizi olanaklı kılmaktadır. Dolayısıyla Tanrı Eski Antlaşma zamanında hoş gördüklerini artık hoş görmemektedir. Dışsal adet ve törenlerin yerini de Tanrı’nın Ruh’uyla özgürce tapınma almıştır (Flp.3:3). Ayrıca İsa’nın Tanrı’nın Kuzusu olması da hayvan kurbanlarını sona erdirmiş oldu. Törensel yasanın tüm diğer yönleri de İsa’da tamamlandı.

Kanımca bu dört ilke tüm soruları yanıtlamada yol göstericidir. Aşağıda bazı belirli sorular kısaca yanıtlanmıştır.

### **Boşanma**

Eski Antlaşma'da Yeni Antlaşma'ya göre daha çok durumda boşanmaya izin verilmişti. Bu soru Matta 19:1-9'da bizzat Rab İsa tarafından yanıtlanır. O, Musa'nın Yasası'ndaki kolaylıkların, Tanrı tarafından onların katı yüreklerinden ötürü tanındığını açıkladıktan sonra onları, Tanrı'nın Yaratılış 2:23-24'te bulunan orijinal planına yöneltir. Sonra İsa öğrencilerine, cinsel ahlâksızlık dışındaki bir nedenle olan boşanmaların zina olacağını anlattı. Tanrı Eski Antlaşma'da bile bu konudaki esas düşüncesini açıklamıştır: “*Ben boşanmadan nefret ederim!*” (Mal.2:16).

### **Çok eşlilik**

Eski Antlaşma'da Davut ve Süleyman gibi bazı kralların çok sayıda eşlerinin olmasına karşılık Yeni Antlaşma, çok eşliliği yasaklar ve “*tek karılı*” olmayan erkeklerin toplulukta önderlik yapmasına hatta resmi hizmette bulunmasına bile izin vermez (1Ti.3:2, 12). Eski Antlaşma'da boşanma gibi çok eşlilik de Tanrı tarafından, asla izin verilmemiş olsa da, hoş görülmüştü. Aslında Âdem'e “*ikisi tek beden olacak*” şeklinde verilen ilkenin, tüm evlilikler için örnek alınması gerekiyordu. Birinci ilkede de açıklandığı gibi Kutsal Kitap'ta kaydedilen olaylarla Tanrı'nın buyruklarını birbirine karıştırmamalıyız.



## **Kölelik**

Ne Eski ne de Yeni Antlaşma'da kölelik açıkça yasaklanır. Musa'nın Yasası, insanın onurunu ve kölelerin değerini koruyan kurallar içerir. Musa'ya Sina dağında verilen "Antlaşma Kitabının" daha başında kölelerin insan olarak hakları koruma altına alınır (Çık. 21:2-11). Yeni Antlaşma da köleliği yasaklamazken, Tanrı'nın gözünde imanlı bir köle ile sahibi arasında fark olmadığını belirtir (Kol.3:22 - 4:1).

Bununla birlikte köleliği ortadan kaldıran ilkeler (köleliğin kalkmasında kendini adanmış Hıristiyan önderler önemli rol oynamıştır) hem Eski hem de Yeni Antlaşma'da açıkça bildirilmiştir. Her kadın ve erkek Tanrı'nın benzerliğinde, birbirine sevgiyle hizmet etmek üzere yaratılmış ve kurtarılmıştır. Kölelik sadece Düşüşün acıklı sonuçlarından birisidir.

## **"Kutsal Savaş"**

Tanrı İsrail'e, düşmanlarının bazı şehirlerini yok etmesini ve oradaki kadın, erkek ve çocukların hepsini öldürmesini emretmişti (örneğin: Yas.20:17). İsa Yeni Antlaşma'da öğrencilerine, düşmanlarını sevip onlar için dua etmelerini emrediyor. Ama ilginçtir ki, Yeni Antlaşma'da bulunan düşmanları sevme ve öcü Tanrı'ya bırakma ilkesi Eski Antlaşma'dan alınmıştır (örneğin Romalılar 12:17-21 Süleyman'ın Özdeyişleri 25:21-22'den alınmıştır). Bu konuda üç şey söyleyebiliriz.

1) Ulus olarak İsrail, Kenan'da bulunan ve kötülükleri çok artmış putperest ulusları yargılamada Tanrı'nın araç olarak kullandığı ulustu. Daha sonra Tanrı aynı şekilde diğer ulusları da günah işleyen İsrail'i zorla yola getirmek için kullandı. Tanrı o zaman uluslarla ulus olarak ilgileniyordu. Puta tapan ulusların arasında Tanrı'nın düzeninin kurulması söz konusu olduğunda savaş kaçınılmaz oluyordu.

2) Bu tür cezalar yalnızca Tanrı'nın İsrail'e verdiği topraklar içinde yaşayan uluslara yönelikti. Bunun nedeni de açıktı: *"Öyle ki, ilahlarına taparken yaptıkları iğrençliklere uymayı size öğretemesinler, siz de Tanrınız RAB'be karşı günah işlemeyesiniz"* (Yas. 20:18). Azgın putperestliğin Tanrı'nın halkını etkilemesine engel olmanın başka yolu yoktu. Elbette bu emirlere tam anlamıyla uyamadılar ve sonuçlar Tanrı'nın önceden bildirdiği gibiydi.

3) Yeni Antlaşma'daki bu buyruklar, uluslar ya da hükümetlerden çok bize zulmeden, bizden nefret eden bireylerle ilgilidir. Bugün Tanrı'ya iman etmiş kişilerin kutsal savaşı, ruhsal silahlar kullanarak görünmeyen "ruhsal" güçlere karşıdır (Ef.6:10-18). Bugün dünyada bulunan ulusların ya da orduların hiç biri Tanrı'nın ulusu olduğunu iddia edemez. O'nunki uluslararası bir "ulus"tur.

## **Yasaklanmış yiyecekler**

Eski Antlaşma'da domuz ve diğer bazı yiyecekler “kirli” kabul edilip yasaklanmıştı (bkz. Lev.11). Efendimiz İsa ise “*tüm yiyeceklerin temiz*” ve yenebilir olduğunu bildirdi. (Mar.7:19; 1Ti.4:3-5). Musa'nın Yasası'nda yiyeceklerle ilgili olarak verilen kurallar, sağlığa olan yararlarına ek olarak, temiz ve kirli olan şeyler konusunda Tanrı'nın sözüne itaati öğretmeyi amaçlıyordu. Levililer 11. bölümdeki yenmesi yasaklanan “*bütün hayvanlar*” ifadesi, Tanrı'nın Âdem'e Yaratılış 2:16-17'de verdiği şu buyruğa benzer: “*bahçede istediğin ağacın meyvesini yiyebilirsin. Ama iyiyile kötüyü bilme ağacından yeme. Çünkü ondan yediğin gün kesinlikle ölürsün.*” Asıl konu bir şeyin yaratılıştan temiz olup olmaması değil, Tanrı'nın sözüne itaat edip etmemeydi. “*Yüreği temiz olanlar için her şey temizdir, ama yüreği kirli olanlar ve imansızlar için hiçbir şey temiz değildir. Çünkü onların hem zihinleri, hem de vicdanları kirlenmiştir*” (Tit.1:15).

Artık Tanrı'nın yiyecek konusunda bir kısıtlaması yoktur. Elçilerin İşleri 10:15, yiyeceklerle ilgili bu kuralların, Tanrı'nın diğer halkları arasında ayrıcalıklı bir konuma sahip olan İsrail ile ilgili olduğunu belirtir. Bu konum da, bu çağda Rab'bin kendisi tarafından değiştirilmiştir. Tanrı'nın Petrus'a söylediği çok açıktır: “*Tanrı'nın temiz kıldıklarına sen murdar deme.*”

## **Ölüm cezası**

Musa'nın Yasası'na göre birçok eylemin cezası ölümdü (bkz. sayfa 123-124, dipnot). Bu yasalar da İsrail krallığındaki yetkililerce uygulanmaktaydı. Ancak Yeni Antlaşma Tanrı'nın topluluğuyla ilgili bu tür buyruklar içermez. Onun yerine bize şu söylenir: *“Var olan (yönetimler) Tanrı tarafından kurulmuştur... Yönetim, kılıcı boş yere taşımıyor; kötülük yapanın üzerine Tanrı'nın gazabını salan oç alıcı olarak Tanrı'nın hizmetindedir”* (Rom.13:1, 4). Bu ayet, ölüm ve diğer toplumsal cezaların ancak devlet tarafından uygulanması gerektiğini gösteriyor. İmanlılar topluluğunun uygulayacağı en ağır ceza suçlu kişiyi topluluktan uzaklaştırmaktır (1Ko. 5:9-13).

## **Hayvan kurbanları**

Eski Antlaşma'daki kurban edilen hayvanların tümü "Tanrı'nın Kuzusu" olan Mesih'in çarmıhta ölmesiyle yapılan son kurbanı simgeliyordu. (İbr.10:1-10). Bu nedenle yerine gelmiş bu geçici sembollere artık gerek kalmadı.

## Tapındaki ibadet törenleri

Kâhinlerin abdest alma, kandilleri yakma, buhur yakma, ve benzeri törensel işleri de, kurbanlar gibi, daha sonra Mesih'in aracılığıyla Tanrı'ya ulaşanların iç yenilemesi, Kutsal Ruh'ta dua etmeleri, vb. ruhsal gerçeklerin sembolleriydi. Taştan tapınağın yerine imanlıların bedenleri ve yerel topluluklar olan ruhsal tapınaklar söz konusudur (1Ko.6:19; 3:16-17).

## Kutsal bayramlar

Yine aynı şekilde Eski Antlaşma'daki kutsal bayramlar Mesih aracılığıyla gelecek olan ruhsal yaşamın simgeleriydiler. İmanlılara şu şekilde açıkça belirtiliyor: *"Bu nedenle yiyecek ve içecek, bayram, yeni ay ya da Sept günü konusunda hiç kimse sizi yargılamasın. Bunlar gelecek şeylerin gölgesidir, aslı ise Mesih'tedir"* (Kol.2:16-17).

## Sünnet

Musa'nın Yasası'ndan Mesih'in tamamlamaya geldiği son bir buyruk sünnetti. Sünnet geleneği, Tanrı'yla olan antlaşma ilişkisi içinde insanın eski günahlı benliğinin kesilip atılması anlamına geliyordu. Yasa altında bile en önemli olan yüreğin sünnet edilmesi idi: *"Rab sizin ve çocuklarınızın yüreğini sünnet edecek. Öyle ki, O'nu bütün yüreğinizle, bütün canınızla seversiniz ve yaşayacaksınız"* (Yas.30:6).

Mesih'e ait olanlarda bu ruhsal sünnet yapılmıştır: *"Mesih'ingerçekleştirdiği sünnet sayesinde günahlı benliğinizden soyunarak elle yapılmayan sünnetle O'nda sünnet edildiniz."* (Kol.2:11). Bu nedenle bizim için *"Sünnetli olup olmamak önemli değildir. Önemli olan, Tanrı'nın buyruklarını yerine getirmektir"* (1Ko.7:19).

## Ondalık

Musa'nın Yasası altında yaşamayan Mesih inanlısı için gelirinin belirli bir yüzdesini Tanrı'ya vermek gibi bir yaptırım söz konusu değildir. Ama Tanrı'nın işini paramızla desteklemek ve yoksullara yardım etmek ilkesi değişmez. İncil şöyle diyor: *"Az eken az biçer, çok eken de çok biçer. İsteksizce ya da zorlamış gibi değil, herkes yüreğinde niyet ettiği gibi versin. Çünkü Tanrı sevinçle vereni sever"* (2Ko.9:6-7). Bizden hiçbir şeyi esigemeyen Tanrı bizi, zorunluymuş gibi değil, gönüllü olarak çömertçe vermeye çağırıyor. Mesih'in sözle anlatılamayan armağına karşılık her şeyimizi vermeye hazır olmalıyız: *"Rabbimiz İsa Mesih'in lütfunu bilirsiniz. O'nun yoksulluğuyla siz zengin olasınız diye, zengin olduğunuz halde sizin uğrunuzda yoksul oldu"* (2Ko.8:9).

## SONUÇ

Bu çalışmada, bazı temel ilkeler göz önünde tutulursa, Eski ve Yeni Antlaşma arasındaki değişikliklerin aslında Tanrı'nın tasarısının süreç içinde nasıl gelişme

gösterdiğinin kanıtı olduğunu göstermeye çalıştık. Tanrı günahlı insanları, yaşadıkları bozuk ortamlarda, Mesih'in gelişi için hazırlamaya uğraşmıştır. Dikkatli bir inceleme iki Antlaşma arasında hiçbir çelişkiye rastlamaz. Tanrı düşüncelerini hiçbir zaman değiştirmede, fakat O'nun çok yönlü bilgeliği bizim sınırlı yorum gücümüzü çok aşıyor. O'nun yollarını yargılamaktansa Elçi Pavlus'un yaptığı gibi O'na tapınmalıyız:

*“Ah! Tanrı'nın zenginlik, bilgelik ve bilgisinin derinliği!*

*O'nun yargıları ne denli akıl ermez,*

*yolları da ne denli anlaşılmazdır!*

*“Rab'bin düşüncesini kim bildi?*

*Ya da kim O'nun öğretçüsü oldu?*

*Kim O'na bir şey verdi ki,*

*kendisine geri ödensin?” (Rom.11:33-36).*

# Ek 8. Tanrı'nın Eski Antlaşma'daki Görünmeleri: Teofaniler

Aşağıdaki genel görüş H.C. Hewlett'in "Rabbimizin Yücelikleri" adlı seçkin kitabın 2. bölümünden uyarlanmıştır.

Teofani, Tanrı'nın görünmesi anlamına gelir. Eski Antlaşma'nın her yerinde Tanrı'nın ölümlü insanlara görünerek, yaşamlarının yönlerini değiştirdiğini ve dizleri üstünde titreyerek tapınmalarını sağladığını okuyoruz. Örneğin, İsrail yaşlıları "İsrail'in Tanrısı'nı gördüler" (Çık.24:10). Ancak, "Hiçbir zaman hiç kimsenin Tanrı'yı görmediği" (Yu.1:18) de aynı kesinlikle belirtilmiştir. Bu iki gerçeği nasıl bağdaştırırız? H.C. Hewlett açık sözlülükle, "Tanrı'nın insana kısa bir süre için görüldüğü böyle anlar genel değildir" diye yanıtlar.<sup>137</sup> Bu insanların gördükleri öz varlığında Sonsuz Baba olan Tanrı değil, Tanrı'nın görüntüsü ya da biçimidir.

Yeni Antlaşma, bu biçimde görülenin "görünmeyen Tanrı'nın görüntüsü" (Kol.1:15), "Tanrı'nın yüceliğinin parıltısı ve O'nun varlığının öz görünümü" (İbr.1:3) olarak tanımlanmış Tanrı olduğunu açıklar.

Tanrı Oğlu bu görünmelerinde, daha sonraki 'enkarnasyon'unda yaptığı gibi beden alarak insan olmadı. Beytlehem'de gerçek et ve kana tüm sonsuzluk boyunca ortak oldu. İnsanlar arasında Tanrı, insan olarak yaşadı ve halen şimdi de varlığında hem insan hem de Tanrı doğasına sahiptir. Ancak yeni dönemdeki bu enkarnasyon mucizesinden önce yalnızca İnsanoğlu benzeyişinde görünmüştü.

## RAB'BİN MELEĞİ

Tanrı en çok "Rab'bin Meleği" olarak bilinen görkemli bir varlık olarak görüldü. Tanrı'nın pek çok meleği vardır, ancak tek bir "Rab'bin Meleği" bulunur. Bu Melek "Tanrı'nın yetkisini kullanır, Tanrı'nın adlarını taşır ve Tanrı'ya yapılan tapınmayı kabul eder."<sup>138</sup> O'nun Eski Antlaşma'daki değişik kişilere görünmelerini kaydedenler kimliğini belirtirler: Bu "Melek" Rab'dir, Yahve'nin kendisidir.

## HACER'E GÖRÜNMESİ

Yaratılış 16:7-11, Rab'bin Meleği'nin (Hacer'i) bulunduğunu ve onunla konuştuğunu söyler. Ama Hacer herhangi bir meleği değil,

Tanrı'nın Kendisini gördüğünü bilmektedir: “Gerçekten beni gören Tanrı'yı gördüm mü?” diyerek kendisiyle konuşan RAB'be ‘ElRoi’ (Gören Tanrı) adını verdi” (Yar.16:13).

## **İBRAHİM'E GÖRÜNMESİ**

Yaratılış 22'de, İbrahim, oğlu İshak'ı kurban etme konusundaki sözdinlerliğini gösterdikten sonra, “Rab'bin Meleği gökten ona seslendi” ve oğlunu öldürmesine engel oldu: “Ona hiçbir şey yapma. Şimdi Tanrı'dan korktuğunu anladım, biricik oğlunu benden esirgemedin” (12. ayet). İkinci kez ise şöyle dedi: “Kendi adıma ant içiyorum. Bunu yaptığın, biricik oğlunu esirgemediğin için seni fazlasıyla kutsayacağım; soyunu göklerin yıldızları, kıyıların kumu kadar çoğaltacağım. Soyun aracılığıyla yeryüzündeki bütün uluslar kutsanacak. Çünkü sözümü dinledin” (16-18. ayetler). İbrahim'e bu andı içen “Melek”, hiç kuşkusuz Tanrı'nın Kendisiydi.

## **YAKUP'A GÖRÜNMESİ**

Rab'bin, Yakup'a ilk görünmesine ilişkin iki kayıt karşılaştırıldığında bu meleğin kimliği hakkında hiç kuşku kalmıyor. BeytEl'de Yakup'un ünlü rüyasında Rab, yanibaşında durup Yakup'a, “Atan İbrahim'in, İshak'ın Tanrısı RAB benim” diyordu (28:13). Yakup uyandı ve bu olayın anısına başının altına koyduğu taşı anıt olarak dikti ve üzerine zeytinyağı dökerek “Bu, Tanrı'nın evinden başka bir yer olamaz” (28:17-18) dedi. Yıllar sonra Rab, Yakup'u Kenan'a geri göndermek için başka bir rüyada ona görüldüğünde Yakup bunu iki karısına şu sözlerle anlattı: Rab'bin Meleği bir rüyada benimle konuştu... “Ben BeytEl'in Tanrısı'yım. Hani orada bana anıt dikip yağla kutsamış, adak adamıştın...” (31:11-13). Yakup'a görünen Tanrı'nın Meleği'nin, Tanrı'nın Kendisi olduğu kesindir.

Bütün gece boyunca bir Adam'la güreştikten sonra Yakup: “Tanrı'yla yüzyüze görüşüm ama canım bağışlandı” (32:24-30) dedi. Hoşea peygamber, Yakup'un yaşamındaki bu olayı şuna benzeterek hatırlıyor:

*... kendi gücüyle Tanrı'yla güreşti.*



*Evet meleklerle gürleşip onu yendi.*

Yakup ölümünden önce Yusuf'un iki oğlunu kutsarken yaşamı boyunca Tanrı'nın kendisi için yaptıklarına bir kez daha değindi. Yusuf'u kutsayarak şöyle dedi: "Ataların İbrahim'in, İshak'ın hizmet ettiği, bugüne dek yaşamım boyunca bana çobanlık eden Tanrı, beni bütün kötülüklerden kurtaran melek bu gençleri kutsasın" (Yar. 48:15-16).

Rab'bin Meleği'nin, İbrahim, İshak ve Yakup'un Tanrı'sı olduğu tartışılmaz bir gerçektir.

## **MUSA'YA GÖRÜNMESİ**

Yanan çalıdaki unutulmaz karşılaşma bu kimliğe daha da kesinlik kazandırmaktadır. Musa'ya çalıdan görünerek onunla konuşan kimdi? Rab'bin Meleği, yanan çalının ortasından bir ateş alevinde Musa'ya göründü... Tanrı, çalının ortasından ona seslenerek şöyle dedi:

RAB'bin meleği bir çalıdan yükselen alevlerin içinde ona göründü... RAB Tanrı Musa'nın yaklaştığını görünce, çalının içinden, 'Musa, Musa!' diye seslendi... 'Ben babanın, İbrahim'in, İshak'ın, Yakup'un Tanrısı'yım...' Musa yüzünü kapadı, çünkü Tanrı'ya bakmaya korkuyordu" (Çık.3:2, 4, 6).

## **İSRAİL'E GÖRÜNMESİ**

Bulut direğiyle İsraililerin önünde giden kimdi?

*"Rab, onlara yolu göstermek için gündüzleri bir bulut direğinde önlerinden gidiyordu..." (Çık.13:21).*

*"İsrail ordusunun önünden yürüyen Tanrı'nın Meleği, yerini değiştirip arkalarına geçti ve bulut direği önlerindeki yerini değiştirip arkalarında durdu" (Çık.14:19).*

Yeşu'nun zamanında İsrail ile antlaşma yapan Rab, Bokim'e geldi ve onları Mısır'dan nasıl çıkardığını özetledi: "Rab'bin Meleği Gilgal'den Bokim'e çıktı ve sizi Mısır'dan çıkartarak atalarınıza söz verdiğim ülkeye getirdim. Sizinle yaptığım antlaşmamı asla bozmayacağım" dedi (Hak.2:1).

## **HAKİMLERE GÖRÜNMESİ**

Hakimler dönemi sırasında Rab'bin Meleği, önce Gideon'u, sonra Şimşon'un annebabasını ziyaret etti. Melek ve Gideon arasındaki konuşma – Gideon önceden bunu farketmiş bile olsa – Meleğin kimliğini açıklamaktadır: “Rab'bin Meleği geldi ve meşe ağacının altında oturdu... Rab'bin Meleği ona görünerek şöyle dedi, ‘Ey cesur yiğit, Rab seninle beraberdir!’”

*“... Rab, ona dönerek ‘git’, ... ‘seni göndermedim mi?’” dedi.*

*Gideon, “Ah Rab'bim İsrail'i ben nasıl kurtarabilirim?” dedi.*

*...Ve Rab ona, “Kesinlikle seninle birlikte olacağım ve Midyanileri bir adam olarak yeneceksin” dedi (Hak.6:11-16).*

Gideon kendisiyle konuşanın Rab olduğundan emin olmak istiyordu. Bu nedenle O'na, orada bir sunuda bulunmak için izin istedi. Gideon, Rab'bin Meleği'nin söylediği gibi sunusunu bir kayanın üzerine koydu. Melek, elindeki değnekle ete dokundu ve ateş sunuyu yakıp bitirdi. Gideon'un dehşete düşmesi bu “Meleğin” Tanrılığının kanıtıdır. Gideon şöyle dedi: “Eyvah, ya Rab Tanrı! Çünkü Rab'bin Meleğini yüz yüze gördüm!” (Hak.6:22).

13. bölümdeki olay buna oldukça benzemektedir. Rab'bin Meleği, Şimşon adını koyacakları özel bir oğlun doğumunu müjdelemek için Manoah'ın kısır karısına göründü. Kadın onu, “Bir Tanrı adamı... görünüşü Rab'bin Meleği'nin görünüşü gibi çok heybetli” diye tanımladı (13:6). Melek, ikinci kez görüldükten sonra Manoah, O'nun Rab'bin Meleği olduğunu farketmeyerek O'na yemek (bir oğlak) sunmak istedi, ama melek bunu reddederek, “Senin yemeğini yemeyeceğim, ama yakımlık bir adak sunmak istersen bunu Rab'be sunmalısın” dedi (13:16).

Manoah, Meleğin adını sorduğunda aldığı yanıt şöyleydi: “Gizli (Harika), olduğumu anladığın halde adımı soruyorsun?” (13:18). Bu, İsrail'e doğacak olan Mesih için kullanılan addı.

*“Bize bir çocuk doğdu, bize bir oğul verildi ve yönetim onun omuzları üstünde olacak ve Harika Öğütçü, Güçlü Tanrı, Sonsuzluk Babası, Esenlik Prensi olarak çağırılacak (Yşa. 9:6).*

Sonra Melek, Manoah Rab'be adağını sunarken şaşılacak bir şey yaparak sunağın alevinin içinde yükselerek göğe çıktı. Bunun üzerine

Manoah, onun Rab'bin Meleği olduğunu anladı ve Gideon gibi o da karısına, “Kesinlikle öleceğiz, çünkü Tanrı'yı gördük” dedi (13:22). Haklıydı, Tanrı'yı ‘görmüşlerdi’. Gördükleri, Tanrı'nın yalnızca meleklerinden biri olsaydı, Tanrı'ya sunulan bir tapınmayı asla kabul etmezdi.

## MELEĞİN İSRAİL'E GÖSTERDİĞİ KORUYUCU ÖZEN

Rab'bin Meleği, İsrail halkını yönlendirmek ve korumak için sürekli araya girer:

- İsrail'i lanetlemek için gelmekte olan sahte peygamber Balam'ın karşısında “düşman olarak dikildi” (Say.22:22-35).
- Yeşu'ya, savaşlarda İsrail ordularını yönetmek için “Rab'bin ordusunun reisi” olarak geldi. Yeşu'nun yere kapanarak kendisine tapınmasını kabul etti ve ona, “ayakkabılarını çıkart, çünkü üzerinde durduğun yer kutsaldır” dedi (Yşu.5:13-15).
- “Kendisine saygı gösterenlerin çevresinde ordu kurar ve onları kurtarır” (Mez.34:7).
- Tanrı'nın halkına saldırarak “Tanrı'ya karşı çok öfkelenedikleri için” (Yşa.37:29,36) Aşur ordusunu yok etti.
- Onlarla özdeşleşti ve sıkıntılarında onları kurtardı. “Sıkıntı çektiklerinde O da sıkıntı çekti. Huzurundan çıkan melek onları kurtardı. Sevgisi ve merhametinden ötürü onları kurtardı, geçmişte onları sürekli yüklenip taşıdı” (Yşa.63:9).

## ANTLAŞMA MELEĞİ

Rab'bin Meleği, yolu Tanrı'nın elçisi tarafından hazırlanması gereken biri olarak sunulmuştur. Malaki 3:1'de iki elçi ya da “melek”ten söz edilir. Bunlardan birincisi, ikincisinin yolunu hazırlayacaktır.

*“İşte, elçimi gönderiyorum, o, benim önümden giderek yolumu hazırlayacaktır. Aradığınız Rab kendi tapınağına ansızın gelecektir. Özlediğiniz Antlaşma Meleği, işte geliyor.”*

Bu Antlaşma Meleği, kendi tapınağına gelecek olan Rab'dir. Yeni Antlaşma, ilk elçinin Vaftizci Yahya olduğunu açıkça bildirir. İkincisi (Antlaşma Meleği) Tanrı Oğlu, Rab İsa'dır (Mar.1:1-4). İlk gelişinde kurtuluş müjdesini getirdi, ancak ikinci gelişinde yargı dehşetini getirecektir. Malaki'nin sözlerini okuyalım: "Geldiği güne kim dayanabilir? Görüldüğünde kim önünde durabilir? Çünkü O, maden aritanın ateşi ve çamaşırcının sabunu gibi olacak" (Mal.3:2).

## **RAB'BİN PEYGAMBERLERE GÖRÜNMESİ**

Teofanilerin bu son grubunda Rab'bin Meleği'nden söz edilmez. Bunun yerine bize Rab'bin belirli peygamberlerine verilmiş parlak görümler gösterilir.

## **YEŞAYA**

Yeşaya tapınakta "Rab'bi yüce ve yüksek bir taht üzerinde otururken gördü, giysisinin etekleri tapınağı dolduruyordu." Seraf melekleri, "Orduların Rab'bi kutsaldır, kutsaldır, kutsaldır, tüm yeryüzü O'nun yüceliğiyle dolu" diye bağıarak O'na tapınıyorlardı (Yşa.6:2-3). Sunaktan alınan bir korla Yeşaya'nın fesadı, günahı temizlenir ve görevine başlar. Bu görümün ne kadar önem taşıdığı, Yuhanna'nın Müjdesi'nde, Yeşaya'nın yüceliğini görüp yazdığı kişinin Rab İsa Mesih olduğu söylendiğinde anlaşılır (Yu. 12:36-41).

## **HEZEKİEL**

Peygamber Hezekiel, kitabının birinci bölümünde kaydedildiği gibi, Tanrı'nın yüceliğine ilişkin olağanüstü bir görüm aldı. Geniş bir alana yayılmış görkemli varlıkların gerilmiş kanatları üzerinde "bir taht benzeyişi vardı... ve taht benzeyişinin üzerinde yukarıdan insan görünüşünün benzeyişi vardı (Hez.1:26). Bunu izleyen tanım şu güzel, avutucu sözlerle son bulur:

*"Yağmurlu bir günde buluttaki gökkuşağının görünüşü nasılsa, tüm çevresindeki parıltının görünüşü öyleydi. Bu, Tanrı yüceliğinin benzeyişinin görünüşüydü" (Hez.1:28).*

## DANIEL

Tahtının üzerindeki Tanrı, Daniel 7'deki göksel mahkeme sahnesinin merkezidir.

*Tahtlar kuruluncaya kadar izledim, ve Günleri Eski Olanoturdu; giysisi kar gibi beyazdı ve başındaki saçlar temizyapağı gibiydi. Tahtı ateşli bir alev, tekerlekleri yanan ateşti; önünden bir ateş ırmağı çıkararak akıyordu. Binlerce binler O'na hizmet ediyorlar; onbinlerce onbinler önünde ayakta duruyorlardı (Dan.7:9-10).*

Bu sahne insan görünüşlü olanda yine görünür.

*“Gece görümlerinde izledim ve işte İnsanoğlu'na benzeyen biri göklerin bulutlarıyla geliyor! Günleri Eski Olan'a geldi ve kendisini O'nun önüne yaklaştırdılar. Tüm halklar, uluslar ve diller O'na hizmet etsinler diye kendisine egemenlik, yücelik ve krallık verildi. O'nun Egemenliği geçmeyecek sonsuz bir egemenliktir. Krallığı yıkılmayacak bir krallıktır” (Dan.7:13-14).*

İsa Mesih, İsrail önderlerini, Göklerin Egemenliğindeki tahtında yerini almak üzere geri döneceğini söyleyerek uyardığında, bu peygamberlik görünümündeki İnsanoğlu'nun kendisi olduğunu belirtti (Mat.26:64).

## SONUÇ

Tanrı'nın insanlara görünmesinin birikerek artan etkisi şaşırtıcıdır. Eski Antlaşma'nın ilk kitabından son kitabına kadar her yerinde, yüceliğin kutsal Tanrısı'nın, Kendisini günahkâr yaratıklarına açıklamak ve değişmeyen büyük amacını bildirmek için insanlara yaklaştığı yazılıdır. Eski Antlaşma'da özellikle, C.S. Lewis'in “Büyük Mucize”<sup>139</sup> olarak adlandırdığı harikaların en büyüğünün yolu hazırlanır ve önceden canlandırılır. Sonsuz oğul Tanrı, Tanrı ve insanlar arasında, günahkârları kurtarmak için günahlı insan bedeni benzerliğinde dünyaya gelerek mükemmel Aracı oldu: “Söz beden aldı ve aramızda yaşadı, Biz de O'nun yüceliğini, Baba'dan gelen lütuf ve gerçekle dolu olan biricik Oğul'un yüceliğini gördük... Tanrı'yı hiçbir zaman hiç kimse görmemiştir. O'nu Baba'nın bağrında bulunan biricik Oğul tanıttı” (Yu.1:14-18).

1 Richard A. Swenson, MD., *MARGIN – Restoring Emotional, Physical, Financial and Time Reserves to Overloaded Lives*, NavPress, s. 41.

2 A.g.e., s. 25-26.

[3](#) Bu konuda ayrıntılı bir çalışma için bkz. “*Tanrı’nın Telefon Numarası*”, Jose Mir, Lütuf Yayıncılık.



[4](#) Josh McDowell, *Evidence That Demands a Verdict*- Cilt 1, Here's Life Publishers, 1986, s. 30.

5 Adolph Saphir, *Divine Unity of Scripture*, Kregel, 1984, s. 21-22.

[6](#) W. Graham Scroggie, *Know Your Bible*, Revell.

[7](#) *Expositors Bible Commentary*, Zondervan, Cilt 1, Önsöz, s. vii.

[8](#) J. I. Packer, *The New Bible Dictionary*'den, Eerdmans, 1962, s. 565-566.

[9](#) J. N. Darby, *A New Translation*, İkinci Baskının Düzeltmiş Önsözü, s. xix.

[10](#) Walter C. Kaiser, Jr. *Towards an Old Testament Theology*, Zondervan, s. 264.

[11](#) A.g.e., s. 22.



[12](#) A.g.e., s. 35.

13 A.g.e., s. 52.

[14](#) Scroggie, sayfa numarası bilinmiyor.

15 Bu ana hatların çoğu Kaiser'den alınmıştır, s. 43-49.

16 A.g.e., s. 49.

[17](#) William McDonald, *Old Testament Digest*, Cilt 1, s. 11.

[18](#) Kaiser, s. 72.

19 Francis A. Schaeffer, *Pollution and the Death of Man – The Christian View of Ecology*, Tyndale, 1973, s. 49. Schaeffer insanla doğa arasındaki ilişki konusunda çok önemli açıklamalar sunmaktadır. Öyle ki doğanın büyük değeri, Tanrı'nın onu yaratmış olduğundan kaynaklanmaktadır.



[20](#) A.g.e., sayfa 49.

21 “Davut oğlu, İbrahim oğlu, İsa Mesih’in soy kitabı” (Mat.1:1). Buradaki “soy” sözcüğü, hem soyağacını hem de belirli bir başlangıcı izleyen şeylerin neler olduğunu belirten “başlangıç”tır. Bu sözün son kez görülmesi, bundan sonra gelen her şeyin İsa’yla ve ruhsal doğum aracılığıyla O’na ait olanlarla ilgili olduğunu anlatır. İsa’nın doğumunun Kutsal Yazılarda kayıtlı olan son fiziksel doğuş oluşu da çok önemli ve anlamlıdır. İsa, son Adem, İbrahim ve Davut’un oğlu ve gerçek İsrail’dir. Tanrı, “yerdeki ve gökteki tüm varlıkları Mesih’te birleştirecek”tir (Ef.1:10).

[22](#) İbranice özgün metinde iki ağaca ilişkin şöyle söylenmiştir: “*iyerek yiyeceksin*” (2:16) ve “*ölerek öleceksin*” (2:17). Bkz. Henri Blocher, *In the Beginning*, IVP, s. 122.







**26 “İki Babil” anlamına gelen** *The Two Babylons* adlı kitabın yazarı Alexander Hislop’a göre, antik Babil’in bu anne-oğul kültü sonradan Hıristiyanlığa sokulan Meryem ve bebek İsa’ya tapınmanın temelini oluşturmaktadır.

[27](#) İbrahim'e, karısının Mısırlı kölesi Hacer tarafından doğurulan **İsmail** (16:1-16); İshak doğduktan sonra kovulmuştur (21:9-21); soyundan gelenler kaydedilmiştir (25:12-18).

**Moav** ve **Ammon**, Lut'un sarhoşken iki kızıyla sevişmesinden olmuşlardır (19:30-38).

Yakup'un, (**Edom** olarak bilinen) ikiz kardeşi Esav, ilk oğulluk hakkını küçümser ve bu haktan gelen bereketi hilekâr kardeşine kaptırır (bölüm 25); Esav iki putperest Hititli kadın ve İsmail'in kızıyla evlenir (26:34-35; 28:6-9); soyundan gelenler kaydedilmiştir (bölüm 36). **Amalek**, Esav'ın torunuydu (36:12, 16).







30 Kenan halklarının yok edilmesi konusunda tartışma için bkz. Ek 7.

**31** Yaratılış bölümündeki örnekler Habil (4:1-8), Şit (5:3-4), İşhak (17:18-19), Yakup (25:23), Rahel (29:18), Yusuf (37:3), Yahuda (49:8), Efrahim (48:19). Hem Saul (1Sa.9:21) ve hem de Davut bu ilkenin örnekleridir (1Sa.16:4-13).

[32](#) Kayin ve Habil (4:3-8)

Nuh'un oğulları (9:24-27)

İbrahim ve Lut'un hizmetkârları (13:7-12)

İshak ve İsmail (21:9)

Yakup ve Esav (25:20-34; 27)

Yakup ve Laban (29-31 bölümler)

Yusuf ve kardeşleri (37-50 bölümler)



[34](#) Walter Kaiser, “*The Expositor’s Bible Commentary*, ıkış, s. 292.

[35](#) Çıkış kitabının nasıl başladığına dikkat edin. Burada en çok dikkati çeken özellik, Tanrı'nın onlara birçok kereler tekrar ettiği ataların soyunu çoğaltacağı vaadinin yerine gelmesidir. 1–7'nci ayetler resmen, İbrahim, İshak ve Yakup'a soylarının gökyüzündeki yıldızlar ve denizin kumları gibi çok olacağına ilişkin eski vaat hakkında yorumlardır (örneğin, Yaratılış 15:5; 22:17). Hatta, bunun Yaratılış bölümüyle olan ilişkisinin altını çizercesine, 1-4'üncü ayetler Yaratılış 35:22-26'yı tekrar ederler; 5'inci ayet Yaratılış 46:27'nin bir tekrardır; 6'ncı ayet Yaratılış 50:26'nın ve 7'nci ayet Yaratılış 1:28'in tekrardır." (Kaiser, s. 302).



[36](#) ya da “*Ben, Ben Olanım, Ben Ben'im.*”



## 38 Firavun kendi yüreğini Tanrı Firavun'un yüreğini

katılaştırıyor: katılaştırıyor:

3:19 4:21; 7:3 (önceden bildirir)

7:13, 14, 22; 8:15, 19, 32; 9:7 9:12

9:34, 35 10:1, 20, 27; 11:10; 14:4, 8, 17

[39](#) Bu, Mısırların tanrı olarak tapındıkları şeyleri yok eden belâların niteliğini ortaya koyuyordu. Bunu izleyen belâlar belirli Mısır tanrılarına yönelik apaçık yargılardı.

#1 Nil Nehri kana dönüştü - Nil Nehrinin, Mısır'ın ilahi ve en üstün iyilik tanrısı *Osiris* olduğu kabul edilerek nehre tapınılıyordu. Kan, kötü tanrı *Tifon*'un sembolüydü.

#2 Kurbağalar - Tanrıça *Hekt*

#4 Hamam böcekleri - Mısır'ın güneş tanrısı *Ra*'nın başı hamam böceği şeklindeydi.

#8 Çekirgeler - tanrı *Serapis*'in çekirgelerden koruduğuna inanılırdı.

#9 Karanlık - gündüz vakti karanlığın gelişi, güneş tanrısı *Ra*'nın tamamıyla güçsüz olduğunu ortaya koymuştu.

[40](#) *Gaebelein's Concise Commentary on the Bible*, s. 63.

[41](#) Ya da “RAB’bin sizin için yapacağı kurtarışı görün.”

[42](#) James M. Gray, D. D., *Commentary on the Whole Bible*, s. 99.

[43](#) Walter Kaiser, *Towards an Old Testament Theology*, s. 114.





[45](#) Tapınma Çadırı hakkında verilen talimatlardaki “sürekli” sözünün geçtiği her yerin tam bir listesi bu resme ayrıntılarını verir:

#### **Kutsal Yer’de**

- Huzur ekmeğinin konulması (Çık.25:30; Lev.24:8; Say.4:7)
- Şamdanların yanması (Çık.27:20; Lev.24:2, 3, 4)
- Buhurun yanması (Çık.30:8)
- Göğüslüğün üzerindeki Urim ve Tummim isimleri (28:29-30)
- Levha—”Rab için kutsal” (28:36-38)

#### **Tunç sunakta**

- ateşin yanması (Lev.6:13).
- yakmalık sunular ve tahıl sunuları (Çık.29:38, 42; Lev.6:20; Say.4:16; 28:3, 6, 10, 15, 23, 24, 31; 29:11, 16, 19, 22, 25, 28, 31, 34, 38).

[46](#) Ölüm cezası aşağıdaki emirlerin yerine getirilmemesinde uygulanıyordu:

I. Başka herhangi bir tanrıya tapılmayacak (Çık.22:20; Yas.13; 17:1-5)

II. Putlara tapılmayacak (Say.25:2-5)

III. Rab'bin adı boş yere ağza alınmayacak (Lev.24:10-16, 23)

IV. Sept Günü kutsal tutulacak (Say.15:32-36)

V. Annene ve Babana hürmet et (Çık.21:15, 17; Lev.20:9; Yas.21:18-21).

VI. Öldürmeyeceksin (Çık.21:12-14; Lev.24:17, 21; Yas.19:11-13).

VII. Zina etmeyeceksin (Lev.20:10; Yas.22:22)

IX. Yalancı şahitlik etmeyeceksin (Yas.19:16-21, eğer birisi adam öldürmekle suçlanıyorsa).

[47](#) William Hendriksen, *New Testament Commentary*, Efesliler, s.130.

[48](#) Ronald B. Allen, *Expositor's Bible Commentary*, Cilt 2, Sayılar, s. 675-676.

[49](#) Allen'in *Expositor's Bible Commentary*'deki yorumuna bakınız.









[53](#) Aşağıda gördükleriniz Walter Kaiser'in Zondervan tarafından yayınlanan *Toward Old Testament Ethics* adlı kitabının 129'uncu sayfasında bulunmaktadır:

Tesniye 5 Emir Tesniye Tanımı

5:6-10 1-2 6:1 - 12:32 Tapınma  
5:11 3 13:1 - 14:27 Tanrı'nın İsmi  
5:12-15 4 14:28 - 16:17 Sept Günü  
5:16 5 16:18 - 18:22 Otorite  
5:17 6 19:1 - 22:8 Adam öldürme  
5:18 7 22:9 - 23:19 Zina  
5:19 8 24:8 - 25:4 Yalan yere iftira  
5:20 9 23:20 - 24:7 Hırsızlık  
5:21 10 25:5 - 26:15 Tamah etmek



[55](#) “Eyüp 10:8-12; Mezmur 51:5-6 ve 139:13-16’yı temel alarak rahimdeki çocuğun bir insan sayılıp kendisine insan olarak değer verildiği ve Yaratıcı’sının koruması altında olduğu sonucuna varıyoruz.”  
A.g.e.

[56](#) A.g.e, s. 136.

[57](#) Donald H. Madvig, *Expositor's Bible Commentary*, Yeşu, s. 239.



[59](#) Mesih'in uğrumuza çarmıhtaki ölümü, bizleri günaha kölelikten kurtarıırken, Mesih'le birlikte çarmıha gerilmiş olmamız da bizleri benlik yaşamından kurtarır. İmanlı yaşamına bu şekilde bakıldığında, "çölden" çıkıp "diyara" girmemiz gerektir. Kendimizi günaha karşı Mesih'le birlikte ölü ve O'nunla birlikte Tanrı'da yeni yaşama dirilmiş sayarak "Ürdün Nehri'ni geçmeliyiz." Bundan sonra kendimizi doğruluğun araçları olarak O'na teslim edebiliriz. Örneğin, bkz. Charles R. Solomon, *Handbook to Happiness, A Guide to Victorious Living and Effective Counselling*, Living Studies, Tyndale House Publishers, Wheaton, II.91-103 sayfalar.



[60](#) Tesniye 12:1-4; 20; 21:10-14; 25:17-19.

[61](#) William MacDonald, *Old Testament Digest*, Walterick Publishers.

62 İbranice: “İsrail günah işledi” (tekil).

[63](#) C. H. MacIntosh; *The Treasury of C. H. MacIntosh*, s. 829.

[64](#) “Baal,” eski Kenanlıların taptığı putlardan biri, en büyük verimlilik tanrısıydı.

[65](#) Herbert Wolf, *Expositor's Bible Comm.*, Cilt. 3, Hakimler, s. 378.



[67](#) A.g.e., s. 138.







[70](#) Fidyeye vererek kurtarmak anlamına gelen İbranice “*goel*” sözcüğü, “Tevrat’a göre ailenin muhtaç kalan üyelerini korumakla yükümlü yakın akraba’yı kastediyor (bkz. *Rut*, Kitabı Mukaddes Şirketi, sayfa 4, dipnot d). Çeşitli şekillerde *Rut* kitabında 20 kere geçer (*Rut* 2:20; 3:9, 12-13; 4:1, 3, 4, 6, 8, 14). Ayrıca bkz. *Yar.*38; *Lev.*25:25, 35, 47-49; *Yer.*32:6-25. Bu sözcük ‘Kurtarıcı Tanrı’ için kullanılır (*Mez.*19:14; 78:35; *Yşa.*41:14; 44:6,24; 47:4; 48:17; 49:7,26; 54:5,8; 59:20; 60:16; 63:16). Yine bu sözcük *Eyüp* 19:25 ve *Yeşaya* 59:20’de ‘gelecek olan Mesih’ için kullanılır.

[71](#) Kutsal Kitap'taki birçok soyağacı gibi, "bu soyağacı, bütün nesilleri kaydetmez. Salmon, neredeyse 400 yıl süren hakimler döneminin başlangıcında yaşamıştı. Kutsal Kitap'ta yer alan soyağaçlarında isimler bazen kasten yazılmamıştır." (bkz. Wm. MacDonald, *Believer's Bible Commentary*, Old Testament, Nelson, s. 293.







75 A.g.e.





[77](#) Kaiser, s. 159.



[79](#) Bunu Sayılar 10:35-36'daki Musa'nın bağırışı ile kıyaslayın.

[80](#) A.g.e., s. 161.

81 A.g.e.

[82](#) A. W. Tozer, *The Knowledge of the Holy*, Harper & Row, 1961, s. 71.

[83](#) İbranice: “*Tanrı’yla birlikte yürüdü.*”



[84](#) William MacDonald, *Enjoying Ecclesiastes*, Walterick Publishers, s. 9.

[85](#) Birçok şekilde yorumlanmış olan Neşideler Neşidesi'nin çok iyi bir biçimde nasıl ele alındığını görmek için, C. E. Hocking, *Rise Up My Love*, Precious Seed Publications, 1988'e bakınız.

[86](#) Lawrence E. Toombs, Kaiser tarafından aktarılmıştır, s. 175.

[87](#) Kaiser, s. 183.

[88](#) Scroggie, *Know Your Bible*, Pickering and Inglis Ltd., 1972, s. 152.

[89](#) Kaiser, s. 182.

[90](#) MacDonald şöyle der: “Yeremya 3. bölüm 8’inci ayette Tanrı’nın İsrail’den boşandığını ve bunun nedeninin zina olduğuna dikkat edin. Kurtarıcı’nın Matta 19:9’daki sözleri bununla tutarlıdır. İsa, eş zinadan suçlu olduğunda masum taraf için boşanmaya izin verildiğini öğretmişti.” *Believer’s Bible Commentary*, s. 1000.

[91](#) A.g.e., s. 193.



[92](#) C. von Orelli, Kaiser tarafından aktarılmıştır, s. 203.



94 Rab'bin 'adı'nın önemini gösteren örnekler için bkz, Çıkış 33:19-20 ile 34:5-7, ve Tesniye 3:3-4.







[98](#) “Rab’bin Hizmetkârı,”

**Şu bölümlerde İsrail ulusudur: Şu bölümlerde Mesih’tir:**

**41:8-10; 43:8-13; 43:14 - 44:5; 42:1-7; 49:1-6**

**44:6-8; 44:21-23; 44:24 - 45:13; 50:4-10; 52:13 - 53:12**

**48:1, 7, 10-12, 17**

[99](#) Eski büyük Yahudi hahamların bazıları, bu iki yönlü önbildirileri, birisi acı çekip ölecek olan “Yusuf oğlu Mesih,” diğeri ise uluslar üzerinde egemenlik sürecektir olan “Davut oğlu Mesih” diye iki ayrı “Mesih” olarak yorumlamışlardı. Bkz. David Baron, *Commentary on Zechariah*, Kregel Publications, Grand Rapids, MI, ABD, s. 76.



[100](#) Kaiser, TOTT, s. 225.

[101 A.g.e.](#), s. 227.

[102](#) A.g.e., s. 229.

[103](#) W.P.W. McVey, “Choice Gleanings” (Seçilmiş Sözler) takviminden aktarılmıştır.

[104](#) Kaiser, TOTT, s. 241.

[105](#) “İmparator 1. Teodosyus (MS. 395) Roma İmparatorluğu’nu ikiye ayırdı: Başkenti Roma olan batı imparatorluğu ve başkenti Konstantinapol (İstanbul) olan doğu (Bizans) imparatorluğu. Birçok yorumcu, Nebukanessar’ın rüyada gördüğü heykelin iki bacağına bu ikili yapıyı simgelediğini düşünmektedir.”  
Erich Sauer, *Triumph of the Crucified*, Eerdmans/Paternoster, s. 132.

[106](#) Kaiser, TOTT, s. 49.

[107](#) (Bir örnekler listesi olarak bkz. 1Ta.10:13-14; 11:9; 21:7; 2Ta.10:15; 12:2; 13:18; 14:11-12; 16:7-9; 17:3-5; 18:31; 20:30; 21:10; 22:7; 24:18, 24; 25:20; 26:5, 7, 20; 27:6).



[108](#) Kaiser, s. 261.

[109](#) MacDonald, OTD, s. 318.

[110](#) A.g.e.

[111](#) A.g.e., s. 253.

[112](#) Yedi göz = Tanrı'nın yedili Ruhu. Bkz. Yşa.11:1-5; Esi.3:1

[113](#) Ya da “*Meleği*” bkz. ıkış 23:20-21

[114](#) Kaiser, TOTT, s. 264-265.

[115](#) A.g.e., s. 264.





[117](#) Kaiser, s. 269.

[118](#) Richard D. Patterson, Commentary on Joel (Yoel üzerine Yorum), *Expositor's Bible Commentary*, Cilt 7, s. 258.

[119](#) John S. Feinberg (Editor), *Continuity and Discontinuity: Perspectives on the Relationship Between the OT & NT.*

120 A.g.e.

[121](#) A.g.e.



[123](#) *Believer's Bible Commentary*, Old Testament, Nelson, s. 20.



[124](#) İngilizce “Dispensation” sözcüğü Tanrı’nın belli bir yönetim şekliyle hüküm sürdüğü bir devir anlamına gelmektedir. Örneğin “the Dispensation of Law” (Yasa Devri) Musa’dan Mesih’in gelişine kadar sürmüştür.

<sup>2</sup> John S. Fienberg (Editör), *Continuity and Discontinuity: Perspectives on the Relationship Between the OT & NT*, Crossway, s. 110.





[127](#) A.g.e. s. 75

[128](#) A.g.e.

[129](#) A.g.e.

[130](#) A.g.e.

[131](#) A.g.e.



[132](#) Bkz. Yaratılış 9:20-27; 12:10-20; 16:1-6; 27:1-40; 29:15 - 30:24; Çıkış 2:12; 2.Samuel 11:1-27.

[133](#) Bu, Mesih inanlılarının Kuran'ı tanrısal bir vahiy olarak görmeme nedenlerinden biridir. Onda, Kutsal Kitap'la karşılaştırıldığında Yeni Antlaşma öğretisini daha da geliştiren bir özellik görülmez. Aslında tam tersi Kuran'ın Yeni'den çok Eski Antlaşma'ya benzediğini (en azından yüzeysel olarak) görürüz. Çünkü; sünnet, yıllık oruçlar, sadaka verme, belli bir yere yönelik dua etme (Mekke), hacca gitme gibi dışsal adetler vurgulanmaktadır. Ayrıca cihad (kutsal savaş), çok eşlilik ve kölelik gibi şeylere de izin verir. Dolayısıyla Tanrı'nın sözünde açıklanan gelişme yerine geriye gidiş söz konusudur. (Elbette Kuran ile Eski Antlaşma arasında çok önemli farklılıklar vardır. Ayrıntılı bir karşılaştırma için bkz. *EVET, Kitabı Mukaddes Tanrı Sözü'dür!*, Bölüm 1: "Ya Kutsal Kitap, Ya Kuran!", Lütfi Ekinci, Müjde Yayıncılık, 1993.)







[137](#) H.C. Hewlett, "Rabbimizin Yücelikleri", Gospel Folio Yayınları, P.O. Box 2041, Grand Rapids, MI, 49501-2041, s. 19-26







## **Bu Kitap beğendiniz mi?**

Daha fazla ücretsiz e-Kitaplar [Hristiyan Kitaplar.com](http://Hristiyan_Kitaplar.com)'dan [indirebilirsiniz](#).

George Bristow yazar olarak beğendiniz mi? [Yazarın tüm kitaplar şuradan indirebilirsiniz](#).

[Türkiye'de Kilise Adresleri](#)